

CURRENT AFFIARS

MIRACLES

EXCLUSIVE FOR GPSC

संपादक : भौतिक गोंधिया | VOLUME - 55 |

27 Dec. 2021
to 02 Jan. 2022

ICEE®

 icerajkotofficial
join our telegram channel

 icerajkot
follow us on youtube channel

 joinicerajkot.com
click to join our whatsapp

 icerajkot
follow us on instagram

 icerajkot
follow us on facebook channel

INDEX

01

બંધારણ અને રાજ્ય વ્યવસ્થા..01

1. નાગાલેન્ડમાંથી AFSPA હટાવવા માટે પેનલની રચના.....01
2. IBC પર કોર્પોરેટ અફેર્સ મંત્રાલયની દરખાસ્ત.....01
3. કર્ણાટક પ્રોટેક્શન ઑફ રાઈટ ટુ ફ્રીડમ ઑફ રિલિજિયન બિલ, 2021.....02
4. સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટ સ્ટેટસ..02
5. માનહાનિનો કેસ.....04
6. PESA એક્ટ.....04
7. બિહારમાં ગેરકાયદેસર દાકુના ઉત્પાદન પર નજર રાખવાના પગલાં.....06
8. સદનના અધ્યક્ષની ચૂંટણી.....06
9. વહીવટીતંત્ર દ્વારા કોર્ટના આદેશોનો અનાદર કરવાની વૃત્તિ.....07
10. ફોરેન કોન્ટ્રીબ્યુશન (રેગ્યુલેશન) એક્ટ, 2010.....08
11. ઈરાન પરમાણુ વાટાઘાટો.....10
12. 'ભૂલી જવાનો અધિકાર'.....10
13. બેલાગવી સરહદ વિવાદ.....11
14. ગ્રાહક સંરક્ષણ નિયમ, 2021.....12
15. પુડુચેરી દ્વારા રાજ્યના દરજ્જાની માંગ.....14
16. પ્રશ્નોત્તરી.....15

02

અર્થતંત્ર.....18

1. GMO પાક પર FSSAI નિયમન ડ્રાફ્ટ.....18
2. રિઝર્વ બેંક દ્વારા ક્રિપ્ટોકરન્સી પર સંપૂર્ણ પ્રતિબંધનો વિચાર..19
3. લાટેગ.....20
4. રેટ્રોસ્પેક્ટિવ ટેક્સ.....20
5. ટોકનાઇઝેશન અને RBIની નવી માર્ગદર્શિકા.....21
6. ભારતનો વિદેશી મુદ્રા ભંડાર \$635.08 બિલિયન પર પહોંચ્યો.....22
7. 2021-22 માટે ઘરેલું પ્રણાલીગતરીતે મહત્વપૂર્ણ વીમા કંપનીઓ.....22
8. RBIનો નાણાકીય સ્થિરતા અહેવાલ 2021.....23
9. ગ્રાહક સુરક્ષા (ડાયરેક્ટ સેલિંગ) નિયમો, 2021.....23
10. ICRA એ ભારતના GDP વૃદ્ધિ અનુમાનમાં સુધારો કર્યો.....24
11. ભારતીય અર્થતંત્ર પર CEBRની આગાહીઓ.....24
12. ફ્લેક્સ-ફ્યુઅલ વાહનો અને ફ્લેક્સ-ફ્યુઅલ સ્ટ્રોંગ હાઇબ્રિડ ઇલેક્ટ્રિક વાહનો માટે માર્ગદર્શિકા.....25

13. ભારતનો વિદેશી મુદ્રા ભંડાર \$635.67 બિલિયન પર પહોંચી ગયો.....25
14. RBI ના કાર્ડ ટોકનાઇઝેશન નિયમો.....26
15. 'ઇન્ટેલિજેન્ટ ટ્રાન્સપોર્ટ સિસ્ટમ'.....26
16. પ્રાદેશિક વ્યાપક આર્થિક ભાગીદારી(RCEP).....27
17. 'ડિજિટલ ક્રેડિટ'ના નિયમન માટે કાયદોબનાવવા અંગે વિચારણા..28
18. GST વળતર.....29
19. ગીગ કામદારો.....30
20. પ્રશ્નોત્તરી.....31

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

03

આંતરરાષ્ટ્રીય ઘટનાઓ.....35

1. સંયુક્ત આરબ અમીરાત (UAE) નોગોલ્ડનવિઝા.....35
2. બ્રિક્સ બેંકમાં ઇજિપ્તનો સમાવેશ.....36
3. ભારતે સાઉદી અરેબિયા સાથે એર બબલ કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા.....36
4. ભારત UNSC કાઉન્સિલ ટેરરિઝમ કમિટીની અધ્યક્ષતા કરશે.....37
5. મોઝામ્બિકને ભારતની સહાય.....37
6. ત્રિંકોમાલી ઓઇલ ટેન્ક ફાર્મ ડીલ.....38
7. ન્યુક્લિયર સબમરીન એલાયન્સ: AUKUS.....39
8. પ્રશ્નોત્તરી.....40

04

વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી.....42

1. 'તિયાંગોંગ સ્પેસ સ્ટેશન.....42
2. ક્વોન્ટમ એન્ટેંગલમેન્ટ.....43
3. 'કૃત્રિમ સૂર્ય' માટે ચીન દ્વારા ન્યુક્લિયર ફ્યુઝન ટેસ્ટ.....43
4. નાસાનું DART મિશન.....44
5. બાહ્ય ગ્રહ (exoplanet) પર પ્રથમ ચુંબકીય ક્ષેત્ર શોધાયું.....45
6. ભારતીય સેનાએ મધ્યપ્રદેશમાં "ક્વોન્ટમ લેબોરેટરી" સ્થાપી.....45
7. 'ભારતમાં 5G સેવાઓનો પ્રારંભ.....46
8. Zhiyuan10 02E : ચીનનો નવો પૃથ્વી અવલોકન ઉપગ્રહ.....47
9. નાસાનું સાઈક મિશન.....48
10. ASIGMA (આર્મી સિક્યોર ઇન્ડિજીનિયસ મેસેજિંગ એપ્ લિકેશન).....48
11. પ્રશ્નોત્તરી.....49

05

યોજના/પોર્ટલ/રિપોર્ટ.....51

1. કેન-બેતવા રિવર ઇન્ટરલિંકિંગ પ્રોજેક્ટ.....51
2. ઇલેક્ટ્રિક વાહનો અપનાવવાના પ્રોત્સાહન માટે સરકારી નીતિઓ.....51
3. અટલ ઇનોવેશન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ એચિવમેન્ટ રેન્કિંગ (ARIIA).....52
4. શ્યામા પ્રસાદ મુખર્જી રૂર્બન મિશન.....53
5. કાપડ ઉદ્યોગ માટે 'પ્રોડક્શન લિંક્સ ઇન્સેન્ટિવ (PLI)' યોજના.....54
6. ગુડ ગવર્નન્સ ઇન્ડેક્સ 2021.....55
7. વડાપ્રધાન મોદી દ્વારા પીએમ કિસાન સન્માન નિધિનો 10મો હપ્તો જાહેર.....56
8. ઇલેક્ટોરલ બોન્ડ્સનો (Electoral Bonds) 19મો તબક્કો મંજૂર.....56
9. ભારત સેમિકન્ડક્ટર મિશન.....56
10. મહિલાઓ માટે તમિલનાડુની નવી નીતિ 2021.....57
11. CESL એ ગ્રામ ઉજાલા કાર્યક્રમ હેઠળ 50 લાખ LED બલ્બનું વિતરણ કર્યું.....58
12. ભારતે 27 બોર્ડર ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટ્સ લોન્ચ કર્યા.....58
13. કાનપુર મેટ્રો રેલ પ્રોજેક્ટ.....59

icerajkotofficial
join official telegram channel

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkot

06

પર્યાવરણ અને ભૌગોલિક ઘટનાઓ.....66

14. નીતિ આયોગે તેનો ચોથો સ્વાસ્થ્ય સૂચકાંક બહાર પાડ્યો.....59
15. હિમાચલ પ્રદેશનો રેણુકાજી ડેમ પ્રોજેક્ટ.....60
16. બ્રહ્મોસ મિસાઇલ મેન્યુફેક્ચરિંગ યુનિટનું ઉદ્ઘાટન.....60
17. સ્ટેટ જનરલ કેટેગરી કમિશન....61
18. સ્ટેટ ઑફ ઇન્ડિયાઝ લાઇવલીહુડ (SOIL) રિપોર્ટ 2021: FPOs.....61
19. પ્રશ્નોત્તરી.....63

1. બોઇંગ 747માં 30 સફેદ ગેંડા દક્ષિણ આફ્રિકાથી રવાનામાં સ્થાનાંતરિત.....66
2. બોટમ ટ્રોલિંગ અને સંબંધિત મુદ્દાઓ.....66
3. 2021માં ભારતમાં વાઘના મૃત્યુ...67
4. ટાયફૂન રાય.....67
5. ઉત્તર ભારતમાં શિયાળામાં વાયુ પ્રદૂષણ.....68
6. પ્રશ્નોત્તરી.....69

07

ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ.....71

1. શ્રી અરવિંદો.....71
2. રાણી લક્ષ્મીબાઈ.....71
3. 'પિલરઓફશેમ'.....73
4. કોણાર્ક સૂર્ય મંદિરનું સંરક્ષણ: ઓરિસ્સા.....73
5. સંકલ્પ સ્મારક: આંદામાન અને નિકોબાર.....74
6. પ્રશ્નોત્તરી.....75

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotoofficial
join official telegram channel

08

અન્ય સંક્ષિપ્ત વર્તમાન

પ્રવાહો.....77

1. 25 ડિસેમ્બર: સુશાસન દિવસ (Good Governance Day)....77
2. 25 ડિસેમ્બર: મદન મોહન માલવિયા જયંતિ.....77
3. 32 વર્ષની સેવા બાદ INS ખુકરીને સેવામુક્ત કરવામાં આવ્યું.....78
4. જાન્યુઆરીથી 15 થી 18 વર્ષની વયના બાળકોને રસી અપાશે.....78
5. 27 ડિસેમ્બર: આંતરરાષ્ટ્રીય રોગચાળાની તૈયારીનો દિવસ....79
6. ડેસમન્ડ ટુટુ.....79
7. દિલ્હી સરકારનો કલર-કોડેડ એક્શન પ્લાન.....79
8. ભારતે કોવિડની બે નવી રસીઓને મંજૂરી આપી.....80
9. વિરલ દેસાઈએ 'ગ્લોબલ એન્વાયરમેન્ટ એન્ડ ક્લાઈમેટ એક્શન સિટીઝન એવોર્ડ' જીત્યો.....81
10. 2021 માટે નેશનલ બ્રીડ કન્ઝર્વેશન એવોર્ડ એનાયત.....81
11. તેલંગાણાએ 100% વસ્તીને COVIDનો પ્રથમ ડોઝ આપવાનું લક્ષ્ય હાંસલ કર્યું.....82
12. સાહિત્ય અકાદમી પુરસ્કાર 2021ના વિજેતાઓની યાદી.....82
13. વિશ્વની સૌથી લાંબી મેટ્રો લાઈન શાંઘાઈમાં શરૂ થઈ.....83
14. પં. મદન મોહન માલવિયા.....83
15. પ્રશ્નોત્તરી.....84

1 બંધારણ અને રાજ્યવ્યવસ્થા

નાગાલેન્ડમાંથી AFSPA હટાવવા માટે પેનલની રચના

- 26 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ, કેન્દ્ર સરકારે 4 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ સેના દ્વારા 6 નાગરિકોની હત્યા કરવામાં આવી ત્યારબાદ નાગાલેન્ડમાંથી AFSPA પાછી ખેંચવાની તપાસ માટે એક ઉચ્ચ-સ્તરીય સમિતિની રચના કરી.

સમિતિ વિશે

- આ પાંચ સભ્યોની સમિતિનું નેતૃત્વ સચિવ સ્તરના અધિકારી કરશે.
- ભારત રજિસ્ટ્રાર જનરલ અને સેન્સસ કમિશનર વિવેક જોશી આ સમિતિના ચેરમેન રહેશે.
- પિયુષ ગોયલ, યુનિયન ગૃહ મંત્રાલય માં અધિક સચિવ, આ સમિતિના સભ્ય સચિવ હશે.
- સમિતિના અન્ય સભ્યોમાં નાગાલેન્ડના મુખ્ય સચિવ અને પોલીસ મહાનિદેશક અને આસામ રાઈફલ્સના DGPનો સમાવેશ થાય છે.

શા માટે આ સમિતિની રચના કરવામાં આવી?

- આ સમિતિની રચના એટલા માટે કરવામાં આવી છે કારણ કે તાજેતરમાં જ નાગાલેન્ડમાં સેના દ્વારા 6 નાગરિકોની હત્યા કરવામાં આવી હતી.
- આ ઘટના બાદ AFSPA નાબૂદ કરવાની માંગ જોરશોરથી ઉઠી રહી છે.
- તે નાગાલેન્ડમાંથી આર્મ્ડ ફોર્સિસ (સ્પેશિયલ પાવર્સ) એક્ટ (AFSPA) પાછી ખેંચવાની શક્યતા તપાસશે.
- કમિટીને 45 દિવસમાં રિપોર્ટ આપવા માટે કહેવામાં આવ્યું છે.

AFSPA શું છે?

- AFSPA એ એક અધિનિયમ છે જે સશસ્ત્ર દળોને વોરંટ વિના ધરપકડ કરવાની અને 'વિક્ષેપગ્રસ્ત વિસ્તારોમાં' ચોક્કસ સંજોગોમાં ગોળીબાર કરવાની સત્તા આપે છે. આ કાયદો સશસ્ત્ર દળોને "વિક્ષેપિત વિસ્તારોમાં" જાહેર વ્યવસ્થા જાળવવા માટે વિશેષ સત્તા આપે છે. એકવાર વિસ્તારને 'વિક્ષેપિત' જાહેર કરવામાં આવે તે પછી, તેણે ડિસ્ટર્બ એરિયાઝ (સ્પેશિયલ કોર્સ) એક્ટ, 1976 મુજબ ઓછામાં ઓછા 6 મહિના સુધી યથાસ્થિતિ જાળવી રાખવી પડશે.

કયા રાજ્યો AFSPA હેઠળ છે?

- જ્યારે કેટલાક રાજ્યો આતંકવાદના પ્રભાવ હેઠળ હતા તે સમયગાળા દરમિયાન પૂર્વોત્તર રાજ્યો, પંજાબ અને જમ્મુ અને કાશ્મીર પર AFSPA લાગુ કરવામાં આવી હતી. આ અધિનિયમને રદ કરનાર પંજાબ પ્રથમ રાજ્ય હતું. તે પછી ત્રિપુરા અને મેઘાલય આવે છે. હાલમાં, આ કાયદો નાગાલેન્ડ, આસામ, મણિપુર, જમ્મુ અને કાશ્મીર અને અરુણાચલ પ્રદેશના ભાગોમાં લાગુ છે. આસામમાં ત્રણ જિલ્લા અને ચાર પોલીસ સ્ટેશન આ કાયદા હેઠળ આવરી લેવામાં આવ્યા છે. કેન્દ્રીય ગૃહ મંત્રાલયે માર્ચ 2018માં મેઘાલયમાંથી AFSPAને સંપૂર્ણપણે હટાવી દીધી હતી. 2018 અને 2019 દરમિયાન અરુણાચલ પ્રદેશના કેટલાક પોલીસ સ્ટેશનોમાંથી AFSPA પણ હટાવી દેવામાં આવી હતી.

IBC પર કોર્પોરેટ અફેર્સ મંત્રાલયની દરખાસ્ત

- 23 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ, કોર્પોરેટ બાબતોના મંત્રાલયે નાદારી ટ્રિબ્યુનલમાં સમાપ્ત થતી મુશ્કેલીમાં મુકાયેલી કંપનીઓના બચાવને ઝડપી બનાવવા માટે 'નાદારી અને નાદારી કોડ (IBC)માં સુધારા'નો પ્રસ્તાવ મૂક્યો હતો.

મુખ્યમુદ્દા

- મંત્રાલયે નાદારીની પ્રક્રિયા શરૂ કરવા માટે ટ્રિબ્યુનલમાં કેસના ઝડપી પ્રવેશ સાથે હિતધારકો દ્વારા તૈયાર કરાયેલ પુનરુત્થાન યોજનાઓને ઝડપથી અપનાવવા માટેની રીતો સૂચવી.
- સરકાર IBC માં સુધારાઓને અંતિમ સ્વરૂપ આપવા માટે જાહેર પરામર્શનો બીજો રાઉન્ડ યોજવાની પણ યોજના ધરાવે છે.
- ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા કોર્પોરેટ ટર્નઅરાઉન્ડ પ્લાનની "અસ્વીકાર અથવા મંજૂરી માટે નિશ્ચિત સમયગાળો" પ્રદાન કરવા માટે સરકારે IBCમાં સુધારો કરવાનું સૂચન કર્યું છે.
- મંત્રાલયે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા કેસોના ઝડપી નિકાલ માટે પણ સૂચન કર્યું છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

નાદારી અને નાદારી કોડ, 2016 (Insolvency and Bankruptcy Code, 2016)

- નાદારી અને નાદારી સંહિતા 2016 ભારતમાં આર્થિક ઇતિહાસમાં સૌથી મોટી નાદારી સુધારા પૈકી એક છે. આ કોડ કોર્પોરેટ વ્યક્તિઓ અને ભાગીદારી કંપનીઓના પુનર્ગઠન અને નાદારી સમાધાન માટે સમયબદ્ધ રીતે આવા વ્યક્તિઓ માટે સંપત્તિના મૂલ્યને વધારવા માટે રચવામાં આવ્યો હતો.

IBC શા માટે બનાવવામાં આવ્યું?

- IBC ની રચના કરવામાં આવી હતી કારણ કે IBC પહેલાના યુગમાં નાદારી અને નાદારી સંબંધિત ઘણા છૂટાછવાયા કાયદાઓ હતા. આના પરિણામે અયોગ્ય વિલંબ સાથે અપૂરતા અને બિનઅસરકારક પરિણામો આવ્યા. દાખલા તરીકે :
- કંપનીને બંધ કરવા અને વિન્ડિંગ અપ માટે કંપની એક્ટ
- સુરક્ષા અમલીકરણ માટે સરફેસી એક્ટ
- બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓ દ્વારા દેવાની વસૂલાત માટે બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓને કારણે દેવાની વસૂલાત અધિનિયમ, 1993
- આમાંના એક કાયદામાં સમય માંગી લેતી પ્રક્રિયા, બિનઅસરકારક અમલીકરણ અને સંઘર્ષે નાદારી કાયદા સુધારણા સમિતિને નાદારી અને નાદારી કાયદો બિલનો મુસદ્દો તૈયાર કરવા અને રજૂ કરવાની ફરજ પડી.

IBC ના ઉદ્દેશ્યો

- IBC ની રચના નીચેના ઉદ્દેશ્યો સાથે કરવામાં આવી હતી:
- હાલના નાદારી કાયદાઓને એકીકૃત કરવા અને તેમાં સુધારો કરવો.
- નાદારી અને નાદારી કાર્યવાહી સરળ અને ઝડપ બનાવવી.
- કંપનીમાં લેણદારોના હિતોનું રક્ષણ કરવું.
- કંપનીને સમયબદ્ધ રીતે પુનર્જીવિત કરવી.
- ઉદ્યોગસાહસિકતાને પ્રોત્સાહન આપવું.
- “ભારતીય નાદાર તથા નાદારી બોર્ડ” ની સ્થાપના.

કર્ણાટક પ્રોટેક્શન ઓફ રાઈટ ટુ ફ્રીડમ ઓફ રિલિજિયન બિલ, 2021

- 23 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ વિધાનસભામાં “કર્ણાટક પ્રોટેક્શન ઓફ રાઈટ ટુ ફ્રીડમ ઓફ રિલિજિયન બિલ, 2021” પસાર કરવામાં આવ્યું હતું. આ બિલને ધર્માતરણ વિરોધી બિલ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. બિલ ધ્વનિ મત દ્વારા પસાર કરવામાં આવ્યું હતું.

પૃષ્ઠભૂમિ

- કાયદા અને સંસદીય બાબતોના મંત્રી જે.સી. મધુસ્વામીના જણાવ્યા અનુસાર, કોંગ્રેસ સરકારની સલાહ હેઠળ 2016માં કર્ણાટકના કાયદા પંચે આ બિલ રજૂ કર્યું હતું. આ ડ્રાફ્ટ બિલ કાયદા પંચ દ્વારા સમાજ કલ્યાણ વિભાગના નેજા હેઠળ તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું.

કર્ણાટક પ્રોટેક્શન ઓફ રાઈટ ટુ ફ્રીડમ ઓફ રિલિજિયન બિલ

- આ વિધેયક ધર્મની સ્વતંત્રતાના અધિકારની સુરક્ષા તેમજ બળ, ખોટી રજૂઆત, બળજબરી, અયોગ્ય પ્રભાવ, પ્રલોભન અથવા કોઈપણ કપટપૂર્ણ માધ્યમથી એક ધર્મમાંથી બીજા ધર્મમાં ગેરકાયદેસર પરિવર્તન પર પ્રતિબંધની જોગવાઈ કરે છે.
- તેમાં ત્રણથી પાંચ વર્ષની જેલ અને 25,000 રૂપિયાના દંડની જોગવાઈ છે.
- સગીરો, SC/ST અને મહિલાઓના સંદર્ભમાં જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરવા બદલ, અપરાધો માટે ત્રણથી 10 વર્ષની જેલની સજા અને રૂ. 50,000/-થી વધુનો દંડ થઈ શકે છે.
- આ બિલ મુજબ, આરોપીઓએ ધર્માતરણ કરનારાઓને વળતર તરીકે પાંચ લાખ રૂપિયા સુધી ચૂકવવા પડશે.
- સામૂહિક ધર્મ પરિવર્તનના કેસમાં 3-10 વર્ષની જેલની સાથે એક લાખ રૂપિયા સુધીના દંડની જોગવાઈ છે.
- તે કૌટુંબિક અદાલતને આવા લગ્નને રદબાતલ અને રદબાતલ જાહેર કરવા માટે પણ નિર્દેશ આપે છે, જે ગેરકાયદેસર ધર્માતરણના એકમાત્ર હેતુથી થયા છે.

પરિવર્તન કરવા ઇચ્છતી વ્યક્તિ માટે જોગવાઈ

- બિલમાં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે જે વ્યક્તિ અન્ય કોઈ ધર્મમાં પરિવર્તન કરવા ઇચ્છે છે તેણે ઓછામાં ઓછા 30 દિવસ અગાઉ જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ અથવા અધિક જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટને નિર્ધારિત ફોર્મમાં ઘોષણા રજૂ કરવી પડશે, જેને જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા ખાસ અધિકૃત કરવામાં આવશે.

સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટ સ્ટેટસ

- તાજેતરમાં, કેન્દ્ર સરકારે લોકસભામાં માહિતી આપી છે કે આંધ્ર પ્રદેશને ‘સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટસ’ (SCS) ના બદલામાં વિશેષ પેકેજ આપવામાં આવ્યું છે.

પૂરી પાડવામાં આવેલ વિશેષ પેકેજ હેઠળ સહાય

- આંધ્ર પ્રદેશ પુનર્ગઠન અધિનિયમ, 2014 હેઠળ ₹19,846.19 કરોડની રકમ.
- સંબંધિત નાણાપંચોની ભલામણો મુજબ, 2015-20 માટે ₹22,112 કરોડ અને 2020-21 માટે ₹5,897 કરોડની મહેસૂલ ખાધ ગ્રાન્ટ બહાર પાડવામાં આવી હતી.

મહત્વ

- જો કેન્દ્ર દ્વારા પ્રાયોજિત યોજનાઓનું ભંડોળ કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકાર વચ્ચે 90:10 ના ગુણોત્તરમાં વહેંચવામાં આવે છે, તો આ 'વિશેષ સહાયતા માપ' વર્ષ 2015-16 થી 2019-20 દરમિયાન રાજ્યને પ્રાપ્ત થનાર વધારાના કેન્દ્રીય હિસ્સાની બરાબર થશે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- છેલ્લા કેટલાક સમયથી આંધ્રપ્રદેશ 'સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટ્સ'ની માંગ ફરી શરૂ કરી છે.
- રાજ્યના વિભાજન સમયે આંધ્રપ્રદેશને 'સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટ્સ' (SCS) આપવાનું વચન આપવામાં આવ્યું હતું અને 15મા નાણાપંચના રિપોર્ટ અનુસાર, રાજ્યને 'સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટ્સ' આપવાની સત્તા કેન્દ્ર સરકાર પાસે છે.
- કેન્દ્રની તત્કાલીન કોંગ્રેસ સરકારે આંધ્રપ્રદેશને SCSનું વચન આપ્યા પછી જ વર્ષ 2014માં તેલંગાણાની રચના કરવામાં આવી હતી.
- તત્કાલીન વિપક્ષ ભાજપે પણ આ માટે સહમતિ દર્શાવી હતી અને એમ પણ કહ્યું હતું કે જો તે સત્તામાં આવશે તો 'સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટ્સ' વધુ પાંચ વર્ષ માટે લંબાવવામાં આવશે.

'સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટ સ્ટેટ્સ' શું છે?

- કોઈપણ રાજ્યને 'સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટ્સ' (SCS) આપવા સંબંધિત બંધારણમાં કોઈ જોગવાઈ નથી; અન્ય રાજ્યોની સરખામણીમાં પ્રતિકૂળ પરિસ્થિતિઓ ધરાવતા રાજ્યોને કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નાણાકીય સહાય પૂરી પાડવામાં આવે છે.
- આ દરજ્જો ભૌગોલિક અને સામાજિક-આર્થિક પછાતતાનો સામનો કરી રહેલા રાજ્યોના વિકાસમાં મદદ કરવા માટે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા કરવામાં આવેલ વર્ગીકરણ છે.
- આ વર્ગીકરણ વર્ષ 1969માં પાંચમા નાણાપંચની ભલામણોના આધારે કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ વર્ગીકરણ ગાડગીલ સૂત્ર પર આધારિત હતું, જેણે વિશેષ શ્રેણીના રાજ્યના દરજ્જા માટે નીચેના માપદંડો નિર્ધારિત કર્યા હતા:
- પર્વતીય વિસ્તારો;
- ઓછી વસ્તી ગીચતા અને/અથવા આદિવાસી વસ્તીનું મોટું પ્રમાણ;
- પડોશી દેશો સાથે સરહદોની વ્યૂહાત્મક સ્થિતિ;

- આર્થિક અને મૂળભૂત માળખાગત પછાતપણું; અને
- રાજ્ય નાણાની અવ્યવહારુ પ્રકૃતિ.

'સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટ સ્ટેટ્સ' મેળવવા માટેની કેટલીક મુખ્ય દિશાનિર્દેશો

- ગરીબ માળખાકીય સુવિધા સાથે રાજ્ય આર્થિક રીતે પછાત હોવું જોઈએ.
- રાજ્યો પર્વતીય અને પડકારરૂપ પ્રદેશોમાં સ્થિત હોવા જોઈએ.
- રાજ્યોમાં વસ્તીની ગીચતા ઓછી અને આદિવાસીઓની વસ્તી વધુ હોવી જોઈએ.
- રાજ્ય વ્યૂહાત્મક રીતે પડોશી દેશોની સરહદોની નજીક સ્થિત હોવું જોઈએ.
- 'સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટ સ્ટેટ્સ' કોણ પ્રદાન કરે છે?
- અગાઉ, 'યોજના સહાય' માટે 'સ્પેશિયલ કેટેગરી'નો દરજ્જો 'રાષ્ટ્રીય વિકાસ પરિષદ' દ્વારા એવા રાજ્યોને આપવામાં આવતો હતો જેના પર વિશેષ ધ્યાન આપવાની જરૂર છે.
- હવે, આવા રાજ્યોને કેન્દ્ર દ્વારા 'સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટ્સ'નો દરજ્જો આપવામાં આવે છે.

લાભ

- કર અને અન્ય લાભોમાંથી મુક્તિ ઉપરાંત, 'સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટ્સ' રાજ્ય માટે કેન્દ્રીય પ્રાયોજિત યોજનાઓ પરના કુલ ખર્ચના 90% કેન્દ્રીય અનુદાન તરીકે ચૂકવવામાં આવે છે, અને બાકીના 10% પણ શૂન્ય ટકા વ્યાજ પર લોન તરીકે આપવામાં આવે છે.

સંબંધિત ચિંતાઓ

- કોઈ પણ નવા રાજ્યને 'વિશેષ દરજ્જો' આપવાનું ધ્યાનમાં લેતા, અન્ય રાજ્યોની માંગણીઓ વધશે અને પરિણામે, તેનાથી મળતા લાભો વધુ ઘટશે. રાજ્યો માટે 'વિશેષ દરજ્જા'ની માંગણી કરવી આર્થિક રીતે પણ ફાયદાકારક નથી કારણ કે વર્તમાન વ્યવસ્થા હેઠળ તેના લાભો ખૂબ ઓછા છે. તેથી, વિશેષ સમસ્યાઓનો સામનો કરી રહેલા રાજ્યો માટે 'સ્પેશિયલ પેકેજની માંગણી' કરવી વધુ સારું રહેશે.

હાલની સ્થિતિ

- 14મા નાણાપંચ દ્વારા પૂર્વોત્તર અને ત્રણ પહાડી રાજ્યો સિવાયના રાજ્યો માટે 'સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટ્સ' નાબૂદ કરવામાં આવ્યું છે.
- તેના બદલે, કમિશને સૂચન કર્યું કે દરેક રાજ્યના 'સંસાધન અંતર'ને 'ટેક્સ ડિવોલ્યુશન' દ્વારા ભરવામાં આવે, અને કેન્દ્ર સરકારને કરની આવકમાં રાજ્યોનો હિસ્સો 32% થી વધારીને 42% કરવા વિનંતી કરી, જે વર્ષ 2015 થી લાગુ કરવામાં આવી છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

માનહાનિનો કેસ

- હાલમાં જ પંજાબ કોંગ્રેસના અધ્યક્ષ નવજોત સિંઘ સિદ્ધુ વિરુદ્ધ 'માનહાનિ'નો કેસ નોંધવામાં આવ્યો છે. સિદ્ધુએ તેમના પક્ષના બે સભ્યોના વખાણ કર્યા હતા, તેમને એક ભાષણ દરમિયાન "પોલીસકર્મીઓના પેન્ટ ભીના કરવામાં સક્ષમ" તરીકે વર્ણવ્યા હતા.
- જોકે, વિવાદ બાદ સિદ્ધુએ કહ્યું કે તેમની ટિપ્પણીને શાબ્દિક રીતે ન લેવી જોઈએ. તેમણે કોંગ્રેસ પાસે 'અધિકાર' છે એવું દર્શાવવા આ શબ્દોનો પ્રયોગ કરી બચાવ કર્યો હતો.

'બદનક્ષી' (માનહાનિ) શું છે ?

- માનહાનિ એ ખોટા નિવેદનો છે જે વ્યક્તિ, વ્યવસાય, ઉત્પાદન, જૂથ, સરકાર, ધર્મ અથવા રાષ્ટ્રની પ્રતિષ્ઠાને નુકસાન પહોંચાડે છે.
- ભારતમાં, માનહાનિના સિવિલ અને ફોજદારી બંને પ્રકાર છે. બદનક્ષીના બે પ્રકારો વચ્ચેનો તફાવત તેમના ઉદ્દેશ્યોમાં રહેલો છે.
- સિવિલ પ્રકારની બદનક્ષીમાં, ગુનેગારને નિવારણ સ્વરૂપે વળતર આપવું પડે છે અને ગુનાહિત/ફોજદારી પ્રકારના બદનક્ષીના સંદર્ભમાં ગુનેગારને સજા કરવામાં આવે છે, અને આ રીતે અન્ય લોકોને આવા કૃત્ય ન કરવા માટે સંદેશ આપવામાં આવે છે.

કાનૂની જોગવાઈઓ

- ફોજદારી માનહાનિને ખાસ કરીને ભારતીય દંડ સંહિતા (IPC) ની કલમ 499 હેઠળ અપરાધ તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવે છે.
- સિવિલ બદનક્ષી ટોર્ટ કાયદા પર આધારિત છે. ટોર્ટ કાયદો, કાયદાનું એવું ક્ષેત્ર છે કે જે ખોટું વ્યાખ્યાયિત કરવા માટે અધિનિયમ અથવા કાનૂન પર આધાર રાખતું નથી, પરંતુ, 'શું કરવું ખોટું હોઈ શકે?' તેને સમજાવવા માટે વિવિધ કાયદાઓનો ઉપયોગ કરે છે.
- IPCની કલમ 499 મુજબ, માનહાનિ બોલીને અથવા વાંચી શકાય તેવા શબ્દો દ્વારા, સંકેતો દ્વારા અને દૃશ્યમાન અભિવ્યક્તિ દ્વારા પણ કરી શકાય છે.
- કલમ 499 માં પણ અપવાદો ટાંકવામાં આવ્યા છે. આમાં, 'જાહેર હિત'માં જરૂરી 'સત્યનું આરોપણ' કરવું અથવા પ્રકાશિત કરવું માનહાનિ હેઠળ આવતું નથી.
- માનહાનિની સજાના સંદર્ભમાં IPCની કલમ 500 મુજબ, કોઈપણ વ્યક્તિ જે અન્ય વ્યક્તિની માનહાનિ કરે છે, તેને બે વર્ષ સુધીની મુદતની સાદી કેદ અથવા દંડ અથવા બંને સજા સાથે કરવામાં થઈ શકે છે.

માનહાનિ કાયદાનો દુરુપયોગ અને સંબંધિત ચિંતાઓ

- આ હેઠળ, ફોજદારી જોગવાઈઓનો ઉપયોગ સત્તામણીના સાધન તરીકે પણ થાય છે.
- ભારતીય કાનૂની પ્રક્રિયાના બોજારૂપ સ્વભાવને જોતાં, કેસની ગંભીરતાને ધ્યાનમાં લીધા વિના, પ્રક્રિયા પોતે જ સજા સમાન છે.
- ટીકાકારો દલીલ કરે છે કે માનહાનિના કાયદાઓ વાણી અને અભિવ્યક્તિની સ્વતંત્રતાના મૂળભૂત અધિકારો સાથે સંઘર્ષ કરે છે.
- ગુનાહિત માનહાનિ સમાજ પર ખરાબ અસરો કરે છે: ઉદાહરણ તરીકે, રાજ્ય તેને, મીડિયા અને રાજકીય વિરોધીઓને ટીકાથી દૂર અને અયોગ્ય સંચયમ રાખવા દબાણ કરે છે.

સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલી ટિપ્પણીઓ:

- સુબ્રમણ્યમ સ્વામી વિ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા કેસ 2014 માં, કોર્ટે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ 499 અને 500 (ગુનાહિત માનહાનિ) ની બંધારણીય માન્યતાને સમર્થન આપ્યું હતું અને કહ્યું હતું કે વ્યક્તિના 'ગૌરવ અને સન્માન સાથે જીવવાનો અધિકાર' કોઈપણ દ્વારા વિસર્જન કરી શકાતો નથી એટલા માટે કે તેને 'સ્વતંત્રતા' પ્રાપ્ત છે.
- ઓગસ્ટ 2016માં કોર્ટે તામિલનાડુના મુખ્યમંત્રી જે. જયલલિતા પર "લોકશાહીના ગળું દબાવવા" માટે ફોજદારી માનહાનિ કાયદાનો દુરુપયોગ કરવા બદલ ભારે પડતાં કહ્યું કે "જાહેર વ્યક્તિઓ" ને ટીકાનો સામનો કરવો જોઈએ.

PESA એક્ટ

- તાજેતરમાં, કૅંદુના પાન તોડીનાર અને તેને બાંધનાર સેંકડો કામદારોએ, ઓડિશાના સંબલપુરમાં 'કૅંદુના પાંદડા' પર લાદવામાં આવેલ GST નાબૂદ કરવાની માંગ સાથે વિરોધ પ્રદર્શન કર્યું.

સંબંધિત કેસ

- હાલમાં, કૅંદુના પાંદડા પર 'ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ' એટલે કે 'GST' 18 ટકા વસૂલવામાં આવે છે, જે 'વન અધિકાર અધિનિયમ, 2006' અને 25 વર્ષ પૂર્ણ થયાની ઉજવણી કરનાર 'પંચાયત અધિનિયમ, એટલે કે 'PESA એક્ટ' પર આધારિત છે.
- આ ઉપરાંત, સરકાર દ્વારા 'બીડી' પર 28 ટકા GST લાદવામાં આવ્યો છે, જે 'કૅંદુના પાંદડા'માંથી બનતી એક તૈયાર 'પ્રોડક્ટ' છે. આ ડબલ ટેક્સેશનને કારણે 'કૅંદુ પર્ણ સંગઠન'ના નફાને ઘણું નુકસાન થયું છે અને લગભગ 12 લાખ કામદારોની આજીવિકાને અસર થઈ છે. કૅંદુ પર્ણ ઉદ્યોગમાં રોકાયેલા કામદારોના નફામાં ધરખમ ઘટાડો થવા ઉપરાંત, તેઓ હવે ઘણા સામાજિક સુરક્ષા લાભોથી પણ વંચિત છે.

‘કેંદુના પાંદડા’ વિશે:

- ‘કેંદુના પાન’ને ‘ઓરિસ્સાનું લીલું સોનું’ કહેવાય છે. તે વાંસ અને સાલના બીજની જેમ ‘રાષ્ટ્રીયકૃત ઉત્પાદન’ છે. તે ઓડિશાના સૌથી મહત્વપૂર્ણ ‘નોન-વુડ ફોરેસ્ટ પ્રોડક્ટ્સ’ પૈકીનું એક છે.
- તેના પાંદડાને વીંટાળીને ‘બીડી’ બનાવવામાં આવે છે, જેનો સ્થાનિક લોકોમાં લોકપ્રિય ધૂમ્રપાન સ્વરૂપ તરીકે ઉપયોગ થાય છે.
- ઓડિશાના તેંદુ (કેંદુ)ના પાનનો ઉપયોગ વિશિષ્ટ રીતે તેના ‘પ્રોસેસ્ડ સ્વરૂપ’માં થાય છે, જ્યારે ભારતના બાકીના રાજ્યોમાં તેનું ફળ તરીકે ઉત્પાદન કરવામાં આવે છે.
- પરંપરાગત ઉપચાર તરીકે કેંદુ ફળોનો ઉપયોગ મેલેરિયા, ઝાડા અને મરડોની સારવાર માટે કરવામાં આવે છે.
- ‘કેંદુના પાંદડા’ રાજ્યની સૌથી મહત્વપૂર્ણ ‘લઘુ વન પેદાશો’ હોવાથી, તે આદિવાસી ગામો માટે આવકનો મુખ્ય સ્ત્રોત છે.
- મધ્યપ્રદેશ અને છત્તીસગઢ પછી ઓડિશા કેંદુના પાંદડાના ઉત્પાદનમાં ત્રીજા ક્રમે છે.

“PESA એક્ટ, 1996” વિશે :

- ‘પંચાયત (અનુસૂચિત વિસ્તારોનું વિસ્તરણ) અધિનિયમ, 1996’ અથવા ‘PESA એક્ટ’ એ ભારત સરકાર દ્વારા પરંપરાગત ગ્રામસભાઓ દ્વારા, ભારતના અનુસૂચિત વિસ્તારોમાં વસતી વસ્તી માટે સ્વ-સરકારની ખાતરી કરવા માટે ઘડવામાં આવેલ કાયદો છે.
- આ કાયદો 1996માં સંસદ દ્વારા ઘડવામાં આવ્યો હતો અને 24 ડિસેમ્બર 1996ના રોજ અમલમાં આવ્યો હતો.
- ‘PESA એક્ટ’ ભારતમાં આદિવાસી કાયદાની કરોડરજી મૂલ્યમાં આવે છે.
- આ કાયદો હેઠળ, નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયાની પરંપરાગત પ્રણાલીને માન્યતા આપવામાં આવી છે અને લોકોની સ્વ-સરકારી ભાગીદારી સુનિશ્ચિત કરવામાં આવી છે.

પૃષ્ઠભૂમિ:

- ગ્રામીણ ભારતમાં સ્થાનિક સ્વરાજ્યને પ્રોત્સાહન આપવા માટે વર્ષ 1992માં 73મો બંધારણીય સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો. આ સુધારા દ્વારા ત્રિ - સ્તરીય પંચાયતી રાજ સંસ્થાને કાયદો બનાવવામાં આવ્યો.
- જો કે, કલમ 243 (M) હેઠળ, અનુસૂચિત અને આદિજાતિ વિસ્તારોમાં આ કાયદાનો અમલ પ્રતિબંધિત હતો.
- વર્ષ 1995 માં, ભૂરિયા સમિતિની ભલામણોને અનુસરીને, ભારતના અનુસૂચિત વિસ્તારોમાં વસવાટ કરતી વસ્તી માટે સ્વ-સરકારની ખાતરી કરવા માટે ‘પંચાયત (અનુસૂચિત ક્ષેત્રોમાં વિસ્તરણ) અધિનિયમ, 1996’ ઘડવામાં આવ્યો હતો.
- 1995 માં ભૂરિયા સમિતિની ભલામણોને પગલે, ભારતના અનુસૂચિત વિસ્તારોમાં રહેતા લોકો માટે આદિવાસી સ્વ-શાસન સુનિશ્ચિત કરવા માટે પંચાયત એક્સ્ટેન્શન ટુ શેડ્યુલ્ડ એરિયાઝ (PESA) એક્ટ 1996 અસ્તિત્વમાં આવ્યો.

- PESA કાયદો હેઠળ, ગ્રામસભાને સંપૂર્ણ સત્તા આપવામાં આવી છે, જ્યારે રાજ્ય વિધાનસભાને પંચાયતો અને ગ્રામસભાઓની યોગ્ય કામગીરી સુનિશ્ચિત કરવા માટે સલાહકારની ભૂમિકા આપવામાં આવી છે.
- ગ્રામસભાને સોંપવામાં આવેલી સત્તાઓ કોઈપણ ઉચ્ચ સ્તરની સંસ્થા દ્વારા ઘટાડી શકાશે નહીં, અને તેઓને તેમના સોંપાયેલ કાર્યો કરવા માટે સંપૂર્ણ સ્વતંત્રતા હશે.

ગ્રામ સભાઓને આપવામાં આવેલી સત્તાઓ અને કાર્યો:

- જમીન સંપાદન, પુનર્વસન અને વિસ્થાપિત વ્યક્તિઓના પુનઃસ્થાપનમાં ફરજિયાત પરામર્શનો અધિકાર
- આદિવાસી સમુદાયોની પરંપરાગત આસ્થા અને સંસ્કૃતિની જાળવણી
- ગૌણ વન ઉત્પાદનોની માલિકી
- સ્થાનિક વિવાદોનું નિરાકરણ
- જમીન જોઈતી રોકવી
- ગ્રામીણ બજારોનું સંચાલન
- દાડના ઉત્પાદન, નિસ્ચંદન અને પ્રતિબંધને નિયંત્રિત કરવાનો અધિકાર
- શાહુકારોને નિયંત્રિત કરવાનો અધિકાર
- અનુસૂચિત જનજાતિને લગતા અન્ય અધિકારો

PESA કાયદો સાથે સંબંધિત મુદ્દા:

- રાજ્ય સરકારો ‘પંચાયત (અનુસૂચિત વિસ્તારોનું વિસ્તરણ) અધિનિયમ’, જે એક રાષ્ટ્રીય કાયદો છે, તે અનુસાર તેમના અનુસૂચિત વિસ્તારો માટે રાજ્ય સ્તરે કાયદાઓ બનાવે તેવી અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે. આના કારણે રાજ્યોમાં PESA કાયદાનો આંશિક અમલ થયો છે.
- આ આંશિક અમલીકરણને કારણે, ઝારખંડ જેવા આદિવાસી વિસ્તારોમાં સ્વ-સરકારી વ્યવસ્થા કથળી છે.
- ઘણા નિષ્ણાતો દાવો કરે છે કે PESA કાયદો ‘સ્પષ્ટતાનો અભાવ, કાયદાકીય નબળાઈ, અમલદારશાહી ઉદાસીનતા, રાજકીય ઈચ્છાશક્તિનો અભાવ, સત્તાના પદાનુક્રમમાં પરિવર્તન સામે પ્રતિકાર વગેરેને કારણે સફળ થયો નથી.
- સમગ્ર રાજ્યમાં હાથ ધરાયેલા સામાજિક ઓડિટમાં બહાર આવ્યું છે કે ગ્રામસભા દ્વારા વિવિધ વિકાસ યોજનાઓ માત્ર કાગળ પર મંજૂર કરવામાં આવી રહી છે અને વાસ્તવમાં ચર્ચા કરવા અને નિર્ણય લેવા માટે કોઈ બેઠક યોજવામાં આવી નથી.

બિહારમાં ગેરકાયદેસર દાંડના ઉત્પાદન પર નજર રાખવાના પગલાં

- રાજ્યમાં ગેરકાયદેસર દાંડના ઉત્પાદન પર નજર રાખવા માટે બિહાર સરકાર દ્વારા અનેક પગલાં લેવામાં આવી રહ્યા છે. આમાંના કેટલાક પગલાં નીચે મુજબ છે.

ડોનનો ઉપયોગ.

- રાજ્યની 74 વિશેષ અદાલતોમાં નશાબંધી કાયદાના ઉલ્લંઘનને લગતા કેસોની સુનાવણી માટે ન્યાયિક અધિકારીઓની પ્રિસાઈડિંગ ઓફિસર તરીકે નિમણૂક.
- પ્રતિબંધ અને નોંધણી વિભાગ દ્વારા એપ્રિલ, 2016 થી અત્યાર સુધીમાં 5 લાખથી વધુ લોકોની કાયદા હેઠળ ધરપકડ કરવામાં આવી છે. સેંકડો પોલીસકર્મીઓ અને અન્ય અધિકારીઓને પણ કાં તો સસ્પેન્ડ કરવામાં આવ્યા છે અથવા તેઓ વિભાગીય તપાસનો સામનો કરી રહ્યા છે.

આલ્કોહોલના પ્રતિબંધ સામેની દલીલો:

- 'દાંડ પર પ્રતિબંધ' એ 'ગોપનીયતાના અધિકાર'નું ઉલ્લંઘન છે. 'ગોપનીયતાના અધિકાર'નું અર્થઘટન કરતા પુટ્ટસ્વામીના ચુકાદામાં 2017માં સુપ્રીમ કોર્ટે આને માન્યતા આપી હતી. આ અધિકાર નાગરિકોના તેમની પસંદગી અનુસાર ખાવા-પીવાના અધિકાર સાથે સંબંધિત છે.

સીધી મનસ્વીતાના કારણો:

- 'દાંડ પ્રતિબંધ કાયદા' હેઠળ, રાજ્ય બહારથી આવતા પ્રવાસીઓને આરોગ્ય પરમિટ અને કામચલાઉ પરમિટ આપવામાં આવે છે. પિટિશનમાં જણાવાયું છે કે રાજ્ય દ્વારા આ રીતે બનાવવામાં આવેલા વિવિધ 'વર્ગો' વચ્ચે, દાંડ પીનારા અને ન પીનારાઓ વચ્ચે કોઈ સ્પષ્ટ ભેદ નથી, અને આ બંધારણની કલમ 14 હેઠળ સમાનતાના અધિકારનું ઉલ્લંઘન છે.

આ પ્રકારના પ્રતિબંધને સમયની માંગ સૂચન કરતી દલીલો:

- બંધારણ તમામ રાજ્ય સરકારોને "દાંડ પીવાને રોકવા અથવા ઓછામાં ઓછું નિયંત્રણ કરવાની જવાબદારી" સોંપે છે. (અનુચ્છેદ 47)
- દાંડના નિયમિત અને વધુ પડતા સેવનને નિરુત્સાહિત કરવા માટે રાજ્યમાં કડક કાયદા હોવા જરૂરી છે.
- આલ્કોહોલ 'પારિવારિક સંસાધનો અને થાપણો'નો નાશ કરે છે, અને પરિણામે સ્ત્રીઓ અને બાળકો સૌથી વધુ પીડાય છે. જ્યાં સુધી કૌટુંબિક એકમનો સંબંધ છે, ત્યાં હજુ પણ ઓછામાં ઓછું એક સામાજિક કલંક દાંડના સેવન સાથે જોડાયેલું છે.

- નબળા વ્યક્તિઓ, કેટલીકવાર તેમની નાની ઉંમર અથવા ડ્રગ્સ અથવા પીઅર પ્રેશર તરફના ઝોકને કારણે, ઘણીવાર આ લાલચનો શિકાર બને છે.

અન્ય રાજ્યો કે જેમણે પ્રતિબંધ કાયદાનો અમલ કર્યો છે:

- હાલમાં, ગુજરાત, મિઝોરમ, નાગાલેન્ડ અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ લક્ષદ્વીપમાં આ પ્રતિબંધ અમલમાં છે.

સંબંધિત બંધારણીય જોગવાઈઓ:

- રાજ્ય સૂચિનો વિષય : દાંડ એ ભારતના બંધારણની સાતમી અનુસૂચિ હેઠળ 'રાજ્ય સૂચિ'નો વિષય છે.
- અનુચ્છેદ 47: ભારતના બંધારણમાં નીતિના નિર્દેશક સિદ્ધાંતો જણાવે છે કે "રાજ્ય, ખાસ કરીને, ઔષધીય હેતુઓ સિવાય, માદક પીણાં અને સ્વાસ્થ્યને નુકસાન કરતી દવાઓના વપરાશ પર પ્રતિબંધ મૂકવાનો પ્રયાસ કરશે."

સદનના અધ્યક્ષની ચૂંટણી

- મહારાષ્ટ્ર વિધાનસભાના અધ્યક્ષની ચૂંટણીને લઈને રાજ્યપાલ ભગત સિંહ કોશ્યારી અને 'મહા વિકાસ અઘાડી' (MVA) સરકાર વચ્ચે ટક્કર ચાલી રહી છે.

પુષ્કભૂમિ:

- વર્ષ 2019માં યોજાયેલી વિધાનસભા ચૂંટણી બાદ કોંગ્રેસના નાના પટોલે ગૃહના અધ્યક્ષ તરીકે ચૂંટાયા હતા. પરંતુ પટોલેએ તેમની પ્રદેશ કોંગ્રેસ અધ્યક્ષ તરીકે નિમણૂક બાદ પદ પરથી રાજીનામું આપ્યા પછી ફેબ્રુઆરી 2021 માં આ પદ ખાલી થયું હતું.
- ત્યાર બાદ, રાકાંપા (NCP) તરફથી ગૃહના 'ઉપાધ્યક્ષ' નરહરિ જીરવાલ સીતારામે વિધાનસભામાં કાર્યવાહી હાથ ધરી હતી. જો કે, ગઠબંધન સરકારમાં પક્ષો વચ્ચેના આંતરિક મતભેદોને કારણે આ પદ પણ ખાલી પડ્યું હતું.
- હવે રાજ્ય સરકાર, તાજેતરના સુધારા મુજબ, ગૃહના અધ્યક્ષની ચૂંટણી ગુપ્ત મતદાનને બદલે 'ધ્વનિ મત' દ્વારા કરાવવા માંગે છે. પરંતુ, રાજ્યપાલે સરકારના આ નિર્ણયની બંધારણીયતા પર સવાલ ઉઠાવ્યા છે.

નિયમોમાં તાજેતરના સુધારાઓ:

- ગયા અઠવાડિયે, સરકારે વિધાનસભામાં એક ઠરાવ રજૂ કર્યો હતો, જેમાં ગુપ્ત મતદાનને બદલે ધ્વનિ મત દ્વારા હાથ ધરવામાં આવે તે માટે નિયમ 6 (વિધાનસભાના અધ્યક્ષની

- ચૂંટણી) અને નિયમ 7 (વિધાનસભાના અધ્યક્ષની ચૂંટણી) માં સુધારાની માંગ કરી હતી. આ સુધારાઓ વિધાનસભાની નિયમો સમિતિ દ્વારા પ્રસ્તાવિત કરવામાં આવ્યા હતા.
- સુધારાઓમાં “ચૂંટણી યોજવા” શબ્દોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો ન હતો, અને મહારાષ્ટ્ર વિધાનસભા નિયમોના નિયમ 6 માં “મુખ્યમંત્રીની ભલામણ પર સ્વીકરને પસંદ કરવા” શબ્દો ઉમેરવામાં આવ્યા હતા.
- સુધારામાં, ‘ચેરમેન’ની ચૂંટણી માટેની જોગવાઈ “ગુપ્ત મતદાન” થી બદલીને “ધ્વનિ મત” કરવામાં આવી છે.

ટીકા:

- આ સુધારાઓનો વિરોધ કરતાં વિપક્ષે દલીલ કરી છે કે સ્વીકરની ગેરહાજરીમાં ‘નિયમો’માં સુધારો કરી શકાય નહીં.

સરકારનો પક્ષ:

- સરકારની દલીલ છે કે આ સુધારો લોકસભા, રાજ્ય વિધાનસભાના ઉપલા ગૃહ અને અન્ય કેટલીક રાજ્ય વિધાનસભાઓમાં પ્રવર્તતા નિયમોને અનુરૂપ છે.
- આ સુધારા સાથે ધારાસભ્યોના ભ્રષ્ટાચારનો અંત આવશે.
- સરકારે કહ્યું કે નિયમોમાં સુધારો કરવાની તે વિધાનસભાની સત્તામાં આવે છે.

વિધાનસભાના અધ્યક્ષની ચૂંટણી માટે રાજ્યપાલની

મંજૂરીની જરૂરિયાત:

- વિધાનસભાના અધ્યક્ષની ચૂંટણીની તારીખ રાજ્યપાલ દ્વારા સૂચિત કરવામાં આવે છે.
- મહારાષ્ટ્ર વિધાનસભાની નિયમાવલીના નિયમ 6 મુજબ, “વિધાનસભાના અધ્યક્ષની ચૂંટણી યોજવા માટે રાજ્યપાલ દ્વારા તારીખ નક્કી કરવામાં આવશે અને આવી નિયત તારીખની નોટિસ વિધાનસભાના સચિવ દ્વારા દરેક સભ્યને મોકલવામાં આવશે.”
- તેથી, રાજ્યપાલ દ્વારા તારીખ નક્કી કર્યા પછી જ વિધાનસભાના અધ્યક્ષની ચૂંટણી થઈ શકે છે.

આગળ શું/ભવિષ્યના પગલાં

- પરિસ્થિતિ ખૂબ જ વિચિત્ર છે. મહારાષ્ટ્ર વિધાનસભાની નિયમાવલીના નિયમ 6 જણાવે છે કે, રાજ્યપાલે વિધાનસભાના અધ્યક્ષની ચૂંટણીની તારીખ નક્કી કરવી જોઈએ, જ્યારે સુધારા મુજબ રાજ્યપાલે મુખ્ય પ્રધાનની સલાહ પર ચૂંટણીની તારીખ નક્કી કરવી જોઈએ. તે બે બંધારણીય સંસ્થાઓ વચ્ચેનો સંઘર્ષ છે.
- સૂત્રોના જણાવ્યા અનુસાર, રાજ્યપાલની સંમતિ વિના સ્વીકરની પસંદગી કરી શકાય છે કે કેમ તે જોવા માટે સરકાર કાયદાકીય વિકલ્પોની શોધ કરશે.

- પણ સદનના ભૂતપૂર્વ સચિવ અનુસાર, રાજ્યપાલની સંમતિ વગર ચૂંટણી યોજવાનો મુશ્કેલ હશે.

વહીવટી તંત્ર દ્વારા કોર્ટના આદેશોનો અનાદર કરવાની વૃત્તિ

- ભારતના મુખ્ય ન્યાયાધીશ એન.વી. રામને તાજેતરમાં કહ્યું હતું કે, એક્ઝિક્યુટિવ દ્વારા અનાદર કરવાની અને કોર્ટના આદેશોની અવગણના કરવાની વૃત્તિ વધી રહી છે. જ્યારે કારોબારીએ દેશમાં ‘કાયદાનું શાસન’ જાળવવા માટે મદદ અને સહકાર આપવો જોઈએ.
- ન્યાયતંત્ર સામેના પડકારો પર પ્રકાશ પાડતા, ભારતના મુખ્ય ન્યાયાધીશએ કહ્યું કે હાલમાં, ‘નોન-કોઓપરેટિવ એક્ઝિક્યુટિવ’ કોર્ટ સમક્ષ ચિંતાનો વિષય છે.

સમયની માંગ:

- રાષ્ટ્રમાં ‘કાયદાનું શાસન’ ચાલુ રાખવા માટે વહીવટી તંત્રને મદદ અને સહકારની જરૂર છે. ‘કાયદાના શાસન’ માટે માત્ર ન્યાયતંત્ર જ જવાબદાર છે જ્યાં સુધી કારોબારી અને કાયદો ન્યાયિક ખાલી જગ્યાઓ ભરવા, ફરિયાદીની નિમણૂક, માળખાકીય સુવિધાને મજબૂત કરવા, સ્પષ્ટ અગમચેતી અને હિસ્સેદારોનું વિશ્લેષણ સહિતના કાયદા બનાવવાના નિષ્ઠાવાન પ્રયાસો નહીં કરે.

રાષ્ટ્ર નિર્માણમાં ન્યાયતંત્રની મહત્વની ભૂમિકા:

- કેશવાનંદ ભારતી કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે પ્રથમ વખત ‘બંધારણીય સુધારાઓ’ની સમીક્ષા કરવાની તેની સત્તાનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો હતો.
- આવા અર્થઘટન દ્વારા જ ‘ઈન્દિરા ગાંધી વિરુદ્ધ રાજ નારાયણ કેસ’માં 39મો સુધારો અધિનિયમ રદ કરવામાં આવ્યો હતો.

‘ન્યાયિક સમીક્ષા’ની શક્તિ :

- ‘ન્યાયિક સમીક્ષા’ની શક્તિને ‘જ્યુડિશિયલ ઓવરરીચ’ તરીકે બ્રાંડ કરવાનો પ્રયાસ વારંવાર કરવામાં આવે છે. આવા ‘સામાન્યીકરણ’ ઘણીવાર ભ્રામક હોય છે. બંધારણે ત્રણ એકસમાન અંગો બનાવ્યા છે અને આ સંદર્ભમાં ‘ન્યાયતંત્ર’ને અન્ય બે ‘અંગો’ દ્વારા લેવાયેલા પગલાંની કાયદેસરતાની સમીક્ષા કરવાની ભૂમિકા આપવામાં આવી છે. જો ન્યાયતંત્રમાં ‘ન્યાયિક સમીક્ષા’ની સત્તા નહીં હોય તો આ દેશમાં લોકશાહીની કામગીરી અકલ્પનીય બની જશે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

વર્તમાન ચિંતાઓ:

- સામાન્ય રીતે, કોઈપણ કાયદો પસાર કરતા પહેલા, તેની અસરનું મૂલ્યાંકન અથવા બંધારણીયતાની મૂળભૂત તપાસ કરવામાં આવતી નથી. કાયદાનો મુસદ્દો બનાવતી વખતે, ઓછામાં ઓછું એવું અપેક્ષિત છે કે આ કાયદા સ્થાપિત બંધારણીય સિદ્ધાંતોનું પાલન કરે. કાયદાના ઘડવૈયાઓએ પણ કાયદાથી ઉદ્ભવતા પ્રશ્નો માટે 'અસરકારક ઉપાયો' આપવાનું વિચારવું જોઈએ. પરંતુ એવું લાગે છે કે હાલમાં આ સિદ્ધાંતોની અવગણના કરવામાં આવી રહી છે. અને, તેની સીધી અસર અદાલતો પર પડે છે.
- કેટલીકવાર, પ્રિન્ટ અને સોશિયલ મીડિયામાં પણ ન્યાયાધીશો સામે ઝુંબેશ ચલાવવામાં આવે છે, જ્યારે પક્ષકારોને તેમના અનુકૂળ આદેશો મળતા નથી.

મીડિયા-સુનાવણીની વધતી જતી સંખ્યા :

- નવા મીડિયા સાધનો કેસને વિસ્તૃત કરવાની ક્ષમતા ધરાવે છે, પરંતુ તેઓ સાચા અને ખોટા, સારા અને ખરાબ અને વાસ્તવિક અને નકલી વચ્ચેનો તફાવત કરવામાં અસમર્થ હોય તેવું લાગે છે.

સમયની માંગ:

- ન્યાયતંત્રમાં જ્ઞાન-ક્ષેત્રની નિપુણતાની જરૂર છે. આપણે વિવિધ ક્ષેત્રોમાં વિકાસની સમજ ધરાવતા ન્યાયાધીશો અને વકીલોની જરૂર છે.
- તકનીકી નિષ્ણાતો પાસેથી સતત 'ન્યાયિક તાલીમ' મેળવવી પણ આવશ્યક છે. કાનૂની શિક્ષણને સમય સાથે તાલમેલ રાખવાની અને તેના અભ્યાસક્રમને સતત અપડેટ કરવાની જરૂર છે.
- ન્યાયતંત્રને 'વર્ચ્યુઅલ હિયરિંગ' જેવી જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે અનુકૂળ પ્લેટફોર્મની જરૂર છે.

'ન્યાયિક સમીક્ષા' શું છે?

- ન્યાયિક સમીક્ષા (Judicial review), ન્યાયતંત્રમાં નિહિત સત્તા છે, જે હેઠળ તે આ કાયદા/આદેશોની સમીક્ષા કરે છે અને સરકારના કાયદાકીય અને કાર્યકારી અંગો દ્વારા પસાર કરાયેલા કોઈપણ અધિનિયમ અથવા આદેશથી પ્રભાવિત કોઈપણ વ્યક્તિ દ્વારા પડકારવામાં આવે ત્યારે તેમની બંધારણીયતા અંગે નિર્ણય લે છે.

ભારતમાં 'ન્યાયિક સમીક્ષા'ની સ્થિતિ:

- ભારતમાં ન્યાયિક સમીક્ષાની શક્તિનો સ્ત્રોત ભારતનું બંધારણ છે (ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ 13, 32, 136, 142 અને 147).

- ન્યાયિક સમીક્ષાની શક્તિનો ઉપયોગ બંધારણના ભાગ-III માં આપવામાં આવેલા મૂળભૂત અધિકારોના રક્ષણ અને અમલીકરણ માટે થાય છે.
- બંધારણનો અનુચ્છેદ 13 સંસદ અને રાજ્ય વિધાનસભાઓને દેશના નાગરિકો દ્વારા ભોગવતા મૂળભૂત અધિકારોને રદબાતલ અથવા રદ કરતા કાયદાઓ બનાવવા માટે પ્રતિબંધિત કરે છે.
- અનુચ્છેદ 13 હેઠળ, મૂળભૂત અધિકારોના રક્ષણ માટે જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે અને તે હેઠળ કોઈપણ કાયદાને 'મૂળભૂત અધિકારો સાથે અસંગત અથવા અપમાનજનક' હદે અમાન્ય ગણવામાં આવ્યો છે.

ફોરેન કોન્ટ્રીબ્યુશન (રેગ્યુલેશન) એક્ટ, 2010

- તાજેતરમાં, કેન્દ્રીય ગૃહ મંત્રાલયે 'નોબેલ પારિતોષિક વિજેતા મધર ટેરેસા' દ્વારા સ્થાપિત 'મિશનરીઝ ઓફ ચેરિટી' (MoC) નામના 'કેથોલિક ધાર્મિક જૂથ'ના FCRA નોંધણીને નવીકરણ કરવાનો ઈનકાર કર્યો છે.
- ગૃહ મંત્રાલયના જણાવ્યા અનુસાર, મિશનરીઝ ઓફ ચેરિટીની નવીકરણ અરજી પર વિચાર કરતી વખતે કેટલીક પ્રતિકૂળ માહિતી જોવા મળી હતી. આને ધ્યાનમાં રાખીને, તેની નવીકરણ અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી હતી.
- કોઈપણ બિન-સરકારી સંસ્થા અને અન્ય સંસ્થા માટે, વિદેશી અનુદાન મેળવવા માટે 'ફોરેન કોન્ટ્રીબ્યુશન રેગ્યુલેશન એક્ટ (FCRA)' હેઠળ નોંધણી કરાવવી જરૂરી છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- ગૃહ મંત્રાલય (MHA) મુજબ, 2016 અને 2020 ની વચ્ચે, સરકારે 6,600 થી વધુ બિન-સરકારી સંસ્થાઓ (NGO) ના વિદેશી યોગદાન નિયમન અધિનિયમ (FCRA) લાયસન્સ રદ કર્યા છે અને લગભગ 264 NGO ના FCRA લાઈસન્સ સસ્પેન્ડ કર્યા છે.

નિયમો:

- ફોરેન કોન્ટ્રીબ્યુશન (રેગ્યુલેશન) એક્ટ દ્વારા, વિદેશમાંથી મળતી અનુદાનનું નિયમિતપણે નિયમન કરવામાં આવે છે અને આ કાયદો સુનિશ્ચિત કરે છે કે આવી અનુદાન દેશની આંતરિક સુરક્ષાને પ્રતિકૂળ અસર ન કરે. આ અધિનિયમ સૌપ્રથમ વર્ષ 1976માં ઘડવામાં આવ્યો હતો, ત્યારબાદ વર્ષ 2010 અને ફરીથી 2020માં તેમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો.

- ફોરેન કોન્ટ્રીબ્યુશન (રેગ્યુલેશન) એક્ટ, 2010 (વિદેશી યોગદાન (નિયમન) એક્ટ, 2010)ની કલમ 5 માં, કેન્દ્ર સરકારને સંસ્થાના રાજકીય પ્રકૃતિના રૂપમાં જાહેર કરવા અને વિદેશી સ્ત્રોતોમાંથી પ્રાપ્ત ભંડોળની એક્સેસને રોકવા માટે “અનિયંત્રિત અને બેલગામ સત્તાઓ” આપવામાં આવી છે.
- ‘ફોરેન કોન્ટ્રીબ્યુશન રેગ્યુલેશન એક્ટ’ (FCRA) ગૃહ મંત્રાલય દ્વારા લાગુ કરવામાં આવે છે.
- અધિનિયમ હેઠળ ‘પ્રાયોર રેફરન્સ કેટેગરી’: તેનો અર્થ એ છે કે, NGOને દાન આપવા માટે, વિદેશી દાતાએ ગૃહ મંત્રાલયની પૂર્વ પરવાનગી લેવી જરૂરી છે.

સુપ્રીમ કોર્ટના તાજેતરના અવલોકનો:

- સુપ્રીમ કોર્ટે સરકારને પૂછ્યું છે કે, ‘ફોરેન કોન્ટ્રીબ્યુશન રેગ્યુલેશન એક્ટ’ હેઠળ NGOને વિદેશી ભંડોળના પ્રવાહ અને તેના પછીના પ્રવાહ પર દેખરેખ રાખવાનું કામ ગૃહ મંત્રાલયને કેમ સોંપવામાં આવ્યું છે.

નિયમનની આવશ્યકતા:

- ઈન્ટેલિજન્સ બ્યુરો (IB) ની માહિતી બહાર આવી છે કે, ભારતમાં આવતા વિદેશી ભંડોળનો ઉપયોગ રાષ્ટ્રીય શાંતિ અને સુરક્ષાને અસ્થિર કરતી પ્રવૃત્તિઓને ‘ફાઇનાન્સ’ કરવા માટે કરવામાં આવતો હતો. માહિતી એ પણ દર્શાવે છે કે, આ નાણાંનો ઉપયોગ નક્સલવાદીઓને તાલીમ આપવા માટે પણ થતો હતો. તેથી, તેમાં રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા, રાષ્ટ્રની અખંડિતતાના તત્વનો સમાવેશ થાય છે.
- CBIના જણાવ્યા અનુસાર, 22 લાખથી વધુ NGOમાંથી માત્ર 10 ટકા જ તેમની વાર્ષિક આવક અને ખર્ચના સ્ટેટમેન્ટ તેમના રજિસ્ટર્ડ ઓથોરિટી સમક્ષ ફાઇલ કરે છે.

વર્ષ 2020 નું નવીનતમ પુનરાવર્તન અને સંબંધિત ટીકાઓ:

- વિદેશી યોગદાન (નિયમન) સુધારો, 2020 હેઠળ SBIની નવી દિલ્હી શાખામાં નોંધાયેલ બિન-સરકારી સંસ્થા (NGO) માટે FCRA ખાતું ખોલવા માટે જરૂરી હતું. બિન-સરકારી સંસ્થાઓ (NGO) ફક્ત આ ઉલ્લેખિત ખાતામાં જ વિદેશી અનુદાન દાન સ્વીકારી શકશે.

સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાના ટોપર્સ વિદ્યાર્થીઓ માટેનું નં. 1 મેગેઝિન

ICE® MAGIC

અર્ધવાર્ષિક કરન્ટ અફેર્સ

6
MONTHS
CURRENT AFFAIRS

NOW AVAILABLE

July to December

આ પુસ્તક તમામ અગ્રગણ્ય બુક સ્ટોર અને ICEONLINE.IN પર ઉપલબ્ધ છે

GPSC 1/2, Dy.SO, Dy.MAMLATDAR, RFO, ઓફિસ સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ, બિનસચિવાલય, તલાટી, PSI, ASI, CONSTABLE તથા વર્ગ - 3 સહિતની તમામ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ માટે ઉપયોગી

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- આ જોગવાઈ સામે, અરજદારોએ દલીલ કરી છે કે આ નિયમ ગ્રામીણ ભારતમાં અને રાજધાનીથી દૂર કાર્યરત NGO માટે ખૂબ જ ભારે અને કંટાળાજનક હશે.

ઈરાન પરમાણુ વાટાઘાટો

- 2015ના ઈરાન પરમાણુ કરારને પુનર્જીવિત કરવા માટે, વિયનામાં 'જોઈન્ટ કોમ્પ્રિહેન્સિવ પ્લાન ઓફ એક્શન' (JCPOA) તરીકે પ્રખ્યાત 'આંતરરાષ્ટ્રીય સંવાદ' ફરી શરૂ થયો છે.
- વાટાઘાટોમાં, ઈરાન પરમાણુ કરાર (Iran Nuclear Deal) ના બાકીના ભાગીદારો - ઈરાન, ચીન, રશિયા, જર્મની, ફ્રાન્સ અને યુનાઈટેડ કિંગડમ ભાગ લઈ રહ્યા છે.
- આ વાટાઘાટોમાં વર્ષ 2018માં તત્કાલિન રાષ્ટ્રપતિ ડોનાલ્ડ ટ્રમ્પ દ્વારા આ ડીલમાંથી નીકળી ગયા બાદ અને ઈરાન પર પ્રતિબંધો લાદવામાં આવ્યા બાદ અમેરિકાને ફરીથી કરારમાં લાવવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવશે.

'ઈરાન ન્યુક્લિયર એગ્રીમેન્ટ' વિશે :

- તેને 'જોઈન્ટ કોમ્પ્રિહેન્સિવ પ્લાન ઓફ એક્શન (JCPOA)' તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- આ કરાર, એટલે કે 'જોઈન્ટ કોમ્પ્રિહેન્સિવ પ્લાન ઓફ એક્શન', ઈરાન અને P5+1+ EU (ચીન, ફ્રાન્સ, રશિયા, યુનાઈટેડ કિંગડમ, યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ અને જર્મની અને યુરોપિયન યુનિયન) વચ્ચેની 2013 થી 2015 ચાલેલી લાંબી વાટાઘાટોનું પરિણામ છે.
- આ કરાર હેઠળ, તેહરાન તેના પરમાણુ શસ્ત્રોના તમામ મુખ્ય ઘટકો, એટલે કે સેન્ટ્રીફ્યુજ, સમૃદ્ધ યુરેનિયમ અને ભારે પાણીના સંગ્રહમાં નોંધપાત્ર ઘટાડો કરવા સંમત થયા હતા.

વર્તમાન ચિંતાઓ:

- વર્ષ 2018 માં, યુએસ પ્રમુખ ટ્રમ્પ દ્વારા કરારમાંથી બહાર નીકળી ગયું હતું. વધુમાં, તેણે ઈરાન પર પ્રતિબંધો અને અન્ય કડક પગલાં લાદીને "મહત્તમ દબાણ" લાવવાનું પસંદ કર્યું હતું.
- જવાબમાં, ઈરાને યુરેનિયમ સંવર્ધન અને સેન્ટ્રીફ્યુજીસના ઉત્પાદનમાં વધારો કર્યો, જ્યારે આગ્રહ કર્યો કે તેનો પરમાણુ વિકાસ કાર્યક્રમ નાગરિક હેતુઓ માટે છે અને તેનો ઉપયોગ લશ્કરી હેતુઓ માટે કરવામાં આવશે નહીં.
- તે પછી, જાન્યુઆરી 2020 માં, ઈસ્લામિક રિવોલ્યુશનરી ગાર્ડ કોર્પ્સના કમાન્ડર જનરલ કાસિમ સુલેમાની પર ડ્રોન હુમલા પછી, ઈરાને 'જોઈન્ટ કોમ્પ્રિહેન્સિવ પ્લાન ઓફ એક્શન' (JCPOA) ની શરતોનું પાલન ન કરવાની જાહેરાત કરી.

- JCPOA ના વિસર્જનથી ઈરાન, ઉત્તર કોરિયાની જેમ, પરમાણુ અસ્થિરતાની સંભાવનાને છોડી દે છે, જે આ ક્ષેત્રમાં અને તેનાથી આગળ નોંધપાત્ર ભૌગોલિક રાજકીય અસ્થિરતા તરફ દોરી જાય છે.

ભારત માટે આ કરારનું મહત્વ:

- ઈરાન પરના પ્રતિબંધો હટાવવાથી ચાબહાર પોર્ટ, બંદર અબ્બાસ પોર્ટ અને પ્રાદેશિક કનેક્ટિવિટી સંબંધિત અન્ય પ્રોજેક્ટ્સમાં ભારતના હિતોને પુનર્જીવિત કરી શકાશે.
- આનાથી ભારતને પાકિસ્તાનના ગ્વાદર પોર્ટમાં ચીનની હાજરીને તટસ્થ કરવામાં મદદ મળશે.
- અમેરિકા અને ઈરાન વચ્ચેના સંબંધો ફરી શરૂ થવાથી ભારતને ઈરાન પાસેથી સસ્તું તેલ ખરીદવામાં મદદ મળશે અને ઊર્જા સુરક્ષામાં મદદ મળશે.

'ભૂલી જવાનો અધિકાર'

- ગયા અઠવાડિયે, કેન્દ્ર સરકારે દિલ્હી હાઈકોર્ટને જણાવ્યું હતું કે 'ભૂલી જવાનો અધિકાર' એ 'મૂળભૂત અધિકારના ગોપનીયતા'નો એક ભાગ છે પરંતુ આ બાબતમાં તેની કોઈ મહત્વની ભૂમિકા નથી.
- વિવિધ અદાલતોમાં દાખલ કરાયેલી અરજીઓમાં આ "અધિકાર" લાગુ કરવાની માંગ કરવામાં આવી છે. 'ભૂલી જવાનો અધિકાર' એ એક કાનૂની સિદ્ધાંત છે, જે હજુ સુધી ભારતમાં કાયદા દ્વારા સમર્થિત નથી.

'ભૂલી જવાનો અધિકાર' શું છે?

- 'ભૂલી જવાના અધિકાર' હેઠળ, વ્યક્તિને ઈન્ટરનેટ પરથી તેની અંગત માહિતી કાઢી નાખવાનો અધિકાર છે. આ ખ્યાલ વિદેશમાં કેટલાક અધિકારક્ષેત્રોમાં માન્ય છે, ખાસ કરીને યુરોપિયન યુનિયનમાં.

ભારતીય સંદર્ભમાં, 'ભૂલી જવાનો' અધિકાર :

- 'ભૂલી જવાનો અધિકાર' વ્યક્તિના 'ગોપનીયતાના અધિકાર'ના કાર્યક્ષેત્રમાં આવે છે.
- વર્ષ 2017 માં, સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા તેના એક સીમાચિહ્નરૂપ યુકાદામાં (પુટ્ટુસ્વામી કેસ) દ્વારા 'ગોપનીયતાના અધિકાર'ને 'મૂળભૂત અધિકાર' (અનુચ્છેદ 21 હેઠળ) જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો.
- અદાલતે તે સમયે જણાવ્યું હતું કે "ગોપનીયતાનો અધિકાર કલમ 21 હેઠળ 'જીવન અને વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતાના અધિકાર'ના અભિન્ન અંગ તરીકે અને બંધારણના ભાગ-3 દ્વારા બાંધધરી આપેલ 'સ્વાતંત્ર્ય'ના ભાગ રૂપે સુરક્ષિત છે."

માન્યતા આપવાની જરૂરીયાત:

- ઓછામાં ઓછી આઠ અરજીઓ દિલ્હી હાઈકોર્ટ સમક્ષ પેટિંગ છે જેમાં ઈન્ટરનેટ પરથી અંગત માહિતી, ભૂતકાળની સજા અને કાર્યવાહીના કોર્ટ રેકોર્ડ્સ અને ભૂતકાળની ઘટનાઓના સમાચાર અહેવાલો હટાવવાની માંગ કરવામાં આવી છે. અને આ સંદર્ભમાં, કોર્ટમાંથી અત્યાર સુધી માત્ર થોડા લોકોને જ રાહત મળી છે.

કયા દેશોમાં આવા કાયદા લાગુ પડે છે?

- યુરોપિયન યુનિયનમાં 'જનરલ ડેટા પ્રોટેક્શન રેગ્યુલેશન-GDPR'
- 2015 માં, રશિયાએ એક કાયદો ઘડ્યો હતો જે વપરાશકર્તાઓને અપ્રસ્તુતતા, અચોક્કસતા અને 'કાયદાના ઉલ્લંઘન' ના આધારે વ્યક્તિગત માહિતીની લિંક્સ દૂર કરવા માટે સર્ચ એન્જિનને ફરજ પાડવાની મંજૂરી આપે છે.
- તુર્કી અને સાઈબિરીયામાં પણ 'ભૂલી જવાનો અધિકાર' અમુક અંશે માન્ય છે, જ્યારે સ્પેન અને ઈંગ્લેન્ડની અદાલતોએ આ વિષય પર કેટલાક ચુકાદા આપ્યા છે.

બેલાગવી સરહદ વિવાદ

- કર્ણાટક અને મહારાષ્ટ્ર રાજ્યો વચ્ચે બેલાગવી અંગે દાયકાઓ જૂનો વિવાદ અને મહારાષ્ટ્ર જેને બેલાગામ જિલ્લો કહે છે તે ફરી સમાચારમાં છે.
- બેલાગામ અથવા બેલાગવી હાલમાં કર્ણાટક રાજ્યનો ભાગ છે પરંતુ મહારાષ્ટ્ર દ્વારા તેનો દાવો કરવામાં આવે છે.

મુખ્યમુદ્દા

- **બેલાગવી સરહદ વિવાદ વિશે:**
  - વર્ષ 1957માં, સ્ટેટ્સ રિઓર્ગનાઈઝેશન એક્ટ, 1956ના અમલીકરણથી ત્રસ્ત, મહારાષ્ટ્રે કર્ણાટક સાથેની તેની સરહદને ફરીથી ગોઠવવાની માંગ કરી.
  - મહારાષ્ટ્રે કાયદાની કલમ 21(2)(b) નો ઉપયોગ કર્યો અને ગૃહ મંત્રાલયને એક મેમોરેન્ડમ સબમિટ કર્યું જેમાં કર્ણાટકમાં મરાઠી ભાષી વિસ્તારો ઉમેરવા સામે વાંધો વ્યક્ત કર્યો.
  - મહારાષ્ટ્રે આશરે 6.7 લાખની કુલ વસ્તી સાથે 814 ગામો અને બેલાગવી, કારવાર અને નિપ્પાનીની ત્રણ શહેરી વસાહતોનો સમાવેશ કરીને 2,806 ચોરસ માઈલના વિસ્તારનો દાવો કર્યો છે. તે બધા આઝાદી પહેલાં મુંબઈ પ્રેસિડેન્સીનો ભાગ હતા.
  - આ ગામો ઉત્તર-પશ્ચિમ કર્ણાટકમાં બેલાગવી, ઉત્તરા કન્નડ અને ઉત્તર-પૂર્વ કર્ણાટકના બિદર અને ગુલબર્ગા જિલ્લામાં ફેલાયેલા છે જે તમામ મહારાષ્ટ્ર સાથે સરહદો ધરાવે છે.

- પાછળથી જ્યારે બે રાજ્યો દ્વારા ચાર સભ્યોની સમિતિની રચના કરવામાં આવી, ત્યારે મહારાષ્ટ્રે લગભગ 3.25 લાખની વસ્તી અને 1,160 ચોરસ માઈલના કુલ વિસ્તારવાળા 260 મુખ્યત્વે કન્નડ ભાષી ગામોને સ્થાનાંતરિત કરવાની ઈચ્છા વ્યક્ત કરી.

- આ 814 ગામડાઓ અને ત્રણ શહેરી વસાહતોની માંગ સ્વીકારવાના બદલામાં હતી, જેને કર્ણાટક રાજ્ય દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવી હતી.

■ મહારાષ્ટ્રના દાવાના આધાર:

- તેની સરહદને ફરીથી ગોઠવવાની માગણી કરવા માટેનો મહારાષ્ટ્રનો દાવો ભાષાકીય બહુમતી અને લોકોની ઈચ્છા પર આધારિત હતો. બેલાગવી અને આસપાસના વિસ્તારો પરનો દાવો મરાઠી બોલતા લોકો અને ભાષાકીય એકરૂપતા પર આધારિત હતો, તેથી તેણે કારવાર અને સુપા પર દાવો કર્યો કારણ કે અહીં કોંકણી મરાઠીની પેટા બોલી તરીકે બોલાય છે.
- આ દલીલ એ સિદ્ધાંત પર આધારિત હતી કે ગામો એ ગણનાનું એકમ છે અને દરેક ગામમાં ભાષાકીય વસ્તી ગણાય છે. મહારાષ્ટ્ર એ ઐતિહાસિક હકીકત તરફ પણ ધ્યાન દોરે છે કે આ મરાઠી બોલતા વિસ્તારોમાં રેવન્યુ રેકોર્ડ પણ મરાઠી ભાષામાં રાખવામાં આવે છે.

■ કર્ણાટકની સ્થિતિ:

- કર્ણાટકની દલીલ છે કે રાજ્યોના પુનર્ગઠન અધિનિયમ મુજબ સીમાઓનું સમાધાન અંતિમ છે.
- રાજ્યની સીમાઓ કામચલાઉ કે લવચીક ન હતી. રાજ્યની દલીલ છે કે આ મુદ્દો સીમાના મુદ્દાઓને ફરીથી ખોલશે જે કાયદા હેઠળ ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યા નથી, તેથી આવી માંગને મંજૂરી આપવી જોઈએ નહીં.

■ સમસ્યા હલ કરવા માટે લેવાયેલા પગલાં:

- 1960 માં, બંને રાજ્યો દરેક રાજ્યના બે પ્રતિનિધિઓ સાથે ચાર સભ્યોની સમિતિની રચના કરવા સંમત થયા હતા. નિકટતાના મુદ્દા સિવાય સમિતિ સર્વસંમતિથી નિર્ણય પર પહોંચી શકી નથી.
- 1960 અને 1980 ના દાયકાની વચ્ચે, કર્ણાટક અને મહારાષ્ટ્રના મુખ્ય પ્રધાનો આ ગૂંચવણભર્યા મુદ્દાનો ઉકેલ શોધવા માટે ઘણી વખત મળ્યા, પરંતુ કોઈ ફાયદો થયો નહીં.

■ કેન્દ્ર સરકારનો જવાબ:

- કેન્દ્ર સરકારે પરિસ્થિતિનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે વર્ષ 1966માં મહાજન સમિતિની રચના કરી હતી. બંને પક્ષો, મહારાષ્ટ્ર અને અગાઉના મૈસૂર રાજ્યના પ્રતિનિધિઓ સમિતિનો ભાગ હતા.
- 1967માં, સમિતિએ ભલામણ કરી હતી કે કર્ણાટકના કારવાર, હલિયાલ અને સુપરણા તાલુકાના કેટલાક ગામો મહારાષ્ટ્રને આપવામાં આવે પરંતુ બેલાગવીને દક્ષિણ રાજ્ય સાથે છોડી દેવામાં આવે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

■ સુપ્રીમ કોર્ટનો જવાબ:

- 2006 માં, સર્વોચ્ચ અદાલતે નક્કી કર્યું હતું કે આ મુદ્દો પરસ્પર વાટાઘાટો દ્વારા ઉકેલવો જોઈએ અને ભાષાકીય માપદંડને ધ્યાનમાં લેવું જોઈએ નહીં કારણ કે તે વધુ વ્યવહારુ સમસ્યાઓ ઊભી કરી શકે છે.
- આ કેસની સુનાવણી હજુ પણ સુપ્રીમ કોર્ટમાં ચાલી રહી છે.

અન્ય રાજ્યો વચ્ચે વિવિધ સરહદ વિવાદો

- આસામ અને મિઝોરમ વચ્ચે સરહદ વિવાદ
- ઓડિશા સરહદ વિવાદ

ICE FACT

ભારતમાં રાજ્યોનું પુનર્ગઠન:

- વર્ષ 1947 માં સ્વતંત્રતા સમયે, ભારતમાં લગભગ 550 બિનસંબંધિત રજવાડાઓ હતા.
- વર્ષ 1950 માં, બંધારણમાં ભારતીય સંઘના રાજ્યોનું ચાર ભાગમાં વર્ગીકરણ હતું - ભાગ A, ભાગ B, ભાગ C અને ભાગ D રાજ્યો.
- ભાગ A રાજ્યોમાં બ્રિટિશ ભારતના નવ તત્કાલીન ગવર્નર પ્રાંતોનો સમાવેશ થતો હતો.
- ભાગ B રાજ્યોમાં ધારાસભાઓ સાથે અગાઉના નવ રજવાડાઓનો સમાવેશ થતો હતો.
- ભાગ C રાજ્યોમાં તત્કાલીન ચીફ કમિશનર હેઠળના બ્રિટિશ ભારતના પ્રાંતો અને અગાઉના કેટલાક રજવાડાઓનો સમાવેશ થતો હતો.
- ભાગ D રાજ્યમાં માત્ર આંદામાન અને નિકોબાર ટાપુઓનો સમાવેશ થતો હતો.
- તે સમયે રાજ્યોનું જૂથીકરણ ભાષાકીય અથવા સાંસ્કૃતિક વિભાજનને બદલે રાજકીય અને ઐતિહાસિક વિચારણાઓ પર આધારિત હતું, પરંતુ આ એક અસ્થાયી વ્યવસ્થા હતી.
- બહુભાષી પ્રકૃતિ અને વિવિધ રાજ્યો વચ્ચે અસ્તિત્વમાં રહેલા તફાવતોને કારણે કાયમી ધોરણે રાજ્યોનું પુનર્ગઠન જરૂરી હતું.
- આ સંદર્ભમાં, ભાષાકીય ધોરણે રાજ્યોના પુનર્ગઠનની જરૂરિયાતને જોવા માટે, 1948 માં, એસ.કે. ધર સમિતિની રચના કરવામાં આવી હતી.
- આયોગે ભાષાઓના આધારે નહીં પરંતુ ઐતિહાસિક અને ભૌગોલિક આધાર પર વહીવટી સુવિધાના આધારે રાજ્યોના પુનર્ગઠનને પ્રાથમિકતા આપી હતી.
- આનાથી ઘણો આકોશ થયો અને બીજી ભાષાકીય પ્રાંત સમિતિની નિમણૂક કરવામાં આવી.
- ડિસેમ્બર 1948 માં, આ મુદ્દાનો અભ્યાસ કરવા માટે જવાહરલાલ નેહરુ, વલ્લભભાઈ પટેલ અને પટ્ટાભી સીતારામૈયાની બનેલી JVP સમિતિની રચના કરવામાં આવી હતી.

- સમિતિએ એપ્રિલ, 1949માં રજૂ કરેલા તેના અહેવાલમાં ભાષાકીય આધાર પર રાજ્યોના પુનર્ગઠનના વિચારને નકારી કાઢ્યો હતો અને કહ્યું હતું કે લોકોની માંગને ધ્યાનમાં રાખીને આ મુદ્દાને નવેસરથી જોઈ શકાય છે.
- જો કે, ઓક્ટોબર 1953 માં વિરોધને કારણે, ભારત સરકારે તેલુગુ ભાષાકીય પ્રદેશોને મદ્રાસ રાજ્યથી અલગ કરીને આંધ્ર રાજ્ય તરીકે ઓળખાતા પ્રથમ ભાષાકીય રાજ્યની રચના કરી.
- 22 ડિસેમ્બર 1953ના રોજ જવાહરલાલ નેહરુએ ફઝલ અલીના નેતૃત્વમાં રાજ્યોના પુનર્ગઠન અંગે વિચારણા કરવા માટે એક કમિશનની રચના કરી હતી.
- કમિશને 1955માં તેનો અહેવાલ સુપરત કર્યો હતો અને સૂચન કર્યું હતું કે સમગ્ર દેશને 16 રાજ્યો અને ત્રણ કેન્દ્ર પ્રશાસિત પ્રદેશોમાં વહેંચવામાં આવે.
- સરકારે, ભલામણો સાથે સંપૂર્ણ રીતે સહમત ન થતાં, નવેમ્બર 1956માં પસાર થયેલા સ્ટેટ્સ રિઓર્ગનાઈઝેશન એક્ટ હેઠળ દેશને 14 રાજ્યો અને 6 કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં વિભાજિત કર્યો.
- 1956માં રાજ્યોની મોટા પાયે પુનઃરચના છતાં, લોકપ્રિય ચળવળો અને રાજકીય પરિસ્થિતિઓના દબાણને કારણે ભારતના રાજકીય નકશામાં સતત ફેરફાર થતો રહ્યો.
- 5 ઓગસ્ટ, 2019 ના રોજ, ભારતના રાષ્ટ્રપતિએ, બંધારણની કલમ 370 ની કલમ (1) દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને, બંધારણ (જમ્મુ અને કાશ્મીર માટે અરજી) આદેશ, 2019 જારી કર્યો.
- આ દ્વારા જમ્મુ અને કાશ્મીર રાજ્યને બે નવા કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો (UTs) - જમ્મુ અને કાશ્મીર અને લદ્દાખમાં વિભાજિત કરવામાં આવ્યું હતું.
- તાજેતરમાં કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો (UTs)- દમણ અને દીવ (D&D) અને દાદરા અને નગર હવેલી (DNH) ને દાદરા અને નગર હવેલી અને દમણ અને દીવ (કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોનું વિલીનીકરણ) અધિનિયમ, 2019 દ્વારા મર્જ કરવામાં આવ્યા છે.
- હાલમાં ભારતમાં 28 રાજ્યો અને 8 કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો છે.

ગ્રાહક સંરક્ષણ નિયમ, 2021

- તાજેતરમાં, ગ્રાહક સુરક્ષા અધિનિયમ, 2019 ની જોગવાઈઓનો ઉપયોગ કરીને, કેન્દ્ર સરકારે ગ્રાહક સુરક્ષા (જિલ્લા આયોગ, રાજ્ય આયોગ અને રાષ્ટ્રીય આયોગના અધિકારક્ષેત્ર) નિયમો, 2021 ને સૂચિત કર્યા છે.

- આ કાયદો ગ્રાહક કમિશનના દરેક સ્તરના આર્થિક અધિકારક્ષેત્રને નિર્ધારિત કરે છે.
- નવા નિયમોએ ગ્રાહકોની ફરિયાદો માટે આર્થિક અધિકારક્ષેત્રમાં ફેરફાર કર્યો છે.
- અગાઉ, કેન્દ્રએ ડાયરેક્ટ સેલિંગ ઈન્ડસ્ટ્રી માટે કન્ઝ્યુમર પ્રોટેક્શન (ડાયરેક્ટ સેલિંગ) રૂલ્સ, 2021ને નોટિફાઈ કર્યું હતું.

મુખ્યમુદ્દા

- સુધારેલ આર્થિક અધિકારક્ષેત્ર:
  - જિલ્લા કમિશન માટે 50 લાખ (પહેલાં 1 કરોડથી નીચે),
  - રાજ્ય કમિશન માટે 50 લાખ વત્તા રૂ. 2 કરોડ (અગાઉના 1 કરોડથી 10 કરોડ),
  - રાષ્ટ્રીય આયોગ માટે રૂ. 2 કરોડથી વધુ (અગાઉ રૂ. 10 કરોડથી વધુ).

■ ગ્રાહક સુરક્ષા અધિનિયમ, 2019 વિશે:

- ઉત્પાદન જવાબદારી: ઉત્પાદન ઉત્પાદક/વિક્રેતા અથવા સેવા પ્રદાતા નુકસાન માટે જવાબદાર રહેશે જો કોઈ ઉત્પાદન અથવા સેવા ખામીયુક્ત હોવાનું જણાયું. વિદેયક મુજબ, ઉત્પાદન નીચેના કારણોસર ખામીયુક્ત હોઈ શકે છે:
  - ત્રિ-સ્તરીય અર્ધ-ન્યાયિક મિકેનિઝમ: આ અધિનિયમ ગ્રાહક વિવાદોના નિવારણ માટે ત્રિ-સ્તરીય અર્ધ-ન્યાયિક મિકેનિઝમ જેમ કે જિલ્લા આયોગ, રાજ્ય આયોગ અને રાષ્ટ્રીય આયોગ જાહેર કરે છે.
  - ફરિયાદોનો સમયબદ્ધ નિકાલ: કાયદો જણાવે છે કે દરેક ફરિયાદોનો શક્ય તેટલો ઝડપથી નિકાલ કરવામાં આવશે.
  - જો લેખોનું વિશ્લેષણ અથવા પરીક્ષણ કરવાની જરૂર ન હોય તો વિરોધી પક્ષ દ્વારા નોટિસ પ્રાપ્ત થયાની તારીખથી 3 મહિનાની અંદર અને જો લેખોને વિશ્લેષણ અથવા પરીક્ષણની જરૂર હોય તો વિરોધી પક્ષ દ્વારા નોટિસ પ્રાપ્ત થયાની

★★★ સેવા, સુરક્ષા, શાંતી શૂરવીરોની શાન છે... ★★★
પોલીસ ક્ષેત્રની કારકિર્દી બહાદુરોની પહેચાન છે....

પોલીસ કોન્સ્ટેબલ

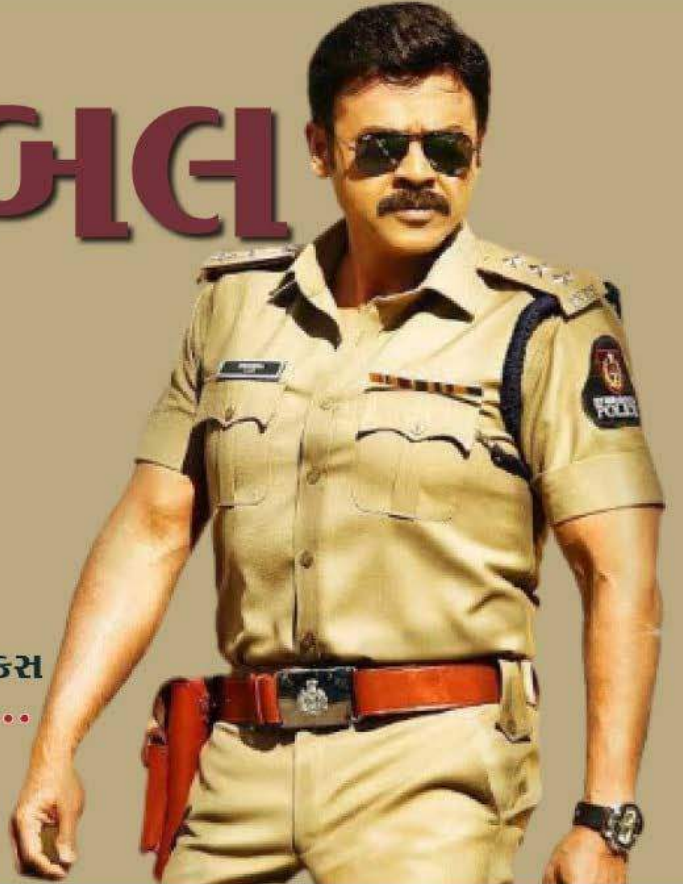
નવી બેચ શરૂ

તારીખ : 10/01/2022

સાંજે : 6:00 TO 8:00

ગણિત, REASONING અને કાયદામાં સ્કોર કરાવવા ટ્રીક અને ટેક્નિક્સ

ટુ ધી પોઈન્ટ પરીક્ષાલક્ષી એડવાન્સ લેવલ મટીરિયલ્સ

રજિસ્ટ્રેશન ફરજિયાત

76985-01110 / 76986-01110

ICE®
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

Perry plaza Complex, 2nd Floor,
Near Alkapuri Society, Zanzarda
Road, JUNAGADH

જૂનાગઢ

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

તારીખથી 5 મહિનાની અંદર ફરિયાદ અંગે અંદરોઅંદર નિર્ણય લેવાના પ્રયાસો કરવામાં આવશે

- > ઈલેક્ટ્રોનિક રીતે ફરિયાદ દાખલ કરવી: આ કાયદો ગ્રાહકોને ઈલેક્ટ્રોનિક રીતે ફરિયાદ નોંધાવવાનો વિકલ્પ પણ પૂરો પાડે છે.
- > ગ્રાહકોને તેમની ફરિયાદો ઓનલાઈન નોંધણી કરાવવાની સુવિધા આપવા માટે, કેન્દ્ર સરકારે 'ઈ-દખિલ' પોર્ટલની સ્થાપના કરી છે.
- > આર્બિટ્રેશનનો માર્ગ: કાયદામાં બંને પક્ષકારોની સંમતિથી આર્બિટ્રેશન માટે ગ્રાહક તકરારના સંદર્ભનો પણ સમાવેશ થાય છે.
- > આનાથી વિવાદમાં સામેલ પક્ષકારોના સમય અને નાણાંની બચત તો થશે જ, પરંતુ કેસોની પેન્ડન્સી ઘટાડવામાં પણ મદદ મળશે.

મુખ્યબિંદુ

■ પૃષ્ઠભૂમિ:

- > વર્ષ 1949માં જ્યારે ભારતનું બંધારણ અપનાવવામાં આવ્યું ત્યારે ભારતીય સંઘીય માળખામાં નીચેનાનો સમાવેશ થતો હતો:
  - > ભાગ A : રાજ્યોમાં બ્રિટિશ ભારતના નવ તત્કાલીન ગવર્નર પ્રાંતોનો સમાવેશ થતો હતો.
  - > ભાગ B : રાજ્યોમાં ધારાસભાઓ સાથે અગાઉના નવ રજવાડાઓનો સમાવેશ થતો હતો.
  - > ભાગ C : રાજ્યોમાં તત્કાલીન ચીફ કમિશનર હેઠળના બ્રિટિશ ભારતના પ્રાંતો અને અગાઉના કેટલાક રજવાડાઓનો સમાવેશ થતો હતો.
  - > ભાગ D : રાજ્યમાં માત્ર આંદામાન અને નિકોબાર ટાપુઓનો સમાવેશ થતો હતો.
  - > 1956 ના રાજ્યોના પુનર્ગઠન અધિનિયમ પછી, ભાગ C અને ભાગ D રાજ્યોને 'કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો' ની એક શ્રેણીમાં મર્જ કરવામાં આવ્યા હતા. કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશનો ખ્યાલ બંધારણના સાતમા સુધારા અધિનિયમ, 1956 દ્વારા ઉમેરવામાં આવ્યો હતો.

■ માંગનું કારણ:

- > દેશમાં નવા રાજ્યોની રચના માટે ભાષાકીય અને સાંસ્કૃતિક પરિબળો પ્રાથમિક આધાર છે.

■ અન્ય પરિબળો:

- > સ્થાનિક સંસાધનો માટે સ્પર્ધા.
- > કેટલાક ક્ષેત્રો પ્રત્યે સરકારની બેદરકારી.
- > સંસાધનોની અયોગ્ય ફાળવણી.
- > સંસ્કૃતિ, ભાષા, ધર્મ વગેરેમાં તફાવત.
- > પર્યાપ્ત રોજગારીની તકો પેદા કરવામાં અર્થતંત્રની નિષ્ફળતા
- > લોકપ્રિય એકત્રીકરણ અને લોકશાહી રાજકીય પ્રક્રિયા પણ એક કારણ છે.
- > 'માટીના પુત્રો' જેવી લાગણી.

■ નવા રાજ્યોના નિર્માણથી ઉદ્ભવતા મુદ્દાઓ:

- > વ્યક્તિગત રાજ્યનો દરજ્જો પ્રભાવશાળી સમુદાય/જાતિ/ જનજાતિના તેમના સત્તા માળખા પર વર્ચસ્વને જન્મ આપી શકે છે.
- > આનાથી પેટા-પ્રદેશો વચ્ચે આંતર-પ્રાદેશિક દુશ્મનાવટ વધી શકે છે.
- > નવા રાજ્યોની રચનાના કેટલાક નકારાત્મક રાજકીય પરિણામો પણ આવી શકે છે જેમ કે ધારાસભ્યોનું એક નાનું જૂથ ઈચ્છા મુજબ સરકાર બનાવી શકે છે અથવા તોડી શકે છે.
- > આંતર-રાજ્ય જળ, વીજળી અને સરહદી વિવાદો પણ વધવાની શક્યતા છે.
- > રાજ્યોના વિભાજનને નવી રાજધાની બનાવવા અને મોટી સંખ્યામાં પ્રશાસકો જાળવી રાખવા માટે વિશાળ ભંડોળની જરૂર પડશે જેમ કે આંધ્રપ્રદેશ અને તેલંગાણાના વિભાજનમાં હતી.

પુડુચેરી દ્વારા રાજ્યના દરજ્જાની માંગ

- > તાજેતરમાં, પુડુચેરીના મુખ્યમંત્રીએ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ (UT) પુડુચેરી માટે રાજ્યનો દરજ્જો માંગ્યો છે.
- > પુડુચેરી માટેની રાજ્યની માંગ લાંબા સમયથી લંબાવાયેલ મુદ્દો છે, જેના કારણે તે પુડુચેરીમાં વધુ ઉદ્યોગોને આમંત્રિત કરીને અને પ્રવાસન માટે ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરનું નિર્માણ કરીને રોજગારની સંભાવના ઊભી કરવા માટે કોઈ શક્તિનો ઉપયોગ કરવામાં અસમર્થ છે.

કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ

- > UT એ સંઘીય પ્રદેશોનો ઉલ્લેખ કરે છે જે સ્વતંત્ર રહેવા માટે ખૂબ નાના છે અથવા આસપાસના રાજ્યો સાથે ભળી જવા માટે ખૂબ જ અલગ (આર્થિક, સાંસ્કૃતિક અને ભૌગોલિક રીતે) અથવા આર્થિક રીતે નબળા અથવા રાજકીય રીતે અસ્થિર છે.
- > આ કારણોસર તેઓ અલગ વહીવટી એકમો તરીકે રહી શક્યા ન હતા અને કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સંચાલિત કરવાની જરૂર હતી.
- > કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોનું સંચાલન રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા કરવામાં આવે છે. કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં લેફ્ટનન્ટ ગવર્નરોને તેમના વહીવટકર્તા તરીકે ભારતના રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા નિયુક્ત કરવામાં આવે છે.
- > જો કે, પુડુચેરી, જમ્મુ અને કાશ્મીર અને દિલ્હી આ બાબતે અપવાદ છે અને તેમના આંશિક રાજ્યના દરજ્જાને કારણે ચૂંટાયેલી વિધાનસભા અને સરકાર છે.
- > હાલમાં ભારતમાં 8 કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો છે - દિલ્હી, આંદામાન અને નિકોબાર, ચંદીગઢ, દાદરા અને નગર હવેલી અને દમણ અને દીવ, જમ્મુ અને કાશ્મીર, લદાખ, લક્ષદ્વીપ અને પુડુચેરી.

➤ નાના રાજ્યોની રચના ગ્રામ પંચાયત, જિલ્લા કલેક્ટર વગેરે જેવી પહેલાથી અસ્તિત્વમાં રહેલી સંસ્થાઓને સશક્તિકરણ કર્યા વિના જૂના રાજ્યની રાજધાનીમાંથી નવા રાજ્યની રાજધાનીમાં સત્તા સ્થાનાંતરિત કરે છે અને રાજ્યોના પછાત વિસ્તારોમાં વિકાસ કરે છે.

■ બંધારણીય જોગવાઈઓ:

- ભારતીય બંધારણ કેન્દ્ર સરકારને વર્તમાન રાજ્યોમાંથી નવા રાજ્યો બનાવવા અથવા એક રાજ્યને બીજા રાજ્યમાં ભેળવી દેવાની સત્તા આપે છે અને આ પ્રક્રિયાને રાજ્યોનું પુનર્ગઠન કહેવામાં આવે છે.
- ભારતીય બંધારણના અનુચ્છેદ 2 મુજબ, સંસદ કાયદા દ્વારા સંઘમાં પ્રવેશ કરી શકે છે અથવા આવા નિયમો અને શરતો પર નવા રાજ્યોની સ્થાપના કરી શકે છે.
- ભારતીય બંધારણના અનુચ્છેદ 3 મુજબ, કેન્દ્ર સરકાર પાસે નવું રાજ્ય બનાવવાની, કોઈપણ રાજ્યનું કદ વધારવા કે ઘટાડવાની અને કોઈપણ રાજ્યની સીમાઓ કે નામ બદલવાની સત્તા છે.

ICE FACT

પુડુચેરી:

- પુડુચેરી શહેર એ દક્ષિણ-પૂર્વ ભારતમાં સ્થિત કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ પુડુચેરીની રાજધાની છે.
- આ UT ની રચના વર્ષ 1962 માં ભારતમાં ફ્રાન્સની ચાર ભૂતપૂર્વ વસાહતોમાંની એક તરીકે કરવામાં આવી હતી.
- પોંડિચેરી (હવે પુડુચેરી) અને કરાઈકલ ભારતના દક્ષિણપૂર્વીય કોરોમંડલ કિનારે, યાનમ સાથે, ઉત્તરમાં પૂર્વ કિનારે અને માહે, પશ્ચિમ મલબાર કિનારે કેરળ રાજ્યથી ઘેરાયેલા છે.
- તે 1674 માં ફ્રેન્ચ વેપાર કેન્દ્ર તરીકે ઉદ્ભવ્યું હતું, જ્યારે તેને સ્થાનિક શાસક પાસેથી ખરીદવામાં આવ્યું હતું.
- પોંડિચેરી વસાહત 17મી સદીના અંત સુધી ફ્રેન્ચ અને ડચ વચ્ચે સતત લડાઈનું કેન્દ્ર રહ્યું હતું અને બ્રિટિશ સૈનિકોએ ઘણી વખત કબજે કર્યું હતું. જો કે, 1962માં ભારતમાં સ્થાનાંતરિત ન થાય ત્યાં સુધી તે ફ્રેન્ચ સંસ્થાનવાદી સત્તા હેઠળ રહ્યું.

આગળ શું?/ભવિષ્યના પગલાં

- રાજકીય બાબતોને બદલે આર્થિક અને સામાજિક શક્યતાઓને પ્રાથમિકતા આપવી જોઈએ.
- ધર્મ, જાતિ, ભાષા કે બોલીને બદલે, વિકાસ, વિકેન્દ્રીકરણ અને શાસન જેવી લોકતાંત્રિક ચિંતાઓને નવા રાજ્યની માંગણીઓ સ્વીકારવા માટે કાયદેસરનો આધાર આપવો વધુ સારો છે.
- આ ઉપરાંત, વિકાસ અને શાસનનો અભાવ જેવી મૂળભૂત સમસ્યાઓ જેમ કે સત્તાનું કેન્દ્રીકરણ, ભ્રષ્ટાચાર, વહીવટી બિનકાર્યક્ષમતા વગેરે પર ધ્યાન આપવું જોઈએ.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) 'ભૂલી જવાના અધિકાર'ના સંદર્ભમાં નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
  1. 'ભૂલી જવાનો અધિકાર' વ્યક્તિના 'ગોપનીયતાના અધિકાર'ના કાર્યક્ષેત્રમાં આવે છે.
  2. અધિકાર'ને 'મૂળભૂત અધિકાર' (અનુચ્છેદ 21 હેઠળ) જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો.
 ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

(A) માત્ર 1	(B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં	(D) આપેલ તમામ
- 2) 'ઈરાન ન્યુક્લિયર એગ્રીમેન્ટ' વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
  1. તેને 'જોઈન્ટ કોમ્પ્રીહેન્સિવ પ્લાન ઓફ એક્શન (JCPOA)' તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
  2. આ કરાર હેઠળ, તેહરાન તેના પરમાણુ શસ્ત્રોના તમામ મુખ્ય ઘટકો, એટલે કે સેન્ટ્રીફ્યુજ, સમૃદ્ધ યુરેનિયમ અને ભારે પાણીના સંગ્રહમાં નોંધપાત્ર ઘટાડો કરવા સંમત થયા હતા.
  3. ઈરાન પરના પ્રતિબંધો હટાવવાથી ચાબહાર પોર્ટ, બંદર અબ્બાસ પોર્ટ અને પ્રાદેશિક કનેક્ટિવિટી સંબંધિત અન્ય પ્રોજેક્ટ્સમાં ભારતના હિતોને પુનર્જીવિત કરી શકાશે.
  4. અમેરિકા અને ઈરાન વચ્ચેના સંબંધો ફરી શરૂ થવાથી ભારતને ઈરાન પાસેથી સસ્તું તેલ ખરીદવામાં મદદ મળશે અને ઊર્જા સુરક્ષામાં મદદ મળશે.
 ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

(A) માત્ર 1 અને 3	(B) માત્ર 2 અને 3
(C) આપેલ તમામ	(D) માત્ર 1, 2 અને 3
- 3) ફોરેન કોન્ટ્રીબ્યુશન (રેગ્યુલેશન) એક્ટ, 2010 વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
  1. વિદેશી યોગદાન (નિયમન) સુધારો, 2020 હેઠળ SBIની નવી દિલ્હી શાખામાં નોંધાયેલ બિન-સરકારી સંસ્થા (NGO) માટે FCRA ખાતું ખોલવા માટે જરૂરી હતું.
  2. બિન-સરકારી સંસ્થાઓ (NGO) ફક્ત આ ઉલ્લેખિત ખાતામાં જ વિદેશી અનુદાન દાન સ્વીકારી શકશે.
  3. ગૃહ મંત્રાલય (MHA) મુજબ, 2016 અને 2020 ની વચ્ચે, સરકારે 6,600 થી વધુ બિન-સરકારી સંસ્થાઓ (NGO) ના વિદેશી યોગદાન નિયમન અધિનિયમ (FCRA) લાયસન્સ રદ કર્યા છે.
  4. અધિનિયમ હેઠળ 'પ્રાયોર રેફરન્સ કેટેગરી': તેનો અર્થ એ છે કે, NGOને દાન આપવા માટે, વિદેશી દાતાએ ગૃહ મંત્રાલયની પૂર્વ પરવાનગી લેવી જરૂરી નથી.
 ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

(A) માત્ર 1 અને 3	(B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 3 અને 4	(D) માત્ર 1, 2 અને 3

4) વહીવટી તંત્ર દ્વારા કોર્ટના આદેશોનો અનાદર કરવાની વૃત્તિ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- ભારતમાં ન્યાયિક સમીક્ષાની શક્તિનો સ્ત્રોત ભારતનું બંધારણ છે (ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ 13, 32, 136, 142 અને 147).
- ન્યાયિક સમીક્ષા (Judicial review), અર્થતંત્રમાં નિહિત સત્તા છે
- સામાન્ય રીતે, કોર્ટપણ કાયદો પસાર કરતા પહેલા, તેની અસરનું મૂલ્યાંકન અથવા બંધારણીયતાની મૂળભૂત તપાસ કરવામાં આવતી નથી.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2
(C) માત્ર 1 (D) 1, 2 અને 3

5) સદનના અધ્યક્ષની ચૂંટણી સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- વિધાનસભાના અધ્યક્ષની ચૂંટણીની તારીખ રાજ્યપાલ દ્વારા સૂચિત કરવામાં આવે છે.
- મહારાષ્ટ્ર વિધાનસભાની નિયમાવલીનાનો નિયમ 6 જણાવે છે કે, રાજ્યપાલે વિધાનસભાના અધ્યક્ષની ચૂંટણીની તારીખ નક્કી કરવી જોઈએ.
- મહારાષ્ટ્ર વિધાનસભાની નિયમાવલીના નિયમ 6 મુજબ, “વિધાનસભાના અધ્યક્ષની ચૂંટણી યોજવા માટે રાજ્યપાલ દ્વારા તારીખ નક્કી કરવામાં આવશે”.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 2 (B) માત્ર 2
(C) માત્ર 1 (D) 1, 2 અને 3

6) તાજેતરમાં બિહારમાં ગેરકાયદેસર દાડના ઉત્પાદન પર નજર રાખવાના પગલાં સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- રાજ્યની 74 વિશેષ અદાલતોમાં નશાબંધી કાયદાના ઉલ્લંઘનને લગતા કેસોની સુનાવણી માટે ન્યાયિક અધિકારીઓની પ્રિસાઈડિંગ ઓફિસર તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી હતી.
- બંધારણ તમામ રાજ્ય સરકારોને “દાડ પીવાને રોકવા અથવા ઓછામાં ઓછું નિયંત્રણ કરવાની જવાબદારી” સોંપે છે. (અનુચ્છેદ 47)
- હાલમાં, ગુજરાત, મિઝોરમ, નાગાલેન્ડ અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ લક્ષદ્વીપમાં દાડ પર પ્રતિબંધ અમલમાં છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 2 (B) માત્ર 2
(C) માત્ર 1 (D) 1, 2 અને 3

7) PESA એક્ટ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- આ કાયદો 1996માં સંસદ દ્વારા ઘડવામાં આવ્યો હતો અને 24 ડિસેમ્બર 1996ના રોજ અમલમાં આવ્યો હતો.
- ઘણા નિષ્ણાતો દાવો કરે છે કે PESA કાયદો ‘સ્પષ્ટતાનો અભાવ, કાયદાકીય નબળાઈ, અમલદારશાહી ઉદાસીનતા, રાજકીય ઈચ્છાશક્તિનો અભાવ, સત્તાના પદાનુક્રમમાં પરિવર્તન સામે પ્રતિકાર વગેરેને કારણે સફળ થયો નથી.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એકપણ નહીં

8) માનહાનિના કાયદા સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- IPCની કલમ 499 મુજબ, માનહાનિ માત્ર બોલીને જ કરી શકાય છે.
- સુબ્રમણ્યમ સ્વામી વિ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા કેસ 2014 માં, કોર્ટે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ 499 અને 500 (ગુનાહિત માનહાનિ) ની બંધારણીય માન્યતાને સમર્થન આપ્યું હતું.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એકપણ નહીં

9) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- આંધ્ર પ્રદેશ પુનર્ગઠન અધિનિયમ, 2020 હેઠળ ₹19,846.19 કરોડની રકમ ફાળવવામાં આવી હતી.
- 15મા નાણાપંચના રિપોર્ટ અનુસાર, રાજ્યને ‘સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટ્સ’ આપવાની સત્તા કેન્દ્ર સરકાર પાસે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં (D) આપેલ તમામ

10) કર્ણાટક પ્રોટેક્શન ઓફ રાઈટ ટુ ફ્રીડમ ઓફ રિલિજિયન બિલ, 2021 સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- 23 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ વિધાનસભામાં “કર્ણાટક પ્રોટેક્શન ઓફ રાઈટ ટુ ફ્રીડમ ઓફ રિલિજિયન બિલ, 2021” પસાર કરવામાં આવ્યું હતું.
- સગીરો, SC/ST અને મહિલાઓના સંદર્ભમાં જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરવા બદલ, અપરાધો માટે ત્રણથી 10 વર્ષની જેલની સજા અને રૂ. 50,000/- થી વધુનો દંડ થઈ શકે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં (D) આપેલ તમામ

11) નાદારી અને નાદારી કોડ (IBC) સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. IBC ની રચના કરવામાં આવી હતી કારણ કે IBC પહેલાના યુગમાં નાદારી અને નાદારી સંબંધિત ઘણા છૂટાછવાયા કાયદાઓ હતા.
2. નાદારી અને નાદારી સંહિતા 2016 ભારતમાં આર્થિક ઇતિહાસમાં સૌથી મોટી નાદારી સુધારા પૈકી એક છે. ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં (D) આપેલ તમામ

12) આર્મ્ડ ફોર્સિસ (સ્પેશિયલ પાવર્સ) એક્ટ (AFSPA) સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. જ્યારે કેટલાક રાજ્યો આતંકવાદના પ્રભાવ હેઠળ હતા તે સમયગાળા દરમિયાન પૂર્વોત્તર રાજ્યો, પંજાબ અને જમ્મુ અને કાશ્મીર પર AFSPA લાગુ કરવામાં આવી હતી.
2. આ અધિનિયમને રદ કરનાર આસામ પ્રથમ રાજ્ય હતું. ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં (D) આપેલ તમામ

13) પુડુચેરી દ્વારા રાજ્યના દરજ્જાની માંગ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. ભારતીય બંધારણ કેન્દ્ર સરકારને વર્તમાન રાજ્યોમાંથી નવા રાજ્યો બનાવવા અથવા એક રાજ્યને બીજા રાજ્યમાં ભેળવી દેવાની સત્તા આપે છે અને આ પ્રક્રિયાને રાજ્યોનું પુનર્ગઠન કહેવામાં આવે છે.
2. 1956 ના રાજ્યોના પુનર્ગઠન અધિનિયમ પછી, ભાગ A અને ભાગ B રાજ્યોને 'કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો' ની એક શ્રેણીમાં મર્જ કરવામાં આવ્યા હતા.
3. હાલમાં ભારતમાં 8 કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો છે - દિલ્હી, આંદામાન અને નિકોબાર, ચંદીગઢ, દાદરા અને નગર હવેલી અને દમણ અને દીવ, જમ્મુ અને કાશ્મીર, લદ્દાખ, લક્ષદ્વીપ અને પુડુચેરી. ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
(A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

14) બેલાગવી સરહદ વિવાદ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. 1960 માં, બંને રાજ્યો દરેક રાજ્યના બે પ્રતિનિધિઓ સાથે ચાર સભ્યોની સમિતિની રચના કરવા સંમત થયા હતા.
2. ભાગ A રાજ્યોમાં બ્રિટિશ ભારતના નવ તત્કાલીન ગવર્નર પ્રાંતોનો સમાવેશ થતો હતો.
3. ભાગ B રાજ્યોમાં ધારાસભાઓ સાથે અગાઉના નવ રજવાડાઓનો સમાવેશ થતો હતો.
4. ભાગ C રાજ્યમાં માત્ર આંદામાન અને નિકોબાર ટાપુઓનો સમાવેશ થતો હતો.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) માત્ર 1, 2 અને 3

15) ગ્રાહક સંરક્ષણ નિયમ, 2021 સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. આ કાયદો ગ્રાહક કમિશનના દરેક સ્તરના આર્થિક અધિકારક્ષેત્રને નિર્ધારિત કરે છે.
2. નવા નિયમોએ ગ્રાહકોની ફરિયાદો માટે આર્થિક અધિકારક્ષેત્રમાં ફેરફાર કર્યો છે.
3. અગાઉ, કેન્દ્રએ ડાયરેક્ટ સેલિંગ ઈન્ડસ્ટ્રી માટે કન્ઝ્યુમર પ્રોટેક્શન (ડાયરેક્ટ સેલિંગ) રૂલ્સ, 2021ને નોટિફાઈ કર્યું હતું.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

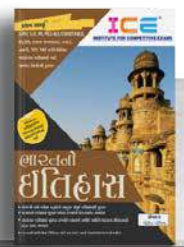
- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

ભારતનો
ઇતિહાસ

GPSC 1/2, PSI/CONSTABLE,
Dy. S.O./ Dy. MAMLATDAR, તલાટી,
બિનસચિવાલય ક્લાર્ક, વગેરે સ્પર્ધાત્મક
પરીક્ષાઓ માટે અત્યંત ઉપયોગી પુસ્તક

NOW AVAILABLE

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

GMO પાક પર FSSAI નિયમન ડ્રાફ્ટ

- ખેડૂતો વચ્ચે કામ કરતા સામાજિક કાર્યકરો, “ભારતીય ખાદ્ય સુરક્ષા અને સુરક્ષા ધોરણો ઓથોરિટી” (Food Safety and Standards Authority of India – FSSAI)ના આનુવંશિક રીતે સંશોધિત (Genetically Modified – GM) ખાદ્યપદાર્થો પરના ડ્રાફ્ટ નિયમોનો વિરોધ કરે છે, અને આ નિયમોને “અસ્વીકાર્ય” તરીકે ઓળખાવે છે.

તેમની માંગ

- આ કાર્યકરો કહે છે કે FSSAI એ સ્પષ્ટપણે કહેવું જોઈએ કે ભારતમાં ઉત્પાદન અથવા આયાત દ્વારા ‘GM ફૂડ્સ’ને મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં.
- તેમના મતે, ભારતમાં કોઈપણ પ્રકારનો ‘આનુવંશિક રીતે ઉત્પાદન’ ખોરાક આપણા લોકો, આપણા પર્યાવરણ અને ભારતની વિવિધ ખાદ્ય સંસ્કૃતિઓ માટે ખતરો છે.

પૃષ્ઠભૂમિ:

- ફૂડ સેફ્ટી એન્ડ સ્ટાન્ડર્ડ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા (FSSAI) એ GM ફૂડ્સ માટે ડ્રાફ્ટ નિયમો બહાર પાડ્યા છે.

સંબંધિત પ્રકરણ

- FSSAI દ્વારા જારી કરાયેલા ડ્રાફ્ટ રેગ્યુલેશનમાં દરખાસ્ત કરવામાં આવી છે કે 1% કે તેથી વધુ ‘આનુવંશિક રીતે ઉત્પાદન ઘટકો’ ધરાવતા તમામ ખાદ્ય ઉત્પાદનોને “GMO ઘટકો / GMOsમાંથી મેળવેલા ઘટકો સહિત” તરીકે લેબલ કરવામાં આવશે. કાર્યકરો કહે છે કે ‘GM ફૂડ્સ’ પર પ્રતિબંધ મૂકવાને બદલે, તે તેમની આયાત માટે મૌન મંજૂરી જેવું છે.

ડ્રાફ્ટનું અવલોકન

- કોઈ પણ વ્યક્તિ પૂર્વ મંજૂરી વિના ‘જિનેટિકલી મોડિફાઈડ ઓર્ગેનિઝમ્સ’ (GOM) માંથી મેળવેલા કોઈપણ ખાદ્ય ઉત્પાદનો અથવા ખાદ્ય ઘટકોનું ઉત્પાદન અથવા વેચાણ કરી શકશે નહીં.
- ડ્રાફ્ટ અમુક માપદંડોને સ્પષ્ટ કરે છે જેને ‘GM ફૂડ્સ’નું પરીક્ષણ કરવા માટે ‘લેબ્સ’ દ્વારા અનુસરવું આવશ્યક છે.
- સૂચિત નિયમો “આનુવંશિક રીતે સંશોધિત સજીવો (GMOs) અથવા આનુવંશિક રીતે તૈયાર કરાયેલ સજીવો (GEOs) અથવા ‘જીવંત સંશોધિત જીવો’ (LMOs) પર લાગુ થશે

જે ખોરાક તરીકે અથવા પ્રક્રિયા માટે સીધા ઉપયોગ માટે બનાવાયેલ છે.”

- રેગ્યુલેશન્સના અવકાશમાં GMO-પ્રાપ્ત ખાદ્ય ઘટકો અથવા પ્રક્રિયાનો ઉપયોગ કરીને તૈયાર કરાયેલા તમામ ખાદ્ય ઉત્પાદનોનો સમાવેશ થશે, પછી ભલેને અંતિમ ઉત્પાદનમાં કોઈ GM ઘટકો હાજર ન હોય.
- બેબી ફૂડ પ્રોડક્ટ્સમાં, આનુવંશિક રીતે સંશોધિત સજીવો (GMO) અથવા આનુવંશિક રીતે તૈયાર કરાયેલ સજીવો (GEO) “એક ઘટક તરીકે ઉપયોગમાં લેવાશે નહીં”.
- ડ્રાફ્ટમાં, GMO સામગ્રીની એક ટકા અથવા વધુ માત્રા ધરાવતા ખોરાક ઉત્પાદનો માટે ‘લેબલિંગ નિયમો’ની જોગવાઈ પણ છે.

ભારતમાં GMO નિયમન

- આયાતી ઉપભોક્તા વસ્તુઓમાં GMO સ્તરનું નિયમન કરવાનું કાર્ય શરૂઆતમાં કેન્દ્રીય પર્યાવરણ મંત્રાલય હેઠળના જિનેટિક એન્જિનિયરિંગ મૂલ્યાંકન સમિતિ (Genetic Engineering Appraisal Committee- GEAC) દ્વારા હાથ ધરવામાં આવતું હતું.
- ફૂડ સેફ્ટી એન્ડ સ્ટાન્ડર્ડ એક્ટ, 2006 ના અમલીકરણ પછી, તેની ભૂમિકા ઓછી કરવામાં આવી હતી અને તેના બદલે FSSAI ને આયાતી માલ મંજૂર કરવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું.

ICE FACT

‘આનુવંશિક રીતે સુધારેલા જીવો’ (ટ્રાન્સજેનિક સજીવો) શું છે?:

- આનુવંશિક રીતે સંશોધિત સજીવો (GMO) માં, આનુવંશિક સામગ્રી (DNA) ને આનુવંશિક ઈજનેરી તકનીકોનો ઉપયોગ કરીને અન્ય બેક્ટેરિયમમાં ફેરફાર અથવા કૃત્રિમ રીતે દાખલ કરવામાં આવે છે.
- આનુવંશિક ફેરફાર પ્રક્રિયામાં જનીનોનું પરિવર્તન, નિવેશ અથવા કાઢી નાખવાનો સમાવેશ થાય છે.
- દાખલ કરવાના જનીનો સામાન્ય રીતે અન્ય બેક્ટેરિયમમાંથી લેવામાં આવે છે (દા.ત. બીટી કપાસમાં, બેસિલસ થુરિંગિએન્સિસ (BT) બેક્ટેરિયમના જનીનો દાખલ કરવામાં આવે છે).
- પ્રજાતિમાં આનુવંશિક ફેરફાર, પ્રજાતિમાં કુદરતી રીતે ગેરહાજર, ઈચ્છિત નવા લક્ષણને ઉત્પ્રેરિત કરવા માટે કરવામાં આવે છે.

GM તકનીકોનો ઉપયોગ

- જૈવિક અને તબીબી સંશોધન,
- ફાર્માસ્યુટિકલ દવાઓનું ઉત્પાદન,
- પ્રાયોગિક ઉપચાર (જેમ કે જનીન ઉપચાર),
- ખેતી (જેમ કે સોનેરી ચોખા, બીટી કપાસ વગેરે),
- પ્રોટીન ઇન્સ્યુલિન ઉત્પન્ન કરવા માટે આનુવંશિક રીતે સુધારેલા બેક્ટેરિયામાંથી,
- GM બેક્ટેરિયા વગેરેમાંથી બાયોફ્યુઅલનું ઉત્પાદન કરવું.

રિઝર્વ બેંક દ્વારા ક્રિપ્ટોકરન્સી પર સંપૂર્ણ પ્રતિબંધનો વિચાર

- 2013 માં નાતાલના આગલા દિવસે, ભારતીય રિઝર્વ બેંક (RBI) એ ભારતીયોને ક્રિપ્ટોકરન્સીના નાણાકીય, કાનૂની અને સુરક્ષા જોખમો વિશે ચેતવણી આપતી એક નોંધ બહાર પાડી હતી. RBIની આ ચેતવણી વિશ્વની પ્રથમ ક્રિપ્ટોકરન્સી 'બિટકોઈન' લોન્ચ થયાના ચાર વર્ષ બાદ આપવામાં આવી હતી. આઠ વર્ષ પછી, ક્રિપ્ટોકરન્સીને લઈને મધ્યસ્થ બેંકનો વિરોધ મજબૂત બન્યો છે.
- આ મહિનાની શરૂઆતમાં, RBI એ તેના બોર્ડને જણાવ્યું હતું કે ક્રિપ્ટોકરન્સી પર 'સંપૂર્ણ પ્રતિબંધ' લાદવાની જરૂર છે, કારણ કે આંશિક પ્રતિબંધ હવે કામ કરશે નહીં.

પુષ્કભૂમિ

- ખાનગી ક્રિપ્ટોકરન્સી, જેમ કે બિટકોઈન, હજુ સુધી કોઈપણ કાયદા હેઠળ નિયંત્રિત નથી. તે એક જટિલ પ્રક્રિયા દ્વારા માઈન કરવામાં આવે છે અને તેની કિંમત અત્યંત અસ્થિર છે. ભારતમાં એસેટ ક્લાસ તરીકે તેનો પ્રસાર હોવા છતાં, કેન્દ્રીય નિયમનકાર દ્વારા તેની નજીકથી નજર રાખવામાં આવે છે.

ભારતમાં ક્રિપ્ટોકરન્સીની વર્તમાન સ્થિતિ

- ક્રિપ્ટોકરન્સી-સંબંધિત બાબતોની આંતર-મંત્રાલય સમિતિએ ભારતમાં રાજ્ય દ્વારા જારી કરાયેલ કોઈપણ વર્ચ્યુઅલ કરન્સી સિવાય તમામ ખાનગી ક્રિપ્ટોકરન્સી પર પ્રતિબંધ મૂકવાની ભલામણ કરી છે.
- રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા (RBI) એ પણ બજારમાં ક્રિપ્ટોકરન્સી ટ્રેડિંગ અંગે ચિંતા વ્યક્ત કરી છે અને કેન્દ્રને પણ આ અંગે જાણ કરી છે.
- ફરી માર્ચ 2020 માં, સુપ્રીમ કોર્ટે RBI દ્વારા 2018 ના પરિપત્રને બાજુ પર રાખીને બેંકો અને નાણાકીય સંસ્થાઓને ક્રિપ્ટોકરન્સી-સંબંધિત સેવાઓ પુનઃસ્થાપિત કરવાની મંજૂરી આપી. RBI એ ક્રિપ્ટોકરન્સી સંબંધિત સેવાઓ પર પ્રતિબંધ મૂક્યો ("અનુરૂપતા"ના આધારે) છે.

ICE FACT**'ક્રિપ્ટોકરન્સી' શું છે?:**

- ક્રિપ્ટોકરન્સી એ ડિજિટલ ચલણનો એક પ્રકાર છે, જે ચલણ એકમોના ઉત્પાદનને નિયંત્રિત કરવા અને ભંડોળના સ્થાનાંતરણને ચકાસવા માટે એન્ક્રિપ્શન તકનીકોનો ઉપયોગ કરે છે, અને તે સ્વતંત્ર રીતે સંચાલિત છે તથા તે કોઈપણ કેન્દ્રીય બેંકને આધીન નથી.
- તે બ્લોકચેન ટેકનોલોજી પર કામ કરે છે. ઉદાહરણ: Bitcoin, Atheriam વગેરે.

RBI શા માટે ક્રિપ્ટોકરન્સી પર પ્રતિબંધ મૂકવા માંગે છે?

- સોવરેન ગેરંટી (Sovereign guarantee): ક્રિપ્ટોકરન્સી ગ્રાહકો માટે જોખમ ઊભું કરે છે. તેમની પાસે કોઈ સોવરેન ગેરંટી/સાર્વભૌમ ગેરંટી નથી અને તેથી તે લીગલ ટેન્ડર નથી.
- માર્કેટની અસ્થિરતા (Market volatility): તેની અપેક્ષિત પ્રકૃતિ તેને અત્યંત અસ્થિર બનાવે છે. ઉદાહરણ તરીકે, બિટકોઈનનું મૂલ્ય ડિસેમ્બર 2017માં \$20,000 થી ઘટીને નવેમ્બર 2018માં \$3,800 થઈ ગયું.
- સુરક્ષા જોખમ : જો વપરાશકર્તા કોઈ રીતે તેમની ખાનગી કી(Key) ગુમાવે છે (પરંપરાગત ડિજિટલ બેંકિંગ એકાઉન્ટ્સથી વિપરીત, આ પાસવર્ડ રીસેટ કરી શકાતો નથી) તો વપરાશકર્તા તેમની ક્રિપ્ટોકરન્સીનો એક્સેસ ગુમાવે છે.
- માલવેર થ્રેટ્સ: કેટલાક કિસ્સાઓમાં, આ ખાનગી કી(Keys) ટેકનિકલ સેવા પ્રદાતાઓ (ક્રિપ્ટોકરન્સી એક્સચેન્જો અથવા વોલેટ્સ) દ્વારા સંગ્રહિત કરવામાં આવે છે જે માલવેર અથવા હેકિંગ માટે સંવેદનશીલ હોય છે.
- મની લોન્ડરિંગ (પૈસાની હેરફેર).

S.C. ગર્ગ સમિતિની ભલામણો (2019)

- કોઈપણ સ્વરૂપમાં ક્રિપ્ટોકરન્સીનું માઈનિંગ, માલિકી, વેપાર અથવા વ્યવહાર પ્રતિબંધિત કરવામાં આવવો જોઈએ.
- સમિતિ દ્વારા, ડિજિટલ ચલણમાં આદાનપ્રદાન અથવા વેપાર કરવા માટે 1 થી 10 વર્ષ સુધીની જેલની સજાની ભલામણ કરવામાં આવી હતી.
- કમિટીએ ક્રિપ્ટોકરન્સી યુઝર દ્વારા પોતાના લાભ માટે સરકારી તિજોરીને થયેલ નુકસાનના અથવા તેને થયેલ નફાના બે માંથી જે વધારે હોય તેના ત્રણ ગણા સુધી નાણાકીય દંડની દરખાસ્ત કરી હતી.
- જો કે, સમિતિએ સરકારને 'રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા દ્વારા ક્રિપ્ટોકરન્સી જારી કરવાની સંભાવના' પર ખુલ્લું મન રાખવાની સલાહ પણ આપી હતી.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

GA ટેગ

- તાજેતરમાં જ એક પેઢી, 'જીટ ઝીરો પ્રોડ્યુસર કંપની લિમિટેડ' એ 'અરુણાચલ પ્રદેશ અપતાની ટેક્સટાઈલ પ્રોડક્ટ્સ' પ્રોડક્ટ માટે 'ભૌગોલિક સંકેત (GA) ટેગ' માટે અરજી કરી છે.

અપતાની વણાટ

- અરુણાચલ પ્રદેશના લોઅર સુબાનસિરી જિલ્લાના મુખ્ય મથક ઝીરો વેલીમાં રહેતા 'પતાની જનજાતિ' દ્વારા 'પતાની વણાટ' કરવામાં આવે છે.
- આ જનજાતિના લોકો દ્વારા વણાયેલું ફેબ્રિક તેની ભૌમિતિક અને ઝિગઝેગ પેટર્ન અને કોણીય ડિઝાઈન માટે પણ જાણીતું છે.
- આ આદિજાતિ મુખ્યત્વે ઝિગ ઝીરો તરીકે ઓળખાતી શાલ અને જીલ્સ અથવા સુપુન્તરી તરીકે ઓળખાતી જેકેટ્સ વણે છે.
- અહીંના લોકો તેમના પરંપરાગત રીતે કપાસના દોરાને ઓર્ગેનિક રીતે રંગવા માટે વિવિધ પાંદડા અને છોડ જેવા સંસાધનોનો ઉપયોગ કરે છે. આ પરંપરાગત વણાટકામમાં માત્ર મહિલાઓ જ રોકાયેલી છે.

ICE FACT

'GA ટેગ' વિશે:

- ભૌગોલિક સંકેત (GI) મુખ્યત્વે કૃષિ, કુદરતી અથવા ચોક્કસ ભૌગોલિક વિસ્તારમાં ઉત્પાદિત ઉત્પાદનો (હસ્તકલા અને ઔદ્યોગિક માલ) હોય છે.
- સામાન્ય રીતે, આ ઉત્પાદનોના નામ ગુણવત્તા અને વિશિષ્ટતાની ખાતરી આપે છે, જે હકીકતમાં તેમના મૂળ સ્થાનને પ્રતિબિંબિત કરે છે.

'GA ટેગ'ના ફાયદા

- એકવાર GI સુરક્ષા મંજૂર થઈ જાય પછી, તેના નામનો અન્ય કોઈ ઉત્પાદક સમાન ઉત્પાદનોના માર્કેટિંગ માટે દુરુપયોગ કરી શકશે નહીં. આ સૂચકાંકો ગ્રાહકો માટે ઉત્પાદનની ગુણવત્તા અને અધિકૃતતાની ખાતરી કરે છે.

ભૌગોલિક સંકેત (GI) ના નોંધાયેલ માલિક કોણ હોય છે?

- વ્યક્તિઓ અથવા ઉત્પાદકોનું સંગઠન, કાયદા હેઠળ અથવા તેના દ્વારા નિર્ધારિત સંસ્થા અથવા સત્તા, કોઈપણ ભૌગોલિક સંકેત (GI) ના નોંધાયેલ માલિક હોઈ શકે છે.
- તેમના નામ જ્યોગ્રાફિકલ ઇન્ડિકેશન રજિસ્ટરમાં ભૌગોલિક સંકેત માટેની પ્રોડક્ટના વાસ્તવિક માલિક તરીકે દાખલ કરવામાં આવે છે.

ભૌગોલિક સંકેત નોંધણીની માન્યતા અવધિ

- ભૌગોલિક સંકેતની નોંધણી 10 વર્ષના સમયગાળા માટે માન્ય છે.
- તે 10 વર્ષના વધુ સમયગાળા માટે સમયાંતરે નવીકરણ કરી શકાય છે.

ભૌગોલિક સંકેતો પરના કરારો અને નિયમો

- આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે: ઔદ્યોગિક સંપત્તિ સંરક્ષણ ભૌગોલિક સંકેત IPR (Intellectual Property Rights- IPR) માટે 'પેરિસ કન્વેન્શન' હેઠળ એક ઘટક તરીકે સમાવેશ થાય છે. GI, વર્લ્ડ ટ્રેડ ઓર્ગેનાઈઝેશન (WTO) થી 'બૌદ્ધિક સંપદા અધિકારોના વેપાર-સંબંધિત પાસાઓ' (Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights-TRIPS) કરાર દ્વારા સંચાલિત થાય છે.
- ભારતમાં, વસ્તુઓની ભૌગોલિક સંકેત નોંધણી ભૌગોલિક સંકેતો (નોંધણી અને સંરક્ષણ) અધિનિયમ, 1999 (Geographical Indications of Goods (Registration and Protection) Act, 1999) દ્વારા સંચાલિત થાય છે. આ કાયદો સપ્ટેમ્બર 2003માં ઘડવામાં આવ્યો હતો. ભારતમાં પ્રથમ GI ટેગ વર્ષ 2004-05માં 'દાર્જિલિંગ ચા'ને આપવામાં આવ્યું હતું.

રેટ્રોસ્પેક્ટિવ ટેક્સ

- યુકેની અગ્રણી એનજી કંપની 'કેચર્ન એનજી પીએલસી'એ આખરે ₹10,247 કરોડના રેટ્રોસ્પેક્ટિવ ટેક્સ કેસમાં ભારત સરકાર અને તેની વિદેશી સંસ્થાઓ સામે દાખલ કરેલા દાવાઓ પાછા ખેંચી લીધા છે. કેચર્ન એનજી ફાન્સ અને નેધરલેન્ડ્સમાં ભારત વિરુદ્ધ નોંધાયેલા કેસ પાછા ખેંચવાની પ્રક્રિયા પણ પૂર્ણ કરી રહી છે.
- આ તમામ મુકદ્દમા 'કેચર્ન એનજી પીએલસી' દ્વારા ભારત સરકાર પાસેથી 'તેમના નાણાં વસૂલવા' માટે 'એર ઇન્ડિયા'ની સંપત્તિ જપ્ત કરવા માટે દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા.

પૃષ્ઠભૂમિ

- કેચર્ન એનજી પીએલસી દ્વારા કેસ પાછા ખેંચવાનો નિર્ણય આંતરરાષ્ટ્રીય લવાદના નિર્ણયને અનુસરે છે. ઇન્ટરનેશનલ કોર્ટ ઓફ આર્બિટ્રેશનએ તેના નિર્ણયમાં ભારતને કેચર્ન એનજી પર લાદવામાં આવેલ ₹10,247 કરોડનો 'રેટ્રોસ્પેક્ટિવ ટેક્સ' પાછો ખેંચવા અને કંપનીને નાણાં પરત કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.

સંબંધિત કેસ

- ડિસેમ્બર 2020 માં, નેધરલેન્ડ સ્થિત 'પરમેનન્ટ કોર્ટ ઓફ આર્બિટ્રેશન (PCA)' માં ત્રણ સભ્યોની 'આંતરરાષ્ટ્રીય આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ' એ સર્વસંમતિથી ચુકાદો આપ્યો હતો કે ભારત સરકાર દ્વારા 'ભારત-યુકે દ્વિપક્ષીય રોકાણ સંધિ' અને 'નિષ્પક્ષ અને ન્યાયસંગત ઉકેલની ખાતરી'નું ઉલ્લંઘન કરવામાં આવ્યું છે અને તેથી બ્રિટિશ ઊર્જા કંપનીને નુકસાન થયું છે.
- વધુમાં, આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલે ભારત સરકારને કેયર્ન એનર્જીને \$1.2 બિલિયન વળતર ચૂકવવાનો આદેશ આપ્યો હતો.
- કેયર્ન એનર્જી દ્વારા પડકારવામાં આવેલા યુકે-ભારત દ્વિપક્ષીય રોકાણ કરારને ટાંકીને ભારત સરકાર દ્વારા 2012 માં અમલમાં આવેલા પૂર્વવર્તી કર કાયદા હેઠળ આંતરિક વેપાર પુનઃરચના પર કરની માંગ કરવામાં આવી હતી.
- વર્ષ 2014માં ભારતીય કર વિભાગ દ્વારા 'કેયર્ન એનર્જી' પાસેથી 'ટેક્સ' તરીકે રૂ. 10,247 કરોડની માંગણી કરવામાં આવી હતી.
- વર્ષ 2015 માં, Cairn Energy Plc એ ભારત સરકાર સામે આંતરરાષ્ટ્રીય લવાદા કાર્યવાહી શરૂ કરી.

આગળનો ઘટનાક્રમ

- નોંધનીય છે કે, ભારત સરકાર દ્વારા તાજેતરમાં 'ટેક્સેશન લોઝ (સુધારા) અધિનિયમ' પસાર કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં જાન્યુઆરી 2016માં કેયર્ન સામે મૂળ રૂપે વસૂલવામાં આવેલા 'ટેક્સ'ને બાજુ પર મુકવામાં આવ્યો હતો, અને તેની સાથે, રૂ. 7,900 કરોડ રિફંડ કરવાનો આદેશ પણ આપવામાં આવ્યો હતો.

'રેટ્રોસ્પેક્ટિવ ટેક્સેશન' વિશે

- 'રેટ્રોસ્પેક્ટિવ ટેક્સેશન' હેઠળ, દેશને કાયદો પસાર થયાની તારીખથી, અમુક ઉત્પાદનો, માલસામાન અથવા સેવાઓ અને સોદાઓ અને કંપનીઓ પર પૂર્વવર્તી દંડ વસૂલવાની છૂટ છે.
- આ માર્ગનો ઉપયોગ વિવિધ દેશો દ્વારા તેમની કરવેરા નીતિઓમાં વિસંગતતાઓને સુધારવા માટે કરવામાં આવે છે જે હેઠળ 'કંપનીઓ'ને ભૂતકાળમાં આવી છટકબારીઓનો લાભ લેવાની તક મળી હતી.
- 'રેટ્રોસ્પેક્ટિવ ટેક્સેશન' એવી કંપનીઓને નુકસાન પહોંચાડે છે કે જેઓ જાણી જોઈને અથવા અજાણતાં દેશના ટેક્સ નિયમોનું અલગ રીતે અર્થઘટન કરે છે.

ICE FACT**પરમેનન્ટ કોર્ટ ઓફ આર્બિટ્રેશન:**

- 'પરમેનન્ટ કોર્ટ ઓફ આર્બિટ્રેશન' (PCA) ની સ્થાપના 1899માં કરવામાં આવી હતી અને તેનું મુખ્ય મથક 'ધ હેગ', નેધરલેન્ડમાં છે.
- તે એક આંતર-સરકારી સંસ્થા છે જે આંતરરાષ્ટ્રીય સમુદાયને વિવાદના નિરાકરણના ક્ષેત્રમાં સેવા આપવા અને 'લવાદ' અને દેશો વચ્ચે વિવાદ ઉકેલની અન્ય પદ્ધતિઓની સુવિધા આપવા માટે સમર્પિત છે.
- તેના તમામ નિર્ણયો, જેને 'એવોર્ડ્સ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, તે વિવાદમાં સામેલ તમામ પક્ષો માટે બંધનકર્તા છે અને તરત જ લાગુ કરી શકાય છે.

ટોકનાઈઝેશન અને RBIની નવી માર્ગદર્શિકા

- તાજેતરમાં, ભારતીય રિઝર્વ બેંકે 'કાર્ડ-ઓન-ફાઈલ' (CoF) ટોકનાઈઝેશન ધોરણોના અમલીકરણની તારીખ છ મહિના વધારીને 30 જૂન, 2022 કરી છે.
- નવી માર્ગદર્શિકા મુજબ, ઓનલાઈન વેપારીઓએ તેમના પ્લેટફોર્મ પર સંગ્રહિત કોઈપણ ક્રેડિટ અને ડેબિટ કાર્ડ ડેટાને કાઢી નાખવો પડશે અને ગ્રાહકોની કાર્ડ વિગતોને સુરક્ષિત કરવા માટે ડેટાને 'ટોકન્સ'માં કન્વર્ટ કરવો પડશે.
- **હિસ્ટોરી દ્વારા ટોકનાઈઝેશન ધોરણોના અમલીકરણ માટે સમયરેખા વધારવાની કરવામાં આવેલ માંગ:**
- SBI, HDFC બેંક અને ICICI બેંક સહિતની મોટાભાગની મોટી બેંકો આ 'રૂપાંતરણ'/'સ્વીચઓવર' માટે તૈયાર છે, પરંતુ અન્ય હિતધારકો, જેમાં મોટાભાગના વેપારીઓ છે, એવી દલીલ કરે છે કે તેમની સિસ્ટમ હજુ સુધી નવા શાસનને અપનાવવા તૈયાર નથી. અને તેઓએ નવા ધોરણોને લાગુ કરવા માટે વધુ સમય માંગ્યો છે.
- આ નવો આદેશ, જો વર્તમાન પરિસ્થિતિમાં નવા ધોરણો લાગુ કરવામાં આવે તો, ખાસ કરીને વેપારીઓને મોટી વિક્ષેપ અને આવકમાં નુકસાન થઈ શકે છે.
- આવા વિક્ષેપો ડિજિટલ ચૂકવણીમાં વિશ્વાસને નબળો પાડે છે અને ગ્રાહકોને રોકડ-આધારિત ચૂકવણી તરફ પાછા દબાણ કરી શકે છે.

ટોકનાઈઝેશન શું છે?

- 'ટોકનાઈઝેશન' એ વાસ્તવિક કાર્ડની સંવેદનશીલ વિગતોને અનન્ય કોડ ધરાવતા ટોકનમાં રૂપાંતરિત કરવાનો સંદર્ભ આપે છે. તે એક કાર્ડ, અને 'ટોકન રિકવેસ્ટર' અને એક ઉપકરણનું અનોખું સંયોજન છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

મહત્વ

- 'ટોકનાઈઝડ કાર્ડ' સાથેના વ્યવહારોને સુરક્ષિત ગણવામાં આવે છે, કારણ કે વ્યવહારની પ્રક્રિયા દરમિયાન 'અસલ કાર્ડ'ની વિગતો વેપારી સાથે શેર કરવામાં આવતી નથી.
- જે ગ્રાહકો પાસે 'ટોકનાઈઝેશન'ની સુવિધા નથી તેઓએ દર વખતે ઓનલાઈન ઓર્ડર કરતી વખતે તેમનું નામ, 16 અંકનો કાર્ડ નંબર, એક્સપાયરી ડેટ અને CVV દાખલ કરવાનું રહેશે. અને તે ખૂબ જ બોજાડપ પ્રક્રિયા હોવાનું બહાર આવ્યું છે.

'ટોકનાઈઝેશન'ના સરળ અમલીકરણ માટે જરૂરી ત્રણ**તબક્કાઓ**

- ટોકન જોગવાઈ(Token Provisioning): સબસ્ક્રાઈબરનો કાર્ડ નંબર ટોકનમાં કન્વર્ટબલ હોવો જોઈએ, જેનો અર્થ છે કે 'કાર્ડ નેટવર્ક' સંકળાયેલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર સાથે તૈયાર હોવું જોઈએ.
- ટોકન પ્રક્રિયા(Token processing): ઉપભોક્તાઓ ટોકન દ્વારા સફળતાપૂર્વક તેમનો વ્યવહાર પૂર્ણ કરવા સક્ષમ હોવા જોઈએ.
- બહુવિધ ઉપયોગો માટે સક્ષમ : ઉપભોક્તા રિફંડ, EMI, રિકરિંગ પેમેન્ટ્સ, ઓફર્સ, પ્રમોશન, ગેસ્ટ ચેકઆઉટ વગેરે જેવી પ્રવૃત્તિઓ માટે ટોકનનો ઉપયોગ કરવા સક્ષમ હોવા જોઈએ.

**ભારતનો વિદેશી મુદ્રા ભંડાર \$635.08
બિલિયન પર પહોંચ્યો**

- 24 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ પૂરા થયેલા સપ્તાહ દરમિયાન ભારતનું વિદેશી વિનિમય અનામત \$587 મિલિયન ઘટીને \$635.08 બિલિયન થયું હતું. વિશ્વમાં સૌથી વધુ વિદેશી મુદ્રા ભંડાર ધરાવતા દેશોની યાદીમાં ભારત ચોથા સ્થાને છે, ચીન આ યાદીમાં પ્રથમ સ્થાને છે.

વિદેશી વિનિમય અનામત

- ફોરેક્સ રિઝર્વ અથવા વિદેશી વિનિમય અનામત પણ કહેવાય છે, ચૂકવણીના સંતુલનમાં વિદેશી વિનિમય અનામતને અનામત અસ્કયામતો કહેવામાં આવે છે અને તે મૂડી ખાતામાં રાખવામાં આવે છે. આ દેશની આંતરરાષ્ટ્રીય રોકાણ સ્થિતિનો એક મહત્વપૂર્ણ ભાગ છે. તેમાં માત્ર વિદેશી રૂપિયા, વિદેશી બેંકો સાથેની થાપણો, વિદેશી ટ્રેઝરી બિલ્સ અને ટૂંકા ગાળાની અથવા લાંબા ગાળાની સરકારી સંપત્તિનો સમાવેશ થવો જોઈએ પણ તેમાં ખાસ ડ્રોઈંગ રાઈટ્સ, ગોલ્ડ રિઝર્વ અને ઈન્ટરનેશનલ મોનેટરી ફંડની રિઝર્વ પોઝિશનનો પણ સમાવેશ થવો જોઈએ.

- તેને સત્તાવાર આંતરરાષ્ટ્રીય અનામત અથવા આંતરરાષ્ટ્રીય અનામત કહેવું વધુ યોગ્ય છે.

24 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ ફોરેક્સ અનામત

- ફોરેન કરન્સી એસેટ્સ (FCA): \$571.369 બિલિયન
- ગોલ્ડ રિઝર્વ: \$39.39 બિલિયન
- IMF SDRs સાથે: \$19.114 બિલિયન
- IMF સાથે રિઝર્વ પોઝિશન: \$5.207 બિલિયન

**2021-22 માટે ઘરેલું પ્રણાલીગત રીતે
મહત્વપૂર્ણ વીમા કંપનીઓ**

- 30 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ વીમા નિયમનકાર IRDAI એ 2021-22 માટે સરકારની માલિકીની LIC, GIC અને ન્યૂ ઈન્ડિયા એશ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડને ડોમેસ્ટિક સિસ્ટમલી ઈમ્પોર્ટન્ટ ઈન્સ્યોરન્સ (D-SII) તરીકે સૂચિબદ્ધ કરવાનું ચાલુ રાખ્યું છે.

D-SII શું છે?

- D-SII એ આવા કદ અને બજાર મહત્વના વીમા કંપનીઓ છે, અને સ્થાનિક અને વૈશ્વિક સ્તરે એકબીજા સાથે જોડાયેલા છે, જેમની નિષ્ફળતા અથવા કટોકટી સ્થાનિક નાણાકીય વ્યવસ્થામાં નોંધપાત્ર વિક્ષેપમાં પરિણમશે.
- D-SII ને વીમાદાતા તરીકે ગણવામાં આવે છે જેઓ 'ખૂબ મોટા અથવા નિષ્ફળ થવા માટે ખૂબ મહત્વના' છે.
- આમ, રાષ્ટ્રીય અર્થતંત્ર માટે વીમા સેવાઓની સરળ ઉપલબ્ધતા માટે D-SII ની સતત કામગીરી જરૂરી છે.
- IRDAI વાર્ષિક ધોરણે D-SII ની ઓળખ કરે છે અને જાહેર માહિતી માટે આવા વીમા કંપનીઓના નામ જાહેર કરે છે.

D-SII માટે જરૂરીયાતો

- જાહેર ક્ષેત્રની વીમા કંપનીઓએ કોર્પોરેટ ગવર્નન્સનું સ્તર વધારવાની જરૂર છે.
- તેમના માટે તમામ સંબંધિત જોખમોને ઓળખવા તેમજ સાઉન્ડ રિસ્ક મેનેજમેન્ટ કલ્ચરને પ્રોત્સાહન આપવું હિતાવહ છે.
- તેઓ IRDAI ની વધેલી નિયમનકારી દેખરેખ હેઠળ છે.

**ઈન્સ્યોરન્સ રેગ્યુલેટરી એન્ડ ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી ઓફ
ઈન્ડિયા (IRDAI)**

- IRDAI એક નિયમનકારી સંસ્થા છે, જે નાણા મંત્રાલયના અધિકારક્ષેત્ર હેઠળ કામ કરે છે. તેને સમગ્ર ભારતમાં વીમા અને પુનઃવીમા ઉદ્યોગોનું નિયમન અને લાઈસન્સ આપવાનું કામ સોંપવામાં આવ્યું છે. આ સંસ્થાની રચના વીમા

નિયમનકારી અને વિકાસ સત્તા અધિનિયમ, 1999 મુજબ કરવામાં આવી હતી. તેનું હેડક્વાર્ટર 2001માં દિલ્હીથી હૈદરાબાદ, તેલંગાણામાં ખસેડવામાં આવ્યું હતું.

IRDAI ના સભ્યો

- IRDAI માં અધ્યક્ષ સહિત 10 સભ્યો હોય છે, કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિયુક્ત 5 પૂર્ણ સમય અને 4 પાર્ટ ટાઈમ સભ્યો છે.

RBIનો નાણાકીય સ્થિરતા અહેવાલ 2021

- ભારતીય રિઝર્વ બેંક (RBI) એ 29 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ તેનો નાણાકીય સ્થિરતા અહેવાલ બહાર પાડ્યો.

મુખ્યમુદ્દા

- આ અહેવાલ મુજબ, તણાવ પરીક્ષણો દર્શાવે છે કે બેંકોની ગ્રોસ નોન-પર્ફોર્મિંગ એસેટ્સ (GNPAs) સપ્ટેમ્બર 2021 માં 6.9% થી વધીને સપ્ટેમ્બર 2022 માં 8.1% થઈ શકે છે.
- જ્યારે ગંભીર તણાવની સ્થિતિમાં, તે જ સમયગાળા માટે તે 9.5% વધવાની સંભાવના છે.
- અહેવાલ દર્શાવે છે કે અનુસૂચિત વ્યાપારી બેંકો પાસે તણાવની સ્થિતિમાં પણ એકંદર અને વ્યક્તિગત સ્તરે પર્યાપ્ત મૂડી છે.
- આ અહેવાલ નાણાકીય સ્થિરતા અને વિકાસ પરિષદ (FSDC) પેટા સમિતિની નાણાકીય સ્થિરતાના જોખમો તેમજ નાણાકીય સિસ્ટમની સ્થિતિસ્થાપકતાના સામૂહિક મૂલ્યાંકનને પ્રકાશિત કરે છે.
- અહેવાલમાં જણાવાયું છે કે સ્થાનિક મોરચે રસીકરણમાં પ્રગતિને કારણે કોવિડ-19 રોગચાળાની બીજી લહેર નબળી પડી ગયા બાદ પુનઃ રિકવરી કરવામાં સક્ષમ બની છે.
- જોકે, ધીમી ગતિના સંકેતો તાજેતરમાં જોવા મળ્યા હતા.
- કોર્પોરેટ સેક્ટર મજબૂત થઈ રહ્યું છે અને બેન્ક ક્રેડિટ ગ્રોથ પણ સુધરી રહી છે.

કેપિટલ ટુ રિસ્ક-વેઇટ્ડ એસેટ રેશિયો - CRAR

- શિક્ષ્યુલ્ડ કોમર્શિયલ બેંક્સ (SCBs) નો કેપિટલ ટુ રિસ્ક-વેઇટ્ડ એસેટ્સ રેશિયો (CRAR) વધીને 16.6% ની નવી ટોચે પહોંચી ગયો છે. બીજી તરફ, પ્રોવિઝનિંગ કવરેજ રેશિયો (PCR) સપ્ટેમ્બર 2021માં 68.1% હતો.

ICE FACT

નાણાકીય સ્થિરતા અહેવાલ (FSR):

- ભારતીય રિઝર્વ બેંક દ્વારા દર વર્ષે નાણાકીય સ્થિરતા અહેવાલ પ્રકાશિત કરવામાં આવે છે. તે નાણાકીય સ્થિરતા માટેના જોખમો પર નાણાકીય સ્થિરતા અને વિકાસ પરિષદ (FSDC) પેટા સમિતિના સામૂહિક મૂલ્યાંકનને પ્રતિબિંબિત કરે છે. તે નાણાકીય ક્ષેત્રના વિકાસ અને નિયમન સંબંધિત મુદ્દાઓની પણ ચર્ચા કરે છે.

ગ્રાહક સુરક્ષા (ડાયરેક્ટ સેલિંગ) નિયમો, 2021

- કેન્દ્ર સરકારે કન્ઝ્યુમર પ્રોટેક્શન (ડાયરેક્ટ સેલિંગ) નિયમો, 2021ને સૂચિત કર્યા છે.

આ નિયમો ક્યાં લાગુ થશે?

- નવા નિયમો નીચેના પર લાગુ થશે:
- પ્રત્યક્ષ વેચાણ દ્વારા ખરીદેલ અથવા વેચવામાં આવેલ તમામ માલસામાન અને સેવાઓ
- ગ્રાહકોને સામાન અને સેવાઓ પૂરી પાડતી તમામ ડાયરેક્ટ સેલિંગ સંસ્થાઓ
- ડાયરેક્ટ સેલિંગના તમામ મોડલ
- ડાયરેક્ટ સેલિંગના તમામ મોડલ્સમાં તમામ પ્રકારની અયોગ્ય વેપાર પ્રથાઓ
- ડાયરેક્ટ સેલિંગ એન્ટિટી, ભારતમાં સ્થપાયેલી નથી, પરંતુ સમગ્ર ભારતમાં ગ્રાહકોને સામાન અથવા સેવાઓ પ્રદાન કરે છે.

તે નિયમો શું છે?

- સૂચિત નિયમો હેઠળ, ડાયરેક્ટ સેલિંગ એન્ટિટી અને ડાયરેક્ટ સેલર્સ નીચેના કાર્યો માટે પ્રતિબંધિત છે:
- પિરામિડ યોજનામાં કોઈને પ્રમોટ કરો અથવા નોંધણી કરવી
- મની સર્ક્યુલેશન સ્કીમમાં ભાગ લેવો
- રાજ્ય સરકારોને આ નિયમોનું પાલન સુનિશ્ચિત કરવા માટે દેખરેખ રાખવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો છે.
- આ નિયમો ડાયરેક્ટ સેલિંગ સંસ્થાઓ પર અમુક જવાબદારીઓ લાદે છે, જેમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:
- ભારતમાં નોંધાયેલ ઓફિસ તરીકે તેમની પાસે ઓછામાં ઓછું એક ભૌતિક સ્થાન હોવું જોઈએ.
- તેઓએ સ્વ-ઘોષણા કરવી જોઈએ કે, ડાયરેક્ટ સેલિંગ એન્ટિટીએ આ નિયમોની જોગવાઈઓનું પાલન કર્યું છે અને તે પિરામિડ સ્કીમ અથવા મની સર્ક્યુલેશન સ્કીમનો ભાગ નથી.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

- ડાયરેક્ટ સેલિંગ એન્ટિટીના તમામ ઉત્પાદનોને લીગલ મેટ્રોલોજી એક્ટ, 2009 હેઠળ કરવામાં આવેલી ઘોષણાઓનું પાલન કરવું જરૂરી છે.
- ડાયરેક્ટ સેલિંગ યુનિટે પર્યાપ્ત ફરિયાદ નિવારણ મિકેનિઝમ મૂકવું પડશે. તેઓએ તેમની વેબસાઇટ પર વર્તમાન અને અપડેટ કરેલ નામ અને અન્ય વિગતો દર્શાવવાની રહેશે. વેબસાઇટની વિગતો ઉત્પાદન માહિતી પત્રિકા અથવા પેમ્ફલેટ પર મુખ્ય રીતે છાપવામાં આવશે.

ફરિયાદ નિવારણ અધિકારી

- નવા નિયમો મુજબ, ફરિયાદ નિવારણ અધિકારીએ ફરિયાદ મળ્યાના 48 કામકાજના કલાકોની અંદર કોઈપણ ગ્રાહક ફરિયાદની પ્રાપ્તિની જાણ કરવાની રહેશે. તેઓ ફરિયાદ મળ્યાની તારીખથી એક મહિનાની અંદર ફરિયાદનું નિરાકરણ કરશે. વિલંબના કિસ્સામાં, ફરિયાદીને વિલંબના કારણો અને તેના પર લેવાયેલી કાર્યવાહીની લેખિતમાં જાણ કરવામાં આવશે.

નોડલ અધિકારી

- દરેક ડાયરેક્ટ સેલિંગ એન્ટિટીએ નોડલ ઓફિસરની નિમણૂક કરવાની જરૂર પડશે જે એક્ટ અને આ નિયમોની જોગવાઈઓનું પાલન સુનિશ્ચિત કરવા માટે જવાબદાર હશે.

ICRA એ ભારતના GDP વૃદ્ધિ અનુમાનમાં સુધારો કર્યો

- રેટિંગ એજન્સી ICRAએ તાજેતરમાં તેના ભારતીય GDP વૃદ્ધિ અંદાજમાં સુધારો કર્યો છે.

મુખ્યમુદ્દા

- ICRA ના અંદાજ મુજબ, નાણાકીય વર્ષ 2021-22 ના બીજા ત્રિમાસિક ગાળામાં 7.9% વૃદ્ધિ જોવા મળી હતી.
- સપ્ટેમ્બરમાં સરકારી ખર્ચમાં વધારાના પરિણામે બીજા ક્વાર્ટર માટે GDP વૃદ્ધિની આગાહીમાં સુધારો થયો છે.
- અગાઉના અનુમાન મુજબ, જુલાઈ-સપ્ટેમ્બરના સમયગાળા માટે વાસ્તવિક GDP વૃદ્ધિ 7.7% હતી.
- કોવિડ-19 રોગચાળાના પ્રથમ તરંગ તરીકે નીચા આધારને કારણે પ્રથમ ત્રિમાસિક ગાળામાં ભારતનો GDP 20% થી વધુ વધ્યો હતો.

RBIનો અંદાજ

- બીજી તરફ, ભારતીય રિઝર્વ બેંક (RBI) એ સંપૂર્ણ નાણાકીય વર્ષ 2021-22 માટે 9.5% વૃદ્ધિની આગાહી કરી છે.

વલણો

- ચાલુ નાણાકીય વર્ષના બીજા ત્રિમાસિક ગાળામાં એક ઊંચે જવાનું વલણ આવી હતી કારણ કે આર્થિક પ્રવૃત્તિ ઔદ્યોગિક અને સેવાઓ ક્ષેત્રે નોંધપાત્ર વેગ નોંધવામાં આવી હતી. વધતો રસી કવરેજ વધારો સરકારી ખર્ચમાં કૃષિ ક્ષેત્રે વધી રહેલી માંગ અને મજબૂત મર્યેન્ડાઈઝ નિકાસમાં પણ આર્થિક પ્રવૃત્તિ ટેકો આપ્યો હતો.

સરકારી ખર્ચ

- કેન્દ્ર સરકારનો બિન-વ્યાજ આવક ખર્ચ FY12 ના બીજા ક્વાર્ટરમાં 15% વધ્યો હતો, જે FY12 ના પ્રથમ ક્વાર્ટરમાં 7.3% હતો. વધુમાં, 22 રાજ્યોમાં આવક ખર્ચ ચાલુ નાણાકીય વર્ષના Q1 માં 10.6% ની વૃદ્ધિની સરખામણીએ Q2 માં 13.1% વધ્યો છે.

ભારતીય અર્થતંત્ર પર CEBRની આગાહીઓ

- સેન્ટર ફોર ઇકોનોમિક્સ એન્ડ બિઝનેસ રિસર્ચ (CEBR) અનુસાર, ભારત 2022માં ફ્રાન્સને પાછળ છોડીને 2031માં ત્રીજી સૌથી મોટી અર્થવ્યવસ્થા બની જશે.

મુખ્યમુદ્દા

- અગાઉ એવી આગાહી કરવામાં આવી હતી કે 2030માં ભારત ત્રીજી સૌથી મોટી અર્થવ્યવસ્થા બની જશે.
- તેના વાર્ષિક વર્લ્ડ ઇકોનોમિક લીગ ટેબલમાં, CEBRએ એવી આગાહી પણ કરી હતી કે 2030માં ચીન યુએસને પાછળ છોડી દેશે.
- આ રિપોર્ટ અનુસાર, આગામી 15 વર્ષમાં ભારત વર્લ્ડ ઇકોનોમિક લીગ ટેબલ (WELT)માં તેની રેન્કિંગમાં સુધારો નોંધાવશે. 2021માં તેનું રેન્કિંગ 7માં સ્થાનથી 2031 માં ત્રીજા સ્થાને જશે.
- ભારત 2022 WELT રેન્કિંગમાં 6ઠ્ઠું સ્થાન મેળવવા માટે ફ્રાન્સથી આગળ નીકળી જશે.
- ભારત 2023માં બ્રિટનનું સ્થાન લેશે.
- જર્મની 2033 માં આર્થિક ઉત્પાદનના સંદર્ભમાં જાપાનને પાછળ છોડી દેશે.
- રશિયા 2036 સુધીમાં ટોપ 10 અર્થતંત્રમાં સ્થાન મેળવી શકે છે.
- 2034માં ઈન્ડોનેશિયા નવમા સ્થાને પહોંચી જશે.

COVID-19 રોગચાળાએ અર્થતંત્ર પર કેવી અસર કરી?

- CEBR અનુસાર, COVID-19 રોગચાળાએ ભારતીય અર્થવ્યવસ્થાને ખરાબ રીતે અસર કરી છે. વિશ્વમાં મૃત્યુઆંકમાં ભારત ત્રીજા સ્થાને છે. પરંતુ સરકાર તરફથી તાત્કાલિક સહાય અને ત્વરિત પ્રતિસાદની મદદથી, ભારત બીજા કોવિડ-19 તરંગમાંથી બહાર આવી શક્યું છે. દૈનિક સક્રિય કેસોમાં તીવ્ર ઘટાડાથી 2021 માં આર્થિક પ્રવૃત્તિમાં તીવ્ર ઉછાળો આવ્યો હતો. એકંદરે, અર્થતંત્ર 2021 માં 8.5% વૃદ્ધિ પામ્યું છે.

સેન્ટર ફોર બિઝનેસ એન્ડ ઇકોનોમિક રિસર્ચ (CEBR)

- CEBR અગાઉ બિઝનેસ રિસર્ચ બ્યુરો તરીકે ઓળખાતું હતું. તે એક આર્થિક નીતિ અને આગાહી સંશોધન કેન્દ્ર છે. આ કેન્દ્રનું મુખ્ય મથક અમેરિકામાં છે. CEBR સંશોધનમાં આરોગ્ય સંભાળ, પ્રાદેશિક અર્થતંત્રો, જાહેર નાણાં, ઉર્જા ક્ષેત્રના અભ્યાસ અને પરિવહનનો સમાવેશ થાય છે.

ફ્લેક્સ-ફ્યુઅલ વાહનો અને ફ્લેક્સ-ફ્યુઅલ સ્ટ્રોંગ હાઇબ્રિડ ઇલેક્ટ્રિક વાહનો માટે માર્ગદર્શિકા

- કેન્દ્રીય માર્ગ પરિવહન અને ધોરીમાર્ગ મંત્રાલયે ફ્લેક્સ-ફ્યુઅલ વાહનો અને ફ્લેક્સ-ફ્યુઅલ સ્ટ્રોંગ હાઇબ્રિડ ઇલેક્ટ્રિક વાહનો માટે માર્ગદર્શિકા જારી કરી છે.

મુખ્યમુદા

- આ દિશાનિર્દેશો અનુસાર, ભારતમાં ઉત્પાદકોને ફ્લેક્સ ફ્યુઅલ વ્હીકલ (FFV) અને ફ્લેક્સ ફ્યુઅલ સ્ટ્રોંગ હાઇબ્રિડ ઇલેક્ટ્રિક વાહનો (FFV-SHEV)નું ઉત્પાદન શરૂ કરવા માટે કહેવામાં આવ્યું છે.
- આનાથી ઈંધણ તરીકે ભારતની પેટ્રોલિયમની આયાત ઘટાડવામાં મદદ મળશે અને સાથે જ ખેડૂતોને સીધો ફાયદો થશે.
- ઓટોમોબાઇલ ઉત્પાદકોને 6 મહિનાની અંદર BS-6 ધોરણો અનુસાર સમયમર્યાદામાં આવા વાહનોનું ઉત્પાદન શરૂ કરવાની સલાહ આપવામાં આવી છે.

મહત્વ

- પરિવહન ઈંધણ તરીકે ઈથેનોલને પ્રોત્સાહન આપવાની સરકારની નીતિને અનુરૂપ, ફ્લેક્સ ફ્યુઅલ વાહનો 100% પેટ્રોલ અથવા 100% બાયો-ઈથેનોલ તેમજ તેના મિશ્રણ પર ચલાવવાની ક્ષમતા ધરાવે છે.
- FFV-SHEVs મજબૂત હાઇબ્રિડ ઇલેક્ટ્રિક ટેકનોલોજી દ્વારા સંચાલિત છે.

- આ પગલાથી વાહનોમાંથી ગ્રીનહાઉસ ગેસના ઉત્સર્જનમાં ભારે ઘટાડો થશે અને ભારતને 2030 સુધીમાં કાર્બન ઉત્સર્જન એક અબજ ટન ઘટાડવા માટે COP26 માં તેની પ્રતિબદ્ધતાને અનુસરવામાં મદદ કરશે.

સરકાર દ્વારા અન્ય પગલાં

- કેન્દ્ર સરકાર અશ્મિભૂત ઈંધણની જગ્યાએ અન્ય વૈકલ્પિક ઈંધણના ઉપયોગને પણ સક્ષમ બનાવી રહી છે.
- સરકારે “પ્રોડક્શન લિંક્ડ ઈન્સેન્ટિવ (PLI) સ્કીમ” શરૂ કરી છે.
- NITI આયોગે ઈથેનોલ બ્લેન્ડિંગ પ્રોગ્રામ (EBP) હેઠળ 2020-2025 સમયગાળા માટે ઈથેનોલ મિશ્રણ માટે માર્ગ નકશો તૈયાર કર્યો છે.

ICE FACT**ફ્લેક્સિબલ-ફ્યુઅલ વ્હીકલ (FFV):**

- FFV ને “દ્વિ-ઈંધણ વાહનો” અથવા ફ્લેક્સ-ઈંધણ વાહન પણ કહેવામાં આવે છે. આ એક વૈકલ્પિક બળતણ વાહન છે જેમાં આંતરિક કમ્બર્શન એન્જિનનો સમાવેશ થાય છે જે એક કરતાં વધુ બળતણ પર ચાલે છે. આ એન્જિન સામાન્ય રીતે ઈથેનોલ અથવા મિથેનોલ ઈંધણ સાથે મિશ્રિત ગેસોલિન પર ચાલે છે. બંને ઈંધણ એક સામાન્ય ટાંકીમાં સંગ્રહિત થાય છે. આ વાહનો દ્વિ-ઈંધણ વાહનોથી અલગ પડે છે જેમાં બે ઈંધણ અલગ-અલગ ટાંકીમાં સંગ્રહિત થાય છે અને એન્જિન એક સમયે એક ઈંધણ પર ચાલે છે.

ભારતનો વિદેશી મુદ્રા ભંડાર \$635.67 બિલિયન પર પહોંચી ગયો

- 17 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ પૂરા થયેલા સપ્તાહ દરમિયાન ભારતનું વિદેશી વિનિમય અનામત \$160 મિલિયન ઘટીને \$635.67 બિલિયન થયું હતું. વિશ્વમાં સૌથી વધુ વિદેશી મુદ્રા ભંડાર ધરાવતા દેશોની યાદીમાં ભારત ચોથા ક્રમે છે, ચીન આ યાદીમાં પ્રથમ સ્થાને છે.

વિદેશી વિનિમય અનામત

- ફોરેક્સ રિઝર્વ અથવા રિઝર્વ ઓફ રિઝર્વ પણ કહેવાય છે, ચૂકવણીના સંતુલનમાં વિદેશી વિનિમય અનામતને ‘અનામત અસ્કયામતો’ કહેવામાં આવે છે અને તે મૂડી ખાતામાં રાખવામાં આવે છે. આ દેશની આંતરરાષ્ટ્રીય રોકાણ સ્થિતિનો એક મહત્વપૂર્ણ ભાગ છે. તેમાં માત્ર વિદેશી રૂપિયા, વિદેશી બેંકો સાથેની થાપણો, વિદેશી ટ્રેઝરી બિલ્સ અને ટૂંકા ગાળાની અથવા લાંબા ગાળાની સરકારી અસ્કયામતોનો સમાવેશ

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

થવો જોઈએ, પણ તેમાં ખાસ ડ્રોઈંગ રાઈટ્સ, ગોલ્ડ રિઝર્વ અને ઈન્ટરનેશનલ મોનેટરી ફંડની રિઝર્વ પોઝિશનનો પણ સમાવેશ થવો જોઈએ. તેને સત્તાવાર આંતરરાષ્ટ્રીય અનામત અથવા આંતરરાષ્ટ્રીય અનામત કહેવું વધુ યોગ્ય છે.

17 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ ભારતનો વિદેશી મુદ્રા ભંડાર

- ફોરેન કરન્સી એસેટ્સ (FCA): \$572,216 બિલિયન
- ગોલ્ડ રિઝર્વ: \$39.183 બિલિયન
- IMF સાથે SDR: \$19.089 બિલિયન
- IMF સાથે અનામત સ્થિતિ: \$5.179 બિલિયન

RBI ના કાર્ડ ટોકનાઈઝેશન નિયમો

- રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા (RBI) એ તાજેતરમાં કાર્ડ માહિતી સંગ્રહ નિયમોનું પાલન કરવાની સમયમર્યાદા વધુ 6 મહિના લંબાવી છે.

મુખ્યમુદ્દા

- આ સમયમર્યાદા લંબાવવામાં આવી હતી કારણ કે, વેપારીઓ અને પેમેન્ટ કંપનીઓએ 31 ડિસેમ્બરની સમયમર્યાદાનું પાલન કરવામાં અસમર્થતા દર્શાવી હતી.
- RBIએ આ નિર્ણય લીધો કારણ કે ઉદ્યોગ સંસ્થાઓએ સેન્ટ્રલ બેંકને નવી માર્ગદર્શિકાના અમલીકરણમાં અનેક પડકારોને હાઈલાઈટ કરીને 31 ડિસેમ્બરથી સમયમર્યાદા લંબાવવાની વિનંતી કરી હતી.
- વધુમાં, વેપારીઓ અને બેંકો નિર્ધારિત સમયમાં નવી સિસ્ટમ પર સ્વિચ કરવા તૈયાર ન હતા.

ટોકનાઈઝેશન પર RBIની માર્ગદર્શિકા શું છે?

- RBIએ સપ્ટેમ્બર 2021માં નવી માર્ગદર્શિકા બહાર પાડી હતી. આ માર્ગદર્શિકા હેઠળ, વેપારીઓ તેમના સર્વર પર ગ્રાહક કાર્ડનો ડેટા સ્ટોર કરી શકશે નહીં.
- આના કારણે વેપારીઓને કાર્ડ સ્ટોરેજ સંગ્રહિત કરવા પર પ્રતિબંધ મૂક્યો અને વિકલ્પ તરીકે કાર્ડ-ઓન-ફાઈલ (CoF) ટોકનાઈઝેશન અપનાવવા માટે સંકેત આપ્યો.
- નવો નિયમ 1 જાન્યુઆરી, 2022થી અમલમાં આવવાનો હતો.
- ટોકનાઈઝેશન અંગેના RBIના નવા નિર્દેશ મુજબ, ગ્રાહકે જ્યારે પણ ઓનલાઈન પેમેન્ટ કરે છે ત્યારે તેણે કાર્ડની સંપૂર્ણ વિગતો દાખલ કરવી પડશે.

ટોકનાઈઝેશન શું છે?

- ટોકનાઈઝેશન એટલે મૂળ કાર્ડની વિગતોને “ટોકન” નામના વૈકલ્પિક કોડ સાથે બદલવી. ટોકન કાર્ડ ટોકન વિનંતીકર્તા અને ઉપકરણના સંયોજન માટે યુનિક હોવું જોઈએ.

ICE FACT

કાર્ડ-ઓન-ફાઈલ (CoF) શું છે?

- CoF ટ્રાન્ઝેક્શનમાં, કાર્ડધારક વેપારીને તેના માસ્ટરકાર્ડ અથવા વિઝા ચુકવણીની વિગતો સ્ટોર કરવા માટે અધિકૃત કરે છે. પછી કાર્ડધારક તે જ વેપારીને સંગ્રહિત માસ્ટરકાર્ડ અથવા વિઝા એકાઉન્ટનું બિલ આપવા માટે અધિકૃત કરે છે.

‘ઇન્ટેલિજેન્ટ ટ્રાન્સપોર્ટ સિસ્ટમ’

- સેન્ટ્રલ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ અને હાઈવે પ્રધાન નીતિન ગડકરી એ દાસના, ગાઝિયાબાદમાં પૂર્વીય પેરિફેરલ એક્સપ્રેસવે પર ભારતનું પ્રથમ “ઇન્ટેલિજેન્ટ ટ્રાન્સપોર્ટ સિસ્ટમ” શરૂ કરી હતી.

મુખ્યમુદ્દા

- આ સિસ્ટમ ટ્રાફિક ઘટાડવા અને મુસાફરોની સુરક્ષા વધારવા માટે વિકસાવવામાં આવી હતી.
- આ પ્રસંગે ભાષણમાં મંત્રીએ કહ્યું કે ભારતે તેના રોડ એન્જિનિયરિંગમાં સુધારો કરવાની જરૂર છે, કારણ કે ભારતમાં દર વર્ષે 5 લાખ અકસ્માતોમાં લગભગ 1.5 લાખ લોકો મૃત્યુ પામે છે.

એક્સપ્રેસવે પર ઇન્ટેલિજેન્ટ ટ્રાન્સપોર્ટ સિસ્ટમ (ITS).

- ITS એક ક્રાંતિકારી અદ્યતન ટેકનોલોજી છે. તે કાર્યક્ષમ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરના ઉપયોગને પ્રોત્સાહન આપીને, ટ્રાફિકની સમસ્યાઓમાં ઘટાડો કરીને, વહેલી ટ્રાફિકની માહિતી પૂરી પાડીને, મુસાફરોનો સમય ઘટાડીને અને મુસાફરોની સલામતી અને આરામમાં વધારો કરીને ટ્રાફિક કાર્યક્ષમતા પ્રાપ્ત કરશે.
- આ સિસ્ટમ કોઈપણ અકસ્માતને શોધી શકે છે અને એમ્બ્યુલન્સ 10-15 મિનિટમાં અકસ્માત સ્થળે પહોંચી જાય તેની ખાતરી કરવા માટે ચેતવણીઓ પ્રાપ્ત કરી શકે છે.

મેરઠ અને મુઝફ્ફરનગરમાં હાઈવે પ્રોજેક્ટ

- આ અવસર પર કેન્દ્રીય મંત્રીએ ઉત્તર પ્રદેશના મેરઠ અને મુઝફ્ફરનગરમાં 240 કિલોમીટર લાંબા નેશનલ હાઈવે પ્રોજેક્ટનો શિલાન્યાસ પણ કર્યો. આ પ્રોજેક્ટનો કુલ અંદાજિત ખર્ચ રૂ. 9,119 કરોડ છે. મંત્રીના જણાવ્યા મુજબ, આ પ્રોજેક્ટ્સ ખેડૂતો માટે તેમના પાકને બજારમાં લઈ જવામાં સરળ બનાવશે અને આ રીતે તેમની આર્થિક સ્થિતિમાં સુધારો કરશે.

ICE FACT**ઈસ્ટર્ન પેરિફેરલ એક્સપ્રેસવે (EPE):**

- કુંડલી-ગાઝિયાબાદ-પલવલ એક્સપ્રેસવેને “ઈસ્ટર્ન પેરિફેરલ એક્સપ્રેસવે” કહેવામાં આવે છે. તે 135 કિલોમીટર લાંબો, 6-લેન પહોળો એક્સપ્રેસવે છે જે હરિયાણા અને ઉત્તર પ્રદેશમાંથી પસાર થાય છે. તે સોનીપતમાં કુંડલી ખાતે વેસ્ટર્ન પેરિફેરલ એક્સપ્રેસવેથી શરૂ થાય છે અને ઉત્તર પ્રદેશના બાગપત, ગાઝિયાબાદ અને નોઈડા તથા હરિયાણાના ફરીદાબાદ જિલ્લામાંથી પસાર થાય છે. તે છેલ્લે પલવલમાં ધોલાગઢ નજીક વેસ્ટર્ન પેરિફેરલ એક્સપ્રેસવે સાથે જોડાય છે. માર્ચ 2006માં, ઈસ્ટર્ન પેરિફેરલ એક્સપ્રેસવેને નેશનલ એક્સપ્રેસવે 2 (NE-2) તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો.

પ્રાદેશિક વ્યાપક આર્થિક ભાગીદારી(RCEP)

- ‘પ્રાદેશિક વ્યાપક આર્થિક ભાગીદારી’ (RCEP) સંસ્થા 1 જાન્યુઆરી, 2022થી અમલી બનશે. આ સાથે, તે ‘વેપાર વોલ્યુમ’ની દ્રષ્ટિએ વિશ્વનો સૌથી મોટો ‘ફ્રી ટ્રેડ એરિયા’ કરાર બની જશે.

RCEP શું છે?

- પ્રાદેશિક વ્યાપક આર્થિક ભાગીદારી (RCEP), વિશ્વના સૌથી મોટા વેપાર કરારમાં ચીન, જાપાન, ઓસ્ટ્રેલિયા, દક્ષિણ કોરિયા, ન્યુઝીલેન્ડ અને દસ આસિયાન દેશો, સિંગાપોર, થાઈલેન્ડ, વિયેતનામ, કંબોડિયા, ઈન્ડોનેશિયા, મલેશિયા, બ્રુનેઈ, લાઓસ, મ્યાનમાર અને ફિલિપાઈન્સનો સમાવેશ થાય છે. તે નવેમ્બર 2020 માં અમલમાં આવી હતી અને તેમાં ભારતનો સમાવેશ થતો નથી.

RCEP ના ઉદ્દેશ્યો અને લક્ષ્યો

- ઉભરતી અર્થવ્યવસ્થાઓને બાકીના વિશ્વ સાથે સ્પર્ધા કરવામાં મદદ કરવા અને સેવા ક્ષેત્રમાં વેપાર અને રોકાણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે ટેરિફ ઘટાડવું.
- કંપનીઓ માટે સમય અને ખર્ચ બચાવવા માટે વિવિધ ઔપચારિકતાઓમાંથી પસાર થયા વિના બ્લોકના સભ્ય દેશોમાં ઉત્પાદનની નિકાસની સુવિધા આપવી.
- આ કરારમાં બૌદ્ધિક સંપદા સંબંધિત પાસાઓનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે, પરંતુ તેમાં પર્યાવરણીય સંરક્ષણ અને મજૂર અધિકારોનો સમાવેશ થતો નથી.

મહત્વ

- ‘રિજનલ કોમ્પ્રિહેન્સિવ ઈકોનોમિક પાર્ટનરશિપ’ (RCEP) હેઠળ વૈશ્વિક ગ્રોસ ડોમેસ્ટિક પ્રોડક્ટ (GDP)ના લગભગ 30% એટલે કે 2 ટ્રિલિયન ડોલર (23.17 ટ્રિલિયન યુરો) અને વિશ્વની લગભગ ત્રીજા ભાગની વસ્તી એટલે કે લગભગ 2.2 બિલિયન લોકોને આવરી લેવામાં આવ્યા છે.
- RCEP હેઠળ, આ સંસ્થામાં લગભગ 90% વેપાર ફી આખરે નાબૂદ કરવામાં આવશે.
- RCEP હેઠળ, વેપાર, બૌદ્ધિક સંપત્તિ, ઈ-કોમર્સ અને સ્પર્ધાને લગતા સામાન્ય નિયમો પણ ઘડવામાં આવશે.

ભારત RCEP માં શા માટે જોડાયું નહીં?

- ભારતમાં ચીન દ્વારા ઉત્પાદિત સસ્તા માલની ચિંતાને કારણે ભારતે ‘પ્રાદેશિક વ્યાપક આર્થિક ભાગીદારી’ (RCEP)માંથી બહાર નીકળી ગયું હતું. ચીન સાથે ભારતનું વેપાર અસંતુલન પહેલા કરતા ઘણું વધારે છે. વધુમાં, આ કરાર સેવાઓને પૂરતી ખુલ્લી રાખવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો.

પ્રાદેશિક વ્યાપક આર્થિક ભાગીદારી (RCEP) માં ભારતની હાજરીની જરૂરિયાત

- વૈશ્વિક અસ્થિરતામાં વધારો થવાના સમયમાં ભારતે આ ક્ષેત્રને સર્વસમાવેશક ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર બનાવવા માટે મદદ કરવામાં ‘મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા’ ભજવવાની હતી.
- આ પ્રકારના વ્યાપાર કરારો ભારતીય કંપનીઓને મોટા બજારોમાં પણ તેમની શક્તિ દર્શાવવા માટે એક પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડે છે.
- આ ઉપરાંત, યુ.એસ. અને ચીન વચ્ચે વધતો તણાવ એ પ્રદેશ માટે ‘ગંભીર ચિંતા’નો વિષય છે, જે રોગચાળાને કારણે તીવ્ર બન્યો છે.

પડકારો

- યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સની ગેરહાજરીમાં, બેઈજિંગને આ પ્રદેશમાં ‘આર્થિક વૃદ્ધિ’ના ચાલક પરિબળ તરીકે તેની ભૂમિકાને મજબૂત કરવાની તક મળશે.
- આર્થિક લાભ સાકાર થવામાં ઘણો સમય લાગશે.
- જ્યારે મોટી એશિયાઈ અર્થવ્યવસ્થાઓ મોટાભાગનો લાભ મેળવશે, ત્યારે RCEP હેઠળ આસિયાનમાં સમાવિષ્ટ નાના દેશોને નુકસાન થઈ શકે છે, કારણ કે વેપાર કરાર આ દેશોના મોટા ઉદ્યોગોને આવરી લેતો નથી.
- એશિયાના સૌથી ઓછા વિકસિત દેશો - કંબોડિયા, લાઓસ, મ્યાનમાર - હાલમાં ‘ASEAN ગ્રુપ’ અંતર્ગત વેપારથી લાભ મેળવે છે. RCEP વચ્ચેનો વેપાર આ દેશોમાં વેપારને નુકસાન પહોંચાડી શકે છે.
- RCEP કરાર હેઠળ, નાના ASEAN દેશો તેમના ‘ટ્રેડ પ્રેફરન્સ પ્રોગ્રામ્સ’માંથી કેટલાક લાભો ગુમાવી શકે છે. અત્યાર સુધી,

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

આ દેશો દક્ષિણ કોરિયા અને જાપાન સહિત ASEAN જૂથની બહાર ટેરિફ-મુક્ત ઉત્પાદનોની નિકાસ કરતા હતા.

‘ડિજિટલ ક્રેડિટ’ના નિયમન માટે કાયદો બનાવવા અંગે વિચારણા

- ભારતમાં, ‘ફિઝિકલ સિસ્ટમ’ની તુલનામાં ‘ડિજિટલ મોડ’ દ્વારા ધિરાણ હજુ પણ બેંકોના કિસ્સામાં (ડિજિટલ મોડ દ્વારા રૂ. 1.12 લાખ કરોડ રૂપિયા ફિઝિકલ મોડ દ્વારા રૂ. 53.08 લાખ કરોડની લોન) પ્રારંભિક તબક્કામાં છે.
- જો કે, 2017 અને 2020 ની વચ્ચે નમૂના એકમો માટે ડિજિટલ મોડ દ્વારા લોન વિતરણની કુલ માત્રામાં બાર ગણાથી વધુ (રૂ. 11,671 કરોડથી રૂ. 41 લાખ કરોડ) વધારો થયો છે.
- ઉદ્યોગ જગતના અગ્રણીઓનું કહેવું છે કે ‘ડિજિટલ ધિરાણ’ ક્ષેત્રમાં મજબૂત વૃદ્ધિ એ ભારતમાં વિશાળ બિનઉપયોગી ધિરાણની સંભાવના દર્શાવે છે, જેને ટેકનોલોજીના ઉપયોગ દ્વારા અસરકારક રીતે પુલ કરી શકાય છે.
- તેથી, નિષ્ણાતો સૂચવે છે કે RBI નિયમન હેઠળ ‘ડિજિટલ ધિરાણકર્તાઓ’ લાવવાથી, કારણ કે વિક્ષેપ પાડનારાઓ માટે અનુપાલન ખર્ચ ઊંચો હોઈ શકે છે, તેથી ખોટા હેતુઓ સાથે વેપાર કરતા લોકોને બહાર કાઢવામાં મદદ મળશે અને ખાતરી કરશે કે માત્ર ગંભીર સહભાગીઓ આમાં સક્રિય હોવા જોઈએ.

ઉદ્યોગને અસર કરતી મુખ્ય સમસ્યાઓ

- ડિજિટલ ધિરાણ આપતી કંપનીઓની સામાન્ય મોડસ ઓપરેન્ડી રૂ. 5,000 સુધીની નાની લોન ધરાવતા ગ્રાહકોને આકર્ષવાની છે, જે સામાન્ય રીતે રૂ. 500 પ્રતિ માસના હપ્તા દ્વારા થોડા અઠવાડિયામાં અમુક વ્યાજ સાથે ચૂકવી શકાય છે.
- પરંતુ, જો ઉધાર લેનાર આ રકમ ચૂકવવામાં નિષ્ફળ જાય છે, તો તે 120% પ્રતિ વર્ષ (10% પ્રતિ મહિને) ના દરે વધે છે, જે ઉધાર લેનાર માટે રકમ ચૂકવવાનું મુશ્કેલ બનાવે છે.
- આ પ્રકારની લોન કેટલીકવાર “હમણાં ખરીદો, પછીથી ચૂકવો” (Buy Now, Pay Later – BNPL) જેવી સેવા તરીકે ઓફર કરવામાં આવે છે. આવી યોજનાઓમાં, ખરીદદારને તરત જ કોઈ વસ્તુ ખરીદવાની અને પછીથી ત્રણ કે તેથી વધુ હપ્તાઓમાં નિયત વ્યાજમુક્ત સમયગાળામાં ચૂકવણી કરવાની સુવિધા આપવામાં આવે છે. આ પ્રકારની લોન મોટાભાગે યુવાનો, નવા લેનારાઓ, ઓછી રોકડ સાથે નવી પેઢીને લક્ષ્ય બનાવે છે.

RBIનું કાર્યકારી જૂથ

- તેની ભલામણો રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા વર્કિંગ ગ્રુપ (WG) દ્વારા ડિજિટલ ધિરાણ પર સબમિટ કરવામાં આવી છે, જે ‘ડિજિટલ ધિરાણ’ના નિયમન માટે રચાયેલ છે, જેમાં ઓનલાઈન પ્લેટફોર્મ અને મોબાઈલ એપ્સ દ્વારા ધિરાણનો સમાવેશ થાય છે.
- ઓનલાઈન પ્લેટફોર્મ અને મોબાઈલ એપ્સ દ્વારા ધિરાણ સહિત ડિજિટલ ધિરાણ પર રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા (RBI) ના વર્કિંગ ગ્રુપ (WG) એ આ વર્ષે નવેમ્બરમાં તેની ભલામણો સબમિટ કરી હતી.

મુખ્ય ભલામણો

- આ પ્રકારની લોન પર નજર રાખવા માટે અલગ કાયદો બનાવવો જોઈએ.
- ડિજિટલ લેન્ડિંગ એપ્સની તપાસ માટે નોડલ એજન્સી હોવી જોઈએ.
- ડિજિટલ ક્રેડિટ ઈકોસિસ્ટમમાં સહભાગીઓ માટે ‘સ્વ-નિયમનકારી સંસ્થા’ની સ્થાપના કરવી જોઈએ.
- અમુક મૂળભૂત ટેકનોલોજી ધોરણો વિકસાવો, અને ડિજિટલ ધિરાણ ઉકેલો રજૂ કરવા માટેની પૂર્વ-શરત તરીકે તે ધોરણોનું પાલન સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ.
- ઋણ લેનારાઓના બેંક ખાતામાં સીધા જ લોનનું વિતરણ કરવું જોઈએ અને લોનનું વિતરણ અને સેવા માત્ર ડિજિટલ ધિરાણકર્તાઓના બેંક ખાતા દ્વારા જ થવી જોઈએ.
- ડેટા કલેક્શન ઋણ લેનારાઓની પૂર્વ અને સ્પષ્ટ સંમતિ સાથે વેરિફાયેબલ ઓડિટ ટ્રેલ્સ સાથે થવું જોઈએ અને તમામ ડેટા ભારતમાં સ્થિત સર્વરમાં સંગ્રહિત થવો જોઈએ.

ડિજિટલ લોનના ફાયદા

- ડિજિટલ ધિરાણ નાણાકીય ઉત્પાદનો અને સેવાઓ માટે વધુ ન્યાયી, કાર્યક્ષમ અને સમાવિષ્ટ એક્સેસ બનાવવાની ક્ષમતા ધરાવે છે.
- ફિન્ટેકની આગેવાની હેઠળની આ નવીનતા, થોડા વર્ષો પહેલા ગૌણ સહાયક ભૂમિકામાંથી આગળ વધીને, હવે નાણાકીય ઉત્પાદનો અને સેવાઓની ડિઝાઈન, કિંમત અને ડિલિવરી માટે મુખ્ય ભૂમિકા ભજવી રહી છે.

સમયની માંગ

- ડેટા સુરક્ષા, ગોપનીયતા, ગોપનીયતા અને ઉપભોક્તા સુરક્ષા સુનિશ્ચિત કરતી વખતે, આ નવીનતાને સમર્થન આપવા માટે નિયમનકારી સંસ્થાઓ દ્વારા સંતુલિત અભિગમને અનુસરવાની જરૂર છે.

ડિજિટલ ધિરાણ એપ્લિકેશનો સંબંધિત સમસ્યાઓ

- આ લોન લેનારાઓને ઝડપી અને મુશ્કેલી મુક્ત રીતે લોન આપવાનું વચન આપે છે.
- પરંતુ, ઋણ લેનારાઓ પાસેથી પાછળથી અતિશય વ્યાજ દરો અને છુપાયેલા વધારાના શુલ્કની માંગણી કરવામાં આવે છે.
- આવા પ્લેટફોર્મ લોનની વસૂલાત માટે અમાન્ય અને કઠોર પદ્ધતિઓ અપનાવે છે.
- આ ઋણ લેનારાઓના મોબાઇલ ફોન ડેટાનો ઉપયોગ કરવા માટે કરારનો દુરુપયોગ કરે છે.

GST વળતર

- ઘણા રાજ્યોએ GST વળતર ઉપકર શાસનને વધુ પાંચ વર્ષ માટે લંબાવવાની સાથે રાજ્યોએ માંગ કરી છે કે કેન્દ્ર પ્રાયોજિત યોજનાઓમાં કેન્દ્ર સરકારનો હિસ્સો વધારવો જોઈએ.
- આ માંગણીઓ એટલા માટે કરવામાં આવી છે કારણ કે કોવિડ-19 રોગચાળાએ તેમની આવકને અસર કરી છે.
- GST વળતરની જોગવાઈ જૂન 2022 માં સમાપ્ત થઈ રહી છે.

મુખ્યબિંદુ**પરિચય:**

- GST કરવેરા: 101મો બંધારણીય સુધારો અધિનિયમ, 2016 ના અમલ પછી, GST 1લી જુલાઈ 2017 થી અમલમાં આવ્યો.
- GST સાથે, મોટી સંખ્યામાં કેન્દ્રીય અને રાજ્યના પરોક્ષ કરને એક જ કરમાં મર્જ કરવામાં આવ્યા હતા.
- GST વળતર: સૈદ્ધાંતિક રીતે, GST એ અગાઉની કર વ્યવસ્થા જેટલી આવક પેદા કરવી જોઈએ. જો કે, નવી કર પ્રણાલીમાં, વપરાશ પર કર લાગે છે અને ઉત્પાદન પર નહીં.
- આનો અર્થ એ છે કે ઉત્પાદનના સ્થળે ટેક્સ વસૂલવામાં આવશે નહીં જેનો અર્થ એ પણ છે કે ઉત્પાદક રાજ્યોને નુકસાન થશે અને તેથી ઘણા રાજ્યોએ GSTના વિચારનો સખત વિરોધ કર્યો.
- આ રાજ્યોને આશ્વાસન આપવા માટે વળતરનો વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો.
- કેન્દ્રએ પાંચ વર્ષના સમયગાળા માટે GST અમલીકરણને કારણે કરની આવકમાં કોઈપણ ખામી માટે રાજ્યોને વળતર આપવાનું વચન આપ્યું હતું.
- આ વચને મોટી સંખ્યામાં અનિચ્છા ધરાવતા રાજ્યોને નવા પરોક્ષ કર પ્રણાલી પર હસ્તાક્ષર કરવા માટે ખાતરી આપી.

વળતર સેસ:

- રાજ્યોને 2022 ના અંતના પ્રથમ પાંચ વર્ષ માટે 14% વૃદ્ધિ (મૂળ વર્ષ 2015-16) થી ઓછી આવકની અછત માટે વળતરની ખાતરી આપવામાં આવે છે.

- GST વળતર કેન્દ્ર દ્વારા દર બે મહિને વળતર સેસમાંથી રાજ્યોને ચૂકવવામાં આવે છે.
- વળતર ઉપકર GST (રાજ્યોને વળતર) અધિનિયમ, 2017 દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવ્યો હતો.
- તમામ કરદાતાઓ, જેઓ નિર્દિષ્ટ સૂચિત માલની નિકાસ કરે છે અને જેમણે GST કમ્પોઝિશન સ્કીમ પસંદ કરી છે, તેઓ કેન્દ્ર સરકારને GST વળતર ઉપકર જમા કરવા માટે જવાબદાર છે.
- વળતર સેસ ફંડ: GST કાયદો જણાવે છે કે એકત્રિત કરેલ સેસ અને GST કાઉન્સિલ દ્વારા ભલામણ કરેલ રકમ ફંડમાં જમા કરવામાં આવશે.

રાજ્યોની ચિંતાઓ:

- કરની અછત: વર્ષ 2020-21માં રાજ્યનો GST રેવન્યુ ગેપ આશરે રૂ. 3 લાખ કરોડ છે, જ્યારે સેસ કલેક્શન રૂ. 65,000 કરોડની અછત સાથે રૂ. 2.35 લાખ કરોડ સુધી પહોંચવાનો અંદાજ છે.
- આર્થિક મંદી: એવા સમયે જ્યારે વૃદ્ધિની ગતિ ધીમી પડી રહી છે, ત્યારે GST કાયદા દ્વારા ખાતરી આપવામાં આવેલ રાજ્યોને વળતર ચૂકવવામાં વિલંબ તેમના માટે તેમના પોતાના નાણાંને પહોંચી વળવાનું વધુ મુશ્કેલ બનાવશે.
- ઘટતું કેન્દ્રીય વિનિમય: મોટાભાગના રાજ્યોનું માનવું છે કે કેન્દ્ર પ્રાયોજિત યોજનાઓમાં કેન્દ્રનો હિસ્સો ધીમે ધીમે ઘટ્યો છે અને રાજ્યોનો હિસ્સો વધ્યો છે.
- આ કારણે તેમની સૌથી મોટી માંગ કેન્દ્રીય પ્રાયોજિત યોજનાઓમાં હિસ્સો વધારવાની છે.

ICE FACT**ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ:**

- GST 101મો બંધારણીય સુધારો અધિનિયમ, 2016 દ્વારા દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.
- આ દેશના સૌથી મોટા પરોક્ષ કર સુધારાઓમાંનો એક છે.
- તે 'વન નેશન વન ટેક્સ' ના નારા સાથે રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો.
- GST એ એક્સાઈઝ ડ્યુટી, વેલ્યુ એડેડ ટેક્સ (VAT), સર્વિસ ટેક્સ, લક્ઝરી ટેક્સ વગેરે જેવા પરોક્ષ કરનો સમાવેશ કર્યો છે.
- તે અનિવાર્યપણે વપરાશ કર છે અને અંતિમ વપરાશના બિંદુએ વસૂલવામાં આવે છે.
- તેણે બેવડા કરવેરા, કરની કાસ્કેડિંગ અસર, કરની બહુવિધતા, વર્ગીકરણ મુદ્દાઓ વગેરેને ઘટાડવામાં મદદ કરી છે અને એક સામાન્ય રાષ્ટ્રીય બજાર તરફ દોરી ગયો છે.
- વેપારી માલ કે સેવાઓની ખરીદી માટે (એટલે કે ઈનપુટ્સ પર) ચૂકવે છે તે GST સામાન અને સેવાઓના અંતિમ પુરવઠા પર પછીથી લાગુ કરવા માટે તૈયાર અથવા સેટ કરી શકાય છે.
- સેટ ઓફ ટેક્સને ઈનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટ કહેવામાં આવે છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

- > આમ, GST કરની કાસ્ટેડિંગ અસરને ઘટાડી શકે છે કારણ કે તે અંતિમ ગ્રાહક પર કરનો બોજ વધારે છે.
- > GST હેઠળ કર માળખું:
- > એક્સાઈઝ ડ્યુટી, સર્વિસ ટેક્સ વગેરેને આવરી લેવા માટે સેન્ટ્રલ GST.
- > VAT, લક્ઝરી ટેક્સ વગેરેને આવરી લેવા માટે રાજ્ય GST.
- > આંતર-રાજ્ય વેપારને આવરી લેવા માટે એકીકૃત GST (IGST)
- > IGST પોતે કર નથી પરંતુ રાજ્ય અને કેન્દ્રીય કરને સમન્વયિત કરવાની સિસ્ટમ છે.
- > આ સ્ટેબલ હેઠળ આવતા માલ અને સેવાઓ માટે ચાર દરે (5%, 12%, 18% અને 28%) GST વસૂલવામાં આવે છે.

ગીગ કામદારો

- > ગીગ રોજગાર, ખાસ કરીને વહેંચાયેલ સેવાઓ અને લોજિસ્ટિક્સ સેગમેન્ટમાં, COVID-19 રોગચાળા પછી માંગમાં વધારો જોવા મળ્યો છે, જે નોકરીની શોધ માટેના પ્લેટફોર્મ પર સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓમાં વધારો તરફ દોરી જાય છે.

મુખ્યમુદ્દા

- **ગીગ અર્થતંત્ર વિશે:**
- > ગીગ અર્થતંત્ર એ એક મુક્ત બજાર પ્રણાલી છે જેમાં એક અસ્થાયી કરાર છે અને ટૂંકા ગાળાના જોડાણ માટે સ્વતંત્ર કામદારો સાથે સંગઠનો કરાર કરે છે.
- > બોસ્ટન કન્સલ્ટિંગ ગ્રૂપના અહેવાલ મુજબ, ભારતના ગીગ વર્કફોર્સમાં સોફ્ટવેર, શેર કરેલી સેવાઓ અને વ્યાવસાયિક સેવાઓ જેવા ઉદ્યોગોમાં કાર્યરત 1.5 મિલિયન કર્મચારીઓનો સમાવેશ થાય છે.
- > ભારતમાં અંદાજિત 56% નવી નોકરીઓ ગીગ ઇકોનોમી કંપનીઓ દ્વારા બ્લુ કોલર અને વ્હાઈટ કોલર વર્કફોર્સ બંને માટે પેદા કરવામાં આવી રહી છે.

વિવિધ કોલર વર્કર

- > બ્લુ કોલર વર્કર: આમાં, મજૂર વર્ગ શારીરિક શ્રમ દ્વારા આવક મેળવે છે.
- > વ્હાઈટ-કોલર વર્કર: આ એક પગારદાર વ્યાવસાયિક છે, જે સામાન્ય રીતે ઓફિસના સંચાલનમાં સામેલ હોય છે.
- > ગોલ્ડ-કોલર વર્કર: આ પ્રકારના વર્કરનો ઉપયોગ ઉચ્ચ કુશળ જ્ઞાન ધરાવતા લોકો માટે થાય છે જેઓ કંપની માટે અત્યંત મૂલ્યવાન હોય છે. ઉદાહરણ: વકીલ, ડૉક્ટર, સંશોધન વૈજ્ઞાનિક વગેરે.

- > ગ્રે-કોલર વર્કર: આ રોજગારી ધરાવતા લોકોનો ઉલ્લેખ કરે છે જે સફેદ અથવા વાદળી-કોલર તરીકે વર્ગીકૃત નથી.
- > જો કે, ગ્રે-કોલરનો ઉપયોગ એવા લોકોનું વર્ણન કરવા માટે પણ થાય છે જેઓ નિવૃત્તિની ઉંમરથી આગળ કામ કરે છે. ઉદાહરણ: અગ્નિશામકો, પોલીસ અધિકારીઓ, આરોગ્ય સંભાળ વ્યાવસાયિકો, સુરક્ષા રક્ષકો, વગેરે.
- > ગ્રીન-કોલર વર્કર: આ એવા કામદારો છે જેઓ અર્થતંત્રના પર્યાવરણીય ક્ષેત્રોમાં કાર્યરત છે.
- > ઉદાહરણ: સોલાર પેનલ્સ, ગ્રીનપીસ, વર્લ્ડ વાઈડ ફંડ ફોર નેચર વગેરે જેવા વૈકલ્પિક ઉર્જા સ્ત્રોતોમાં કામ કરતા કામદારો.
- > પિંક-કોલર વર્કર: આ એક રોજગાર છે જે પરંપરાગત રીતે મહિલાઓનું કામ માનવામાં આવે છે અને ઘણી વખત ઓછું વેતન છે.
- > સ્કાર્લેટ-કોલર વર્કર: પોર્નોગ્રાફી ઉદ્યોગમાં કામ કરતા લોકો, ખાસ કરીને ઈન્ટરનેટ પોર્નોગ્રાફીના ક્ષેત્રમાં મહિલા સાહસિકો માટે આ શબ્દનો વારંવાર ઉપયોગ થાય છે.
- > રેડ કોલર કામદારો: તમામ પ્રકારના સરકારી કર્મચારીઓ.
- > ઓપન-કોલર વર્કર: આ એક કાર્યકર છે જે ઘરેથી કામ કરે છે, ખાસ કરીને ઈન્ટરનેટ દ્વારા.
- > ગીગ અર્થતંત્રની ઘાતાંકીય વૃદ્ધિના કારણો:
- > ડિજિટલ યુગમાં, કામદારોને નિશ્ચિત સ્થિતિમાં બેસવાની જરૂર નથી - કામ ગમે ત્યાંથી થઈ શકે છે, જેથી નોકરીદાતાઓ વિશ્વભરમાંથી પ્રોજેક્ટ માટે ઉપલબ્ધ શ્રેષ્ઠ પ્રતિભા પસંદ કરી શકે.
- > એવું લાગે છે કે નવી પેઢીનો કારકિર્દી પ્રત્યેનો અભિગમ ઘણો અલગ છે. આવી કારકિર્દી બનાવવાને બદલે તેઓ સામાન્ય જરૂરિયાતો માટે કામ કરવા માંગે છે.
- > સ્થળાંતર અને સુલભ કૌશલ્ય તાલીમમાં વધારો.
- **સંકળાયેલ પડકારો:**
- > અનિયમિત પ્રકૃતિ: ગીગ અર્થતંત્ર મોટાભાગે અનિયંત્રિત રીતે વધે છે, તેથી કામદારોને ઓછી નોકરીની સુરક્ષા અને ખૂબ મર્યાદિત લાભો હોય છે.
- > જોકે કેટલાક એવી દલીલ કરે છે કે ભારતમાં ગીગ અર્થતંત્ર એ ભારતના અનૌપચારિક શ્રમનું વિસ્તરણ છે જેમાં કામદારો માટે સામાજિક સુરક્ષા, વીમો વગેરે નથી, જે લાંબા સમયથી પ્રચલિત છે અને અનિયંત્રિત રહે છે.
- > કૌશલ્યની આવશ્યકતા: એક કાર્યકર પૂરતો કુશળ હોવો જરૂરી છે. જ્યાં સુધી વ્યક્તિ અત્યંત પ્રતિભાશાળી ન હોય ત્યાં સુધી તેની સોદાબાજીની શક્તિ અનિવાર્યપણે મર્યાદિત રહેશે.
- > જ્યારે કંપનીઓ નિયમિતપણે કર્મચારીઓને તાલીમ આપવા માટે રોકાણ કરે છે, ત્યારે એક ગીગ-ઇકોનોમી કામદારોએ તેમના પોતાના ખર્ચે તેમની કુશળતાને અપગ્રેડ કરવી આવશ્યક છે.

➤ ડિમાન્ડ-સપ્લાય અસંતુલન: કાયમી નોકરીઓ કરતાં પહેલાથી જ ઘણા વધુ સંભવિત ઓનલાઈન ફ્રીલાન્સ અથવા ફ્રીલાન્સ કામદારો છે, અને નિષ્ણાતો માને છે કે માંગ અને પુરવઠા વચ્ચેનું આ અસંતુલન સમય જતાં વધુ ખરાબ થશે, પરિણામે વેતન સમય જતાં વધશે.

■ ગીગ અર્થતંત્ર પર રોગચાળાની અસર:

➤ COVID-19 ને કારણે વ્યવસાયો ખોરવાઈ ગયા હતા અને લોકો આવકના સ્ત્રોતની શોધમાં હતા. આના કારણે રોગચાળાને કારણે 'ગીગ વર્કર્સ'ની માંગમાં તેજી આવી.

➤ ઉદાહરણ તરીકે, ઓગસ્ટ 2020માં, સોશિયલ મીડિયા કંપની Google એ નોકરી શોધનારાઓને ઓન-ડિમાન્ડ બિઝનેસ, રિટેલ અને હોસ્પિટાલિટી જેવા ઉદ્યોગોમાં તકો સાથે જોડવા માટે 'Kormo Jobs' નામની એપ લોન્ચ કરવાની જાહેરાત કરી હતી.

➤ જોકે વર્ષોથી 'ગીગ વર્કર્સ'ની સંખ્યામાં વધારો થયો હોવાથી, ખાસ કરીને ઝોમેટો, સ્વિગી, ઉબેર, ઓલા, અર્બન કંપની વગેરે જેવી કન્ઝ્યુમર ઇન્ટરનેટ કંપનીઓ સાથે કામદારોની આવકમાં ઘટાડો થયો છે.

■ કરાર આધારિત મજૂર ઇકોસિસ્ટમ પર આની બે નોંધપાત્ર અસર પડી છે:

➤ સૌપ્રથમ, તેણે ઓન-ડિમાન્ડ સ્ટાફિંગની વધતી જતી જરૂરિયાતને પહોંચી વળવા નવા બિઝનેસ મોડલ વિકસાવ્યા છે.

➤ તે જ સમયે, તેણે ફરી એકવાર લેબર કોડ્સની જરૂરિયાતને પ્રકાશિત કરી છે જે ગીગ કામદારોને વ્યાખ્યાયિત કરે છે અને તેમના માટે સાર્વત્રિક લઘુત્તમ વેતન નક્કી કરે છે.

ગીગ ઇકોનોમી માટે લેબર કોડ

■ વર્તમાન કાયદો:

➤ વેજ્સ કોડ, 2019 ગીગ કામદારો (સંગઠિત અને અસંગઠિત ક્ષેત્રો સહિત) માટે સાર્વત્રિક લઘુત્તમ વેતન અને લઘુત્તમ વેતન પ્રદાન કરે છે.

➤ સામાજિક સુરક્ષા કોડ, 2020 ગીગ કામદારોને નવી વ્યવસાયિક શ્રેણી તરીકે ઓળખે છે.

➤ તે ગીગ વર્કર્સને એવી વ્યક્તિ તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે જે પરંપરાગત એમ્પ્લોયર-કર્મચારી સંબંધોની બહાર કામ કરે છે અથવા કામની ગોઠવણમાં ભાગ લે છે અને આવી પ્રવૃત્તિઓમાંથી કમાણી કરે છે.

■ સુરક્ષા કોડ મુદ્દાઓ:

➤ લાભોની કોઈ ગેરંટી નથી: પ્લેટફોર્મ કામદારો હવે સામાજિક સુરક્ષા કોડ બિલ, 2020 માં પ્રસૂતિ લાભ, જીવન અને અપંગતા કવર, વૃદ્ધાવસ્થા સુરક્ષા, ભવિષ્ય નિધિ, રોજગાર અકસ્માત લાભ વગેરે જેવા લાભો માટે પાત્ર છે.

➤ જો કે, આ અધિકારનો અર્થ એ નથી કે લાભની ખાતરી આપવામાં આવી છે.

➤ કોઈપણ જોગવાઈઓ સલામત લાભો માટે પ્રદાન કરતી નથી, જેનો અર્થ છે કે કેન્દ્ર સરકાર, સમયાંતરે, વ્યક્તિગત અને કાર્ય સુરક્ષાના આ પાસાઓને આવરી લેતી કલ્યાણ યોજનાઓ ઘડી શકે છે, પરંતુ તેની ખાતરી આપતી નથી.

➤ કોઈ નિશ્ચિત જવાબદારી નથી: સંહિતા હેઠળના મૂળભૂત કલ્યાણના પગલાંને લગતી જોગવાઈઓને કેન્દ્ર સરકાર, પ્લેટફોર્મ એગ્રીગેટર્સ અને કામદારોની સંયુક્ત જવાબદારી તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી છે.

➤ જો કે, તે સ્પષ્ટ કરતું નથી કે કેટલું કલ્યાણ પૂરું પાડવા માટે કયા હિતધારક જવાબદાર છે.

આગળ શું/લવિષ્યના પગલાં

➤ સ્પષ્ટતાની જરૂર છે: સ્પષ્ટતા દ્વારા, એ સુનિશ્ચિત કરી શકાય છે કે પ્લેટફોર્મના કામની ગુણવત્તા સાથે સમાધાન કર્યા વિના કામદારોને સામાજિક સુરક્ષાના પગલાં પૂરા પાડવામાં આવે છે.

➤ સંયુક્ત જવાબદારી: ગિગ અર્થતંત્રમાં કામની વિવિધતાની સામાજિક-કાનૂની સ્વીકૃતિની જરૂર છે અને સામાજિક સેવાઓની ડિલિવરી માટે રાજ્ય અને સંબંધિત કંપનીઓને સંયુક્ત જવાબદારી સોંપવાની જરૂર છે.

➤ એકીકૃત પ્રયાસો: કલ્યાણ સેવાઓ પૂરી પાડવાના કાર્યકારી પડકારોને ઘટાડવા માટે રાજ્ય, કંપનીઓ અને કામદારો દ્વારા ત્રિપક્ષીય પ્રયાસ મહત્વપૂર્ણ છે.

પ્રશ્નોત્તરી

1) 'ડિજિટલ ક્રેડિટ'ના નિયમન સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. ડિજિટલ ધિરાણ આપતી કંપનીઓની સામાન્ય મોડસ ઓપરેન્ડી રૂ. 5,000 સુધીની નાની લોન ધરાવતા ગ્રાહકોને આકર્ષવાની છે.

2. 2017 અને 2020 ની વચ્ચે નમૂના એકમો માટે ડિજિટલ મોડ દ્વારા લોન વિતરણની કુલ માત્રામાં બાર ગણાથી વધુ (રૂ. 11,671 કરોડથી રૂ. 41 લાખ કરોડ) વધારો થયો છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

(A) માત્ર 1

(B) માત્ર 2

(C) 1 અને 2 બંને

(D) એકપણ નહીં

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

2) 'પ્રાદેશિક વ્યાપક આર્થિક ભાગીદારી' (RCEP) સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. 'પ્રાદેશિક વ્યાપક આર્થિક ભાગીદારી' (RCEP) સંસ્થા 1 જાન્યુઆરી, 2022થી અમલી બનશે.
2. RCEP નવેમ્બર 2020 માં અમલમાં આવી હતી અને તેમાં ભારતનો સમાવેશ થતો નથી.
3. RCEP વચ્ચેનો વેપાર ASEAN દેશોમાં વેપારને મોટો ફાયદો કરાવી શકે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3   (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2   (D) 1, 2 અને 3

3) 'ઈન્ટેલિજેન્ટ ટ્રાન્સપોર્ટ સિસ્ટમ' સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. અમદાવાદ-જેસલમેર-જયપુર એક્સપ્રેસવેને "ઈસ્ટર્ન પેરિફેરલ એક્સપ્રેસવે" કહેવામાં આવે છે.
2. તે 135 કિલોમીટર લાંબો, 6-લેન પહોળો એક્સપ્રેસવે છે જે હરિયાણા અને ઉત્તર પ્રદેશમાંથી પસાર થાય છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1   (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં   (D) આપેલ તમામ

4) RBI ના કાર્ડ ટોકનાઈઝેશન નિયમો સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. RBIએ સપ્ટેમ્બર 2021માં નવી માર્ગદર્શિકા બહાર પાડી હતી. આ માર્ગદર્શિકા હેઠળ, વેપારીઓ તેમના સર્વર પર ગ્રાહક કાર્ડનો ડેટા સ્ટોર કરી શકશે નહીં.
2. ટોકનાઈઝેશન અંગેના RBIના નવા નિર્દેશ મુજબ, ગ્રાહકે જ્યારે પણ ઓનલાઈન પેમેન્ટ કરે છે ત્યારે તેણે કાર્ડની સંપૂર્ણ વિગતો દાખલ કરવી પડશે નહીં.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1   (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં   (D) આપેલ તમામ

5) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. 17 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ પૂરા થયેલા સપ્તાહ દરમિયાન ભારતનું વિદેશી વિનિમય અનામત \$160 મિલિયન ઘટીને \$635.67 બિલિયન થયું હતું.
2. જેમાં ફોરેન કરન્સી એસેટ્સ (FCA) \$572,216 બિલિયન હતું.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1   (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં   (D) આપેલ તમામ

6) ફ્લેક્સ-ફ્યુઅલ વાહનો અને ફ્લેક્સ-ફ્યુઅલ સ્ટ્રોંગ હાઈબ્રિડ ઈલેક્ટ્રિક વાહનો માટે માર્ગદર્શિકા વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. FFV ને "દ્વિ-ઈંધણ વાહનો" અથવા ફ્લેક્સ-ફ્યુઅલ સ્ટ્રોંગ હાઈબ્રિડ ઈલેક્ટ્રિક વાહનો પણ કહેવામાં આવે છે.
2. FFV-SHEVs મજબૂત હાઈબ્રિડ ઈલેક્ટ્રિક ટેકનોલોજી દ્વારા સંચાલિત છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1   (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં   (D) આપેલ તમામ

7) CEBR વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. CEBR અનુસાર, COVID-19 રોગચાળાએ ભારતીય અર્થવ્યવસ્થાને ખરાબ રીતે અસર કરી છે.
2. CEBR અગાઉ બિઝનેસ ડેવલપમેન્ટ બ્યુરો તરીકે ઓળખાતું હતું.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1   (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં   (D) આપેલ તમામ

8) ICRA વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. ICRA ના અંદાજ મુજબ, નાણાકીય વર્ષ 2021-22 ના બીજા ત્રિમાસિક ગાળામાં 7.9% વૃદ્ધિ જોવા મળી હતી.
2. કેન્દ્ર સરકારનો બિન-વ્યાજ આવક ખર્ચ FY12 ના બીજા ક્વાર્ટરમાં 15% વધ્યો હતો.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1   (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં   (D) આપેલ તમામ

9) ગ્રાહક સુરક્ષા (ડાયરેક્ટ સેલિંગ) નિયમો, 2021 સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. નવા નિયમો મુજબ, ફરિયાદ નિવારણ અધિકારીએ ફરિયાદ મળ્યાના 48 કામકાજના કલાકોની અંદર કોઈપણ ગ્રાહક ફરિયાદની પ્રાપ્તિની જાણ કરવાની રહેશે.
2. ડાયરેક્ટ સેલિંગ એન્ટિટીના તમામ ઉત્પાદનોને લીગલ મેટ્રોલોજી એક્ટ, 2009 હેઠળ કરવામાં આવેલી ઘોષણાઓનું પાલન કરવું જરૂરી નથી.
3. ભારતમાં નોંધાયેલ ઓફિસ તરીકે તેમની પાસે ઓછામાં ઓછું એક ભૌતિક સ્થાન હોવું જોઈએ.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) નથી?

- (A) માત્ર 1 અને 2   (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 3   (D) એકપણ નહીં

10) RBIના નાણાકીય સ્થિરતા અહેવાલ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. કોર્પોરેટ સેક્ટર મજબૂત થઈ રહ્યું છે અને બેન્ક ક્રેડિટ ગ્રોથ પણ સુધરી રહી છે.
2. શિક્યુલ્ડ કોમર્શિયલ બેન્ક્સ (SCBs) નો કેપિટલ ટુ રિસ્ક-વેઈટેડ એસેટ્સ રેશિયો (CRAR) વધીને 16.6% ની નવી ટોચે પહોંચી ગયો છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એકપણ નહીં

11) ઘરેલું પ્રણાલીગત રીતે મહત્વપૂર્ણ વીમા કંપનીઓ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. D-SII એ આવા કદ અને બજાર મહત્વના વીમા કંપનીઓ છે, અને સ્થાનિક અને વૈશ્વિક સ્તરે એકબીજા સાથે જોડાયેલા છે.
2. IRDAI એક નિયમનકારી સંસ્થા છે, જે આવાસ મંત્રાલયના અધિકારક્ષેત્ર હેઠળ કામ કરે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એકપણ નહીં

12) ભારતના વિદેશી મુદ્રા ભંડાર સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. વિશ્વમાં સૌથી વધુ વિદેશી મુદ્રા ભંડાર ધરાવતા દેશોની યાદીમાં ભારત ચોથા સ્થાને છે, ચીન આ યાદીમાં પ્રથમ સ્થાને છે.
2. ચૂકવણીના સંતુલનમાં વિદેશી વિનિમય અનામતને અનામત અસ્ક્યામતો કહેવામાં આવે છે અને તે મૂડી ખાતામાં રાખવામાં આવતી નથી.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એકપણ નહીં

13) RBIની ટોકનાઈઝેશન સિસ્ટમના સંદર્ભમાં નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. ઓનલાઈન વેપારીઓએ તેમના પ્લેટફોર્મ પર સંગ્રહિત કોઈપણ ક્રેડિટ અને ડેબિટ કાર્ડ ડેટાને કાઢી નાખવો પડશે અને ગ્રાહકોની કાર્ડ વિગતોને સુરક્ષિત કરવા માટે ડેટાને 'ટોકન્સ'માં કન્વર્ટ કરવો પડતો નથી.
2. 'ટોકનાઈઝડ કાર્ડ' સાથેના વ્યવહારોને સુરક્ષિત ગણવામાં આવે છે, કારણ કે વ્યવહારની પ્રક્રિયા દરમિયાન 'અસલ કાર્ડ'ની વિગતો વેપારી સાથે શેર કરવામાં આવે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં (D) આપેલ તમામ

14) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. ભારત સરકાર દ્વારા તાજેતરમાં 'ટેક્સેશન લોઝ (સુધારા) અધિનિયમ' પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.
2. જાન્યુઆરી 2016માં કેયર્ન સામે મૂળ રૂપે વસૂલવામાં આવેલા 'ટેક્સ'ને બાજુ પર મુકવામાં આવ્યો હતો.
3. વર્ષ 2020માં ભારતીય કર વિભાગ દ્વારા 'કેયર્ન એનર્જી' પાસેથી 'ટેક્સ' તરીકે રૂ. 10,247 કરોડની માંગણી કરવામાં આવી હતી.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

15) GI ટેગ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. 'જીટ ઝીરો પ્રોડ્યુસર કંપની લિમિટેડ' એ 'અરુણાચલ પ્રદેશ અપતાની ટેક્સટાઈલ પ્રોડક્ટ્સ' પ્રોડક્ટ માટે 'ભૌગોલિક સંકેત (GI) ટેગ' માટે અરજી કરી છે.
2. ઔદ્યોગિક સંપત્તિ સંરક્ષણ ભૌગોલિક સંકેત IPR (Intellectual Property Rights- IPR) માટે 'પેરિસ કન્વેન્શન' હેઠળ એક ઘટક તરીકે સમાવેશ થાય છે.
3. ભારતમાં, વસ્તુઓની ભૌગોલિક સંકેત નોંધણી ભૌગોલિક સંકેતો (નોંધણી અને સંરક્ષણ) અધિનિયમ, 1999 (Geographical Indications of Goods (Registration and Protection) Act, 1999) દ્વારા સંચાલિત થાય છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) નથી?

- (A) માત્ર 1 અને 2 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) આપેલ તમામ (D) એકપણ નહીં

16) ક્રિપ્ટોકરન્સી સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. તે VPN ટેકનોલોજી પર કામ કરે છે.
2. S.C. ગર્ગ સમિતિ દ્વારા, ડિજિટલ ચલણમાં આદાનપ્રદાન અથવા વેપાર કરવા માટે 1 થી 10 વર્ષ સુધીની જેલની સજાની ભલામણ કરવામાં આવી હતી.
3. જો વપરાશકર્તા કોઈ રીતે તેમની ખાનગી કી(Key) ગુમાવે છે (પરંપરાગત ડિજિટલ બેંકિંગ એકાઉન્ટ્સથી વિપરીત, આ પાસવર્ડ રીસેટ કરી શકાતો નથી) તો વપરાશકર્તા તેમની ક્રિપ્ટોકરન્સીનો એક્સેસ ગુમાવે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) નથી?

- (A) માત્ર 1 અને 2 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) આપેલ તમામ (D) એકપણ નહીં

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

17) GMO પાક પર FSSAI નિયમન ડ્રાફ્ટ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. કોઈ પણ વ્યક્તિ પૂર્વ મંજૂરી વિના 'જિનેટિકલી મોડિફાઈડ ઓર્ગેનિઝમ્સ' (GOM) માંથી મેળવેલા કોઈપણ ખાદ્ય ઉત્પાદનો અથવા ખાદ્ય ઘટકોનું ઉત્પાદન અથવા વેચાણ કરી શકશે નહીં.
2. રેગ્યુલેશન્સના અવકાશમાં GMO-પ્રાપ્ત ખાદ્ય ઘટકો અથવા પ્રક્રિયાનો ઉપયોગ કરીને તૈયાર કરાયેલા તમામ ખાદ્ય ઉત્પાદનોનો સમાવેશ થશે નહીં.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એકપણ નહીં

18) ગીગ અર્થતંત્ર સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. ગીગ અર્થતંત્ર એ એક મુક્ત બજાર પ્રણાલી છે જેમાં એક અસ્થાયી કરાર છે અને ટૂંકા ગાળાના જોડાણ માટે સ્વતંત્ર કામદારો સાથે સંગઠનો કરાર કરે છે.
2. બોસ્ટન કન્સલ્ટિંગ ગ્રૂપના અહેવાલ મુજબ, ભારતના ગીગ વર્કફોર્સમાં સોફ્ટવેર, શેર કરેલી સેવાઓ અને વ્યાવસાયિક સેવાઓ જેવા ઉદ્યોગોમાં કાર્યરત 1.5 મિલિયન કર્મચારીઓનો સમાવેશ થાય છે.
3. ભારતમાં અંદાજિત 56% નવી નોકરીઓ ગીગ ઇકોનોમી કંપનીઓ દ્વારા બ્લુ કોલર અને વ્હાઈટ કોલર વર્કફોર્સ બંને માટે પેદા કરવામાં આવી રહી નથી.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

19) GST વળતર સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. GST 101મો બંધારણીય સુધારો અધિનિયમ, 2016 દ્વારા દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.
2. તે 'વન નેશન વન ટેક્સ' ના નારા સાથે રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો.
3. GST એ એક્સાઈઝ ડ્યુટી, વેલ્યુ એડેડ ટેક્સ (VAT), સર્વિસ ટેક્સ, લક્ઝરી ટેક્સ વગેરે જેવા પરોક્ષ કરનો સમાવેશ કર્યો નથી.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

ना रुकना है, ना झूकना है, अब खाखी रंग लगाना है

PSI
કોન્સ્ટેબલ

नवी भेय शर्

તારીખ : 06/01/2022

સાંજે : 6:30 TO 8:30

Prelims
+
Mains ની
પરિણામલક્ષી તૈયારી

રજિસ્ટ્રેશન ફરજિયાત

93757-01110 / 93280-01110

ICE
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

કાલાવડ રોડ, તિરૂપતી પેટ્રોલ પંપ સામે,
સ્વામિનારાયણ મંદિર પાસે,
રાજકોટ.

offline

રાજકોટ

સંયુક્ત આરબ અમીરાત (UAE)નો ગોલ્ડન વિઝા

- તાજેતરમાં, બોલિવૂડ અભિનેતા તુષાર કપૂરને સંયુક્ત આરબ અમીરાત (UAE) સરકાર દ્વારા 'ગોલ્ડન વિઝા' આપવામાં આવ્યો છે.
- આ સાથે, તે મોહનલાલ અને શાહરૂખ ખાન સહિત ભારતીય ફિલ્મ સ્ટાર્સની યાદીમાં જોડાય છે, જેમની પાસે સંયુક્ત આરબ અમીરાતમાં 10 વર્ષ માટે રહેઠાણ-પરમિટ છે.

‘ગોલ્ડન વિઝા’ શું છે?

- વર્ષ 2019 માં, યુનાઈટેડ આરબ અમીરાત (UAE) દ્વારા 'લોંગ ટર્મ રેસિડેન્સ વિઝા' જારી કરવા માટે એક નવી સિસ્ટમ રજૂ કરવામાં આવી હતી, જે હેઠળ વિદેશી નાગરિકોને, કોઈપણ સ્થાનિક સ્પોન્સર વિના 'UAE'માં રહેવા, કામ કરવા અને કામ કરવાની અભ્યાસની સુવિધાઓ પૂરી પાડવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત, આ નવી સિસ્ટમ હેઠળ, વિદેશી નાગરિકોને પણ 100 ટકા માલિકી સાથે તેમનો વ્યવસાય કરવાની સુવિધા મળશે.

‘ગોલ્ડન વિઝા’ હેઠળ કરવામાં આવેલ ઑફર્સ

- ગોલ્ડન વિઝા સિસ્ટમ મુખ્યત્વે રોકાણકારો, ઉદ્યોગસાહસિકો, ઉત્કૃષ્ટ પ્રતિભા ધરાવતી વ્યક્તિઓ જેમ કે સંશોધકો, તબીબી વ્યાવસાયિકો, વિજ્ઞાન અને અન્ય જ્ઞાન ક્ષેત્રોમાંની વ્યક્તિઓ અને અસાધારણ વિદ્યાર્થી જૂથોની વ્યક્તિઓને લાંબા ગાળાના નિવાસ (5 અને 10 વર્ષ) માટેની તકો પૂરી પાડે છે.

રોકાણકારો માટે

- રોકાણ ભંડોળ અથવા કંપનીના સ્વરૂપમાં મૂડી થાપણો, 10 મિલિયન AED (સંયુક્ત આરબ અમીરાત દિરહામ) ના લઘુત્તમ જાહેર રોકાણની સમકક્ષ.
- કુલ રોકાણના 60% બિન-સ્થાયી સંપત્તિના સ્વરૂપમાં હોવા જોઈએ.
- રોકાણની રકમ લોનના સ્વરૂપમાં આપવી જોઈએ નહીં, અન્યથા મિલકત સંબંધિત બાબતોમાં તમામ જવાબદારી રોકાણકારોની રહેશે.
- રોકાણકાર માટે, વ્યક્તિએ ઓછામાં ઓછા ત્રણ વર્ષના સમયગાળા માટે રોકાણ જાળવી રાખવા માટે સક્ષમ હોવું જોઈએ.

- વ્યવસાયમાં ભાગીદારોને સામેલ કરવા માટે 'ગોલ્ડન વિઝા' લંબાવી શકાય છે, જો દરેક ભાગીદાર 10 મિલિયન AEDનું યોગદાન આપે.
- 'ગોલ્ડન વિઝા' ધારકની પત્ની અને બાળકો તેમજ એક્ઝિક્યુટિવ ડાયરેક્ટર અને કન્સલ્ટન્ટ વિઝા સુવિધામાં જોડાઈ શકે છે.

વિશિષ્ટ પ્રતિભા ધરાવતી વ્યક્તિઓ માટે

- આ કેટેગરીમાં ડોક્ટરો, સંશોધકો, વૈજ્ઞાનિકો, રોકાણકારો અને કલાકારોનો સમાવેશ થાય છે. આ વ્યક્તિઓને તેમના સંબંધિત વિભાગો અને પ્રદેશો દ્વારા માન્યતા મળ્યા બાદ 10-વર્ષનો વિઝા આપવામાં આવી શકે છે. તેમના જીવનસાથી અને બાળકોનો પણ આ વિઝામાં સમાવેશ કરવામાં આવશે.

5 વર્ષના વિઝા માટેની પાત્રતા

- રોકાણકારે AED 5 મિલિયનના લઘુત્તમ કુલ મૂલ્યની સંપત્તિમાં રોકાણ કરવું પડશે.
- રિયલ એસ્ટેટમાં રોકાણ કરેલી રકમ લોનના આધારે ન હોવી જોઈએ.
- સંપત્તિ ઓછામાં ઓછા ત્રણ વર્ષ સુધી જાળવી રાખવી આવશ્યક છે.

ઉત્કૃષ્ટ વિદ્યાર્થીઓ માટે

- સરકારી અને ખાનગી માધ્યમિક શાળાઓમાં ઓછામાં ઓછા 95% ગ્રેડ મેળવતા ઉત્કૃષ્ટ વિદ્યાર્થીઓ.
- રાષ્ટ્રીય અને વિદેશી યુનિવર્સિટીઓના વિદ્યાર્થીઓ પાસે અંડરગ્રેજ્યુએટ સ્તરે ઓછામાં ઓછું 75 નું GPA હોવું આવશ્યક છે.

આ પગલા પાછળનું કારણ

- સંયુક્ત આરબ અમીરાતની અર્થવ્યવસ્થા કોવિડ-19 રોગચાળા અને તેલની ઘટતી કિંમતોને કારણે ખરાબ રીતે ફટકો પડી છે, જેના કારણે ઘણા વિદેશીઓને દેશ છોડવાની ફરજ પડી છે.
- UAE સરકારના પગલાનો ઉદ્દેશ્ય આ વિદેશીઓને પાછા લાવવા અને ગલ્ફ દેશમાં 'પ્રતિભાશાળી લોકો અને ઉત્કૃષ્ટ લોકોને' રાખવા અને રાષ્ટ્ર નિર્માણમાં મદદ કરવાનો છે.

- સરકાર દ્વારા ઓફર કરવામાં આવતી આ છૂટછાટ વિવિધ વિશેષતા ક્ષેત્રોના પ્રતિભાશાળી વ્યાવસાયિકોને આકર્ષણ અને નવીનતા, સર્જનાત્મકતા અને લાગુ સંશોધનને પ્રોત્સાહિત કરશે, વિશ્વના તેજસ્વી દિમાગને યુએઈમાં કારકિર્દી બનાવવા માટે અપીલ સાથે.

ભારત માટે મહત્વ

- આ નવા નિયમો વધુ ભારતીય વ્યાવસાયિકો અને ઉદ્યોગપતિઓને ગલ્ફ દેશોમાં આકર્ષિત કરશે અને ભારત-UAE સંબંધોને મજબૂત કરશે.
- આ નિયમો કોવિડ-19 સંબંધિત નિયંત્રણો હળવા થયા પછી કામ ફરી શરૂ કરવા ઇચ્છુક ભારતીયોને પરત આવવાની સુવિધા પણ આપશે. નોંધનીય છે કે, ભારતે નવેમ્બર 2020ની શરૂઆતમાં 'ગલ્ફ કોઓપરેશન કાઉન્સિલ' (GCC) ના સભ્ય દેશો પાસેથી આ માટે વિનંતી પણ કરી હતી.

બ્રિક્સ બેંકમાં ઇજિપ્તનો સમાવેશ

- 29 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ, BRICS ન્યૂ ડેવલપમેન્ટ બેંક (NDB) એ ઇજિપ્તને તેના નવા સભ્ય તરીકે ઉમેરવાની જાહેરાત કરી.

મુખ્યમુદ્દા

- બાંગ્લાદેશ, સંયુક્ત આરબ અમીરાત (UAE) અને ઉરુગ્વે પછી NDBમાં જોડાનાર ઇજિપ્ત ચોથો નવો સભ્ય છે.
- ઇજિપ્તના સમાવેશથી બ્રિક્સ બેંકની વૈશ્વિક પહોંચ વધુ વિસ્તૃત થઈ છે.

આ પગલાથી ઇજિપ્તને કેટલો ફાયદો થશે?

- NDB ઇજિપ્તને બ્રિક્સ દેશો સાથે ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને ટકાઉ વિકાસ પર સહકારને પ્રોત્સાહન આપવા માટે એક નવું પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડશે. NDB ઇજિપ્તને અન્ય ઉભરતી અર્થવ્યવસ્થાઓ અને વિકાસશીલ દેશો સાથે જોડવામાં પણ મદદ કરશે.

ન્યૂ ડેવલપમેન્ટ બેંક (NDB)

- NDB બહુપક્ષીય વિકાસ બેંક છે. તેની સ્થાપના 2014 માં બ્રાઝિલના ફોર્ટાલેઝામાં 6ઠી બ્રિક્સ સમિટમાં બ્રિક્સ દેશો દ્વારા સંયુક્ત રીતે કરવામાં આવી હતી. પરંતુ તેને ઔપચારિક રીતે જુલાઈ 2015ના રોજ ખોલવામાં આવ્યું હતું. અત્યાધુનિક ટેકનોલોજી અને નવીનતા દ્વારા ઝડપી વિકાસ માટે બેંક BRICS જૂથ અને ઉભરતી અર્થવ્યવસ્થાઓમાં માળખાકીય

સુવિધાઓ અને ટકાઉ વિકાસના પ્રયાસોને સમર્થન આપવા માટે તૈયાર હતી. તેનું મુખ્ય મથક શાંઘાઈ, ચીનમાં છે.

UNGAMાં નિરીક્ષકની સ્થિતિ

- NDB ને 2018 માં સંયુક્ત રાષ્ટ્ર મહાસભામાં નિરીક્ષકનો દરજ્જો મળ્યો. આમ, તેણે સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સાથે સક્રિય અને ફળદાયી સહકાર માટે મજબૂત પાયો સ્થાપ્યો.

NDB ના ઉદ્દેશ્યો

- NDB ના ઉદ્દેશ્યો નીચે મુજબ છે:
- સભ્ય દેશોમાં વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવું.
- આર્થિક વિકાસને ટેકો આપવો.
- સ્પર્ધાત્મકતાને પ્રોત્સાહિત કરવા અને રોજગાર નિર્માણની સુવિધા પુરીપડવી.
- વિકાસશીલ દેશોમાં નોલેજ શેરિંગ પ્લેટફોર્મ બનાવવા.

બેંક તેના ઉદ્દેશ્યો કેવી રીતે પૂર્ણ કરે છે?

- તેના ઉદ્દેશ્યને પૂર્ણ કરવા માટે, NDB ટેવું, ઇક્વિટી ભાગીદારી, ગેરંટી, લોન અને નાણાકીય સાધનો દ્વારા જાહેર અથવા ખાનગી પ્રોજેક્ટ્સને સમર્થન આપે છે.

NDB દ્વારા વિકાસલક્ષી પ્રોજેક્ટ્સ

- તેની શરૂઆતથી, NDBએ તેના સભ્યો માટે USD 30 બિલિયનના પોર્ટફોલિયો સાથે લગભગ 80 પ્રોજેક્ટ્સને મંજૂરી આપી છે. આ પ્રોજેક્ટ્સમાં સ્વચ્છ ઉર્જા, પાણી અને સ્વચ્છતા, પરિવહન, સામાજિક ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર, ડિજિટલ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને શહેરી વિકાસ જેવા ક્ષેત્રોનો સમાવેશ થાય છે.

ભારતે સાઉદી અરેબિયા સાથે એર બબલ કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા

- ભારત સરકાર અને સાઉદી અરેબિયા સરકારે તમામ પાત્ર મુસાફરોને બંને દેશો વચ્ચે મુસાફરી કરવાની મંજૂરી આપવા માટે એર બબલ કરારને અંતિમ રૂપ આપ્યું છે.

મુખ્યમુદ્દા

- એર બબલ એગ્રીમેન્ટ 1 જાન્યુઆરી, 2022થી બંને દેશો વચ્ચે ફ્લાઈટ્સને મંજૂરી આપશે.

નીચેના મુસાફરો ભારતથી સાઉદી અરેબિયા જવા માટે લાયક**હશે**

- સાઉદી અરેબિયાના નાગરિકો અથવા રહેવાસીઓ.
- ભારતીય નાગરિકો અથવા નેપાળ અથવા ભૂટાનના નાગરિકો કે જેમની પાસે માન્ય સાઉદી અરેબિયા વિઝા છે અને તેઓ માત્ર સાઉદી અરેબિયા માટે નિર્ધારિત છે. આ એવી એરલાઇન્સ માટે હશે જે એવી ખાતરી કરવા માટે ચિતિત છે કે ભારતીય અથવા ભૂટાની અથવા નેપાળી નાગરિકો માટે સાઉદી અરેબિયામાં પ્રવેશવા માટે કોઈ મુસાફરી પ્રતિબંધો નથી.

એર બબલ કરાર

- એર બબલ એગ્રીમેન્ટ એ બે દેશો વચ્ચેની અસ્થાયી વ્યવસ્થા છે. આ પ્રકારની વ્યવસ્થાનો હેતુ જો નિયમિત આંતરરાષ્ટ્રીય ફ્લાઇટ્સ સ્થગિત કરવામાં આવે તો કોમર્શિયલ પેસેન્જર સેવાઓ ફરી શરૂ કરવાનો છે.

ભારતે કયા દેશો સાથે બબલ કરાર કર્યો છે?

- કોવિડ-19 રોગચાળા વચ્ચે ભારતે અફઘાનિસ્તાન, બહેરીન, ઓસ્ટ્રેલિયા, ભૂટાન, બાંગ્લાદેશ, ઈથોપિયા, કેનેડા, જર્મની, ફિનલેન્ડ, ફ્રાન્સ, જાપાન, ઈરાક, કેન્યા, કઝાકિસ્તાન, નેપાળ, કુવૈત, માલદીવ, મોરેશિયસ, ઓમાન, નેધરલેન્ડ, નાઈજીરિયા, રશિયા, કતાર, સેશેલ્સ, સ્વાન્ટા, સાઉદી અરેબિયા, શ્રીલંકા, સિંગાપોર, સ્વિટ્ઝર્લેન્ડ, તાન્ઝાનિયા, યુનાઈટેડ કિંગડમ, યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ, યુકેન, યુનાઈટેડ આરબ અમીરાત (UAE) અને ઉઝબેકિસ્તાન સહિત 35 દેશો સાથે એર બબલ કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.

ફ્લાઇટ્સનું સસ્પેન્શન

- કોવિડ-19 અને ઓમિક્રોન વેરિઅન્ટના વધતા કેસોને કારણે ભારતે ભારતમાં તમામ સુનિશ્ચિત આંતરરાષ્ટ્રીય પેસેન્જર ફ્લાઇટ ઓપરેશન 31 જાન્યુઆરી સુધી સ્થગિત કરી દીધી છે.

ભારત UNSC કાઉન્ટર ટેરરિઝમ કમિટીની અધ્યક્ષતા કરશે

- જાન્યુઆરી 2022 માં, ભારત 10 લાંબા વર્ષો પછી UNSC કાઉન્ટર ટેરરિઝમ કમિટીની અધ્યક્ષતા કરશે.

મુખ્યમુદ્દા

- આતંકવાદ વિરોધી સમિતિ ભારત માટે વધુ મહત્વ ધરાવે છે, કારણ કે ભારત વૈશ્વિક મંચ પર આતંકવાદ સામે લડવા માટે યોગ્ય પગલાં લઈ રહ્યું છે.

- ભારતે છેલ્લે 2012માં સમિતિની અધ્યક્ષતા કરી હતી.

પૃષ્ઠભૂમિ

- સંયુક્ત રાષ્ટ્રમાં ભારતના કાયમી પ્રતિનિધિ એમ્બેસેડર TS તિરુમૂર્તિએ 8 જાન્યુઆરી, 2021ના રોજ જાહેરાત કરી હતી કે ભારત 2021-22માં UNSCમાં ત્રણ મહત્વપૂર્ણ સમુદાયોની અધ્યક્ષતા કરશે. ત્યાં ત્રણ સમિતિઓ છે - તાલિબાન પ્રતિબંધ સમિતિ, આતંકવાદ વિરોધી સમિતિ અને લિબિયા પ્રતિબંધ સમિતિ.

આતંકવાદ વિરોધી ભારતનો ઠરાવ

- ટી.એસ તિરુમૂર્તિએ નવેમ્બર 2020 માં જાહેરાત કરી હતી કે આતંકવાદ વિરોધી મુદ્દા પર ભારતના વાર્ષિક ઠરાવને 75 થી વધુ દેશો દ્વારા સહ-પ્રાયોજિત કરવામાં આવ્યા હતા. યુએનએસસીની પ્રથમ સમિતિમાં સર્વસંમતિથી ઠરાવ સ્વીકારવામાં આવ્યો હતો.
- ભારતે “સામૂહિક વિનાશના શસ્ત્રો મેળવવાથી આતંકવાદીઓને રોકવાના પગલાં” શીર્ષક હેઠળના તેના વાર્ષિક ઠરાવમાં આતંકવાદીઓને સામૂહિક વિનાશના શસ્ત્રો અને તેમની ડિલિવરી સિસ્ટમ મેળવવાથી રોકવા માટે એક મજબૂત આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યૂહરચના અપનાવી છે. સહયોગને પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવે છે.
- આંતરરાષ્ટ્રીય શાંતિ અને સલામતી માટે કામ કરવા માટે આતંકવાદી જૂથો પર ભાર મૂકવામાં ભારત મોખરે રહ્યું છે, કારણ કે ભારત રાજ્ય પ્રાયોજિત સરહદ પારના આતંકવાદનો શિકાર બન્યું છે.
- સંયુક્ત રાષ્ટ્રમાં, ભારતે યુએન સિક્યુરિટી કાઉન્સિલ ઠરાવ 1540 અપનાવતા પહેલા આ મુદ્દાને ઉકેલવા માટે મજબૂત રાષ્ટ્રીય પગલાં લેવાની હાકલ કરી હતી.

આતંકવાદ વિરોધી સમિતિ

- કાઉન્ટર-ટેરરિઝમ કમિટી એ સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સુરક્ષા પરિષદની પેટાકંપની સંસ્થા છે. યુ.એસ.માં 9/11ના હુમલા પછી યુએન સિક્યુરિટી કાઉન્સિલના ઠરાવ 1373ની દેખરેખ માટે તે 15-સભ્યોની સમિતિની રચના કરવામાં આવી છે. આ ઠરાવમાં તમામ રાજ્યોને આતંકવાદી હુમલાનું આયોજન કરતા જૂથો, નાણાકીય સહાય અને આતંકવાદીઓને સુરક્ષિત આશ્રયસ્થાનો પૂરા પાડવા અંગેની માહિતી શેર કરવા પર પ્રતિબંધ મૂકવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો.

મોઝામ્બિકને ભારતની સહાય

- 25 ડિસેમ્બરે, ભારતીય નૌકાદળનું જહાજ કેસરી સાગર મિશનના ભાગ રૂપે 500 ટન ખાદ્ય સામગ્રી લઈને મોઝામ્બિકના માપુટો બંદરે પહોંચ્યું હતું.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

મુખ્યમુદ્દા

- દુષ્કાળ અને COVID-19 રોગચાળાના પડકારોને પહોંચી વળવા મોઝામ્બિક સરકારના પ્રયાસોને સમર્થન આપવા માટે 500 ટન ખાદ્ય સહાય મોકલવામાં આવી.
- ભારત મોઝામ્બિકન સશસ્ત્ર દળોના ક્ષમતા નિર્માણના પ્રયાસોને સમર્થન આપવા માટે પણ પ્રતિબદ્ધ છે. આ રીતે સમર્થન આપવા માટે, INS કેસરીએ મોઝામ્બિકના સશસ્ત્ર દળોને બે ઝડપી ઈન્ટરસેપ્ટર ક્રાફ્ટ અને સ્વ-રક્ષણ સાધનો સોંપ્યા.

સહાયનું મહત્વ

- મોઝામ્બિકને સહાય પૂરી પાડવી એ વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીના 'SAGAR' વિઝનને અનુરૂપ આઠમી તૈનાતી હતી. તેનું આયોજન વિદેશ મંત્રાલય અને અન્ય એજન્સીઓના સહયોગથી કરવામાં આવી રહ્યું છે. આવી તૈનાતી ભારતના વિસ્તૃત દરિયાઈ પડોશી સાથે એકતા માટે હાથ ધરવામાં આવી હતી. તે ભારત દ્વારા આ વિશેષ સંબંધોના મહત્વને પણ ઉજાગર કરે છે.

INS કેસરી અને ભારતીય નૌકાદળ દ્વારા અન્ય મિશન

- મે-જૂન 2020 દરમિયાન, INS કેસરીએ મોરેશિયસ, માલદીવ્સ, માડાગાસ્કર, સેશેલ્સ અને કોમોરોસ સહિત ભારતના વિસ્તૃત પડોશમાં માનવતાવાદી અને તબીબી સહાય પૂરી પાડવા માટે આ પ્રકારનું મિશન શરૂ કર્યું હતું. INS એ ભારતીય નૌકાદળની તબીબી સહાયક ટીમોને અનેક સ્થળોએ તૈનાત કરી છે. ભારતીય નૌકાદળે સાગર મિશન હેઠળ મે, 2020 થી 15 મિત્ર દેશોમાં જહાજો તૈનાત કર્યા છે.

ICE FACT**સાગર મિશન (SAGAR Mission):**

- Security and Growth for All in the Region (SAGAR) Mission 2015માં શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું. આ મિશન હિંદ મહાસાગર ક્ષેત્ર (Indian Ocean Region - IOR) માટે ભારતનું વ્યૂહાત્મક વિઝન છે. આ મિશન દ્વારા, ભારત તેના દરિયાઈ પડોશીઓ સાથે આર્થિક અને સુરક્ષા સહયોગને મજબૂત કરવા તેમજ તેમની દરિયાઈ ક્ષમતાઓના નિર્માણમાં મદદ કરવા માંગે છે.

ત્રિંકોમાલી ઓઈલ ટેન્ક ફાર્મ ડીલ

- શ્રીલંકા ટૂંક સમયમાં ભારત સાથે ત્રિંકોમાલી ઓઈલ ટેન્ક ફાર્મને સંયુક્ત રીતે વિકસાવવા માટે લાંબા સમયથી ચાલતા કરાર પર હસ્તાક્ષર કરવા જઈ રહ્યું છે.

મુખ્યમુદ્દા

- ત્રિંકોમાલી ઓઈલ ટેન્ક ફાર્મ ડીલ એક પ્રતિષ્ઠિત પ્રોજેક્ટ છે જે લાંબા સમયથી વિવાદાસ્પદ છે.
- આ પ્રોજેક્ટ પર ભારત અને શ્રીલંકા વચ્ચે 16 મહિનાથી વાતચીત ચાલી રહી છે.
- આ હેતુ માટે, શ્રીલંકાના ઉર્જા પ્રધાન ઉદય ગમ્મનપિલાએ સિલોન પેટ્રોલિયમ કોર્પોરેશન (CPC) ને ત્રિંકો પેટ્રોલિયમ ટર્મિનલ લિમિટેડ નામની પેટાકંપની બનાવવાનો નિર્દેશ આપ્યો છે.
- રાષ્ટ્રપતિ ગોટાબાયા રાજપક્ષેએ સ્પેશિયલ પર્પઝ વ્હીકલ સ્થાપવાની મંજૂરી આપ્યા બાદ આ પગલું લેવામાં આવ્યું છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- બ્રિટિશરોએ બીજા વિશ્વયુદ્ધ દરમિયાન રિફ્યુઅલિંગ સ્ટેશન તરીકે સેવા આપવા માટે “ટ્રિંકોમાલી ઓઈલ ટેન્ક ફાર્મ” બનાવ્યું હતું. તે ત્રિંકોમાલી બંદરની નજીક બનાવવામાં આવ્યું હતું, જે એક ઊંડું કુદરતી બંદર છે. જો કે, કરોડો ડોલરના ખર્ચે સદીઓ જૂની ઓઈલ ટેન્કને ફરીથી ઉપયોગ માટે ફરીથી તૈયાર કરવાની જરૂર છે. 35 વર્ષ પહેલા ભારત-શ્રીલંકા કરારમાં ઓઈલ ફાર્મના નવીકરણની દરખાસ્તની કલ્પના કરવામાં આવી હતી. કરાર જણાવે છે કે, “ત્રિંકોમાલી ઓઈલ ટેન્ક ફાર્મની પુનઃસ્થાપના અને સંચાલન ભારત અને શ્રીલંકા દ્વારા સંયુક્ત સાહસ તરીકે હાથ ધરવામાં આવશે”. આ કરાર હોવા છતાં, કામ ભાગ્યે જ 2003 સુધી ચાલ્યું. 2003માં ઈન્ડિયન ઓઈલ કોર્પોરેશને તેની શ્રીલંકાની પેટાકંપની લંકા IOCની સ્થાપના કરી.

ICE FACT**ત્રિંકોમાલી ઓઈલ ટેન્ક ફાર્મ (Trincomalee Oil Tank Farm):**

- Trincomalee Oil Tank Farm ‘China Bay’ માં આવેલું છે. તેમાં 99 સ્ટોરેજ ટાંકીઓનો સમાવેશ થાય છે, દરેકની ક્ષમતા 12,000 કિલોલીટરની છે, જે લોઅર ટેન્ક ફાર્મ અને અપર ટેન્ક ફાર્મમાં ફેલાયેલી છે. હાલમાં, લંકા IOC પાસે 15 ટેન્ક છે. બાકીની ટાંકીઓ માટે નવા કરાર પર વાટાઘાટો ચાલી રહી છે. ઈન્ડિયન ઓઈલ કોર્પોરેશન સિલોન પેટ્રોલિયમ કોર્પોરેશન સાથે અપર ટેન્ક ફાર્મ વિકસાવવા માટે કામ કરશે.

ન્યુક્લિયર સબમરીન એલાયન્સ: AUKUS

- તાજેતરમાં ઓસ્ટ્રેલિયા, યુએસ અને યુકેએ સંવેદનશીલ 'નેવલ ન્યુક્લિયર પ્રોપલ્શન ઈન્ફોર્મેશન'ના આદાનપ્રદાનની મંજૂરી આપતા કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.
- ભૂતકાળમાં, પેસિફિક ક્ષેત્રમાં વ્યૂહાત્મક તણાવનો સામનો કરવા માટે, જ્યાં ચીન-યુએસ દુશ્મનાવટ વધી રહી છે, ત્રણેય દેશોએ સંરક્ષણ જોડાણ 'AUKUS' ની રચના કર્યા પછી જાહેરમાં હસ્તાક્ષર કરવા માટેનો આ પહેલો કરાર છે.
- 'AUKUS' ડીલ હેઠળ ઓસ્ટ્રેલિયા આઠ અત્યાધુનિક, પરમાણુ સંચાલિત પરંતુ પરંપરાગત રીતે સશસ્ત્ર સબમરીન હસ્તગત કરશે.

મુખ્યમુદ્દા

■ AUKUS:

- સપ્ટેમ્બર 2021 માં, યુએસએ ઓસ્ટ્રેલિયા, બ્રિટન અને યુએસ (AUKUS) વચ્ચે ઈન્ડો-પેસિફિક માટે નવી ત્રિપક્ષીય સુરક્ષા ભાગીદારીની જાહેરાત કરી.
- આ વ્યવસ્થાનો મુખ્ય હેતુ ઓસ્ટ્રેલિયાને યુએસ પરમાણુ સબમરીન ટેકનોલોજીની વહેંચણી સુનિશ્ચિત કરવાનો છે.
- તેનું ઈન્ડો-પેસિફિક ઓરિએન્ટેશન તેને દક્ષિણ ચીન સમુદ્રમાં ચીનની અડગ ક્રિયાઓ સામે મુખ્ય જોડાણ બનાવે છે.
- આમાં ત્રણેય દેશો વચ્ચેની બેઠકો અને વાટાઘાટો તેમજ ઉભરતી ટેકનોલોજી (જેમ કે આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ, ક્વોન્ટમ ટેકનોલોજી અને દરિયાની અંદરની ક્ષમતાઓ) માં સહકારનું નવું માળખું સામેલ હશે.

■ ઈન્ડો-પેસિફિક ક્ષેત્ર/ક્વાડ પર અસર:

- એવી ચિંતાઓ છે કે AUKUS US-EU સંબંધો અને નોર્થ એટલાન્ટિક ટ્રીટી ઓર્ગેનાઈઝેશન (NATO) પર ઊંડી અસર કરી શકે છે અને ઈન્ડો-પેસિફિકમાં આંતરરાષ્ટ્રીય જોડાણને નબળી પાડી શકે છે.
- NATOની સ્થાપના 4 એપ્રિલ, 1949ની ઉત્તર એટલાન્ટિક સંધિ દ્વારા કરવામાં આવી હતી (જેને વોશિંગ્ટન સંધિ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે) યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ, કેનેડા અને કેટલાક પશ્ચિમ યુરોપિયન દેશો દ્વારા સોવિયેત યુનિયન સામે સામૂહિક સુરક્ષા પૂરી પાડવા માટે કરવામાં આવી હતી.
- નાટોના પ્રાથમિક ધ્યેયો તેના સભ્યોનું સામૂહિક સંરક્ષણ અને ઉત્તર એટલાન્ટિક ક્ષેત્રમાં લોકશાહી શાંતિની જાળવણી છે.
- ફ્રાન્સે સંયુક્ત રાષ્ટ્રમાં ઓસ્ટ્રેલિયા, ફ્રાન્સ અને ભારતના વિદેશ પ્રધાનોની નિર્ધારિત બેઠક રદ કરી છે.

- છેલ્લા કેટલાક વર્ષોમાં ઉભરતા ઈન્ડો-પેસિફિક લેન્ડસ્કેપમાં ત્રિપક્ષીય એક મહત્વપૂર્ણ તત્વ બની ગયું છે, પરંતુ બેઠક રદ થવી એ ત્રિપક્ષીય જોડાણ માટે આંચકો છે.
- તે અસ્પષ્ટ છે કે શું ક્વાડ અને AUKUS એકબીજાને મજબૂત બનાવશે અથવા પરસ્પર વિશિષ્ટ રહેશે.
- એવી કેટલીક માન્યતાઓ છે કે “અંગ્લોસ્લિયર નેશન્સ” - જેઓ યુનાઈટેડ કિંગડમ સાથે સામાન્ય સાંસ્કૃતિક અને ઐતિહાસિક સંબંધો ધરાવે છે - એકબીજામાં વધુ વિશ્વાસ પ્રેરિત કરે છે.
- ક્વાડ એ ભારત, યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ, ઓસ્ટ્રેલિયા અને જાપાનનું જૂથ છે જેનો ઉદ્દેશ્ય ઈન્ડો-પેસિફિક ક્ષેત્રમાં લોકશાહી રાષ્ટ્રોના હિતોનું રક્ષણ કરવાનો છે અને વૈશ્વિક પડકારોનો સામનો કરવાનો છે.
- ભારત માટે અસરો:
  - ભારતે જાળવી રાખ્યું છે કે નવી ભાગીદારી ન તો ક્વાડ સાથે સંબંધિત છે અને ન તો તેની કામગીરી પર તેની કોઈ અસર પડશે.
  - AUKUS પ્રત્યે તેની ઉદાસીનતા હોવા છતાં, ભારત AUKUS વ્યવસ્થામાંથી ગૌણ લાભો મેળવી શકે છે, જેમાં ચીનના વધુને વધુ અડગ વલણના પ્રકાશમાં સ્વતંત્ર ઈન્ડો-પેસિફિકને સમર્થન આપવા માટે વિશ્વના સૌથી અત્યાધુનિક સૈન્ય શક્તિ ધરાવતા ત્રણ અદ્યતન રાષ્ટ્રો સાથે આવે છે. તે અમુક અંશે ચીનનો પ્રતિકાર કરી શકે છે.
  - ઉપરાંત, ચીન દ્વારા ‘ઘેરાઈ’ અંગેની ભારતની ચિંતાઓ AUKUS દ્વારા આંશિક રીતે હળવી થઈ શકે છે.
  - ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેવલપમેન્ટ પ્રોજેક્ટ્સ અને હાજરીના સંદર્ભમાં ચીને ભારતના પડોશમાં મોટા પાયે પ્રવેશ કર્યો છે.
  - એવી આશંકા છે કે આ સોદો આખરે પૂર્વ હિંદ મહાસાગરમાં પરમાણુ હુમલો સબમરીન (SSN/સબમર્સિબલ શિપ ન્યુક્લિયર)ના ધસારો તરફ દોરી જશે, જે ભારતની પ્રાદેશિક શ્રેષ્ઠતાને સમાપ્ત કરશે.

આગળ શું/લવિધ્યના પગલાં

- ભારતે દ્વિપક્ષીય વાટાઘાટોમાં અતિશયોક્તિપૂર્ણ, અસ્પષ્ટ, વાસ્તવિકતાનું ધ્યાન રાખવું જોઈએ. જ્યારે ભારત-અમેરિકાના સંબંધોમાં મજબૂતી ભારતીયો માટે ફાયદાકારક રહેશે.
- અમેરિકાએ “ભારતને એક મહાન શક્તિ” બનાવવા માટે મદદની ઓફર કરી અને જાહેર કર્યું કે “વિશ્વની બે મહાન લોકશાહીમાં વિશ્વની બે સૌથી મોટી સેનાઓ પણ હોવી જોઈએ.”
- સ્ટીલ્થ ફાઈટર, જેટ એન્જિન એડવાન્સ્ડ રડાર અને સબમરીન તેમજ એરક્રાફ્ટ કેરિયર્સ માટે ન્યુક્લિયર પ્રોપલ્શન સહિત અન્ય ઘણી બાબતોની “જાણ” આપવા માટે ઓસ્ટ્રેલિયાને જરૂરી તમામ ટેકનોલોજીની અમને જરૂર છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- > એક નાનકડા દેશ લક્ઝમબર્ગથી લઈને ઉભરતા પોલેન્ડ સુધી, દરેક યુરોપીયન દેશ પાસે યુરોપને કંઈક ને કંઈક ઓફર છે, જે ભારતના આંતરરાષ્ટ્રીય સંબંધોનું એક સમૃદ્ધ કેન્દ્ર બની ગયું છે.
- > છેલ્લા કેટલાક વર્ષોમાં ફ્રાન્સ સાથે ભારતની વ્યૂહાત્મક ભાગીદારીએ વેગ પકડ્યો છે.
- > ઈન્ડો-પેસિફિકની સુરક્ષામાં સહિયારા હિતો અને વર્તમાન સંઘર્ષો અને આ મોટા ધ્યેયને નબળો પાડવાના જોખમો અંગે ફ્રાન્સ, ઓસ્ટ્રેલિયા, યુકે અને યુએસને માહિતી પૂરી પાડવી.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) ત્રિકોમાલી ઓઈલ ટેન્ક ફાર્મ ડીલ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
  1. ત્રિકોમાલી ઓઈલ ટેન્ક ફાર્મ ડીલ એક પ્રતિષ્ઠિત પ્રોજેક્ટ છે જે લાંબા સમયથી વિવાદાસ્પદ છે.
  2. બ્રિટિશરોએ બીજા વિશ્વયુદ્ધ દરમિયાન રિફ્યુઅલિંગ સ્ટેશન તરીકે સેવા આપવા માટે “ટ્રિકોમાલી ઓઈલ ટેન્ક ફાર્મ” બનાવ્યું હતું.
ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં (D) આપેલ તમામ
- 2) સાગર મિશન સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
  1. Security and Growth for All in the Region (SAGAR) Mission 2015માં શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું.
  2. આ મિશન હિંદ મહાસાગર ક્ષેત્ર (Indian Ocean Region – IOR) માટે ભારતનું વ્યૂહાત્મક વિઝન છે.
ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં (D) આપેલ તમામ
- 3) ભારત દ્વારા UNSC કાઉન્ટર ટેરરિઝમ કમિટીની અધ્યક્ષતા વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
  1. જાન્યુઆરી 2022 માં, ભારત 10 લાંબા વર્ષો પછી UNSC કાઉન્ટર ટેરરિઝમ કમિટીની અધ્યક્ષતા કરશે નહીં.
  2. ભારતે છેલ્લે 2012માં સમિતિની અધ્યક્ષતા કરી હતી.
ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં (D) આપેલ તમામ

- 4) એર બબલ કરાર સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
  1. એર બબલ એગ્રીમેન્ટ એ બે દેશો વચ્ચેની અસ્થાયી વ્યવસ્થા છે.
  2. આ પ્રકારની વ્યવસ્થાનો હેતુ જો નિયમિત આંતરરાષ્ટ્રીય ફ્લાઈટ્સ સ્થગિત કરવામાં આવે તો કોમર્શિયલ પેસેન્જર સેવાઓ ફરી શરૂ કરવાનો છે.
ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એકપણ નહીં
- 5) ન્યુ ડેવલપમેન્ટ બેંક (NDB) સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
  1. બાંગ્લાદેશ, સંયુક્ત આરબ અમીરાત (UAE), ભારત અને ઉરુગ્વે પછી NDBમાં જોડાનાર ઈજિપ્ત પાંચમો નવો સભ્ય છે.
  2. NDB બહુપક્ષીય વિકાસ બેંક છે. તેની સ્થાપના 2014 માં બ્રાઝિલના ફોર્ટાલેઝામાં 6ઠ્ઠી બ્રિક્સ સમિટમાં બ્રિક્સ દેશો દ્વારા સંયુક્ત રીતે કરવામાં આવી હતી.
ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એકપણ નહીં
- 6) સંયુક્ત આરબ અમીરાત (UAE)ના ગોલ્ડન વિઝા વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
  1. રોકાણની રકમ લોનના સ્વરૂપમાં આપવી જોઈએ નહીં, અન્યથા મિલકત સંબંધિત બાબતોમાં તમામ જવાબદારી રોકાણકારોની રહેશે.
  2. ભારતે નવેમ્બર 2020ની શરૂઆતમાં ‘ગલ્ફ કોઓપરેશન કાઉન્સિલ’ (GCC) ના સભ્ય દેશો પાસેથી આ માટે વિનંતી પણ કરી હતી.
ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં (D) આપેલ તમામ

7) ન્યૂ ડેવલપમેન્ટ બેંક સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. તે બ્રિક્સ (બ્રાઝિલ, રશિયા, ભારત, ચીન અને દક્ષિણ આફ્રિકા - BRICS) દેશો દ્વારા સંચાલિત બહુપક્ષીય વિકાસ બેંક છે.
2. તેની સ્થાપના વર્ષ 2014 માં, બ્રાઝિલના ફોર્ટાલેઝામાં આયોજિત 6ઠ્ઠી બ્રિક્સ સમિત દરમિયાન કરવામાં આવી હતી.
3. 'ન્યૂ ડેવલપમેન્ટ બેંક'ને સંયુક્ત રાષ્ટ્ર મહાસભામાં નિરીક્ષકનો દરજ્જો આપવામાં આવ્યો નથી.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3   (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2   (D) 1, 2 અને 3

8) ન્યુક્લિયર સબમરીન એલાયન્સ: AUKUS સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. સપ્ટેમ્બર 2021 માં, યુએસએ ઓસ્ટ્રેલિયા, બ્રિટન અને યુએસ (AUKUS) વચ્ચે ઈન્ડો-પેસિફિક માટે નવી ત્રિપક્ષીય સુરક્ષા ભાગીદારીની જાહેરાત કરી.
2. AUKUS US-EU સંબંધો અને નોર્થ એટલાન્ટિક ટ્રીટી ઓર્ગનાઇઝેશન (NATO) પર ઊંડી અસર કરી શકે છે અને ઈન્ડો-પેસિફિકમાં આંતરરાષ્ટ્રીય જોડાણને નબળી પાડી શકે છે.
3. NATOની સ્થાપના 4 એપ્રિલ, 1949ની ઉત્તર એટલાન્ટિક સંઘિ દ્વારા કરવામાં આવી હતી.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3   (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2   (D) 1, 2 અને 3

GPSC 1/2, PI, PSI/CONSTABLE, S.T.I., Dy.SO, નાયબ મામલતદાર, જિનરાચિવાલય ક્લાર્ક, તલાટી, TET, TAT વગેરે વિવિધ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ માટે અત્યંત ઉપયોગી પુસ્તક

LATEST 2020

ગુજરાત તથા ભારત સરકારની યોજના

પ્રિલિમ તથા મુખ્ય પરીક્ષા માટે ઉપયોગી

જાહેર વહીવટ, પંચાયતી રાજ અને વિજ્ઞાન & ટેકનોલોજી સાથે સંલગ્ન યોજનાઓ સમાવિષ્ટ

મહત્વના વેબ પોર્ટલ અને મોબાઇલ એપ યાદ રાખવા **QUICK TABLE**

મંત્રાલયો મુજબ યોજનાઓનું વર્ગીકરણ **400** થી વધુ મહત્વની યોજનાઓ

સરકારના દરેક ક્ષેત્રોની યોજનાઓનું **360°** કવરેજ

હાઈસ્કોર કરવા માટે FACTS & DATAનું વિભાગવાર સંકલન

દરેક યોજનાની ટેગલાઈન, લોગો, તારીખ, સ્થળ અને લાભાર્થી સાથેની વિસ્તૃત અને વિવરણાત્મક માહિતી

અગાઉની પરીક્ષામાં પૂછાયેલી યોજનાનું સંકલન

Source
Authorised Data From

Government Ministries
Press Information Bureau
www.india.gov.in (National Portal of India)
Government Declarations

સંપાદક
મૌલિક ગોધિયા

ICE®
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

તિયાંગોંગ સ્પેસ સ્ટેશન

- અવકાશમાં પોતાની હાજરી વધારી રહેલા ચીને તાજેતરમાં સંયુક્ત રાષ્ટ્રને બે કથિત અવકાશ ઘટનાઓની વિગતો આપતાં ફરિયાદ કરી હતી. આ ઘટનાઓ ચીનના તિયાંગોંગ સ્પેસ સ્ટેશન અને એલોન મસ્ક દ્વારા સ્થાપિત એરોસ્પેસ ફર્મ 'સ્પેસએક્સ'ના બે સ્ટારલિંક ઉપગ્રહો સાથે સંબંધિત છે.

ચીન દ્વારા સંયુક્ત રાષ્ટ્રમાં ફરિયાદ કરવાના કારણો

- યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ અને ચીન બંને બાહ્ય અવકાશ સંધિના પક્ષકારો છે. આ સંધિ ઔપચારિક રીતે “ચંદ્ર અને અન્ય અવકાશી પદાર્થો સહિત બાહ્ય અવકાશના અન્વેષણ અને ઉપયોગમાં રાષ્ટ્રોની પ્રવૃત્તિઓનું સંચાલન કરતા સિદ્ધાંતો પરના કરાર” તરીકે ઓળખાય છે.
- યુનાઈટેડ નેશન્સ જનરલ એસેમ્બલી દ્વારા અપનાવવામાં આવેલી આ બહુપક્ષીય સંધિ 'ઈન્ટરનેશનલ સ્પેસ લો' માટે મૂળભૂત માળખું પૂરું પાડે છે.

સંધિની મુખ્ય જોગવાઈઓ અને આ બાબતમાં તેમની

સુસંગતતા:

- 'આઉટર સ્પેસ ટ્રીટી'ની કલમ VI અનુસાર, તમામ રાષ્ટ્રો 'તેમના દેશની અવકાશ પ્રવૃત્તિઓ' માટે જવાબદાર રહેશે, પછી ભલે તે સરકારી અથવા બિન-સરકારી સંસ્થાઓ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવે. આનો અર્થ એ છે કે, એલોન મસ્ક દ્વારા સ્થાપિત યુએસ સ્થિત એરોસ્પેસ ફર્મ, SpaceX ની પ્રવૃત્તિઓ માટે યુએસને જવાબદાર ગણી શકાય છે.
- અનુચ્છેદ VII જણાવે છે કે રાષ્ટ્રો તેમના ઉપગ્રહો વગેરે જેવા અવકાશ પદાર્થોને કારણે થતા નુકસાન માટે જવાબદાર રહેશે.
- સંધિના અનુચ્છેદ V હેઠળ, તમામ પક્ષોએ બાહ્ય અવકાશમાં શોધાયેલ કોઈપણ ઘટના અંગે અન્ય સભ્યો અને યુનાઈટેડ નેશન્સના સેક્રેટરી-જનરલને તાત્કાલિક જાણ કરવી જરૂરી છે - જે અવકાશયાત્રીઓના જીવન અથવા આરોગ્યને જોખમમાં મૂકી શકે છે.

અવકાશ સંબંધિત મુદ્દાઓ પર 'યુનાઈટેડ નેશન્સ'ની ભૂમિકા

- 'યુનાઈટેડ નેશન્સ ઓફિસ ફોર આઉટર સ્પેસ અફેર્સ'ની રચના 'બાહ્ય અવકાશના શાંતિપૂર્ણ ઉપયોગો પરની એડ-હોક કમિટી' તરીકે સેવા આપવા માટે કરવામાં આવી હતી.

- આ સમિતિની સ્થાપના વર્ષ 1958માં પ્રથમ કૃત્રિમ ઉપગ્રહ સ્પુટનિક-1ના પ્રક્ષેપણ પછી તરત જ કરવામાં આવી હતી.
- આ સમિતિ શાંતિપૂર્ણ અન્વેષણ અને બાહ્ય અવકાશના ઉપયોગમાં આંતરરાષ્ટ્રીય સહકાર માટે મુખ્ય કેન્દ્રબિંદુ તરીકે કામ કરે છે.

બાહ્ય અવકાશ સંધિ

- આઉટર સ્પેસ સંધિ 10 ઓક્ટોબર 1967ના રોજ અમલમાં આવી.
- આ સંધિમાં સમાવિષ્ટ સિદ્ધાંતો બાહ્ય અવકાશમાં પ્રવૃત્તિઓના વ્યવસ્થિત આચરણની સુવિધા આપે છે.

વર્તમાન ચિંતાઓ

- ભૂતકાળમાં અવકાશને લઈને ઘણા સંઘર્ષો થયા છે અને વિવિધ પક્ષો દ્વારા અવકાશમાં કરવામાં આવતી પ્રવૃત્તિઓની વધતી સંખ્યાને ધ્યાનમાં લેતા, ભવિષ્યમાં વધુ તકરાર થવાની સંભાવના છે.
- ઈન્ટરનેશનલ સ્પેસ સ્ટેશન (ISS) અને ચીનનું પોતાનું સ્પેસ સ્ટેશન, 'Tiangong', પૃથ્વીની બાહ્ય ભ્રમણકક્ષા (LEO)માં સ્થિત છે અને કાર્યરત છે. મોટાભાગનો 'અવકાશ ભંગાર' તેની ભ્રમણકક્ષામાં જોવા મળે છે.
- વધુમાં, પૃથ્વીની ભ્રમણકક્ષામાં લગભગ 30,000 ઉપગ્રહો અને અન્ય ભંગારનાં ટુકડાઓ છે જે લગભગ 29,000 કિમી/કલાકની ઝડપ હાંસલ કરી શકે છે, જે બાહ્ય અવકાશમાં આંતરરાષ્ટ્રીય અકસ્માતોની સંભાવનાને વધારે છે.

સ્પેસએક્સનું ઈન્ટરનેટ સેટેલાઈટ નેટવર્ક

- સ્પેસએક્સનું ઈન્ટરનેટ સેટેલાઈટ નેટવર્ક પૃથ્વીની સપાટીથી લગભગ 550 કિમી નજીક પૃથ્વીની ઉપરની ભ્રમણકક્ષા (LEO)માં કાર્ય કરે છે. આ નેટવર્કમાં ઉપગ્રહોની સંખ્યા વધી રહી છે. સ્પેસએક્સ ફર્મ દ્વારા અત્યાર સુધીમાં લગભગ 1,900 સ્ટારલિંક ઉપગ્રહો સજ્જ કરવામાં આવ્યા છે.

'ચાઈનીઝ સ્પેસ સ્ટેશન' વિશે

- ચીનનું નવું મલ્ટિ-મોડ્યુલ 'તિયાંગોંગ' સ્પેસ સ્ટેશન ઓછામાં ઓછા 10 વર્ષ સુધી કામ કરવા માટે તૈયાર છે.
- આ સ્પેસ સ્ટેશન પૃથ્વીની સપાટીથી 340-450 કિમીની ઊંચાઈએ પૃથ્વીની નીચલી ભ્રમણકક્ષામાં કાર્ય કરશે.

ચાઈનીઝ સ્પેસ સ્ટેશનનું મહત્વ

- ચાઈનીઝ સ્પેસ સ્ટેશન, લો-અર્થ ઓર્બિટમાં સ્થિત છે, તે ચીનના આકાશ દૃશ્ય તરીકે કાર્ય કરશે અને ચાઈનીઝ અવકાશયાત્રીઓ માટે બાકીના વિશ્વનું ચોવીસ કલાક દૃશ્ય પ્રદાન કરશે.
- આ સ્પેસ સ્ટેશન ચીનને 2030 સુધીમાં એક મોટી સ્પેસ પાવર બનવાનું લક્ષ્ય હાંસલ કરવામાં મદદ કરશે.

સંબંધિત ચિંતાઓ

- ચીનનું સ્પેસ સ્ટેશન રોબોટિક આર્મથી સજ્જ હશે, જેના પર યુએસ દ્વારા સંભવિત લશ્કરી કાર્યક્રમોમાં તેના ઉપયોગ અંગે ચિંતા વ્યક્ત કરવામાં આવી છે.
- ચિંતાજનક રીતે, આ ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ “ભવિષ્યમાં અન્ય ઉપગ્રહો સાથે મૉલ-વૉર્સ કરવા માટે થઈ શકે છે”.

ICE FACT

અન્ય સ્પેસ સ્ટેશનો:

- હાલમાં, ઈન્ટરનેશનલ સ્પેસ સ્ટેશન (ISS) એક માત્ર અંતરિક્ષ કેન્દ્ર છે જે આંતરગેલેક્સિક ભ્રમણકક્ષામાં કાર્યરત છે. ISS એ યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ, રશિયા, યુરોપ, જાપાન અને કેનેડાનો આંતરરાષ્ટ્રીય સહયોગ પ્રોજેક્ટ છે.
- ચીને અત્યાર સુધીમાં ‘તિયાંગોંગ-1’ અને ‘તિયાંગોંગ-2’ નામના બે ટેસ્ટ સ્પેસ સ્ટેશન અવકાશ ભ્રમણકક્ષામાં મોકલ્યા છે.
- ભારત પણ વર્ષ 2030 સુધીમાં પોતાનું સ્પેસ સ્ટેશન શરૂ કરવાની યોજના બનાવી રહ્યું છે.

ક્વોન્ટમ એન્ટેંગલમેન્ટ

- તાજેતરના અભ્યાસમાં, વૈજ્ઞાનિકોએ ઇતિહાસમાં પ્રથમ ‘ક્વોન્ટમ એન્ટેન્ગલ્ડ’ પ્રાણી ‘ટાર્ડિગ્રેડ’ની ઓળખ કરી છે - જે સંચિત(જામી ગયેલ) છે.
- આ ફોઝન ટાર્ડિગ્રેડ એ એક માઈક્રોસ્કોપિક બહુકોશિય સજીવ છે. આ સજીવ ‘ફિટોબાયોસિસ’ તરીકે ઓળખાતા જીવનના સુપ્ત તબક્કામાં અત્યંત ભૌતિક-રાસાયણિક પરિસ્થિતિઓને સહન કરવા માટે જાણીતું છે.

ફિટોબાયોસિસ

- તેને ‘જીવંત જીવન’/ એનાબાયોસિસ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે. પ્રતિકૂળ પર્યાવરણીય પરિસ્થિતિઓ જેમ કે ડેસિકેશન, ઠંડક અને ઓક્સિજનની અછતનો સામનો કરવા માટે, જીવંત જીવનની ‘મેટાબોલિક અવસ્થા’માં પ્રવેશ કરે છે, જેને ‘ફિટોબાયોસિસ’ કહેવામાં આવે છે.

- ફિટોબાયોલોજિક સ્થિતિમાં, બધી માપી શકાય તેવી મેટાબોલિક પ્રક્રિયાઓ, જેમ કે પ્રજનન, વૃદ્ધિ અને સુધારણા, બંધ થાય છે.
- જ્યારે પર્યાવરણીય પરિસ્થિતિઓ ફરીથી અનુકૂળ બને છે, ત્યારે જીવંત જીવનની ચયાપચયની સ્થિતિમાં પાછું આવે છે.

અભ્યાસ વિશે

- આ સિદ્ધિ સંશોધકોએ ‘ક્વોબિટ’ ઉત્પન્ન કરવા માટે સુપરકન્ડક્ટર સર્કિટની બે કેપેસિટર પ્લેટો વચ્ચે આ સ્થિર ટારડિગ્રેડને મૂકીને હાંસલ કરી હતી, જે સિંગલ બીટના ક્વોન્ટમ સમકક્ષ છે.
- આ મુજબ, જ્યારે તે ટાર્ડિગ્રેડને સ્પર્શે ત્યારે તે ‘ક્વોબિટ’ ની આવર્તન બદલી નાખી.
- સંશોધકોએ પછી આ સર્કિટને અન્ય સુપરકન્ડક્ટર સર્કિટની નજીક મૂક્યું. આ સ્થિતિમાં, ટીમે અવલોકન કર્યું કે ‘ક્વોબિટ’ અને ‘ટાર્ડિગ્રેડ’ બંનેની આવર્તન એકસાથે બદલાઈ છે.

‘ક્વોન્ટમ એન્ટેંગલમેન્ટ’ વિશે

- ‘ક્વોન્ટમ એન્ટેંગલમેન્ટ’ એક ભૌતિક ઘટના છે. આ ઘટના ત્યારે થાય છે જ્યારે કણોની જોડી અથવા કણોનો સમૂહ એવી રીતે ઉદ્ભવે અથવા ભેગા થાય કે દરેક કણની ક્વોન્ટમ સ્થિતિ અન્ય કણની સ્થિતિથી સ્વતંત્ર રીતે વર્ણવી શકાતી નથી.
- આ ક્વોન્ટમ યાંત્રિક ઘટનામાં, બે અથવા વધુ પદાર્થોની ક્વોન્ટમ અવસ્થાઓ એકબીજાના સંદર્ભમાં વર્ણવવામાં આવે છે, ભલે વ્યક્તિગત પદાર્થો સ્થાનિક રીતે અલગ હોય.
- આના પરથી, કોઈ સિસ્ટમના દૃશ્યમાન ભૌતિક ગુણધર્મો વચ્ચેના સહસંબંધો વિશે જાણવા મળે છે.
- આલ્બર્ટ આઈન્સ્ટાઈને આ વિચારને ‘ભૂત ક્રિયા’ (Spooky Action) તરીકે ગણાવીને ધ્યાનમાં લીધી ન હતી.

મહત્વ

- ક્વોન્ટમ એન્ટેંગલમેન્ટ એ ક્વોન્ટમ મિકેનિક્સની એક વિશિષ્ટતા છે જે ક્વોન્ટમ ટેલિપોર્ટેશન અને સુપર-ડેન્સ કોડિંગ જેવી ઘટનાને શક્ય બનાવે છે.

‘કૃત્રિમ સૂર્ય’ માટે ચીન દ્વારા ન્યુક્લિયર ફ્યુઝન ટેસ્ટ

- ચીનના ટોચના વૈજ્ઞાનિકો દાવો કરી રહ્યા છે કે તેમણે સફળતાપૂર્વક ‘કૃત્રિમ સૂર્ય’ બનાવ્યો છે. ચાઈના દ્વારા બનાવવામાં આવેલ કૃત્રિમ સૂર્ય વાસ્તવિક સૂર્ય જેની આસપાસ પૃથ્વી પરિભ્રમણ કરે છે તેના કરતાં દસ ગણો વધુ ગરમ છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- આ કૃત્રિમ સૂર્યને 'એક્સપેરિમેન્ટલ એડવાન્સ્ડ સુપરકન્ડક્ટિંગ ટોકમાક (EAST)' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- ચીને, આ વર્ષે જૂનમાં, એક નવીનતમ પ્રયોગ દરમિયાન, 101 સેકન્ડના સમયગાળા માટે EAST દ્વારા 216 મિલિયન ફેરનહીટ (120 મિલિયન ડિગ્રી સેલ્સિયસ) પ્લાઝ્મા તાપમાન હાંસલ કરીને નવો રેકોર્ડ બનાવ્યો હતો.

પ્રયોગના અમલીકરણ અને પરિણામો

- નિષ્ણાતોએ તેમના લગભગ 200 લેસર બીમના વિશાળ એરેને એક નાના સ્પોટ પર કેન્દ્રિત કર્યું, જે અગાઉ માનવામાં આવતું હતું તેના કરતાં આઠ ગણી વધુ ઉર્જા બનાવે છે.
- જો કે પ્રયોગમાં ઉત્પાદિત ઉર્જા થોડા સમય માટે પેદા થઈ શકે છે - એક સેકન્ડનો માત્ર 100 ટ્રિલિયનમો ભાગ - વૈજ્ઞાનિકો ઉપયોગ કરતા હતા તેના કરતા ઘણી વધુ ઉર્જા ઉત્પન્ન કરવામાં સક્ષમ હતા.
- આ પ્રયોગમાં, વૈજ્ઞાનિકોએ હાઈડ્રોજનના બે આઈસોટોપનો ઉપયોગ કર્યો, જેનાથી હિલીયમનો વિશાળ જથ્થો ઉત્પન્ન થયો.

આ સિદ્ધિનું મહત્વ

- સૂર્યના કેન્દ્રનું તાપમાન 15 મિલિયન °C હોવાનું માનવામાં આવે છે, અને આ સિદ્ધિનો અર્થ એ છે કે EAST દ્વારા ઉત્પન્ન થયેલ તાપમાન 'સૂર્યના તાપમાન કરતાં લગભગ સાત ગણું' છે.
- આ ન્યુનતમ કચરાના ઉત્પાદનો સ્વચ્છ અને અમર્યાદિત ઉર્જા ચીન તરફ આટલું મહત્વપૂર્ણ પગલું ઉત્પન્ન કરવાના પ્રયાસો છે.

'EAST' શું છે?

- 'એક્સપેરિમેન્ટલ એડવાન્સ્ડ સુપરકન્ડક્ટિંગ ટોકમાક (EAST)' મિશનમાં, 'સૂર્યની ઉર્જા ઉત્પાદન પ્રક્રિયા'નું અનુકરણ કરવામાં આવી રહ્યું છે.
- 'એક્સપેરિમેન્ટલ એડવાન્સ્ડ સુપરકન્ડક્ટિંગ ટોકમાક' રિએક્ટર, એક 'એડવાન્સ્ડ ન્યુક્લિયર ફ્યુઝન એક્સપેરિમેન્ટલ રિસર્ચ ડિવાઈસ' છે અને તે ચીનના હેફેઈમાં સ્થિત છે.
- તે હાલમાં દેશભરમાં કાર્યરત ત્રણ મુખ્ય સ્વદેશી ટોકમાકમાંથી એક છે.
- આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રાયોગિક રિએક્ટર (ITER) પ્રોગ્રામ EAST પ્રોજેક્ટ ભાગ છે
- સુવિધા ઓપરેટિંગ વર્ષ 2035 શરૂ દ્વારા અનુસરવામાં આવે છે વિશ્વની સૌથી મોટી 'ન્યુક્લિયર ફ્યુઝન રીએક્ટર બની જશે.
- ITER પ્રોજેક્ટમાં ભારત, દક્ષિણ કોરિયા, જાપાન, રશિયા અને યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ સહિત ઘણા દેશો દ્વારા યોગદાન આપવામાં આવી રહ્યું છે.

'કૃત્રિમ સૂર્ય' EAST કેવી રીતે કામ કરે છે?

- આ 'એક્સપેરિમેન્ટલ એડવાન્સ્ડ સુપરકન્ડક્ટિંગ ટોકમાક' એટલે કે EAST, સૂર્ય અને તારાઓ દ્વારા 'ન્યુક્લિયર ફ્યુઝન પ્રોસેસ'નું અનુકરણ કરે છે.
- ન્યુક્લિયર ફ્યુઝન માટે, હાઈડ્રોજન અણુઓ પર ભારે ગરમી અને દબાણ લાગુ કરવામાં આવે છે જેથી તેઓ ઓગળે અને એકસાથે ફ્યુઝ થાય.
- હાઈડ્રોજન ફ્યુઝનમાં જોવા મળતા 'ડ્યુટેરિયમ' અને 'ટ્રીટિયમ' ન્યુક્લી એકસાથે ભારે હિલીયમ ન્યુક્લી બનાવે છે અને આ પ્રક્રિયામાં ન્યુટ્રોન પરમાણુઓ સહિત મોટી માત્રામાં ઉર્જા બહાર આવે છે.
- આમાં, બળતણને 150 મિલિયન ડિગ્રી સેલ્સિયસથી વધુ તાપમાને ગરમ કરવામાં આવે છે, જે 'સબેટોમિક કણો'નું ગરમ પ્લાઝ્મા "સૂપ" બનાવે છે.
- એક શક્તિશાળી ચુંબકીય ક્ષેત્રની મદદ સાથે, પ્લાઝ્માને રિએક્ટર દિવાલોથી દૂર રાખવામાં આવે છે. કારણ કે 'પ્લાઝ્મા' રિએક્ટર સપાટી સાથે સંપર્કમાં આવતા ઠંડું થવાની અને ઉર્જા મોટા પ્રમાણમાં પેદા કરવાની ક્ષમતા ગુમાવવાની અપેક્ષા છે.
- ફ્યુઝન પ્રતિક્રિયા થાય તે માટે પ્લાઝ્મા લાંબા સમય સુધી પરિશુદ્ધ કરવામાં આવે છે.

વિભાજન પ્રક્રિયા કરતાં ફ્યુઝન પ્રક્રિયા શા માટે સારી છે?

- જોકે, એક બીજકની વિખંડન (fission) કરવું એક સરળ પ્રક્રિયા છે, પરંતુ તેમાં ખૂબ મોટા પ્રમાણમાં પરમાણુ કચરો બહાર ફેંકાય છે.
- દ્વિભાજન પ્રક્રિયાથી વિપરીત, ફ્યુઝન પ્રક્રિયા જ ગ્રીનહાઉસ વાયુઓ સાવ બહાર કાઢતા નથી અને આથી તેમાં અકસ્માતો જોખમ વહન અને સલામત પ્રક્રિયા ગણવામાં આવે છે.
- એકવાર ફ્યુઝન પ્રક્રિયાનું નિયંત્રણ હાંસલ થઈ જાય પછી, ન્યુક્લિયર ફ્યુઝન સંભવિત રીતે ઘણી ઓછી કિંમતે અમર્યાદિત સ્વચ્છ ઉર્જા પ્રાપ્ત કરી શકે છે.

અન્ય કયા દેશોએ આ સિદ્ધિ હાંસલ કરી છે?

- ઉચ્ચ પ્લાઝ્મા તાપમાન પ્રાપ્ત કરનાર ચીન એકમાત્ર દેશ નથી. વર્ષ 2020 માં, દક્ષિણ કોરિયાના KSTAR રિએક્ટર 20 સેકન્ડ માટે 100 મિલિયન ડિગ્રી સેલ્સિયસ જેટલું પ્લાઝ્મા તાપમાન હાંસલ કરીને એક નવી વિક્રમ સ્થાપ્યો હતો.

નાસાનું DART મિશન

- કેમેરા "આઈ" (EYE) એ નાસાના ડબલ એસ્ટરોઈડ રીડાયરેક્શન ટેસ્ટ (DART) અવકાશયાનના પ્રક્ષેપણના બે અઠવાડિયા પછી તેની કામગીરી શરૂ કરી અને તાજેતરમાં

જ પૃથ્વી પર અવકાશની છબીઓ મોકલી. અવકાશયાન અથવા DART ટીમ માટે આ એક મહત્વપૂર્ણ ઓપરેશનલ સીમાચિહ્નરૂપ છે.

- DART અવકાશયાન 26 સપ્ટેમ્બર, 2022 સુધીમાં તેના ગંતવ્ય સ્થાને પહોંચી જશે.

ડાર્ટ મિશન વિશે

- 'ડબલ એસ્ટરોઇડ રીડાયરેક્શન ટેસ્ટ' (DART) મિશનનો મુખ્ય ઉદ્દેશ નવી ટેકનોલોજીનું પરીક્ષણ કરવાનો છે, જે એસ્ટરોઇડ સાથે અવકાશયાન અથડાયા પછી એસ્ટરોઇડની દિશા બદલવા માટે વિકસાવવામાં આવી છે.
- 'DART' એ એક ઓછી કિંમતનું અવકાશયાન છે, જેનું લોંચ સમયે લગભગ 610 કિલો અને અથડામણ દરમિયાન 550 કિલો વજન હશે.
- તે લગભગ 10 કિલો ઝેનોન પણ વહન કરશે, જેનો ઉપયોગ નવા થ્રસ્ટર્સને દર્શાવવા માટે કરવામાં આવશે, જેને NASA ઈવોલ્યુશનરી ઝેનોન થ્રસ્ટર-કમર્શિયલ (NEXT-C) કહેવાય છે.
- અવકાશયાનમાં 'ડિડિમોસ રિકોનિસન્સ એન્ડ એસ્ટરોઇડ કેમેરા ફોર ઓપ્ટિકલ નેવિગેશન' (DRACO) નામના ઉચ્ચ-રિઝોલ્યુશન ઈમેજર સાથે ફીટ કરવામાં આવ્યું છે.
- 'DRACO' ની તસવીરો વાસ્તવિક સમયમાં પૃથ્વી પર મોકલવામાં આવશે અને 'Dimorphos' નામના લક્ષિત લઘુગ્રહની અથડામણ સ્થળ અને સપાટીનો અભ્યાસ કરવામાં મદદ કરશે.
- આ ઉપરાંત, 'DART' મિશન 'લાઇટ ઈટાલિયન ક્યુબસેટ ફોર ઈમેજિંગ ઓફ એસ્ટરોઇડ્સ' (LICIACube) નામનો એક નાનો ઉપગ્રહ અથવા ક્યુબસેટ પણ વહન કરશે. 'LICIACube' અથડામણથી ઉત્પન્ન થયેલી અસર અને તેના દ્વારા બનાવેલા ખાડાની તસવીરો કેપ્ચર કરશે. તે અથડામણ દરમિયાન રચાયેલા કોઈપણ ધૂળના વાદળોની છબી પણ મેળવી શકે છે.

કયા એસ્ટરોઇડનો માર્ગ બદલવામાં આવશે?

- 'DART' અવકાશયાનનું લક્ષ્ય 'ડિમોર્ફોસ' નામનો એક ચંદ્ર છે - ગ્રીકમાં તેને 'ટુ-ફેસ' કહેવામાં આવે છે. તેનો વ્યાસ લગભગ 160 મીટર છે અને તે પૃથ્વીથી 11 મિલિયન કિલોમીટર દૂર અવકાશયાન સાથે અથડાય તેવી સંભાવના છે.
- ડિમોર્ફોસ ડિડિમોસ ("જોડિયા" માટે ગ્રીક) નામના મોટા લઘુગ્રહની પરિક્રમા કરે છે જેનો વ્યાસ 780 મીટર છે.

કાર્ય યોજના

- 'ડાર્ટ' અવકાશયાન, ડિમોર્ફોસ, મૂનલેટની મુસાફરી કરશે અને તેને લગભગ 6.6 કિલોમીટર પ્રતિ સેકન્ડ અથવા 24,000 કિલોમીટર પ્રતિ કલાકની ઝડપે ટકરાશે. આ ટક્કર 26 સપ્ટેમ્બરથી 1 ઓક્ટોબર 2022 વચ્ચે થવાની શક્યતા છે.

બાહ્ય ગ્રહ (exoplanet) પર પ્રથમ ચુંબકીય ક્ષેત્ર શોધાયું

- તાજેતરમાં, ખગોળશાસ્ત્રીઓની ટીમે એક્સોપ્લેનેટ પર ચુંબકીય ક્ષેત્રના ચિહ્નો શોધવા માટે હબલ સ્પેસ ટેલિસ્કોપમાંથી ડેટાનો ઉપયોગ કર્યો હતો. તેના તારણો નેચર એસ્ટ્રોનોમી જર્નલમાં વર્ણવવામાં આવ્યા હતા.

મુખ્ય બિંદુ

- ગ્રહની આસપાસનું ચુંબકીય ક્ષેત્ર ચાર્જ્ડ કાર્બન કણોના વિસ્તૃત ક્ષેત્રના અવલોકનને સમજાવે છે.
- ચુંબકીય ક્ષેત્રો ગ્રહના વાતાવરણને સુરક્ષિત કરવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે.
- સંશોધકોએ એક્સોપ્લેનેટ HAT-P-11bનું અવલોકન કરવા માટે હબલનો ઉપયોગ કર્યો. તે નેપ્ચ્યુન કદનો ગ્રહ છે, જે પૃથ્વીથી 123 પ્રકાશવર્ષના અંતરે સ્થિત છે.

exoplanet

- બાહ્ય ગ્રહો આપણા સૌરમંડળની બહારના ગ્રહો છે. બાહ્ય ગ્રહોનો પ્રથમ સંભવિત પુરાવો 1917માં મળી આવ્યો હતો, પરંતુ તેને માન્યતા મળી ન હતી. પ્રથમ પુષ્ટિ થયેલ બાહ્ય ગ્રહ 1992 માં મળી આવ્યો હતો. ડિસેમ્બર 2021 સુધીમાં, 3,604 ગ્રહ પ્રણાલીઓમાં 4,878 પુષ્ટિ થયેલ બાહ્ય ગ્રહ છે. તમામ સિસ્ટમોમાંથી, 807 સિસ્ટમોમાં એક કરતાં વધુ ગ્રહો છે.

બાહ્ય ગ્રહ કેવી રીતે શોધાય છે?

- બાહ્ય ગ્રહ શોધવાની ઘણી રીતો છે. પરંતુ ટ્રાન્ઝિટ ફોટોમેટ્રી અને ડોપ્લર સ્પેક્ટ્રોસ્કોપીએ સૌથી વધુ શોધ કરી છે.

ભારતીય સેનાએ મધ્યપ્રદેશમાં "ક્વોન્ટમ લેબોરેટરી" સ્થાપી

- ભારતીય સેનાએ તાજેતરમાં મહુ, મધ્યપ્રદેશ ખાતે "ક્વોન્ટમ લેબોરેટરી" ની સ્થાપના કરી છે, જે ઉભરતા ટેકનોલોજી ક્ષેત્રમાં સ્થિર અને નોંધપાત્ર પ્રગતિને પ્રકાશિત કરે છે.

મુખ્યમુદ્દા

- આ ક્વોન્ટમ લેબોરેટરીની સ્થાપના રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા પરિષદ સચિવાલય (NSCS)ની મદદથી કરવામાં આવી છે.
- આ મુખ્ય વિકાસશીલ વિસ્તારમાં અગ્રણી સંશોધન અને તાલીમના ઉદ્દેશ્ય સાથે મહુમાં મિલિટરી કોલેજ ઓફ

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

ટેલિકોમ્યુનિકેશન એન્જિનિયરિંગ (MCTE) ખાતે તેની સ્થાપના કરવામાં આવી છે.

- સેનાએ MCTE ખાતે આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ (AI) સેન્ટર પણ સ્થાપ્યું છે.
- સાયબર સુરક્ષા પ્રયોગશાળાઓ અને અત્યાધુનિક સાયબર રેન્જ દ્વારા સાયબર યુદ્ધ અંગેની તાલીમ આપવામાં આવી રહી છે.

પુષ્કભૂમિ

- ઇલેક્ટ્રોમેગ્નેટિક સ્પેક્ટ્રમ ઓપરેશન્સમાં લશ્કરી સંડોવણીનો વિચાર ઇલેક્ટ્રોમેગ્નેટિક સ્પેક્ટ્રમ અને રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા પરના સેમિનાર દરમિયાન આગળ મૂકવામાં આવ્યો હતો, જે ઓક્ટોબર 2020 માં યોજાયો હતો. ત્યારથી AI, ક્વોન્ટમ અને સાયબરમાં રોકાણ માટે ઇન્ડિયન આર્મી ઇન્સ્ટીટ્યુટ ઓફ ટેકનોલોજી પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે.

મહત્વ

- ક્વોન્ટમ ટેકનોલોજીના ક્ષેત્રમાં ભારતીય સેનાનું સંશોધન આગામી પેઢીના સંદેશાવ્યવહારમાં હરણફાળ ભરવામાં મદદ કરશે અને ભારતીય સશસ્ત્ર દળોમાં ક્વોન્ટમ ક્રિપ્ટોગ્રાફીની વર્તમાન પ્રણાલીને પોસ્ટ ક્વોન્ટમ ક્વોન્ટમ ક્રિપ્ટોગ્રાફી (PQC)માં રૂપાંતરિત કરવામાં મદદ કરશે.

ICE FACT

રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા પરિષદ (NSC):

- NSC એ એક કાર્યકારી સરકારી એજન્સી છે, જે રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા અને વ્યૂહાત્મક હિત સંબંધિત બાબતો પર વડાપ્રધાન કાર્યાલયને સલાહ આપે છે. તેની સ્થાપના પૂર્વ વડાપ્રધાન અટલ બિહારી વાજપેયી દ્વારા 1998માં કરવામાં આવી હતી. પ્રથમ રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા સલાહકાર બ્રજેશ મિશ્રા હતા.

ભારતમાં 5G સેવાઓનો પ્રારંભ

- મુખ્ય ટેલિકોમ સેવા પ્રદાતાઓ 2022 માં ભારતના પસંદગીના શહેરોમાં પાંચમી પેઢી અથવા 5G ટેલિકોમ સેવાઓ શરૂ કરવા જઈ રહી છે.

મુખ્યમુદ્દા

- 5G ટેલિકોમ સેવાઓ ગુરુગ્રામ, બેંગલોર, મુંબઈ, કોલકાતા, દિલ્હી, ચંદીગઢ, અમદાવાદ, જામનગર, હૈદરાબાદ, ચેન્નાઈ, પુણે, લખનૌ અને ગાંધીનગર જેવા શહેરોમાં શરૂ કરવામાં આવશે.

GUJARAT PUBLIC SERVICE COMMISSION

GPSC

GPSCની એકલામ પેટર્ન સમજવાની એકમાત્ર માસ્ટર કી

GPSC CLASS 1/2, STI, PI, Dy. SO, Dy. MAMLATDAR, A.O., GUJ ENGINEERING SERVICE, તથા લેકચરર અને આસિસ્ટન્ટ પ્રોફેસરના પેપરોનો સમાવેશ

અગાઉની પરીક્ષાઓના પ્રશ્નોનો ગ્રંથ

TOTAL QUESTIONS **7700+**

2017 થી લઈ 2020 સુધીના પેપરોનો સમાવેશ

ICE®
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

સંપાદક
મૌલિક ગોધિયા

LATEST EDITION

- Bharti Airtel, Vodafone Idea અને Reliance Jio એ આ શહેરોમાં 5G ટેસ્ટ સાઈટ્સ સ્થાપી છે.

5G શું છે?

- પાંચમી પેઢી (5G સેવા) એ લોંગ ટર્મ ઈવોલ્યુશન (LTE) મોબાઇલ બ્રોડબેન્ડ નેટવર્ક્સનું નવીનતમ અપગ્રેડ છે.
- તે સ્માર્ટફોનની તુલનામાં વિવિધ પ્રકારના ઉપકરણોને કનેક્ટ કરવા માટે રચાયેલ છે. તે ઘણી વધારે ઝડપ અને ક્ષમતા આપે છે.
- 5G 3 બેન્ડમાં કામ કરે છે, એટલે કે લો, મિડ અને હાઈ-ફ્રિક્વન્સી સ્પેક્ટ્રમ.
- લો બેન્ડ સ્પેક્ટ્રમમાં સ્પીડ 100 Mbps (મેગાબિટ્સ પ્રતિ સેકન્ડ) સુધી મર્યાદિત છે.
- મિડ-બેન્ડ સ્પેક્ટ્રમ લો-બેન્ડ કરતાં વધુ ઝડપ પૂરી પાડે છે. જો કે, તેમાં કવરેજ વિસ્તાર અને સિગ્નલના પ્રવેશ પર મર્યાદાઓ છે.
- હાઈ-બેન્ડ સ્પેક્ટ્રમમાં, ઝડપ 20 Gbps (ગીગાબીટ પ્રતિ સેકન્ડ) થઈ જાય છે.

સંદેશી 5G ટેસ્ટ બેન્ડ પ્રોજેક્ટ

- આ પ્રોજેક્ટ સરકારની સક્રિય ભાગીદારીથી શરૂ કરવામાં આવ્યો છે.
- DoT એ 5G ટેકનોલોજી વિકસાવવા અને પરીક્ષણ કરવા માટે અગ્રણી સંશોધન સંસ્થાઓ સાથે સહયોગ કર્યો છે.
- આ પ્રોજેક્ટમાં ભાગ લેતી સંશોધન સંસ્થાઓમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:
- ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજી (IIT) બોમ્બે
- IIT દિલ્હી
- IIT હૈદરાબાદ
- IIT મદ્રાસ
- IIT કાનપુર
- ભારતીય વિજ્ઞાન સંસ્થા (IISc) બેંગલોર
- સોસાયટી ફોર એપ્લાઈડ માઈક્રોવેવ ઈલેક્ટ્રોનિક્સ એન્જિનિયરિંગ એન્ડ રિસર્ચ (SAMEER)
- સેન્ટર ઓફ એક્સેલન્સ ઈન વાયરલેસ ટેકનોલોજી (CEWiT)
- આ પ્રોજેક્ટ 2018 માં શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો અને 31 ડિસેમ્બર, 2021 સુધીમાં પૂર્ણ થશે.
- તે ટેલિકોમ્યુનિકેશન વિભાગ દ્વારા ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવે છે. આ પ્રોજેક્ટ પર અત્યાર સુધીમાં 224 કરોડ રૂપિયાનો ખર્ચ કરવામાં આવ્યો છે.

Zhiyuan10 02E : ચીનનો નવો પૃથ્વી અવલોકન ઉપગ્રહ

- 27 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ, ચીન દ્વારા “Zhiyuan-1 02E” નામનો નવો પૃથ્વી અવલોકન ઉપગ્રહ અવકાશમાં છોડવામાં આવ્યો હતો.

મુખ્યમુદ્દા

- આ ઉપગ્રહ પ્રાકૃતિક સંસાધનોના સંશોધન માટે છોડવામાં આવ્યો હતો.
- તેણે એક નાનો ઉપગ્રહ પણ લોન્ચ કર્યો, જેનો ઉપયોગ બેઈજિંગની એક શાળામાં ભૂગોળ શીખવવા માટે કરવામાં આવશે.
- બંને ઉપગ્રહોને લોંગ માર્ચ 4સી રોકેટની મદદથી લોન્ચ કરવામાં આવ્યા હતા.

Zhiyuan10 02E

- Zhiyuan-1 02E નામનો ઉપગ્રહ હાઈ-રિઝોલ્યુશન ઈન્ફ્રારેડ કેમેરા, ઈન્ફ્રારેડ કેમેરા અને મલ્ટી-સ્પેક્ટ્રમ ઈમેજરથી સજ્જ છે. આ ઉપગ્રહ પૃથ્વીની ભ્રમણકક્ષામાં આઠ વર્ષના જીવનકાળ દરમિયાન રહે તે રીતે ડિઝાઇન કરવામાં આવ્યો છે. તે પ્રાકૃતિક સંસાધનોનું અન્વેષણ કરવા માટે પૃથ્વીની સપાટીને ઉચ્ચ રીઝોલ્યુશનમાં મેપ કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે લોન્ચ કરવામાં આવ્યું છે. આ ઉપગ્રહમાંથી મળેલા ડેટાનો ઉપયોગ પર્યાવરણીય આફતોની ચેતવણી અને પાણીની ગુણવત્તા પર દેખરેખ માટે કરવામાં આવશે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- Zhiyuan-1 02E ઉપગ્રહ પૃથ્વી અવલોકન ઉપગ્રહોની શ્રેણીનો એક ભાગ છે. તેનું સૌથી તાજેતરનું વેરિઅન્ટ જુલાઈ 2021માં Zhiyuan III 03 નામથી લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું.

ICE FACT

અવકાશમાં ચીનનું મિશન:

- Zhiyuan-1 02E ઉપગ્રહનું પ્રક્ષેપણ ચીનનું 53મું અવકાશ પ્રક્ષેપણ છે.
- આ લોન્ચે 2018 અને 2020માં 39 લોન્ચનો રેકોર્ડ તોડ્યો છે.
- આ પ્રક્ષેપણ સાથે જ ચીન 2021માં જ ભ્રમણકક્ષામાં મૂકવામાં આવેલા 104 ઉપગ્રહોના આંકડા સુધી પહોંચી ગયું છે.
- મે, 2021માં ચીને ટિયાનવેન-1 મિશન લોન્ચ કર્યું હતું. તેમાં ઓર્બિટર અને રોવરનો સમાવેશ થાય છે. તે મંગળની સપાટી પર સફળતાપૂર્વક ઉતર્યું અને ચીન આમ કરનાર ત્રીજો દેશ બન્યો.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- ચીને ટિયાન્હે મોઝ્યુલને પૃથ્વીની ભ્રમણકક્ષામાં પણ મોકલ્યું હતું, જે ચીની સ્પેસ સ્ટેશન ટિઆંગોંગ-3નું મુખ્ય એકમ હતું.

નાસાનું સાઈક મિશન

- નાસાનું સાઈક મિશન ઓગસ્ટ 2022માં લોન્ચ થશે. મુખ્ય એસ્ટરોઈડ પટ્ટામાં સાઈક નામના વિશાળ મેટાલિક એસ્ટરોઈડનું અન્વેષણ કરવા માટેનું આ પ્રથમ પ્રક્ષેપણ હશે.

મુખ્યમુદ્દા

- આ એસ્ટરોઈડ 'સાઈક' મંગળ અને ગુરુની વચ્ચે છે અને સૂર્યની પરિક્રમા કરી રહ્યું છે.
- સાઈક મિશન એ પ્રારંભિક સૂર્યમંડળનું અન્વેષણ કરવા માટે નાસાના બે મિશનમાંથી એક છે. 'લ્યુસી મિશન' એ પ્રારંભિક સૌરમંડળનો અભ્યાસ કરવા માટે ગુરુના ટ્રોજન એસ્ટરોઈડ્સનું અન્વેષણ કરવાનું બીજું મિશન છે.

નાસાનું સાઈક મિશન

- નાસાનું 'સાઈક મિશન' એ પહેલું મિશન છે જે સાઈકી નામના અનોખા વિશાળ મેટાલિક એસ્ટરોઈડને શોધવા માટે લોન્ચ કરવામાં આવશે. મિશનનું નેતૃત્વ એરિઝોના સ્ટેટ યુનિવર્સિટી દ્વારા કરવામાં આવી રહ્યું છે. મિશન મેનેજમેન્ટ, નેવિગેશન અને ઓપરેશન્સ નાસાની જેટ પ્રોપલ્શન લેબોરેટરી દ્વારા કરવામાં આવશે. પ્રારંભિક સૌરમંડળનું અન્વેષણ કરવા માટેના બે મિશનમાંથી એક મિશન તરીકે 2017 માં મિશનની પસંદગી કરવામાં આવી હતી. આ મિશન કેનેડી સ્પેસ સેન્ટર, ફ્લોરિડાથી ઓગસ્ટ 2022 માં લોન્ચ કરવામાં આવશે અને 2026 માં એસ્ટરોઈડ સાઈક પર પહોંચશે.

સાઈક એસ્ટરોઈડ અવલોકન અવધિ

- આ મિશન એસ્ટરોઈડ સાઈકનો અભ્યાસ અને મેપિંગ કરવામાં 21 મહિના ગાળશે.

સાઈક મિશન પર સાધનો

- સાઈક મિશન નીચેના વૈજ્ઞાનિક સાધનો વહન કરે છે:
- એક્સ-બેન્ડ ગ્રેવીટી સાયન્સ ઈન્વેસ્ટિગેશન
- ગામા રે અને ન્યુટ્રોન સ્પેક્ટ્રોમીટર
- મલ્ટિસ્પેક્ટ્રલ ઈમેજર
- મેગ્નેટોમીટર

મિશન ઉદ્દેશ્યો

- ગ્રહો અને અન્ય સંસ્થાઓ કેવી રીતે કોર, મેન્ટલ અને ક્રસ્ટ જેવા સ્તરોમાં વિભાજિત થાય છે તે સમજવા માટે.
- ધાતુના બનેલા એસ્ટરોઈડની શોધ
- સૂર્યમંડળના પ્રારંભિક યુગની શોધ

ICE FACT

Psykhē એસ્ટરોઈડ્સ:

- 1852 માં ઈટાલિયન ખગોળશાસ્ત્રી એનીબેલ ડી ગાસ્પારિસ દ્વારા 16મા એસ્ટરોઈડ તરીકે સાઈકની શોધ કરવામાં આવી હતી. તેમણે આ એસ્ટરોઈડનું નામ પ્રાચીન ગ્રીક પૌરાણિક કથાઓમાં આત્માની દેવીના નામ પરથી રાખ્યું હતું. તેનો વ્યાસ 210 કિલોમીટર છે. આ એસ્ટરોઈડ મોટાભાગે મેટાલિક આયર્ન અને નિકલથી બનેલો છે, જે પૃથ્વીના કોર સમાન છે.

ASIGMA (આર્મી સિક્યોર ઇન્ડિજીનિયસ મેસેજિંગ એપ્લિકેશન)

- ભારતીય સેનાએ ASIGMA નામની એક મેસેજિંગ એપ્લિકેશન લોન્ચ કરી છે જેનું નામ છે "Army Secure IndiGeneous Messaging Application".

પૃષ્ઠભૂમિ

- તે AWAN (Army Wide Area Network) મેસેજિંગ એપ્લિકેશનનું સ્થાન લેશે. AWAN છેલ્લા 15 વર્ષથી સેવામાં છે.

ASIGMA એપ કોણે વિકસાવી છે?

- નવી પેઢીની વેબ-આધારિત મેસેજિંગ એપ્લિકેશન સંપૂર્ણપણે ઈન-હાઉસ વિકસાવવામાં આવી છે, ખાસ કરીને ભારતીય સેનાના 'કોર્પ્સ ઓફ સિગ્નલ્સ'ના અધિકારીઓની ટીમ દ્વારા.
- આ મેસેજિંગ એપ સેનાના ઈન્ટરનલ નેટવર્ક પર ડેવલપ કરવામાં આવી રહી છે.
- તેને સરકારની મેક ઈન ઈન્ડિયા પહેલને અનુરૂપ વિકસાવવામાં આવી છે.

ASIGMA એપ્લિકેશન

- તે ભારતીય સૈન્ય માટે તમામ ભાવિ જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે ડિઝાઇન કરવામાં આવી છે અને તે એક શ્રેષ્ઠ યુઝર એક્સપિરિયન્સ ધરાવે છે.

- એપમાં બહુ-સ્તરીય સુરક્ષા, સંદેશ પ્રાથમિકતા અને ટ્રેકિંગ, ડાયનેમિક ગ્લોબલ એક્સ બુક સહિતની ઘણી લેટેસ્ટ સુવિધાઓનો સમાવેશ થાય છે.
- તે ખાસ કરીને વર્તમાન ભૌગોલિક રાજકીય સુરક્ષા વાતાવરણની પૃષ્ઠભૂમિમાં આર્મીની રીઅલ-ટાઇમ ડેટા ટ્રાન્સફર અને મેસેજિંગ જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરશે.

મહત્વ

- કોવિડ-19 રોગચાળા પછી, ભારતીય સેનાને મોટા પાયે ઓટોમેશન માટે તૈયાર કરવામાં આવી છે. તે પેપરલેસ વર્ક તરફ અનેક પગલાં લઈ રહ્યું છે. ASIGMA એપ સેનાના આ પ્રયાસોને વધુ વેગ આપશે.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) ASIGMA (આર્મી સિક્યોર ઇન્ડિજનિયસ મેસેજિંગ એપ્લિકેશન) સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
  1. તે AWAN (Army Wide Area Network) મેસેજિંગ એપ્લિકેશનનું સ્થાન લેશે નહીં.
  2. આ મેસેજિંગ એપ સેનાના ઇન્ટરનલ નેટવર્ક પર ડેવલપ કરવામાં આવી રહી છે.
 ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં (D) આપેલ તમામ
- 2) નાસાના સાર્થક મિશન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
  1. નાસાનું સાર્થક મિશન ઓગસ્ટ 2022માં લોન્ચ થશે.
  2. નાસાનું સાર્થક મિશન કેનેડી સ્પેસ સેન્ટર, ફ્લોરિડાથી ઓગસ્ટ 2022 માં લોન્ચ કરવામાં આવશે અને 2026 માં એસ્ટરોઇડ સાર્થક પર પહોંચશે.
 ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં (D) આપેલ તમામ
- 3) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
  1. Zhiyuan-1 O2E ઉપગ્રહ પૃથ્વી અવલોકન ઉપગ્રહોની શ્રેણીનો એક ભાગ છે.
  2. Zhiyuan-1 O2E ઉપગ્રહનું પ્રક્ષેપણ ચીનનું 53મું અવકાશ પ્રક્ષેપણ છે.
  3. 27 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ, ચીન દ્વારા “Zhiyuan-1 O2E” નામનો નવો પૃથ્વી અવલોકન ઉપગ્રહ અવકાશમાં છોડવામાં આવ્યો હતો.
 ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) નથી?

(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) એકપણ નહીં

- 4) ભારતમાં 5G સેવાઓના પ્રારંભ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
  1. 5G ટેલિકોમ સેવાઓ ગુરુગ્રામ, બેંગલોર, મુંબઈ, કોલકાતા, દિલ્હી, ચંદીગઢ, અમદાવાદ, જામનગર, હૈદરાબાદ, ચેન્નાઈ, પુણે, લખનૌ અને ગાંધીનગર જેવા શહેરોમાં શરૂ કરવામાં આવશે.
  2. DoT એ 5G ટેકનોલોજી વિકસાવવા અને પરીક્ષણ કરવા માટે અગ્રણી સંશોધન સંસ્થાઓ સાથે સહયોગ કર્યો નથી, તે માત્ર ટેકનોલોજી રાખે છે.
 ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એકપણ નહીં
- 5) “ક્વોન્ટમ લેબોરેટરી” સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
  1. ક્વોન્ટમ ટેકનોલોજીના ક્ષેત્રમાં ભારતીય સેનાનું સંશોધન આગામી પેઢીના સંદેશાવ્યવહારમાં હરણફાળ ભરવામાં મદદ કરશે.
  2. આ ક્વોન્ટમ લેબોરેટરીની સ્થાપના રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા પરિષદ સચિવાલય (NSCS)ની મદદથી કરવામાં આવી છે.
 ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એકપણ નહીં
- 6) બાહ્ય ગ્રહ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
  1. બાહ્ય ગ્રહ શોધવાની ઘણી રીતો છે. પરંતુ ટ્રાન્ઝિટ ફોટોમેટ્રી અને ડોપ્લર સ્પેક્ટ્રોસ્કોપીએ સૌથી વધુ શોધ કરી છે.
  2. બાહ્ય ગ્રહોનો પ્રથમ સંભવિત પુરાવો 1917માં મળી આવ્યો હતો.
 ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એકપણ નહીં
- 7) નાસાના DART મિશનના સંદર્ભમાં નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
  1. DART અવકાશયાન 26 સપ્ટેમ્બર, 2022 સુધીમાં તેના ગંતવ્ય સ્થાને પહોંચી જશે.
  2. ‘DART’ અવકાશયાનનું લક્ષ્ય ‘ડિમોર્ફોસ’ નામનો એક ચંદ્ર છે – ગ્રીકમાં તેનો અર્થ ‘ટુ-ફેસ’ થાય છે.
 ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં (D) આપેલ તમામ

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- 8) ક્વોન્ટમ એન્ટેગલમેન્ટ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. ચીનનું નવું મલ્ટિ-મોડ્યુલ 'તિયાંગોંગ' સ્પેસ સ્ટેશન ઓછામાં ઓછા 100 વર્ષ સુધી કામ કરવા માટે તૈયાર છે.
  2. આ સ્પેસ સ્ટેશન પૃથ્વીની સપાટીથી 340-450 કિમીની ઊંચાઈએ પૃથ્વીની નીચલી ભ્રમણકક્ષામાં કાર્ય કરશે.
  3. આ સ્પેસ સ્ટેશન ચીનને 2030 સુધીમાં એક મોટી સ્પેસ પાવર બનવાનું લક્ષ્ય હાંસલ કરવામાં મદદ કરશે.
- ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
- (A) માત્ર 1 અને 3   (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2   (D) 1, 2 અને 3

- 9) ચીનના તિયાંગોંગ સ્પેસ સ્ટેશન સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. ચીનનું નવું મલ્ટિ-મોડ્યુલ 'તિયાંગોંગ' સ્પેસ સ્ટેશન ઓછામાં ઓછા 100 વર્ષ સુધી કામ કરવા માટે તૈયાર છે.
  2. આ સ્પેસ સ્ટેશન પૃથ્વીની સપાટીથી 340-450 કિમીની ઊંચાઈએ પૃથ્વીની નીચલી ભ્રમણકક્ષામાં કાર્ય કરશે.
  3. આ સ્પેસ સ્ટેશન ચીનને 2030 સુધીમાં એક મોટી સ્પેસ પાવર બનવાનું લક્ષ્ય હાંસલ કરવામાં મદદ કરશે.
- ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
- (A) માત્ર 1 અને 3   (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2   (D) 1, 2 અને 3

GPSC 1/2, PI, PSI/CONSTABLE, S.T.I., Dy.SO, નાયબ મામલતદાર, તલાટી, બિનસચિવાલય ક્લાર્ક, TET, TAT વગેરે વિવિધ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ માટે અત્યંત ઉપયોગી પુસ્તક

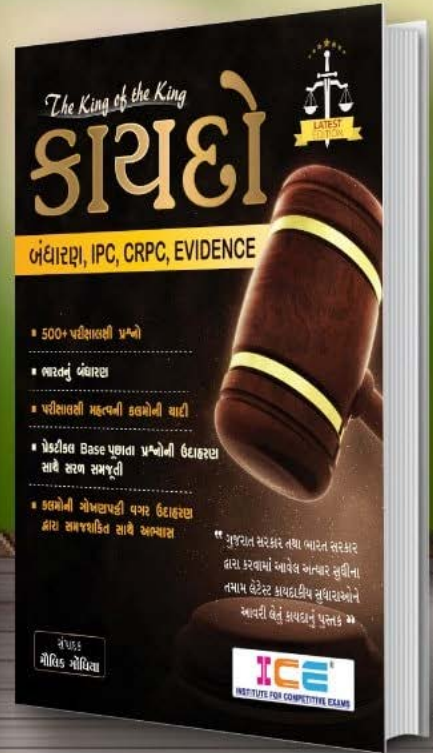
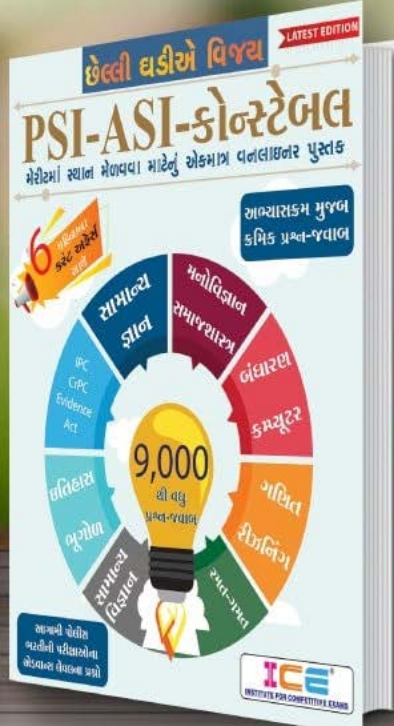
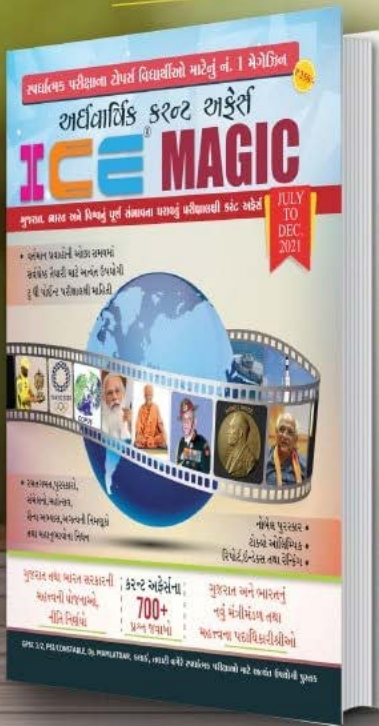
25% OFF

COMBO OFFER

COMBO BOOK

250 + 260 + 320 = ~~830~~

PRICE = 623/-

Available at

iceonline.in

ICE®

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

કેન-બેતવા રિવર ઇન્ટરલિંકિંગ પ્રોજેક્ટ

- એક નવા અભ્યાસ અનુસાર, કેન-બેતવા નદીને એકબીજા સાથે જોડવાના પ્રોજેક્ટથી મધ્યપ્રદેશમાં 'પન્ના ટાઈગર રિઝર્વ'ના મુખ્ય વિસ્તારનો એક મોટો ભાગ ડૂબી જશે, જેનાથી વાઘ અને તેની મુખ્ય શિકાર પ્રજાતિઓ જેમ કે ચિતલ અને સાંભરને મોટું નુકસાન થશે.

વર્તમાન ચિંતાઓ

- આ પ્રોજેક્ટ પન્ના ટાઈગર રિઝર્વમાં 'ક્રિટિકલ ટાઈગર હેબિટેટ'ના 03 ચોરસ કિલોમીટર (10.07 ટકા) વિસ્તારને નષ્ટ કરી શકે છે.
- અભ્યાસ મુજબ, વસવાટના વિભાજન અને 'ડૂબવાના કારણે કનેક્ટિવિટી'ના નુકસાનને કારણે લગભગ 23 ચોરસ કિમી 'ક્રિટિકલ ટાઈગર આવાસ' પરોક્ષ રીતે નાશ પામશે.
- પ્રોજેક્ટ દ્વારા કુલ 50 ચોરસ કિલોમીટરનો વિસ્તાર ડૂબી જશે, જેમાંથી 57.21 ચોરસ કિલોમીટર વિસ્તાર 'પન્ના ટાઈગર રિઝર્વ'માં આવે છે. જે કુલ ડૂબેલા વિસ્તારના 65.50 ટકા હશે.
- કેન-બેતવા રિવર ઇન્ટરલિંકિંગ પ્રોજેક્ટ (KBRIL)ને કારણે, જે વિસ્તાર ડૂબી જશે, ત્યાં પુષ્કળ ફૂલોની ઘનતા અને વિવિધતા છે. આ વિસ્તારમાં સાંભર, ચિતલ, બ્લુ બુલ અને જંગલી ભૂંડ જેવા પ્રાણીઓ મોટી સંખ્યામાં જોવા મળે છે.

ભંડોળ

- કેન્દ્રીય કેબિનેટે 2020-21 માટે ખર્ચ સ્તરે રૂ. 44,605 કરોડના ખર્ચે 'કેન-બેતવા રિવર લિંકિંગ' પ્રોજેક્ટના ભંડોળ અને અમલીકરણને મંજૂરી આપી છે.
- આ પ્રોજેક્ટ માટે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા ₹39,317 કરોડ આપવામાં આવશે, જેમાંથી ₹36,290 કરોડ ગ્રાન્ટના રૂપમાં અને ₹3,027 કરોડ લોનના રૂપમાં હશે.

કેન-બેતવા પ્રોજેક્ટ વિશે

- આ પ્રોજેક્ટ હેઠળ કેન નદીમાંથી બેતવા નદીમાં પાણીનું ટ્રાન્સફર ધૌધન ડેમ અને બે નદીઓને જોડતી નહેર, લોઅર ઓર ડેમ, કોઠા બેરેજ અને બીના સંકુલ બહુહેતુક પ્રોજેક્ટ દ્વારા કરવામાં આવશે.

પ્રોજેક્ટનું મહત્વ

- આ પ્રોજેક્ટ વાર્ષિક ધોરણે 62 લાખ હેક્ટરમાં સિંચાઈ, 62 લાખ લોકોને પીવાનું પાણી પૂરું પાડશે અને 103 મેગાવોટ હાઈડ્રોઈલેક્ટ્રીસિટી અને 27 મેગાવોટ સોલાર પાવરનું ઉત્પાદન કરશે તેવી અપેક્ષા છે.
- આ પ્રોજેક્ટથી મધ્યપ્રદેશ અને ઉત્તર પ્રદેશમાં પાણીની વ્યાપક અછત ધરાવતા 'બુંદેલખંડ પ્રદેશ'ને ઘણો ફાયદો થશે.
- આ પ્રોજેક્ટ કૃષિ પ્રવૃત્તિઓમાં વધારો અને રોજગાર સર્જનને કારણે પછાત બુંદેલખંડ પ્રદેશમાં સામાજિક-આર્થિક સમૃદ્ધિને વેગ આપશે તેવી અપેક્ષા છે.
- આ પ્રોજેક્ટ પ્રદેશમાંથી સ્થળાંતરને રોકવામાં પણ મદદ કરશે.

ઇન્ટરલિંકિંગના ફાયદા

- પાણી અને ખાદ્ય સુરક્ષામાં વધારો
- પાણીનો યોગ્ય ઉપયોગ
- કૃષિને પ્રોત્સાહન
- આપત્તિ શમન
- પરિવહનને પ્રોત્સાહન
- મહત્વપૂર્ણ તથ્યો:
- કેન અને બેતવા નદીઓ મધ્ય પ્રદેશમાં ઉદ્ભવે છે અને યમુનાની ઉપનદીઓ છે.
- કેન નદી ઉત્તર પ્રદેશના બાંદા જિલ્લામાં યમુના નદી અને હમીરપુર જિલ્લામાં બેતવા નદીને મળે છે.
- બેતવા નદી પર રાજઘાટ, પરિયા અને મતાટીલા ડેમ આવેલા છે.
- કેન નદી પન્ના ટાઈગર રિઝર્વમાંથી પસાર થાય છે.

ઇલેક્ટ્રિક વાહનો અપનાવવાના પ્રોત્સાહન માટે સરકારી નીતિઓ

- ભારત નવી યુગની તકનીકોને પ્રોત્સાહિત કરવા અને વર્ષ 2070 સુધીમાં તેના કાર્બન ઉત્સર્જનને નેટ-શૂન્ય કરવા માટે COP26 માં તેની પ્રતિબદ્ધતાને પરિપૂર્ણ કરવા માટે ઇલેક્ટ્રિક વાહનો (EVs) અપનાવવા માટે આક્રમક રીતે પ્રોત્સાહન આપી રહ્યું છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

લક્ષ્ય

- ભારત 2030 સુધીમાં 30 ટકા ખાનગી કાર, 70 ટકા કોમર્શિયલ વાહનો અને 80 ટકા ટુ-વ્હીલર અને શ્રી-વ્હીલર્સને ઇલેક્ટ્રિક વાહનો (EVs)માં રૂપાંતરિત કરવાનું લક્ષ્ય ધરાવે છે.
- આ માટે કેન્દ્ર સરકાર અને રાજ્ય સરકારો ખરીદદારો અને ઉત્પાદકોને વિવિધ પ્રોત્સાહનો આપી રહી છે.

આ માટે લેવામાં આવેલા વિવિધ પગલાં

- ઓટો સેક્ટર માટે PLI સ્કીમ : આ વર્ષે સાપ્ટેમ્બરમાં કેન્દ્રીય કેબિનેટે ભારતમાં ઇલેક્ટ્રિક અને ફ્યુઅલ સેલ વાહનો અને ડ્રોનના સ્થાનિક ઉત્પાદનને વેગ આપવા માટે રૂ. 26,058 કરોડની પ્રોડક્શન-લિંક ઇન્સેન્ટિવ (PLI) સ્કીમને મંજૂરી આપી હતી.
- FAME-II સુધારો: FAME-II (વિદ્યુત વાહનોનું ઝડપી એડોપ્શન અને ઉત્પાદન-II) યોજના હેઠળ, સરકારે ઇલેક્ટ્રિક ટુ-વ્હીલર્સ માટે સબસિડી દરમાં વધારો કરીને પેટ્રોલ-સંચાલિત ટુ-વ્હીલર્સ અને ઇલેક્ટ્રિક વાહનો વચ્ચેના ભાવમાં નોંધપાત્ર ઘટાડો કર્યો છે.
- સ્કેપેજ પોલિસી: આ વર્ષે ઓગસ્ટમાં, સરકારે ‘ગુજરાત ઇન્વેસ્ટર સમિટ’માં ‘વ્હીકલ સ્કેપેજ પોલિસી’ વચ્ચે અલ રીતે લોન્ચ કરી હતી. નીતિનો ઉદ્દેશ પર્યાવરણને અનુકૂળ રીતે અયોગ્ય અને પ્રદૂષિત વાહનોને તબક્કાવાર રીતે દૂર કરવાનો છે.
- કેન્દ્રની સાથે સાથે રાજ્ય સરકારો પણ ભારતમાં ઇલેક્ટ્રિક વાહનોને ઝડપથી અપનાવવા પ્રોત્સાહન આપવા માટે કોઈ કસર છોડી રહી નથી. બેટરી સંચાલિત ઇલેક્ટ્રિક વાહનો (BEVs) ની પહોંચ વધારવા અને અપનાવવા માટે, દિલ્હી, ગુજરાત, ગોવા, મહારાષ્ટ્ર અને રાજસ્થાન સહિત ભારતના લગભગ 20 રાજ્યોની સરકારોએ પહેલેથી જ રાજ્ય-સ્તર, ડ્રાફ્ટ અથવા અંતિમ ‘ઇલેક્ટ્રિક વ્હીકલ નીતિઓ’ જારી કરી છે.

પડકારો

- હાલમાં, ભારતીય ઇલેક્ટ્રિક વ્હીકલ (EV) માર્કેટનો લોકોમાં પ્રવેશ વિશ્વના અન્ય ભાગોની સરખામણીએ ઘણો ઓછો છે.
- મૂડી ખર્ચ ઊંચો છે અને વળતર અને ચૂકવણી અનિશ્ચિત છે.
- ભારતીય ઇલેક્ટ્રિક વાહન ઉદ્યોગ તાજેતરના મહિનાઓમાં રૂપિયાના નાટકીય અવમૂલ્યનને કારણે ખરાબ રીતે ફટકો પડ્યો છે.
- ઇલેક્ટ્રિક વાહનોમાં સ્થાનિક રોકાણ કુલ રોકાણના માત્ર 35% જેટલું છે.
- રોકાણના સંદર્ભમાં ઇલેક્ટ્રિક વાહનોના ઉત્પાદન પર ખરાબ અસર પડશે.

- ભારતમાં ‘ફાસ્ટ એડોપ્શન એન્ડ મેન્યુફેક્ચરિંગ ઓફ હાઇબ્રિડ એન્ડ ઇલેક્ટ્રિક વ્હીકલ્સ’ (FAME ઇન્ડિયા) સ્કીમને વારંવાર આગળ વધારવામાં આવી છે.
- ‘અનિશ્ચિત નીતિ વાતાવરણ’ અને ‘સહાયક ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરનો અભાવ’ ઇલેક્ટ્રિક વાહનોના ઉત્પાદનમાં મુખ્ય અવરોધો છે.
- ભારતમાં લિથિયમ અને કોબાલ્ટનો કોઈ જાણીતો ભંડાર નથી, જેના કારણે ભારતીય ઇલેક્ટ્રિક વાહન (EV) બજાર જાપાન અને ચીનમાંથી લિથિયમ-આયન બેટરીની આયાત પર નિર્ભર છે.

સમયની માંગ

- ઇલેક્ટ્રિક વાહનોને અસરકારક રીતે રજૂ કરવા માટે, આપણે સંપૂર્ણ ઇકોસિસ્ટમ વિકસાવવા માટે નક્કર પ્રયાસો કરવાની જરૂર છે.
- વાહનોને બદલે બેટરી પર સબસિડી આપવાની જરૂરિયાત છે કારણકે બેટરીની કિંમત વાહનની કિંમત કરતાં અડધી હોય છે.
- ઇલેક્ટ્રિક ટુ-વ્હીલર્સના પ્રમોશન પર વધુ ધ્યાન આપવાની જરૂર છે, કારણ કે દેશના કુલ વાહનોમાં ટુ-વ્હીલરનો હિસ્સો 76 ટકા છે અને તેઓ વધુ ઇંધણ વાપરે છે.
- રોકાણ આકર્ષવા માટે ચાર્જિંગ સ્ટેશનનું વિશાળ નેટવર્ક ઊભું કરવાની જરૂર છે.
- ચાર્જિંગ પોઇન્ટ સ્થાપિત કરવા માટે ટેક પાર્ક, સાર્વજનિક બસ ડેપો અને મલ્ટિપ્લેક્સમાં કામ કરવાની જગ્યાઓ યોગ્ય છે. બેંગલોરમાં, કેટલાક મોલમાં પાર્કિંગમાં ચાર્જિંગ પોઇન્ટ સ્થાપિત કરવામાં આવ્યા છે.
- મોટા વેપારીઓ ‘કોર્પોરેટ સોશિયલ રિસ્પોન્સિબિલિટી કમ્પ્લાયન્સ’ના રૂપમાં ચાર્જિંગ સ્ટેશનમાં રોકાણ કરી શકે છે.
- ભારતને ઇલેક્ટ્રિક વાહનો માટે બેટરી બનાવવા માટે કાચા માલની જરૂર છે, તેથી બોલિવિયા, ઓસ્ટ્રેલિયા અને ચિલીમાં ‘લિથિયમ ફીલ્ડ્સ’ સુરક્ષિત કરવી એ ઓઇલ ફિલ્ડ્સ ખરીદવા જેટલું જ મહત્વપૂર્ણ છે.

અટલ ઇનોવેશન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ એચિવમેન્ટ રેન્કિંગ (ARIIA)

- તાજેતરમાં ‘અટલ રેન્કિંગ ઓફ ઇન્સ્ટિટ્યુશનસ ઓન ઇનોવેશન અચીવમેન્ટ્સ 2021’ (ARIIA) બહાર પાડવામાં આવ્યું છે.

અટલ ઇનોવેશન રેન્કિંગ 2021

- ‘અટલ ઇનોવેશન રેન્કિંગ્સ’ (ARIIA) 2021 હેઠળ, સહભાગી સંસ્થાઓને બે મુખ્ય શ્રેણીઓમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવી છે -

તકનીકી અને બિન-તકનીકી. આ ઉપરાંત, આ રેન્કિંગને સાત પેટા કેટેગરીમાં વહેંચવામાં આવી છે.

તકનીકી સંસ્થા

- ટોચની ત્રણ સંસ્થાઓ: IIT મદ્રાસ આ કેટેગરીમાં સતત ત્રીજી વખત ટોચનું સ્થાન મેળવ્યું છે. આ પછી યાદીમાં IIT બોમ્બે અને IIT દિલ્હી અનુક્રમે બીજા અને ત્રીજા સ્થાને છે.

બિન-તકનીકી સંસ્થાઓ

- આ શ્રેણી હેઠળ, ટોચની કેન્દ્રીય યુનિવર્સિટીઓમાં 'ઇન્દિરા ગાંધી નેશનલ ઓપન યુનિવર્સિટી' (IGNOU), દિલ્હી અને 'ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ મેનેજમેન્ટ' (IIM), કોલ્લિકોડનો સમાવેશ થાય છે.

રેન્કિંગ પદ્ધતિ

- 'અટલ ઇનોવેશન એચિવમેન્ટ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ રેન્કિંગ' (ARIIA), નવ માપદંડો હેઠળ સહભાગી સંસ્થાઓનું મૂલ્યાંકન કર્યા પછી તૈયાર કરવામાં આવેલ છે:
- શ્રેણીબદ્ધ પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા 'નવીન અને ઉદ્યોગસાહસિક માનસિકતા' વિકસાવવી.
- શીખવવું અને શીખવું: ઉચ્ચ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ (HEIs) દ્વારા શરૂ કરાયેલ 'ઇનોવેશન એન્ડ એન્ટરપ્રેન્યોરશિપ (I&E)' અને 'Intellectual Property Rights' (IPR) સંબંધિત શૈક્ષણિક કાર્યક્રમો.
- 'ઉચ્ચ શિક્ષણની સંસ્થાઓ'માં નવીનતા અને સાહસિકતાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે સમર્પિત ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને સુવિધાઓ.
- 'ઉચ્ચ શિક્ષણની સંસ્થાઓ' સાથે મળીને નવીનતાઓ/વિચારોની રચના અને માન્યતા.
- 'ઉચ્ચ શિક્ષણની સંસ્થાઓ' અને તેમની માન્યતા સાથે જોડાણમાં સ્થપાયેલ સાહસો.
- 'ઇન્સ્ટિટ્યુશન્સ ઓફ હાયર એજ્યુકેશન'માં ઇન્ક્યુબેટેડ ઇનોવેશન અને સ્ટાર્ટઅપ્સને સમર્થન આપવા માટે એન્જલ અને વીસી ફંડ/રોકાણ ઉપલબ્ધ કરાવો અને 'ઇનોવેશન એન્ડ એન્ટરપ્રેન્યોરશિપ' (I&E) પહેલ માટે સહયોગ અને સહ-નિર્માણને પ્રોત્સાહન આપવું.
- બૌદ્ધિક સંપત્તિ (IP), ઉત્પાદન અને વેપારીકરણ.
- I&E પ્રવૃત્તિઓના પ્રચાર અને સમર્થન પરનું વાર્ષિક બજેટ: 'ઇનોવેશન એન્ડ એન્ટરપ્રેન્યોરશિપ' (I&E) અને 'ઇન્ટેલેક્ચ્યુઅલ પ્રોપર્ટી રાઇટ્સ' (IPR), ઇન્ક્યુબેશન સર્વિસમાંથી સ્ટાર્ટઅપ્સ અને બૌદ્ધિક સંપદા (IPR) માટે સંલગ્ન પ્રવૃત્તિઓ પરનો કુલ ખર્ચ કુલ આવક દ્વારા કમાણી કરવામાં આવી છે. ઉચ્ચ શિક્ષણનું વ્યાપારીકરણ અને IP ના નવીનતાઓમાંથી).
- શિક્ષણ મંત્રાલય (MOE) ની 'I&E' પહેલમાં 'ઉચ્ચ શિક્ષણની સંસ્થાઓ'ની ભાગીદારી.

ARIIA શું છે?

- 'અટલ ઇનોવેશન એચિવમેન્ટ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ રેન્કિંગ' (ARIIA) એ શિક્ષણ મંત્રાલય (MOE)ની પહેલ છે.
- તેનો અમલ AICTE અને શિક્ષણ મંત્રાલયના 'ઇનોવેશન સેલ' દ્વારા કરવામાં આવે છે.
- ઉદ્દેશ્ય: નવીનતા-સંબંધિત સૂચકાંકોના આધારે દેશમાં ઉચ્ચ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ અને યુનિવર્સિટીઓને વ્યવસ્થિત રીતે ક્રમાંકિત કરવી.

મહત્વ

- ARIIA રેન્કિંગ ભારતીય સંસ્થાઓને તેમની માનસિકતાને ફરીથી દિશામાન કરવા અને ઉચ્ચ ગુણવત્તાના સંશોધન, નવીનતા અને ઉદ્યોગસાહસિકતાને પ્રોત્સાહિત કરવા ઇકોસિસ્ટમ બનાવવા માટે પ્રેરણા આપશે.
- ARIIA માં નવીનતાઓ જથ્થાને બદલે ગુણવત્તા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે અને રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે આ નવીનતાઓની વાસ્તવિક અસરને માપવાનો પ્રયાસ કરે છે.
- ARIIA રેન્કિંગ સંસ્થાઓને વૈશ્વિક સ્તરે સ્પર્ધાત્મક અને નવીનતાના અગ્રણી બનાવવા માટે ભાવિ વિકાસની ગતિ અને દિશા પણ નક્કી કરશે.

શ્યામા પ્રસાદ મુખર્જી રૂર્બન મિશન

- નવીનતમ સર્વેક્ષણ મુજબ યોજનાની કામગીરીનું વિશ્લેષણ:
- શ્યામા પ્રસાદ મુખર્જી રૂર્બન મિશન (SPMRM) ના અમલીકરણમાં તેલંગાણા પ્રથમ ક્રમે રહ્યું છે.
- આ પછી SPMRM ના અમલીકરણમાં તમિલનાડુ અને ગુજરાત અનુક્રમે બીજા અને ત્રીજા ક્રમે રહ્યાં છે.

શ્યામા પ્રસાદ મુખર્જી રૂર્બન મિશન વિશે

- શ્યામા પ્રસાદ મુખર્જી રૂર્બન મિશન (SPMRM) 21 ફેબ્રુઆરી, 2016 ના રોજ શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ કાર્યક્રમ ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં ઉત્પેરક હસ્તક્ષેપ કરવા માટે રચાયેલ છે જે વિકાસના દ્વાર પર પહોંચી ગયા છે.
- કેન્દ્રીય ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રાલય દ્વારા શરૂ કરાયેલ 'શ્યામા પ્રસાદ મુખર્જી રૂર્બન મિશન' અવકાશી આયોજન દ્વારા 'ક્લસ્ટર આધારિત સંકલિત વિકાસ' પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- આ હેઠળ, દેશભરમાં આવા ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં ગ્રામીણ ક્લસ્ટરોની ઓળખ કરવામાં આવે છે, જે શહેરીકરણના વધતા સંકેતો દર્શાવે છે જેમ કે શહેરી ઘનતામાં વધારો, બિન-ખેતી રોજગારનું ઉંચું સ્તર, આર્થિક પ્રવૃત્તિમાં વધારો અને અન્ય સામાજિક-આર્થિક પરિમાણો.
- તે કેન્દ્રીય પ્રાયોજિત યોજના છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- ઘિરાણ: આ કાર્યક્રમ હેઠળનો ખર્ચ મેદાની પ્રદેશના રાજ્યો માટે 60:40 ના ગુણોત્તરમાં અને હિમાલય અને ઉત્તર પૂર્વીય રાજ્યો માટે 90:10 ના ગુણોત્તરમાં કેન્દ્ર અને રાજ્યો વચ્ચે વહેંચવામાં આવે છે.
- યોજનાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય સુવિધાઓ અને સેવાઓ સંબંધિત આર્થિક, તકનીકી અને ગ્રામીણ-શહેરી વિભાજનને દૂર કરવાનો છે.

વિકાસ

- મિશન હેઠળ, કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા જિલ્લા વહીવટીતંત્ર સાથે સંકલન કરીને અને ગામડાઓની આત્માને અકબંધ રાખીને શહેરોની તર્જ પર ગ્રામીણ ગ્રામ પંચાયતો અને ગામડાઓનો બહુ-સ્તરીય તબક્કાવાર વિકાસ કરવા માટે પગલાં લેવામાં આવે છે.

'રૂર્બન ક્ષેત્ર' શું છે?

- 'રૂર્બન ક્લસ્ટર', મેદાનો અને દરિયાકાંઠાના વિસ્તારોમાં આશરે 25,000 થી 50,000 ની વસ્તી તથા રણ, પર્વતીય અથવા આદિવાસી વિસ્તારોમાં 5,000 થી 15,000 વસ્તી ધરાવતા ભૌગોલિક રીતે સંલગ્ન ગામોનો સમૂહ છે. આ ક્લસ્ટર્સ સામાન્ય રીતે વૃદ્ધિની સંભાવના દર્શાવે છે, તથા આ સ્થાનો આર્થિક વૃદ્ધિ માટે જરૂરી ચાલક પરિબલો ધરાવે છે અને સ્થાનિક અને સ્પર્ધાત્મક લાભ લેવા સક્ષમ છે.

આ મિશન હેઠળ પરિકલ્પિત પરિણામો

- આર્થિક, તકનીકી અને સુવિધાઓ તથા સેવાઓ સંબંધિત ગ્રામીણ-શહેરી વિભાજનને દૂર કરવું.
- ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં ગરીબી અને બેરોજગારી ઘટાડવા પર ભાર મુકીને સ્થાનિક આર્થિક વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવું.
- ક્ષેત્રમાં વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવું.
- ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં રોકાણ આકર્ષિત કરવું.

જરૂરિયાત

- 2011ની વસ્તી ગણતરી મુજબ, ભારતમાં 6 લાખથી વધુ ગામડાઓ અને લગભગ 7,000 નગરો અને શહેરી કેન્દ્રો છે. કુલ વસ્તીમાંથી, ગ્રામીણ વસ્તી 69% અને શહેરી વસ્તી 31% છે.
- દેશની લગભગ 70% વસ્તી ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં રહે છે અને કુલ શ્રમ શક્તિના લગભગ 50% હજુ પણ ખેતી પર નિર્ભર છે, જે પૂરતું ઉત્પાદક નથી.
- દેશના મોટા ભાગના ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં, અલગ-અલગ વસાહતો જોવા મળતી નથી, પરંતુ એકબીજાની નજીક સ્થિત 'વસાહતો'નું જૂથ હોય છે. આ ક્લસ્ટરોમાં સામાન્ય રીતે વધુ વૃદ્ધિની સંભાવના હોય છે, આર્થિક વૃદ્ધિ માટે આવશ્યક ચાલક પરિબલોની હાજરી સાથે, તેઓ સ્થાનિક અને સ્પર્ધાત્મક લાભ લેવા સક્ષમ છે.

- એકવાર વિકસિત થયા પછી આ જૂથોને 'રૂર્બન' તરીકે વર્ગીકૃત કરી શકાય છે.

કાપડ ઉદ્યોગ માટે 'પ્રોડક્શન લિંક ઇન્સેન્ટિવ (PLI)' યોજના

- તાજેતરમાં, આ વર્ષે સપ્ટેમ્બરમાં કાપડ મંત્રાલય દ્વારા જાહેર કરાયેલ 'પ્રોડક્શન લિંક સ્કીમ ફોર ટેક્સટાઇલ' યોજના માટે 1 જાન્યુઆરીથી અરજીઓ સ્વીકારવાની માહિતી આપવામાં આવી છે.

યોજના વિશે

- કાપડ ઉદ્યોગ માટે રૂ. 10,683 કરોડના બજેટરી ખર્ચ સાથે સરકાર દ્વારા 'પ્રોડક્શન લિંક ઇન્સેન્ટિવ સ્કીમ (PLI Scheme)' શરૂ કરવામાં આવી છે.
- આ PLI સ્કીમ એ 'PLI સ્કીમ્સ'નો એક ભાગ છે, જે 1.97 લાખ કરોડના કુલ અંદાજપત્રીય પરિવ્યય સાથે અગાઉ 13 ક્ષેત્રો માટે કેન્દ્રીય બજેટ 2021-22માં જાહેર કરવામાં આવી હતી.

ખાસ ફોકસ વિસ્તાર

- 'ટેક્સટાઇલ ઉદ્યોગ' માટે PLI યોજનાનો ઉદ્દેશ્ય મોંઘા માનવસર્જિત ફાઇબરમાંથી નિર્મિત કાપડ, વસ્ત્રો અને તકનિકી કાપડને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.

લાયકાત પ્રક્રિયા

- કોઈપણ વ્યક્તિ (એક પેઢી/કંપની સહિત), જે નિર્દિષ્ટ સેગમેન્ટ્સ (MMF ફેબ્રિક્સ, ગારમેન્ટ)ના ઉત્પાદનો અને ટેક્નિકલ ટેક્સટાઇલ ઉત્પાદનોના ઉત્પાદન માટે પ્લાન્ટ, મશીનરી, સાધનો અને બાંધકામના કામો (જમીન અને વહીવટી મકાનની કિંમત સિવાય) માં રોકાયેલી સ્કીમમાં ઓછામાં ઓછા રૂ. 300 કરોડનું રોકાણ કરવા માટે તૈયાર છે, તે આ સ્કીમના પ્રથમ ભાગમાં સહભાગિતા માટે અરજી કરવા માટે પાત્ર બનશે.
- બીજા ભાગમાં, કોઈપણ વ્યક્તિ (એક પેઢી/કંપની સહિત), જે ઓછામાં ઓછું રૂ. 100 કરોડનું રોકાણ કરવા ઈચ્છુક હોય, તે યોજનાના આ ભાગમાં સહભાગિતા માટે અરજી કરવા પાત્ર હશે.

પ્રોત્સાહન

- PLI યોજના હેઠળ, કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા લાયક ઉત્પાદકોને વધારાના ઉત્પાદન પર પ્રોત્સાહનો આપીને સબસિડી આપવામાં આવશે.

- > પ્લાન્ટ, મશીનરી, ઇક્વિપમેન્ટ અને સિવિલ વર્કસમાં રૂ. 300 કરોડથી વધુનું રોકાણ કરતી કંપનીઓને તેમના ટર્નઓવરના 15 ટકાનું પ્રોત્સાહન મળશે. રોકાણના ત્રીજા વર્ષમાં આ ટર્નઓવર રૂ. 600 કરોડનું હોવું જોઈએ.
- > રૂ. 100 કરોડથી રૂ. 300 કરોડની વચ્ચેનું રોકાણ કરતી કંપનીઓ પણ ડ્યુટી રિફંડ અને પ્રોત્સાહનો (તેમના ટર્નઓવરના 15 ટકાથી ઓછા) મેળવવાને પાત્ર હશે.
- > આ યોજનાથી સરકારને “રૂ. 19,000 કરોડથી વધુનું નવું રોકાણ અને રૂ. 3 લાખ કરોડથી વધુનો સંચિત વ્યવસાય” મળવાની અપેક્ષા છે.

મહત્વ

- > PLI યોજના સ્થાનિક ઉત્પાદનને નોંધપાત્ર પ્રોત્સાહન આપશે, અને ‘આત્મનિર્ભર ભારત’ની ભાવના સાથે વૈશ્વિક બજારોમાં મોટી અસર કરવા માટે કાપડ ઉદ્યોગને તૈયાર કરશે. આ યોજના આ ક્ષેત્રમાં વધુ રોકાણ આકર્ષવામાં પણ મદદ કરશે.

જરૂરિયાત

- > કાપડના આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારમાં માનવસર્જિત અને તકનીકી કાપડનો હિસ્સો બે તૃતીયાંશ છે. મેન-મેઈડ ફાઇબર (MMF) અને કાપડ ઉદ્યોગમાંથી બનેલા વસ્ત્રોના ઇકોસિસ્ટમમાં ભારતને યોગદાન આપવા સક્ષમ બનાવવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે આ યોજનાને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

ગુડ ગવર્નન્સ ઇન્ડેક્સ 2021

- > 25 ડિસેમ્બરના રોજ ‘ગુડ ગવર્નન્સ ડે’ નિમિત્તે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા ‘ગુડ ગવર્નન્સ ઇન્ડેક્સ (GGI) 2021’ બહાર પાડવામાં આવ્યો છે.

‘ગુડ ગવર્નન્સ ઇન્ડેક્સ’ (GGI) વિશે

- > આ ઇન્ડેક્સ ‘ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ એડમિનિસ્ટ્રેટિવ રિફોર્મ્સ એન્ડ પબ્લિક ગ્રીવન્સ’ (DARPG) દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે.
- > ‘ગુડ ગવર્નન્સ ઇન્ડેક્સ’ (GGI) એ રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં શાસનની સ્થિતિ અને આવી સરકારો દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલા વહીવટી હસ્તક્ષેપોની અસરનું મૂલ્યાંકન કરવા માટેની વ્યવસ્થા છે.
- > GGI નો ઉદ્દેશ્ય તમામ રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં શાસનની સરખામણી માટે માત્રાત્મક ડેટા પ્રદાન કરવાનો છે અને તેના દ્વારા રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોને પરિણામલક્ષી અભિગમ અપનાવવા અને શાસનમાં પરિવર્તન માટે યોગ્ય વ્યૂહરચના અમલમાં મૂકવા સક્ષમ બનાવવાનો છે.
- > ગુડ ગવર્નન્સ ઇન્ડેક્સ (GGI) 2021ના માળખામાં દસ ક્ષેત્રો અને 58 સૂચકાંકોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

GGI 2021 ના વિસ્તારો આ પ્રમાણે છે

- > કૃષિ અને સંલગ્ન ક્ષેત્ર,
- > વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ,
- > માનવ સંસાધન વિકાસ,
- > જાહેર આરોગ્ય,
- > જાહેર ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને ઉપયોગિતાઓ,
- > આર્થિક શાસન,
- > સામાજિક કલ્યાણ અને વિકાસ,
- > ન્યાયિક અને જાહેર સુરક્ષા,
- > પર્યાવરણ અને
- > નાગરિક-કેન્દ્રિત શાસન.
- > ગુડ ગવર્નન્સ ઇન્ડેક્સ 2020-21માં રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોને ચાર શ્રેણીઓમાં વિભાજિત કરવામાં આવ્યા છે. આ શ્રેણીઓ છે:
  - > અન્ય રાજ્યો - ગ્રુપ A,
  - > અન્ય રાજ્યો - ગ્રુપ બી,
  - > ઉત્તર-પૂર્વ અને પહાડી રાજ્યો અને
  - > કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ.

વિવિધ રાજ્યોનું પ્રદર્શન

- > 10 પ્રદેશોને આવરી લેતા, ગુજરાત, મહારાષ્ટ્ર અને ગોવા ‘એકંદર રેન્કિંગ’માં ટોચ પર છે.
- > ગુડ ગવર્નન્સ ઇન્ડેક્સ- 2021 અનુસાર, 20 રાજ્યોએ તેમના એકંદર GGI સ્કોર્સમાં GGI- 2019 ની સરખામણીમાં સુધારો કર્યો છે.
- > કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોની શ્રેણીમાં દિલ્હીએ ‘ઓવરઓલ રેન્કિંગ’માં ટોચનું સ્થાન મેળવ્યું છે.
- > ઉત્તર પ્રદેશ તમામ ક્ષેત્રોમાં ‘વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ’માં ટોચ પર છે.
- > ઉત્તર-પૂર્વ અને પહાડી રાજ્યોની શ્રેણીમાં, GGI 2019 ની સરખામણીમાં મિઝોરમ અને જમ્મુ અને કાશ્મીરમાં અનુક્રમે 4 ટકા અને 3.7 ટકાનો એકંદર વધારો નોંધાયો છે.

ગુડ ગવર્નન્સ ઇન્ડેક્સની મર્યાદાઓ

- > ઇન્ડેક્સની મર્યાદા મોટાભાગે ડેટાની ઉપલબ્ધતા દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે છે, પરંતુ જેમ જેમ ડેટા અધિકૃત અને વિશ્વસનીય સરકારી સ્ત્રોતોમાંથી ઉપલબ્ધ થાય છે, તેમ સમય જતાં આ મર્યાદાને દૂર કરી શકાય છે.
- > ઇનપુટ અને પ્રક્રિયા આધારિત સૂચકાંકોના મહત્વ સાથે સંમત થતાં, ગુડ ગવર્નન્સ ઇન્ડેક્સ ફેમવર્ક માત્ર પરિણામ/આઉટપુટ આધારિત સૂચકાંકો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવા માટે મર્યાદિત છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

વડાપ્રધાન મોદી દ્વારા પીએમ કિસાન સન્માન નિધિનો 10મો હપ્તો જાહેર

- 1 જાન્યુઆરી, 2022ના રોજ, વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા પ્રધાનમંત્રી કિસાન સન્માન નિધિનો 10મો હપ્તો બહાર પાડવામાં આવ્યો. આ હપ્તામાં 10 કરોડથી વધુ લાભાર્થીઓને 20,000 કરોડ રૂપિયા આપવામાં આવશે.

પીએમ કિસાન સન્માન નિધિ

- આ યોજના હેઠળ, ભારત સરકાર નાના અને સીમાંત ખેડૂતોના ખાતામાં રૂ.6,000 ટ્રાન્સફર કરે છે. આ પૈસા ત્રણ હપ્તામાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવે છે. 2,000 રૂપિયાનો પ્રથમ હપ્તો એપ્રિલથી જૂન વચ્ચે ચૂકવવામાં આવે છે. બીજો હપ્તો ઓગસ્ટ અને નવેમ્બર વચ્ચે ચૂકવવામાં આવે છે. ત્રીજો હપ્તો ડિસેમ્બરથી માર્ચ વચ્ચે ચૂકવવામાં આવે છે.

યોજના વિશે

- આ યોજના 2018 માં શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- આ યોજના એવા ખેડૂતોને નાણાકીય સહાય પૂરી પાડે છે જેમની પાસે બે હેક્ટર સુધીની જમીન છે.
- અત્યાર સુધી, ભારત સરકારે આ યોજના હેઠળ 75,000 કરોડ રૂપિયા આપ્યા છે.
- તેનો ધ્યેય 125 મિલિયન ખેડૂતોને આવરી લેવાનો છે.

ICE FACT

પીએમ-કિસાન પોર્ટલ:

- આ યોજનાના લાભાર્થીઓ તેમની અરજીનું સ્ટેટસ પીએમ-કિસાન પોર્ટલ (<https://pmkisan.gov.in/>) પર ચકાસી શકે છે. તેઓ મોબાઇલ નંબર અથવા આધાર નંબર અથવા એકાઉન્ટ નંબર દાખલ કરીને વિગતો મેળવી શકે છે.
- તે ખેડૂતનું નામ અને તેના બેંક ખાતામાં મોકલવામાં આવેલી રકમ આપશે.

ઇલેક્ટોરલ બોન્ડ્સનો (Electoral Bonds) 19મો તબક્કો મંજૂર

- કેન્દ્ર સરકારે પાંચ રાજ્યોમાં વિધાનસભા ચૂંટણી પહેલાં 31 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ ચૂંટણી બોન્ડના 19માં તબક્કાને મંજૂરી આપી.

મુખ્યમુદ્દા

- ઇલેક્ટોરલ બોન્ડનું વેચાણ 1 જાન્યુઆરીથી 10 જાન્યુઆરી, 2022 સુધી ખુલ્લું રહેશે.
- સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા (SBI) ને તેની 29 અધિકૃત શાખાઓ દ્વારા બોન્ડ જારી કરવા અને રોકડ કરવા માટે અધિકૃત કરવામાં આવી છે.
- 5 રાજ્યો ઉત્તર પ્રદેશ, ઉત્તરાખંડ, હિમાચલ પ્રદેશ, પંજાબ અને ગોવામાં વિધાનસભા ચૂંટણી યોજાવાની છે.

ચૂંટણી બોન્ડ શું છે?

- ચૂંટણી બોન્ડ એ રાજકીય પક્ષોને દાન આપવા માટે ઉપયોગમાં લેવાતા નાણાકીય સાધન છે. આ બોન્ડ કોઈપણ મહત્તમ મર્યાદા વિના રૂ. 1000, 10000, 1 લાખ, 10 લાખ અને 1 કરોડના ગુણાંકમાં જારી કરવામાં આવે છે. આ બોન્ડ્સ જારી કરવા માટે SBI એકમાત્ર અધિકૃત બેંક છે. ઈશ્યુ થયાની તારીખથી, આ બોન્ડ પંદર દિવસ માટે માન્ય છે. તેઓ રજિસ્ટર્ડ રાજકીય પક્ષના નિયુક્ત ખાતામાં રિડીમ કરી શકાય છે. તેમાં દાન આપનાર વ્યક્તિના નામનો ક્યાંય ઉલ્લેખ થતો નથી.

કોણ બોન્ડ ખરીદી શકે છે?

- કોઈપણ વ્યક્તિ, જે ભારતનો નાગરિક છે, જાન્યુઆરી, એપ્રિલ, જુલાઈ અને ઓક્ટોબર મહિનામાં દરેક દસ દિવસ માટે આ બોન્ડ ખરીદી શકે છે. વ્યક્તિઓ અન્ય વ્યક્તિઓ સાથે એકલા અથવા સંયુક્ત રીતે બોન્ડ ખરીદી શકે છે.

બોન્ડનું વેચાણ

- ચૂંટણી બોન્ડની પ્રથમ બેચનું વેચાણ માર્ચ 1-10, 2018 દરમિયાન થયું હતું. બોન્ડ વેચાણનો 18મો તબક્કો સપ્ટેમ્બર 1-10, 2021 વચ્ચે થયો હતો.

કયા પક્ષો દાન લઈ શકે છે?

- જનપ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ, 1951 હેઠળ નોંધાયેલ પક્ષો ચૂંટણી બોન્ડ દ્વારા દાન મેળવવા માટે હકદાર છે. વધુમાં, આ પક્ષોને અગાઉની ચૂંટણીઓમાં 1% કરતા ઓછા મત મળ્યા ન હોવા જોઈએ.

ભારત સેમિકન્ડક્ટર મિશન

- ઈન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી મંત્રી અશ્વિની વૈષ્ણવે 29 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ ઇન્ડિયા સેમિકન્ડક્ટર મિશનની શરૂઆત કરી.

મુખ્યમુદ્દા

- આ યોજના હેઠળ, રસ ધરાવતી કંપનીઓ કે જેઓ સેમિકન્ડક્ટર્સ વિકસાવવા અને ભારતમાં મેન્યુફેક્ચરિંગ ઈકોસિસ્ટમનું પ્રદર્શન કરવા કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિર્ધારિત રૂ. 76,000 કરોડના પ્રોત્સાહનનો લાભ લેવા માંગે છે, તેઓ 1 જાન્યુઆરી, 2022થી તેના માટે અરજી કરવાનું શરૂ કરી શકે છે.
- આ યોજના માટે અરજીઓ મેળવવા માટે એક પોર્ટલ તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે.

ભારત સેમિકન્ડક્ટર મિશન (ISM)

- ISM એ ડિજિટલ ઈન્ડિયા કોર્પોરેશનનો એક વિશિષ્ટ અને સ્વતંત્ર બિઝનેસ વિભાગ છે.
- ઈલેક્ટ્રોનિક્સ મેન્યુફેક્ચરિંગ અને ડિઝાઇનમાં ભારત વૈશ્વિક હબ તરીકે ઉભરી આવે તે માટે ઈકોસિસ્ટમને પ્રદર્શિત કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે આ મિશનની સ્થાપના કરવામાં આવી છે.
- તે સેમિકન્ડક્ટર ફેબ સ્કીમ અને ડિસ્પ્લે ફેબ સ્કીમ હેઠળ અરજદારો સાથે વાતચીત કરવા માટે અધિકૃત છે.
- AMOLED-આધારિત ડિસ્પ્લે પેનલ્સ અથવા TFT LCDsના ઉત્પાદનમાં મોટા રોકાણોને આકર્ષવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે આ યોજના શરૂ કરવામાં આવી હતી.

પૃષ્ઠભૂમિ

- આ યોજના 21 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને માહિતી ટેકનોલોજી મંત્રાલય દ્વારા સૂચિત કરવામાં આવી હતી.

નાણાકીય મદદ

- મંત્રાલયે સમગ્ર ભારતમાં ચોક્કસ પ્રકારના સિલિકોન આધારિત સેમિકન્ડક્ટર ફેબ્સ સ્થાપવા માટે પ્રોજેક્ટ ખર્ચના 50% સુધીની નાણાકીય સહાયને મંજૂરી આપી છે. મંજૂરીની તારીખથી 6 વર્ષ માટે નાણાકીય સહાય પૂરી પાડવામાં આવશે. ભારતમાં ડિસ્પ્લે ફેબની સ્થાપના માટે યોજના હેઠળ ફેબ દીઠ આશરે રૂ. 12,000 કરોડની સહાય ફરજિયાત છે. એકંદરે, કેન્દ્ર સરકારે ભારતને ઈલેક્ટ્રોનિક્સ ઉત્પાદનના વૈશ્વિક હબ તરીકે સ્થાપિત કરવા માટે રૂ. 2.30 ટ્રિલિયનની સહાય પૂરી પાડવા માટે પ્રતિબદ્ધ છે.

મહિલાઓ માટે તમિલનાડુની નવી નીતિ 2021

- તમિલનાડુએ 29 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ તેની “મહિલાઓ માટેની નવી નીતિ 2021” બહાર પાડી છે. આ નીતિ પાંચ વર્ષથી વધુ સમય માટે અમલમાં રહેશે.

નવી નીતિની મુખ્ય જોગવાઈઓ

- નવી નીતિમાં શાળા અને કોલેજની છોકરીઓ માટે માર્શલ આર્ટની તાલીમ આપવાની જોગવાઈ છે.
- આ પોલિસી મનરેગા હેઠળ તમામ એકલ-મુખી પરિવારો અને સ્ત્રી-મુખ્ય પરિવારો માટે વધુ 50 વ્યક્તિ-દિવસની જોગવાઈ કરે છે.
- રજિસ્ટર્ડ પાર્ટીઓમાં પણ મહિલાઓને 33.3% પ્રતિનિધિત્વ મળશે.
- કસ્તુરબા ગાંધી બાલિકા વિદ્યાલયનો કાર્યક્ષેત્ર ખાસ કરીને શૈક્ષણિક રીતે પછાત બ્લોક્સમાં વિસ્તારવામાં આવશે, જેથી 19 વર્ષની વય સુધીની કિશોરીઓને આવરી લેતા આ પગલું તેમને તેમનું શાળાકીય શિક્ષણ પૂર્ણ કરવામાં મદદ કરશે.
- આ નીતિનો હેતુ સમાજના વંચિત વર્ગોમાંથી, ખાસ કરીને STEM વિષયોમાં દર વર્ષે ઓછામાં ઓછી 1,000 મહિલા વિદ્યાર્થી સંશોધકોને સહાય કરવાનો છે.

મહિલા મૈત્રીપૂર્ણ પરિવહન

- નવી નીતિ હેઠળ તમામ પ્રકારના પરિવહનને મહિલા મૈત્રીપૂર્ણ બનાવવામાં આવશે. બસોમાં પ્રથમ અડધી સીટો મહિલાઓ માટે રાખવામાં આવશે. ફ્રન્ટ એક્સિસ અથવા એન્ટ્રન્સનો ઉપયોગ માત્ર મહિલાઓ જ કરશે.

મહિલાઓ માટે ફ્રી કોચિંગ ક્લાસ

- તમિલનાડુ સરકાર મહિલાઓની સહભાગિતાને પ્રોત્સાહિત કરવા JEE, UPSC, CAT અને TNPSC સહિતની પરીક્ષાઓ તેમજ ઉચ્ચ મેનેજમેન્ટ અને ટેકનિકલ અભ્યાસક્રમો માટે મફત અથવા સબસિડીવાળા કોચિંગ વર્ગો પણ પ્રદાન કરશે. ઉચ્ચ શિક્ષણ માટે જતી વિદ્યાર્થીનીઓને શિક્ષણ લોન પર ઓછામાં ઓછા 3% વ્યાજ સબવેન્શન આપવામાં આવશે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

CESL એ ગ્રામ ઉજાલા કાર્યક્રમ હેઠળ 50 લાખ LED બલ્બનું વિતરણ કર્યું

- સરકારી કંપની CESL એ ગ્રામ ઉજાલા કાર્યક્રમ હેઠળ 50 લાખ LED બલ્બનું વિતરણ કરવાનું લક્ષ્ય હાંસલ કર્યું છે. ગ્રામ ઉજાલા કાર્યક્રમના કરોડોના પ્રોજેક્ટ હેઠળ આ લક્ષ્ય હાંસલ કરવામાં આવ્યું છે.

મુખ્યમુદ્દા

- CESL માર્ચ, 2021 માં કેન્દ્રીય ઉર્જા અને નવી અને નવીનીકરણીય ઉર્જા મંત્રી આર.કે. સિંઘના માર્ગદર્શન અને નેતૃત્વ હેઠળ આ કાર્યક્રમની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી.
- તેણે ડિસેમ્બરમાં રાષ્ટ્રીય ઉર્જા સંરક્ષણ દિવસ 2021 નિમિત્તે દરરોજ 10 લાખ બલ્બનું વિતરણ કરવાનું લક્ષ્ય હાંસલ કર્યું.
- આ કાર્યક્રમ હેઠળ CESL હાલના નિયમિત બલ્બના બદલે 3.10 પ્રતિ બલ્બના દરે ઉચ્ચ ગુણવત્તાના 7W અને 12W LED બલ્બ પ્રદાન કરે છે. તેની 3 વર્ષની ગેરંટી પણ છે.
- દરેક પરિવારને વધુમાં વધુ પાંચ બલ્બની આપલે કરવાનો અધિકાર છે.

કાર્યક્રમનું મહત્વ

- CESLના વિતરણને પરિણામે યોજના હેઠળ આવરી લેવામાં આવેલા રાજ્યોના ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં પ્રતિ વર્ષ 71,99,68,373.28 યુનિટની ઉર્જા બચત અને પ્રતિ વર્ષ 3.250 કરોડની ખર્ચ બચત થઈ છે.

કયા રાજ્યો આ યોજના હેઠળ આવરી લેવામાં આવ્યા છે?

- ગ્રામ ઉજાલા યોજના તેલંગાણા, આંધ્રપ્રદેશ, બિહાર, ઉત્તર પ્રદેશ અને કર્ણાટક રાજ્યોમાં ગ્રામીણ પરિવારોમાં લાગુ કરવામાં આવી રહી છે. આ કાર્યક્રમ 31 માર્ચ 2022 સુધી ચાલશે.

ICE FACT

CESL:

- CESL એ સરકારી માલિકીની એનર્જી એફિશિયન્સી સર્વિસીસ લિમિટેડ (EESL) ની પેટાકંપની છે, જે જાહેર ક્ષેત્રની કંપનીઓનું સંયુક્ત સાહસ છે. તેની સ્થાપના ઉર્જા મંત્રાલય હેઠળ કરવામાં આવી છે. CESL સ્વચ્છ, સસ્તું અને વિશ્વસનીય ઉર્જા પ્રદાન કરવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.

ભારતે 27 બોર્ડર ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટ્સ લોન્ચ કર્યા

- 28 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ, ભારતીય સંરક્ષણ પ્રધાન રાજનાથ સિંહે 24 પુલ અને ત્રણ રસ્તાઓનું વર્ચ્યુઅલ રીતે ઉદ્ઘાટન કર્યું, જે બોર્ડર રોડ ઓર્ગેનાઈઝેશન (BRO) દ્વારા બનાવવામાં આવ્યા છે.

મુખ્યમુદ્દા

- આ પુલ અને રસ્તાઓ ભારતના ચાર રાજ્યો અને બે કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં બનાવવામાં આવ્યા છે.
- આ પ્રસંગે, રક્ષા મંત્રીએ મોટી ઊંચાઈ અને સબ-ઝીરો તાપમાનના પડકારો છતાં આ પ્રોજેક્ટ્સ પૂર્ણ કરવા માટે BROની પ્રશંસા કરી હતી.
- તેમણે 'આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવ'ની ઉજવણીના ભાગરૂપે 75 સ્થળોએ 'BRO કાફે' સ્થાપવાની પણ જાહેરાત કરી હતી.

આ પુલ અને રસ્તા શા માટે બનાવવામાં આવ્યા હતા?

- આ પુલ અને રસ્તાઓ ચીન અને પાકિસ્તાન સાથેની ભારતની સરહદો નજીક સૈનિકોની ઝડપી અવરજવર સુનિશ્ચિત કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે બનાવવામાં આવ્યા હતા. આ પ્રોજેક્ટ્સ આ પ્રદેશમાં પર્યટનને પ્રોત્સાહન આપવાની સાથે સામાજિક-આર્થિક વિકાસને સુનિશ્ચિત કરશે.

પુલ અને રસ્તાઓનું સ્થાન

- 24 બ્રિજમાંથી 9 જમ્મુ અને કાશ્મીરમાં, 5 લદાખમાં, 5 હિમાચલ પ્રદેશમાં, 3 ઉત્તરાખંડમાં, 1 સિક્કિમમાં અને 1 અરુણાચલ પ્રદેશમાં બનાવવામાં આવ્યા છે.
- જ્યારે, 3 રસ્તાઓમાંથી 2 લદાખમાં છે જ્યારે 1 પશ્ચિમ બંગાળમાં છે.

ICE FACT

ડબલ લેન મોડ્યુલર બ્રિજ:

- ઉદ્ઘાટન કરાયેલા તમામ બ્રિજમાં સૌથી મહત્વનો ભારતનો પ્રથમ સ્વદેશી વર્ગનો 70 140 ફૂટનો ડબલ-લેન મોડ્યુલર બ્રિજ હતો. તે સિક્કિમના ફ્લેગ હિલ ડોકલામાં 11,000 ફૂટની ઉંચાઈ પર બનેલ છે.
- લદાખમાં ઉમલિંગ લા પાસ ખાતે 19,000 ફૂટથી વધુની ઊંચાઈએ ચિસુમલે-ડેમચોક રોડનું ઉદ્ઘાટન પણ નોંધપાત્ર છે. આ રોડ વિશ્વનો સૌથી ઉંચો મોટરબલ રોડ છે. આ રોડ લેહથી ડેમચોક સુધીનો વૈકલ્પિક માર્ગ પ્રદાન કરશે.
- ફ્લેગ હિલ-ડોકલા રોડ ખોલવાથી ભારતીય સૈનિકો માટે ડોકલામ પઠાર પાસેના ડોકલા વિસ્તારમાં પહોંચવાનો સમય ઘટશે.

કાનપુર મેટ્રો રેલ પ્રોજેક્ટ

- વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી 28 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ કાનપુરની મુલાકાત લેવાના છે અને કાનપુર મેટ્રો રેલ પ્રોજેક્ટના પૂર્ણ થયેલા વિભાગનું ઉદ્ઘાટન કરશે.

મુખ્યમુદ્દા

- વડા પ્રધાન મોદી 'બિના-પંકી' પાઈપલાઈન પ્રોજેક્ટનું પણ ઉદ્ઘાટન કરશે.
- બાદમાં, તેઓ IIT કાનપુરના 54માં દીક્ષાંત સમારોહને સંબોધિત કરશે.

કાનપુર મેટ્રો રેલ પ્રોજેક્ટ

- કાનપુર મેટ્રો એ રેલ આધારિત જાહેર પરિવહન વ્યવસ્થા છે. તે કાનપુર શહેર માટે નિર્માણાદીન છે. આ પ્રોજેક્ટ કાનપુર મેટ્રોપોલિટન વિસ્તારમાં વિસ્તારી શકાય તેવી છે. RITES દ્વારા જૂન 2015 માં આ પ્રોજેક્ટ માટે સંભવિતતા અભ્યાસ હાથ ધરવામાં આવ્યો હતો. આ પ્રોજેક્ટ હેઠળ મેટ્રો 32 કિમીના અંતર સુધી દોડશે. તે 11000 કરોડના ખર્ચે બનાવવામાં આવી રહ્યું છે. 15 નવેમ્બર, 2019 ના રોજ, IIT કાનપુરથી મોટી ઝિલ સુધી 9 કિમીના અંતર સાથે રેડ લાઈનનું બાંધકામ શરૂ થયું. તેનું ટેન્ડર AFCONS ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર લિમિટેડને આપવામાં આવ્યું છે. આ પ્રોજેક્ટનો પ્રથમ વિભાગ જાન્યુઆરી 2022માં ખોલવામાં આવશે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- કેન્દ્ર સરકારે 28 ફેબ્રુઆરી, 2019 ના રોજ 11,000 કરોડ રૂપિયાથી વધુના અંદાજિત ખર્ચ અને પાંચ વર્ષની સમયમર્યાદા સાથે કાનપુર મેટ્રો પ્રોજેક્ટને મંજૂરી આપી છે. યુરોપિયન ઈન્વેસ્ટમેન્ટ બેંક (EIB) એ પણ પ્રોજેક્ટ માટે €650 મિલિયનની લોનની દરખાસ્ત કરી છે.

ICE FACT

બીના-પંકી પ્રોજેક્ટ:

- 356 કિમી લાંબી બિના-પંકી પ્રોજેક્ટની ક્ષમતા વાર્ષિક 3.45 મિલિયન મેટ્રિક ટન છે. આ પ્રોજેક્ટ મધ્યપ્રદેશની બીના રિફાઈનરીથી કાનપુરના પંકી સુધીનો છે. તે 1,500 કરોડથી વધુના ખર્ચે બનાવવામાં આવ્યું છે.

નીતિ આયોગે તેનો ચોથો સ્વાસ્થ્ય સૂચકાંક બહાર પાડ્યો

- 27 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ, નીતિ આયોગે તેનો ચોથો આરોગ્ય સૂચકાંક બહાર પાડ્યો.

મુખ્યમુદ્દા

- આ ઈન્ડેક્સના ચોથા રાઉન્ડમાં વર્ષ 2019-20ને સંદર્ભ વર્ષ તરીકે લેવામાં આવ્યું હતું.
- નીતિ આયોગે આ અહેવાલ આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય તેમજ વિશ્વ બેંકની તકનીકી સહાયથી તૈયાર કર્યો છે.

મુખ્ય તારણો

- NITI આયોગના આરોગ્ય સૂચકાંક અનુસાર, કેરળ મોટા રાજ્યોમાં એકંદર આરોગ્ય પ્રદર્શનના સંદર્ભમાં ટોચના પરફોર્મર તરીકે ઉભરી આવ્યું છે. આ સાથે જ ઉત્તર પ્રદેશને છેલ્લું સ્થાન મળ્યું છે.
- જો કે, ઉત્તર પ્રદેશ વધારાની કામગીરીની દ્રષ્ટિએ ટોચ પર છે કારણ કે તેણે આધાર વર્ષ 2018-19ની તુલનામાં સંદર્ભ વર્ષ 2019-20માં સૌથી વધુ વૃદ્ધિશીલ ફેરફાર નોંધાવ્યા છે.
- તમિલનાડુ બીજા ક્રમે છે, જ્યારે તેલંગાણા આરોગ્યના માપદંડો પર ત્રીજું શ્રેષ્ઠ પ્રદર્શન કરનાર તરીકે ઉભરી આવ્યું છે.
- આંધ્રપ્રદેશ અને મહારાષ્ટ્ર ટોપ પાંચમાં સ્થાન ધરાવે છે.
- બિહાર બીજા ક્રમે છે અને મધ્યપ્રદેશ આરોગ્યના માપદંડો પર ત્રીજું સૌથી ખરાબ પ્રદર્શન કરનાર છે.
- નાના રાજ્યોની શ્રેણીમાં, મિઝોરમ એકંદર પ્રદર્શન અને વધારાના પ્રદર્શનમાં શ્રેષ્ઠ પ્રદર્શન કરનાર તરીકે ઉભરી આવ્યું છે.
- કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં, દિલ્હી અને જમ્મુ અને કાશ્મીર એકંદર પ્રદર્શનના સંદર્ભમાં નીચલા કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં સ્થાન ધરાવે છે.
- કેરળ સ્વાસ્થ્ય પ્રદર્શનની દ્રષ્ટિએ ચોથી વખત શ્રેષ્ઠ રાજ્ય તરીકે ઉભરી આવ્યું છે.
- તેલંગાણા એકંદર પ્રદર્શન તેમજ વધારાના પ્રદર્શનની દ્રષ્ટિએ ત્રીજા ક્રમે છે.
- એકંદર પ્રદર્શન અને વધારાના પ્રદર્શનની દ્રષ્ટિએ રાજસ્થાન સૌથી ખરાબ પ્રદર્શન કરનાર રાજ્ય હતું.

હિમાચલ પ્રદેશનો રેણુકાજી ડેમ પ્રોજેક્ટ

- 27 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ, વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ હિમાચલ પ્રદેશમાં રેણુકાજી ડેમ પ્રોજેક્ટનો શિલાન્યાસ કર્યો.

મુખ્યમુદ્દા

- તે સિરમૌર જિલ્લામાં ગિરી નદી પર રૂ. 6,700 કરોડનો પ્રોજેક્ટ છે.
- એકવાર પૂર્ણ થયા પછી, પ્રોજેક્ટ 40 મેગાવોટની સ્થાપિત ક્ષમતા સાથે 200 મિલિયન યુનિટ ઉર્જા ઉત્પન્ન કરે તેવી અપેક્ષા છે.
- આ ડેમની સંગ્રહ ક્ષમતા 498 મિલિયન ક્યુબિક મીટર હશે.
- તે દિલ્હીની પીવાના પાણીની લગભગ 40% જરૂરિયાત પૂરી કરશે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- આ ડેમનું બાંધકામ છેલ્લા ત્રણ દાયકાથી પેન્ડિંગ હતું. આખરે તે છ રાજ્યો હિમાચલ પ્રદેશ, હરિયાણા, ઉત્તર પ્રદેશ, દિલ્હી, રાજસ્થાન અને ઉત્તરાખંડના સહયોગ પછી બનાવવામાં આવશે.

હિમાચલ પ્રદેશમાં વિકાસલક્ષી પ્રોજેક્ટ્સ

- વડા પ્રધાને હિમાચલ પ્રદેશમાં રૂ. 11,281 કરોડના વિકાસ પ્રોજેક્ટનો શિલાન્યાસ પણ કર્યો હતો.
- તેમણે હિમાચલ પ્રદેશની ગ્લોબલ ઈન્વેસ્ટર્સ મીટના બીજા ગ્રાઉન્ડ બ્રેકિંગ સમારોહની અધ્યક્ષતા કરી હતી.
- ગ્લોબલ ઈન્વેસ્ટર્સ મીટ આશરે રૂ. 28,000 કરોડના પ્રોજેક્ટ્સના વિકાસ સાથે પ્રદેશમાં રોકાણને વેગ આપે તેવી અપેક્ષા છે.

ICE FACT

રેણુકાજી ડેમ પ્રોજેક્ટ:

- ગિરી નદી પરના રેણુકા ડેમ પ્રોજેક્ટની કલ્પના સંગ્રહ પ્રોજેક્ટ તરીકે કરવામાં આવી છે. ગિરી નદી યમુનાની ઉપનદી છે. આ પ્રોજેક્ટ હિમાચલ પ્રદેશના સિરમૌર જિલ્લામાં બનાવવામાં આવશે. 148 મીટર ઊંચાઈનો ડેમ બનાવવાની કલ્પના કરવામાં આવી છે, જે દિલ્હી અને અન્ય બેસિન રાજ્યોને પાણી પહોંચાડશે. આ ડેમ 40 મેગાવોટ વીજળી પણ ઉત્પન્ન કરશે. સિંચાઈ અથવા પીવાના પાણીના ઘટકોના 90% ખર્ચ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવશે જ્યારે બાકીના 10% બેસિન રાજ્યો દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવશે.

બ્રહ્મોસ મિસાઈલ મેન્યુફેક્ચરિંગ યુનિટનું ઉદ્ઘાટન

- રક્ષા મંત્રી રાજનાથ સિંહે 26 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ લખનૌમાં બ્રહ્મોસ એરોસ્પેસ ક્લબ મિસાઈલ ઉત્પાદન એકમનું ઉદ્ઘાટન કર્યું.

મુખ્યમુદ્દા

- આ પ્રસંગે રક્ષા મંત્રીએ પુનરોચ્ચાર કર્યો કે રશિયા ભારતનું વ્યૂહાત્મક ભાગીદાર છે.
- તેમણે ભારત માટેના બાહ્ય જોખમોને રોકવા માટે ભારતના પરમાણુ અને અન્ય લશ્કરી અવરોધને પણ ટેકો આપ્યો હતો.
- તેમના મતે, બ્રહ્મોસ મિસાઈલ પ્રોજેક્ટનું ઉદ્ઘાટન ભારત અને રશિયા વચ્ચેના સંરક્ષણ ઉત્પાદન સહયોગનું સાક્ષી હતું.

બ્રહ્મોસ મિસાઈલ (PJ-10)

- બ્રહ્મોસ મિસાઈલ મધ્યમ રેન્જની રેમજેટ સુપરસોનિક ક્લબ મિસાઈલ છે. તેને જમીન, એરક્રાફ્ટ, સબમરીન અથવા જહાજોથી લોન્ચ કરી શકાય છે. તે વિશ્વની સૌથી ઝડપી સુપરસોનિક ક્લબ મિસાઈલોમાંથી એક છે. આ મિસાઈલ રશિયાના NPO મશિનોસ્ટ્રોયેનિયા અને ભારતના સંરક્ષણ સંશોધન અને વિકાસ સંગઠન (DRDO) વચ્ચેનું સંયુક્ત સાહસ છે. બંને સંસ્થાઓએ મળીને બ્રહ્મોસ એરોસ્પેસની રચના કરી છે. તે રશિયન ડિસ્પલે-800 ઓનીક્સ ક્લબ મિસાઈલ પર આધારિત છે. બ્રહ્મોસ નામ બે નદીઓના નામ પરથી પડ્યું છે, ભારતની બ્રહ્મપુત્રા નદી અને રશિયાની મોસ્કવા નદી.

બ્રહ્મોસની વિશેષતાઓ

- બ્રહ્મોસ વિશ્વની સૌથી ઝડપી એન્ટિ-શિપ ક્લબ મિસાઈલ છે, જે હાલમાં કાર્યરત છે. તેના લેન્ડ-લોન્ચ અને શિપ-લોન્ચ વર્ઝન પહેલેથી જ સેવામાં છે. 2012 માં, બ્રહ્મોસનું એર-લોન્ચ કરેલ સંસ્કરણ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું અને 2019 માં સેવામાં મૂકવામાં આવ્યું હતું. હાલમાં બ્રહ્મોસ-2 નામની મિસાઈલનું હાઈપરસોનિક વર્ઝન વિકસાવવામાં આવી રહ્યું છે. તેની સ્પીડ મેક 7-8 છે. આ મિસાઈલ 2024 સુધીમાં પરીક્ષણ માટે તૈયાર થઈ જવાની આશા છે.

મિસાઈલ ટેકનોલોજી કંટ્રોલ રેજીમ (MTCR)

- ભારત 2016માં MTCRનું સભ્ય બન્યું. આ ભાગીદારી સાથે, ભારત અને રશિયા 800 કિમીથી વધુની રેન્જ ધરાવતી બ્રહ્મોસ મિસાઈલની નવી પેઢી વિકસાવવાની યોજના બનાવી રહ્યા છે. તે સંપૂર્ણ ચોકસાઈ સાથે સુરક્ષિત લક્ષ્યોને હિટ કરવાની ક્ષમતા ધરાવે છે.

બ્રહ્મોસ પ્રોજેક્ટનું મહત્વ

- બ્રહ્મોસ પ્રોજેક્ટથી 5,500 નવી નોકરીઓનું સર્જન થવાની અપેક્ષા છે. સહાયક પુરવઠા શુંખલા વધારાની 10,000 નોકરીઓનું સર્જન કરશે.

સ્ટેટ જનરલ કેટેગરી કમિશન

- મુખ્યમંત્રી ચરણજીત સિંહ ચન્નીની અધ્યક્ષતાવાળી પંજાબ કેબિનેટે બિન અનામત વર્ગો માટે “સ્ટેટ જનરલ કેટેગરી કમિશન” ની સ્થાપના કરવાની મંજૂરી આપી છે.

મુખ્યમુદ્દા

- આ કમિશન બિન અનામત વર્ગોના હિતોનું રક્ષણ કરશે અને અનેક કલ્યાણકારી યોજનાઓના અસરકારક અમલીકરણમાં મદદ કરશે.
- આ કમિશન બિન અનામત વર્ગના ગરીબોના કલ્યાણ માટે કામ કરશે.

અન્ય રાજ્યો જનરલ કેટેગરી કમિશનની સ્થાપના કરશે

- પંજાબ ઉપરાંત હિમાચલ પ્રદેશ અને મધ્ય પ્રદેશે પણ ‘સ્ટેટ જનરલ કેટેગરી કમિશન’ની રચના કરી છે.

વન-ટાઇમ સેટલમેન્ટ પોલિસી

- રાજ્ય કેબિનેટે ઔદ્યોગિક પ્લોટના બેઝિક કોસ્ટ એરિયર્સના જૂના ડિફોલ્ટરો માટે “વન-ટાઇમ સેટલમેન્ટ પોલિસી” ને પણ મંજૂરી આપી છે, જે રાજ્યમાં વિવિધ કેન્દ્રીય બિંદુઓમાં સ્થિત છે. આ નીતિ હેઠળ, ડિફોલ્ટર્સને તેમના લાંબા લેણાં ક્લિયર કરવાની તક પૂરી પાડવામાં આવશે. પ્લોટ ધારકોએ 31 માર્ચ, 2022ના રોજ અથવા તે પહેલાં તેમની બાકી રકમ જમા કરાવવાની રહેશે.

મોટર વાહન કર મુક્તિ

- કેબિનેટે સ્ટેજ કેરેજ બસો (મોટી અને મીની બસો) તેમજ 16 સીટર કરતા ઓછી સીટવાળા વાહનોના કોન્ટ્રાક્ટ કેરેજ વાહનો માટે મોટર વ્હીકલ ટેક્સમાંથી મુક્તિને પણ મંજૂરી આપી હતી. આ પગલાથી પરિવહન ક્ષેત્રને નાણાકીય નુકસાનમાંથી રાહત મળશે.

ગીતા અભ્યાસ, સનાતની ગ્રંથ સંસ્થા

- કેબિનેટ જગત ગુરુ નાનક દેવ પંજાબ રાજ્યની ઓપન યુનિવર્સિટી, પટિયાલા ખાતે શિક્ષણ અને સંશોધન માટે ગીતા સ્ટડીઝ એન્ડ સનાતની ગ્રંથ સંસ્થાન સ્થાપિત કરવા માટે નિર્ણય કર્યો હતો.

ફિલ્મ અને ટીવી વિકાસ પરિષદ

- કેબિનેટે પંજાબમાં ફિલ્મ અને ટેલિવિઝન વિકાસ પરિષદની સ્થાપનાને મંજૂરી આપી. કાઉન્સિલમાં 11 સભ્યો અને એક અધ્યક્ષ રાજ્ય સરકાર દ્વારા નિયુક્ત કરવામાં આવશે.

સ્ટેટ ઓફ ઈન્ડિયાઝ લાઇવલીહુડ (SOIL) રિપોર્ટ 2021: FPOs

- ‘સ્ટેટ ઓફ ઈન્ડિયાઝ લાઇવલીહુડ (SOIL) રિપોર્ટ’ 2021 જણાવે છે કે છેલ્લા સાત વર્ષમાં માત્ર 1-5% ખેડૂત ઉત્પાદક સંસ્થાઓ (FPOs)ને કેન્દ્ર સરકારની યોજનાઓ હેઠળ ભંડોળ મળ્યું છે.

મુખ્યમુદ્દા

- **અહેવાલ અંગે:**
  - એક્સેસ ડેવલપમેન્ટ સર્વિસીસ નામની રાષ્ટ્રીય આજીવિકા સહાયક સંસ્થાએ SOIL રિપોર્ટ તૈયાર કર્યો છે.
  - તેણે માત્ર ફાર્મર પ્રોડ્યુસર કંપનીઓ (FPCs- FPOs)નું વિશ્લેષણ કર્યું છે જે કંપની એક્ટ, 2013 હેઠળ નોંધાયેલ છે કારણ કે તેઓ તાજેતરના વર્ષોમાં શરૂ કરાયેલી મોટાભાગની સંસ્થાઓની રચના કરે છે.
  - સહકારી મંડળીઓ અથવા મંડળીઓ તરીકે નોંધાયેલ FPO ની સંખ્યા ઘણી ઓછી છે.
- **ખેડૂત ઉત્પાદક સંગઠનો (FPOs):**
  - કન્સેપ્ટ: ‘ફાર્મર પ્રોડ્યુસર ઓર્ગેનાઈઝેશન (FPO)’ ની વિભાવનામાં ઉત્પાદકો, ખાસ કરીને નાના અને સીમાંત ખેડૂતો, રોકાણ, ટેકનોલોજી, ઈનપુટ્સ અને બજારોની બહેતર પહોંચ જેવા કૃષિના અનેક પડકારોનો સામૂહિક રીતે સામનો કરવા માટે એકત્રીકરણનો સમાવેશ કરે છે.
  - FPO એ એક પ્રકારનું ઉત્પાદક સંગઠન (PO) છે જેના સભ્યો ખેડૂતો છે.
  - PO એ પ્રાથમિક ઉત્પાદકો, એટલે કે ખેડૂતો, દૂધ ઉત્પાદકો, માછીમારો, વણકર, ગ્રામીણ કારીગરો, કારીગરોના જૂથ દ્વારા રચાયેલી કાનૂની એન્ટિટી છે.
  - સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓ: FPO એ તેમના ખેડૂત-સભ્યો દ્વારા નિયંત્રિત સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓ છે જેઓ તેમની નીતિઓ નક્કી કરવામાં અને નિર્ણયો લેવામાં સક્રિયપણે ભાગ લે છે.
  - આ તમામ વ્યક્તિઓ માટે ખુલ્લી છે જેઓ તેમની સેવાઓનો ઉપયોગ કરવા સક્ષમ છે અને લિંગ, સામાજિક, વંશીય, રાજકીય અથવા ધાર્મિક ભેદભાવ વિના સભ્યપદની જવાબદારીઓ સ્વીકારવા તૈયાર છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

➤ શિક્ષણ અને તાલીમ પૂરી પાડવી: FPO ઓપરેટરો તેમના ખેડૂત-સભ્યો, ચૂંટાયેલા પ્રતિનિધિઓ, મેનેજરો અને કર્મચારીઓ માટે શિક્ષણ અને તાલીમ સુવિધાઓ પ્રદાન કરે છે જેથી તેઓ તેમના FPO ના વિકાસમાં અસરકારક રીતે યોગદાન આપી શકે.

■ FPOનું મહત્વ:

➤ સરેરાશ જમીન ધારણનું ઘટતું કદ : વર્ષ 1970-71માં સરેરાશ ખેતરનું કદ 2.3 હેક્ટર (હેક્ટર) હતું જે વર્ષ 2015-16માં ઘટીને 1.08 હેક્ટર થયું છે. નાના અને સીમાંત ખેડૂતોનો હિસ્સો 1980-81માં 70%થી વધીને 2015-16માં 86% થયો.

➤ એફપીઓ ખેડૂતોને સામૂહિક ખેતી કરવા અને નાના કદના ખેતરોની ઉત્પાદકતાના પ્રશ્નોના નિરાકરણ માટે પ્રોત્સાહિત કરી શકે છે.

➤ આના કારણે ખેતીની પ્રવૃત્તિઓમાં વધારો થવાને કારણે વધારાની રોજગારીનું સર્જન પણ થઈ શકે છે.

➤ કોર્પોરેટ્સ સાથેની ક્રિયાપ્રતિક્રિયા: FPOs ખેડૂતોને સોદાબાજીમાં મોટા કોર્પોરેટ સાહસો સાથે સ્પર્ધા કરવામાં મદદ કરી શકે છે, કારણ કે તેઓ સભ્યોને જૂથ તરીકે ક્રિયાપ્રતિક્રિયા કરવા માટે પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડે છે અને નાના ખેડૂતોને ઈનપુટ અને આઉટપુટ બંને બજારોમાં ભાગ લેવા સક્ષમ બનાવે છે.

➤ એકત્રીકરણનું અર્થશાસ્ત્ર: FPO સભ્ય ખેડૂતોને ઓછી કિંમત અને ગુણવત્તાયુક્ત ઈનપુટ્સ પ્રદાન કરી શકે છે. ઉદાહરણ તરીકે, પાક માટે ઘિરાણ, મશીનરીની ખરીદી, ઈનપુટ એગ્રી-ઈનપુટ્સ (ખાતર, જંતુનાશકો વગેરે) અને કૃષિ પેદાશોની ખરીદી પછી સીધા માર્કેટિંગની સુવિધા.

➤ આનાથી સભ્યો ટ્રાન્ઝેક્શન ખર્ચ, ભાવની વધઘટ, પરિવહન, ગુણવત્તા જાળવણી વગેરેના સંદર્ભમાં સમયની બચત કરી શકશે.

➤ સામાજિક અસર: સામાજિક મૂડી એફપીઓના સ્વરૂપમાં વિકસિત થશે, કારણ કે તે FPO માં સામેલ મહિલા ખેડૂતોના જાતિ ગુણોત્તરમાં અને તેમની નિર્ણય લેવાની ક્ષમતાને સુધારી શકે છે.

➤ તે સામાજિક સંઘર્ષો ઘટાડી શકે છે અને સમુદાયમાં ખોરાક અને પોષક મૂલ્યોને સુધારી શકે છે.

■ FPOનું સમર્થન :

➤ પ્રમોટ કરતી સંસ્થાઓ/સંસાધન એજન્સીઓ (RAs): FPO સામાન્ય રીતે સંસ્થાઓ/સંસાધન એજન્સીઓ (RAs) ને પ્રોત્સાહન આપીને ગોઠવવામાં આવે છે.

➤ સ્મોલ ફાર્મર્સ એગ્રીબિઝનેસ એસોસિએશન (SFACs) FPO ને પ્રોત્સાહન આપવામાં મદદરૂપ છે.

➤ સંસાધન એજન્સીઓ, રાષ્ટ્રીય કૃષિ અને ગ્રામીણ વિકાસ બેંક સરકાર જેવી એજન્સીઓ તરફથી ઉપલબ્ધ સહાયનો લાભ લે છે.

➤ 10,000 FPO ની રચના અને પ્રમોશન: કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ મંત્રાલયે કેન્દ્રીય ક્ષેત્રની યોજના હેઠળ '10,000 ખેડૂત ઉત્પાદક સંગઠનો (FPOs)' ની રચના અને પ્રોત્સાહન નામની કેન્દ્રીય ક્ષેત્રની યોજના શરૂ કરી છે.

➤ ઈક્વિટી ગ્રાન્ટ સ્કીમ: 2014 થી , SFAC એ ત્રણ વર્ષના સમયગાળામાં બે તબક્કામાં મહત્તમ રૂ. 15 લાખ સુધીની ઈક્વિટી ગ્રાન્ટ ઓફર કરી છે.

➤ સપ્ટેમ્બર 2021 સુધીના છેલ્લા સાત વર્ષોમાં, માત્ર 735 સંસ્થાઓને અનુદાન આપવામાં આવ્યું હતું જે હાલમાં દેશમાં નોંધાયેલ કુલ નિર્માતા કંપનીઓ (PCs) ના માત્ર 5% છે.

➤ ક્રેડિટ ગેરંટી સ્કીમ: તે બેંકોને જોખમ ક્વર પૂરું પાડે છે જે FPC ને રૂ. 1 કરોડ સુધીની કોલેટરલ ફ્રી ટર્મ લોન આપે છે.

➤ રજિસ્ટર્ડ મેન્યુફેક્ચરિંગ કંપનીઓમાંથી માત્ર 1% જ આનો લાભ લઈ શકી છે.

■ FPO સામે પડકારો:

➤ વ્યવસાય કૌશલ્યોનો અભાવ : સામાન્ય રીતે સંસાધન એજન્સીઓ (RAs) પાસે સામાજિક ગતિશીલતા કૌશલ્ય હોવા છતાં , તેમની પાસે વ્યવસાય વિકાસ અને માર્કેટિંગ કૌશલ્યનો અભાવ છે જે વ્યવસાયિક એકમ તરીકે FPO ની સફળતા માટે મહત્વપૂર્ણ છે.

➤ સપ્લાય ચેઇન ઓપરેશનલ ક્ષમતાઓ ખૂટે છે: સપ્લાય ચેઇન ઓપરેશનલ ક્ષમતાઓ, માર્કેટ ડાયનેમિક્સ, લિકેજ નોન્સિસ, માર્કેટ ઈન્ટેલિજન્સ અને FPO ની રચના અને કામગીરીમાં સ્પષ્ટતા અને સુસંગતતાનો અભાવ છે.

➤ વ્યવસાય કૌશલ્યોનો અભાવ: સામાન્ય રીતે સંસાધન એજન્સીઓ (RAs) પાસે સામાજિક ગતિશીલતા કૌશલ્ય હોવા છતાં, તેમની પાસે વ્યવસાય વિકાસ અને માર્કેટિંગ કૌશલ્યનો અભાવ છે જે વ્યવસાયિક એકમ તરીકે FPO ની સફળતા માટે મહત્વપૂર્ણ છે.

➤ સપ્લાય ચેઇન ઓપરેશનલ ક્ષમતાઓ ખૂટે છે: સપ્લાય ચેઇન ઓપરેશનલ ક્ષમતાઓ, માર્કેટ ડાયનેમિક્સ, લિકેજ નોન્સિસ, માર્કેટ ઈન્ટેલિજન્સ અને FPO ની રચના અને કામગીરીમાં સ્પષ્ટતા અને સુસંગતતાનો અભાવ છે.

➤ વિવિધ ખામીઓ: હાલની સિસ્ટમ ખામીઓ દ્વારા વર્ગીકૃત થયેલ છે જેમ કે બહુવિધ મધ્યસ્થીઓ, વર્ટિકલ એકીકરણનો અભાવ (સામાન્ય રીતે વિવિધ કંપનીઓ દ્વારા સંચાલિત એક પેઢીમાં ઉત્પાદનના બે અથવા વધુ તબક્કાઓનું સંયોજન), કૃષિ કોમોડિટીઝની હિલચાલ પર નબળા માળખાકીય નિયંત્રણો વગેરેથી પીડાય છે.

➤ મર્યાદિત બજાર વિકલ્પો અને પારદર્શિતાનો અભાવ: મર્યાદિત બજાર વિકલ્પો અને પારદર્શિતાનો અભાવ ખેડૂતોને સારા ભાવ મેળવવામાં મુખ્ય અવરોધો છે.

➤ મધ્યસ્થીઓના વર્તમાન માર્ગને બાયપાસ કરીને યોગ્ય બજાર શોધવું મહત્વપૂર્ણ છે.

- ઘણા FPOમાં સપ્લાય-ચેઈન કામગીરીનું સંચાલન કરવાની અને ન વેચાયેલી પ્રોડક્ટ્સને સ્ટોર કરવાની ક્ષમતાનો અભાવ છે.

આગળ શું?/લવિધ્યના પગલાં

- ક્ષમતા નિર્માણ: FPOs ને અન્ય બાબતોની સાથે, સુરક્ષિત ભંડોળ, ગ્રાહકો સાથે સંબંધો ઓળખવા અને સ્થાપિત કરવા, આંતરિક શાસન પ્રક્રિયાઓ સ્થાપિત કરવાની જરૂર છે. આ માટે તેમને ક્ષમતા નિર્માણની જરૂર છે જેથી તેઓ સ્ટાર્ટઅપ સ્ટેજથી આખરે પરિપક્વતા સુધી વિકાસ કરી શકે.
- પાત્રતાની મર્યાદા ઘટાડવી: FPO ને ઈક્વિટી ગ્રાન્ટ અને લોન આપવા માટે સરકારી કાર્યક્રમો અને યોજનાઓનો લાભ મેળવવાની પ્રક્રિયાને સરળ બનાવવી જરૂરી છે. આ પાત્રતા માટે ગ્રેશોલ્ડ ઘટાડીને અથવા પાત્રતા માપદંડ સુધી પહોંચવા માટે FPO ને સમર્થન આપીને અથવા બંને દ્વારા પ્રાપ્ત કરી શકાય છે.
- માળખાકીય મુદ્દાઓ સાથે કામ કરવું: ઘણા FPOs પાસે ટેકનિકલ કૌશલ્યનો અભાવ છે, તેઓ પાસે અપૂરતું વ્યાવસાયિક સંચાલન, નબળી નાણાકીય, ધિરાણ, બજારો અને ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરની અપૂરતી પહોંચ છે.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. પંજાબ ઉપરાંત હિમાચલ પ્રદેશ અને મધ્ય પ્રદેશે પણ 'સ્ટેટ જનરલ કેટેગરી કમિશન'ની રચના કરી છે.
  2. કેબિનેટે પંજાબમાં ફિલ્મ અને ટેલિવિઝન વિકાસ પરિષદની સ્થાપનાને મંજૂરી આપી નથી.
- ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં (D) આપેલ તમામ
- 2) બ્રહ્મોસ મિસાઈલ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. બ્રહ્મોસ પ્રોજેક્ટથી 5,500 નવી નોકરીઓ જશે.
  2. બ્રહ્મોસ મિસાઈલ મધ્યમ રેન્જની રેમજેટ સુપરસોનિક કુઝ મિસાઈલ છે.
- ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં (D) આપેલ તમામ

- 3) બ્રહ્મોસ મિસાઈલ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. તે સિરમૌર જિલ્લામાં ગિરી નદી પર રૂ. 67,000 કરોડનો પ્રોજેક્ટ છે.
  2. ગ્લોબલ ઈન્વેસ્ટર્સ મીટ આશરે રૂ. 28,000 કરોડના પ્રોજેક્ટ્સના વિકાસ સાથે પ્રદેશમાં રોકાણને વેગ આપે તેવી અપેક્ષા છે.
- ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં (D) આપેલ તમામ
- 3) નીતિ આયોગના ચોથા સ્વાસ્થ્ય સૂચકાંક વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. NITI આયોગના આરોગ્ય સૂચકાંક અનુસાર, કેરળ મોટા રાજ્યોમાં એકંદર આરોગ્ય પ્રદર્શનના સંદર્ભમાં ટોચના પરફોર્મર તરીકે ઉભરી આવ્યું છે.
  2. ઉત્તર પ્રદેશ વધારાની કામગીરીની દ્રષ્ટિએ ટોચ પર છે કારણ કે તેણે આધાર વર્ષ 2018-19ની તુલનામાં સંદર્ભ વર્ષ 2019-20માં સૌથી વધુ વૃદ્ધિશીલ ફેરફાર નોંધાવ્યા છે.
- ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં (D) આપેલ તમામ
- 4) કાનપુર મેટ્રો રેલ પ્રોજેક્ટ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. કેન્દ્ર સરકારે 28 ફેબ્રુઆરી, 2019 ના રોજ 11,000 કરોડ રૂપિયાથી વધુના અંદાજિત ખર્ચ અને પાંચ વર્ષની સમયમર્યાદા સાથે કાનપુર મેટ્રો પ્રોજેક્ટને મંજૂરી આપી છે.
  2. 356 કિમી લાંબી બિના-પંકી પ્રોજેક્ટની ક્ષમતા વાર્ષિક 45 મિલિયન મેટ્રિક ટન છે.
- ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં (D) આપેલ તમામ
- 5) બોર્ડર ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટ્સ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. 28 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ, ભારતીય સંરક્ષણ પ્રધાન રાજનાથ સિંહે 28 પુલ અને ત્રણ રસ્તાઓનું વર્ચ્યુઅલ રીટે ઉદ્ઘાટન કર્યું, જે બોર્ડર રોડ ઓર્ગેનાઈઝેશન (BRO) દ્વારા બનાવવામાં આવ્યા છે.
  2. ઉદ્ઘાટન કરાયેલા તમામ બ્રિજમાં સૌથી મહત્વનો ભારતનો પ્રથમ સ્વદેશી વર્ગનો 70 140 ફૂટનો ડબલ-લેન મોડ્યુલર બ્રિજ હતો. તે સિક્કિમના ફ્લેગ હિલ ડોકલામાં 19,000 ફૂટની ઉંચાઈ પર બનેલ છે.
- ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એકપણ નહીં

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

6) સરકારી કંપની CESLના ગ્રામ ઉજાલા કાર્યક્રમ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. સરકારી કંપની CESL એ ગ્રામ ઉજાલા કાર્યક્રમ હેઠળ 50 લાખ LED બલ્બનું વિતરણ કરવાનું લક્ષ્ય હાંસલ કર્યું છે.
2. CESLના વિતરણને પરિણામે યોજના હેઠળ આવરી લેવામાં આવેલા રાજ્યોના ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં પ્રતિ વર્ષ 71,99,68,373.28 યુનિટની ઊર્જા બચત અને પ્રતિ વર્ષ રૂ. 250 કરોડનો ખર્ચ થયો છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એકપણ નહીં

7) મહિલાઓ માટે તમિલનાડુની નવી નીતિ 2021ની મુખ્ય જોગવાઈઓ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. નવી નીતિમાં શાળા અને કોલેજની છોકરીઓ માટે માર્શલ આર્ટની તાલીમ આપવાની જોગવાઈ છે.
2. આ પોલિસી મનરેગા હેઠળ તમામ એકલ-મુખી પરિવારો અને સ્ત્રી-મુખ્ય પરિવારો માટે વધુ 50 વ્યક્તિ-દિવસની જોગવાઈ કરે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એકપણ નહીં

8) ભારત સેમિકન્ડક્ટર મિશન સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. ISM એ ડિજિટલ ઈન્ડિયા કોર્પોરેશનનો એક વિશિષ્ટ અને સ્વતંત્ર બિઝનેસ વિભાગ છે.
2. AMOLED-આધારિત ડિસ્પ્લે પેનલ્સ અથવા TFT LCDsના ઉત્પાદનમાં મોટા રોકાણોને આકર્ષવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે આ યોજના શરૂ કરવામાં આવી હતી.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એકપણ નહીં

9) ઈલેક્ટોરલ બોન્ડ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. આ બોન્ડ કોઈપણ મહત્તમ મર્યાદા વિના રૂ. 1000, 10000, 1 લાખ, 10 લાખ અને 1 કરોડના ગુણાંકમાં જારી કરવામાં આવે છે.
2. જનપ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ, 1951 હેઠળ નોંધાયેલ પક્ષો ચૂંટણી બોન્ડ દ્વારા દાન મેળવવા માટે હકદાર નથી.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એકપણ નહીં

10) પીએમ કિસાન સન્માન નિધિ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. 1 જાન્યુઆરી, 2022ના રોજ, વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા પ્રધાનમંત્રી કિસાન સન્માન નિધિનો 8મો હપ્તો બહાર પાડવામાં આવ્યો.
2. આ યોજના હેઠળ, ભારત સરકાર નાના અને સીમાંત ખેડૂતોના ખાતામાં રૂ. 12,000 ટ્રાન્સફર કરે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એકપણ નહીં

11) 'ગુડ ગવર્નન્સ ઈન્ડેક્સ' (GGI) 2021 ના સંદર્ભમાં નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. 10 પ્રદેશોને આવરી લેતા, ગુજરાત, મહારાષ્ટ્ર અને ગોવા 'એકંદર રેન્કિંગ'માં ટોચ પર છે.
2. કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોની શ્રેણીમાં જમ્મુ અને કાશ્મીરે 'ઓવરઓલ રેન્કિંગ'માં ટોચનું સ્થાન મેળવ્યું છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં (D) આપેલ તમામ

12) તાજેતરમાં કાપડ ઉદ્યોગ માટે જાહેર થયેલ 'પ્રોડક્શન લિંક્ડ ઈન્સેન્ટિવ (PLI)' યોજના સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. આ PLI સ્કીમ એ 'PLI સ્કીમ્સ'નો એક ભાગ છે, જે 1.97 લાખ કરોડના કુલ અંદાજપત્રીય પરિવ્યય સાથે અગાઉ 13 ક્ષેત્રો માટે કેન્દ્રીય બજેટ 2021-22માં જાહેર કરવામાં આવી હતી.
2. આ યોજનાથી સરકારને "રૂ. 19,000 કરોડથી વધુનું નવું રોકાણ અને રૂ. 3 લાખ કરોડથી વધુનો સંચિત વ્યવસાય" મળવાની અપેક્ષા છે.

3. કોઈપણ વ્યક્તિ (એક પેઢી/કંપની સહિત), જે ઓછામાં ઓછું રૂ. 100 કરોડનું રોકાણ કરવા ઈચ્છુક હોય, તે યોજનાના આ ભાગમાં સહભાગિતા માટે અરજી કરવા પાત્ર બનશે નહીં.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 2 (B) માત્ર 2
(C) માત્ર 1 (D) 1, 2 અને 3

13) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- 2011ની વસ્તી ગણતરી મુજબ, ભારતમાં 5 લાખથી ઓછાં ગામડાઓ અને લગભગ 2,000 નગરો અને શહેરી કેન્દ્રો છે.
- શ્યામા પ્રસાદ મુખરજી રૂર્બન મિશન (SPMRM) 21 ફેબ્રુઆરી, 2016 ના રોજ શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું.
- કેન્દ્રીય ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રાલય દ્વારા શરૂ કરાયેલ 'શ્યામા પ્રસાદ મુખરજી રૂર્બન મિશન' અવકાશી આયોજન દ્વારા 'ક્લસ્ટર આધારિત સંકલિત વિકાસ' પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- 'શ્યામા પ્રસાદ મુખરજી રૂર્બન મિશન' કેન્દ્રીય પ્રાયોજિત યોજના નથી.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3   (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 3 અને 4   (D) માત્ર 1, 2 અને 3

14) 'અટલ રેન્કિંગ ઓફ ઈન્સ્ટીટ્યુશનસ ઓન ઈનોવેશન અચીવમેન્ટ્સ 2021' (ARIIA) સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- આ રેન્કિંગમાં IIT દિલ્હી એ સતત ત્રીજો વખત ટોચનું સ્થાન મેળવ્યું છે.
- 'અટલ ઈનોવેશન રેન્કિંગ્સ' (ARIIA) 2021 હેઠળ, સહભાગી સંસ્થાઓને બે મુખ્ય શ્રેણીઓમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવી છે - તકનીકી અને બિન-તકનીકી.
- આ શ્રેણી હેઠળ, ટોચની કેન્દ્રીય યુનિવર્સિટીઓમાં 'ઈન્દિરા ગાંધી નેશનલ ઓપન યુનિવર્સિટી' (IGNOU), દિલ્હી અને 'ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ મેનેજમેન્ટ' (IIM), કોલ્લિકોડનો સમાવેશ થાય છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3   (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1   (D) 1, 2 અને 3

15) ઈલેક્ટ્રિક વાહનો અપનાવવાના પ્રોત્સાહન માટે સરકારી નીતિઓ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- આ વર્ષે સપ્ટેમ્બરમાં કેન્દ્રીય કેબિનેટે ભારતમાં ઈલેક્ટ્રિક અને ફ્યુઅલ સેલ વાહનો અને ડ્રોનના સ્થાનિક ઉત્પાદનને વેગ આપવા માટે રૂ. 26,058 કરોડની પ્રોડક્શન-લિંક્ડ ઈન્સેન્ટિવ (PLI) સ્કીમને મંજૂરી આપી હતી.
- ઈલેક્ટ્રિક વાહનોને અસરકારક રીતે રજૂ કરવા માટે, આપણે સંપૂર્ણ ઈકોસિસ્ટમ વિકસાવવા માટે નક્કર પ્રયાસો કરવાની જરૂર છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1   (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને   (D) એકપણ નહીં

16) કેન-બેતવા રિવર ઈન્ટરલિંકિંગ પ્રોજેક્ટ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- આ પ્રોજેક્ટ વાર્ષિક ધોરણે 62 લાખ હેક્ટરમાં સિંચાઈ, 62 લાખ લોકોને પીવાનું પાણી પૂરું પાડશે અને 103 મેગાવોટ હાઈડ્રોઈલેક્ટ્રીસિટી અને 27 મેગાવોટ સોલાર પાવરનું ઉત્પાદન કરશે તેવી અપેક્ષા છે.
- આ પ્રોજેક્ટથી મધ્યપ્રદેશ અને ઉત્તર પ્રદેશમાં પાણીની વ્યાપક અછત ધરાવતા 'બુંદેલખંડ પ્રદેશ'ને ઘણો ફાયદો થશે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1   (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને   (D) એકપણ નહીં

17) સ્ટેટ ઓફ ઈન્ડિયાઝ લાઈવલીહુડ્સ (SOIL) રિપોર્ટ 2021 સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

- એક્સેસ ડેવલપમેન્ટ સર્વિસીસ નામની રાષ્ટ્રીય આજીવિકા સહાયક સંસ્થાએ SOIL રિપોર્ટ તૈયાર કર્યો છે.
- સહકારી મંડળીઓ અથવા મંડળીઓ તરીકે નોંધાયેલ FPO ની સંખ્યા ઘણી ઓછી છે.
- FPO ને ઈક્વિટી ગ્રાન્ટ અને લોન આપવા માટે સરકારી કાર્યક્રમો અને યોજનાઓનો લાભ મેળવવાની પ્રક્રિયાને સરળ બનાવવી જરૂરી છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3   (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2   (D) 1, 2 અને 3

**ભારતનો
સાંસ્કૃતિક વારસો**

GPSC 1/2, PI, PSI/CONSTABLE, S.T.I.,
Dy.SO, નાયબ મામલતદાર,
બિનસચિવાલય ક્લાર્ક, તલાટી, TET, TAT વગેરે
વિવિધ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ
માટે અત્યંત ઉપયોગી પુસ્તક

NOW AVAILABLE

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

બોઇંગ 747માં 30 સફેદ ગેંડા દક્ષિણ આફ્રિકાથી રવાનામાં સ્થાનાંતરિત

- તાજેતરમાં બોઇંગ 747 ચાર્ટર્ડ પ્લેનમાં સવાર 30 સફેદ ગેંડાને દક્ષિણ આફ્રિકાથી રવાનામાં સ્થાનાંતરિત કરવામાં આવ્યા હતા. શિકારના વધતા જતા ભયને કારણે તેમની બદલી કરવામાં આવી હતી. સફેદ ગેંડાનું આ અત્યાર સુધીનું સૌથી મોટું સિંગલ ટ્રાન્સફર હતું.

સફેદ ગેંડા

- સફેદ ગેંડાનું વૈજ્ઞાનિક નામ Ceratotherium simum છે. તે ગેંડાની સૌથી મોટી વર્તમાન પ્રજાતિ છે. તે ગેંડાની તમામ જાતિઓમાં સૌથી વધુ સામાજિક માનવામાં આવે છે.

સફેદ ગેંડાની પેટાજાતિઓ

- સફેદ ગેંડામાં બે પેટાજાતિઓનો સમાવેશ થાય છે:
- દક્ષિણી સફેદ ગેંડા - 2015 સુધીમાં 19,682-21,077 ની અંદાજિત વસ્તી.
- ઉત્તરીય સફેદ ગેંડા - તેઓ દુર્લભ છે અને માત્ર થોડી જ સંખ્યામાં બાકી રહ્યા છે.

IUCN સ્થિત

- 2020 માટેના નવીનતમ IUCN મૂલ્યાંકન મુજબ, ઉત્તરીય સફેદ ગેંડાને “વિવેચનાત્મક રીતે ભયંકર” અથવા સંભવતઃ જંગલીમાં લુપ્ત ગણવામાં આવે છે.

બોટમ ટ્રોલિંગ અને સંબંધિત મુદ્દાઓ

- 18 થી 20 ડિસેમ્બરની વચ્ચે, પ્રાદેશિક પાણીમાં “ગેરકાયદે માછીમારી”ના આરોપસર શ્રીલંકાના અધિકારીઓ દ્વારા 10 બોટ જપ્ત કરવામાં આવી હતી, જેના કારણે માછીમારોના ભવિષ્ય અંગે ચિંતા વધી છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- તમિલનાડુના માછીમારોની ધરપકડ અને ત્યારબાદ મુક્તિ એ એક સામાન્ય બાબત બની ગઈ છે, પરંતુ આ સમયગાળા દરમિયાન કેટલાક મૃત્યુ પણ થયા છે.

- બંને દેશો વચ્ચેના વિવાદનું મૂળ તમિલનાડુના માછીમારો દ્વારા ‘બોટમ ટ્રોલર્સ’નો ઉપયોગ છે. શ્રીલંકાના ઉત્તરીય પ્રાંતમાં ‘બોટમ ટ્રોલર્સ’ના ઉપયોગનો વિરોધ એટલા માટે કરવામાં આવે છે કે તે દરિયાઈ જીવસૃષ્ટિને નુકસાન પહોંચાડે છે.
- શ્રીલંકામાં માછીમારીની આ પદ્ધતિ પર પ્રતિબંધ છે, અને કાયદાના કડક અમલ માટે અનેક આંદોલનો થયા છે.
- ભારત વર્ષ 2010 અને 2016માં બે વાર ‘ટ્રોલિંગ પદ્ધતિ’ને તબક્કાવાર રીતે બહાર કરવા માટે પણ સંમત થયું હતું, જેકે આ સિસ્ટમને હજી દૂર કરવાની બાકી છે.

‘બોટમ ટ્રોલિંગ’ સાથે સમસ્યા

- બોટમ-ટ્રોલિંગ એ માછીમારીની પર્યાવરણીય રીતે વિનાશક પદ્ધતિ છે. આ પદ્ધતિમાં, મોટા કદના ટ્રોલર્સને માછીમારીની જાળમાં વજન બાંધવામાં આવે છે અને સમુદ્રના તળિયે ફેંકવામાં આવે છે, જે તમામ પ્રકારના દરિયાઈ જીવોને ફસાવે છે અને આ વિસ્તારમાં માછીમારીના સંસાધનોનો નાશ કરે છે.
- બોટમ ટ્રોલિંગમાં, અલ્પવિકસિત માછલીઓ પણ ફસાઈ જાય છે, જે દરિયાઈ સંસાધનોના અવક્ષય તરફ દોરી જાય છે અને દરિયાઈ સંરક્ષણ પ્રયાસોને અસર કરે છે. આ પદ્ધતિ તામિલનાડુના માછીમારો દ્વારા પાલ્ક ગલ્ફમાં શરૂ કરવામાં આવી હતી અને શ્રીલંકામાં ગૃહયુદ્ધ દરમિયાન તેનો વધુ ઝડપથી ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો.
- ‘બોટમ ટ્રોલિંગ’ની સમસ્યાનો ઉકેલ: ‘ઊંડા સમુદ્રમાં માછીમારી યોજના’ વિશે:
- ‘બોટમ ટ્રોલિંગ’ની સમસ્યાનો ઉકેલ ‘ટ્રોલિંગ’ કરતાં ‘ઊંડા સમુદ્રમાં માછીમારી’માં રહેલો છે.
- દરિયા/મહાસાગરના અંદરના ભાગમાં રહેતી માછલીઓ પકડવાની પ્રવૃત્તિઓને ‘ઊંડા સમુદ્રમાં માછીમારી’ અથવા ‘ડીપ સી ફિશિંગ’ કહેવામાં આવે છે.
- આ માટે બોટોને એવી રીતે ડિઝાઇન કરવામાં આવી છે કે માછીમારો માટે દરિયાના આંતરિક ભાગો અને માછલીની પ્રજાતિઓ સુધી પહોંચવામાં સરળતા રહે.
- આ પદ્ધતિ સમગ્ર વિશ્વમાં પ્રેક્ટિસ કરવામાં આવે છે, ખાસ કરીને દરિયાકાંઠાના વિસ્તારોમાં અને તેનાથી ઇકોસિસ્ટમને કોઈ નુકસાન થતું નથી.
- જ્યાં પાણીની ઊંડાઈ ઓછામાં ઓછી 30 મીટર હોય તે વિસ્તારોને ‘ઊંડા સમુદ્રમાં માછીમારી’ વિસ્તાર ગણવામાં આવે છે.

સરકાર દ્વારા કરવામાં આવી રહેલા પ્રયાસો- પાક ગલ્ફ**યોજના**

- 'બ્લુ રિવોલ્યુશન પ્રોગ્રામ' હેઠળ જુલાઈ 2017માં 'પાલ્ક બે સ્કીમ' શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- આ યોજનાને કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારો દ્વારા લાભાર્થીઓની ભાગીદારીથી નાણાં પૂરાં પાડવામાં આવે છે.
- આ અંતર્ગત રાજ્યના માછીમારોને ત્રણ વર્ષમાં 2,000 જહાજો ઉપલબ્ધ કરાવવાની અને તેમને 'બોટમ ટ્રોલિંગ'ની પદ્ધતિ છોડી દેવા પ્રેરિત કરવાની પરિકલ્પના કરવામાં આવી હતી.

2021 માં ભારતમાં વાઘના મૃત્યુ

- નેશનલ ટાઈગર કન્ઝર્વેશન ઓથોરિટી (NTCA) અનુસાર, 2021માં ભારતમાં લગભગ 126 વાઘ મૃત્યુ પામ્યા છે.

મુખ્યમુદ્દા

- તાજેતરમાં જ મધ્યપ્રદેશના છિંદવાડામાં એક વાઘ મૃત હાલતમાં મળી આવ્યો હતો. NTCA મધ્યપ્રદેશમાં તાજેતરના વાઘના મૃત્યુના કારણની તપાસ કરી રહી છે.
- આ પહેલા મધ્યપ્રદેશના ડિંડોરી વિસ્તારમાં એક વાઘણને કથિત રીતે ઝેર આપીને મોતને ઘાટ ઉતારવામાં આવી હતી.
- 44 વાઘના મૃત્યુ સાથે મધ્ય પ્રદેશ ટોચ પર છે, ત્યારબાદ મહારાષ્ટ્ર (26) અને કર્ણાટક (14) છે.

વાઘની સ્થિતિ

- ઈન્ટરનેશનલ યુનિયન ફોર ધ કન્ઝર્વેશન ઓફ નેચર (IUCN) ની રેડ લિસ્ટમાં વૈશ્વિક સ્તરે વાઘને "સંકટગ્રસ્ત" તરીકે સૂચિબદ્ધ કરવામાં આવ્યો છે. 2015 સુધીમાં, વૈશ્વિક જંગલી વાઘની વસ્તી 3,062 અને 3,948 ની વચ્ચે હોવાનો અંદાજ છે. મોટાભાગની વસ્તી નાના અલગ-અલગ વિસ્તારોમાં રહે છે. હાલમાં ભારતમાં વાઘની સૌથી વધુ વસ્તી છે.

ઘટતી જતી વસ્તીના કારણો

- વસ્તી ઘટવાના મુખ્ય કારણોમાં રહેઠાણનો વિનાશ, શિકાર અને વસવાટનું વિભાજન સામેલ છે. તેઓ માનવ-વન્યજીવન સંઘર્ષનો પણ ભોગ બને છે.

રોચલ બેંગાલ ટાઈગર

- બેંગાલ ટાઈગર એ પેન્થેરા ટાઈગ્રીસ ટાઈગ્રીસ પેટાજાતિની વિશિષ્ટ વસ્તીનો એક વાઘ છે. તે મૂળ ભારતીય ઉપખંડના વતની છે. 2018 સુધીમાં, ભારતમાં વાઘની વસ્તી 2,603-3,346 હોવાનો અંદાજ છે. બાંગ્લાદેશમાં લગભગ 300-500 વાઘ છે, નેપાળમાં 220-274 છે જ્યારે ભૂટાનમાં 103 વાઘ છે.

નેશનલ ટાઈગર કન્ઝર્વેશન ઓથોરિટી (NTCA)

- NTCA ની સ્થાપના ડિસેમ્બર 2005માં ટાઈગર ટાસ્ક ફોર્સની ભલામણ પર કરવામાં આવી હતી. તેની રચના ભારતના વડાપ્રધાન દ્વારા પ્રોજેક્ટ ટાઈગર અને ભારતમાં અનેક વાઘ અનામતનું સંચાલન કરવા માટે કરવામાં આવી હતી.

ICE FACT**પ્રોજેક્ટ ટાઈગર**

- વાઘ સંરક્ષણ કાર્યક્રમ 'પ્રોજેક્ટ ટાઈગર' એપ્રિલ 1973માં શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો. બંગાળના વાઘની તેના કુદરતી રહેઠાણોમાં સક્ષમ વસ્તી સુનિશ્ચિત કરવા, જૈવિક મહત્વના વિસ્તારોને સાચવવા અને વાઘને લુપ્ત થવાથી બચાવવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે તે શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો.

ટાયફૂન રાય

- ડિસેમ્બરના મધ્યમાં ફિલિપાઈન્સના ભાગોમાં આવેલા ટાયફૂન રાય (સ્થાનિક રીતે ઓડેટ નામ)ના કારણે સત્તાવાર મૃત્યુઆંક વધીને 388 થઈ ગયો છે.
- આ વર્ષે (2021) આપત્તિ-સંભવિત ટાપુઓને ફટકારનાર રાય સૌથી શક્તિશાળી તોફાન છે.

મુખ્યમુદ્દા

- ટાયફૂન એ ચક્રવાતનો એક પ્રકાર છે. તેના મૂળ સ્થાનના આધારે, તેને વાવાઝોડું, તોફાન અથવા ચક્રવાત કહી શકાય.
- ટાયફૂન: ચાઈના સી અને પેસિફિક મહાસાગરમાં.
- હરિકેન: એટલાન્ટિક મહાસાગરમાં કેરેબિયન સમુદ્ર અને પશ્ચિમ ભારતીય ટાપુઓમાં.
- ટોર્નેડો: પશ્ચિમ આફ્રિકા અને દક્ષિણ યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સની ગિની ભૂમિમાં.
- વિલી-વિલીઝ: ઉત્તર-પશ્ચિમ ઓસ્ટ્રેલિયામાં.
- ઉષ્ણકટિબંધીય ચક્રવાત: હિંદ મહાસાગર ક્ષેત્રમાં.
- આ તમામ પ્રકારના તોફાનોનું વૈજ્ઞાનિક નામ ઉષ્ણકટિબંધીય ચક્રવાત છે .
- ઉષ્ણકટિબંધીય ચક્રવાત એ તીવ્ર તોફાનો છે જે ગરમ ઉષ્ણકટિબંધીય મહાસાગરોમાં 119 કિલોમીટર પ્રતિ કલાકની ઝડપ અને ભારે વરસાદ સાથે ઉદ્ભવે છે.
- ઉષ્ણકટિબંધીય ચક્રવાત ઉત્તર ગોળાર્ધમાં ઘડિયાળની વિરુદ્ધ દિશામાં ફરે છે.
- પ્રાદેશિક વિશિષ્ટ હવામાન કેન્દ્ર (RSMC) ટોક્યો - આ રીતે ટાયફૂનનું નામ આપવામાં આવ્યું છે. 'રાય' નામ માઈક્રોનેશિયાએ આપ્યું છે.

ઉત્તર ભારતમાં શિયાળામાં વાયુ પ્રદૂષણ

- સેન્ટર ફોર સાયન્સ એન્ડ એન્વાયર્નમેન્ટ (CSE) એ દિલ્હી અને નેશનલ કેપિટલ રિજન (NCR) બહારના શહેરો પર વિશેષ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને હવાની ગુણવત્તાના વલણોનું વિશ્લેષણ કર્યું છે.
- CSE દ્વારા તાજેતરના વિશ્લેષણમાં જાણવા મળ્યું છે કે જ્યારે શિયાળા દરમિયાન પ્રદૂષણ વધે છે, ત્યારે સમગ્ર ઉત્તર ભારતમાં ધુમ્મસનો અનુભવ થાય છે.

નોંધ

■ પાર્ટિક્યુલેટ મેટર:

- પાર્ટિક્યુલેટ મેટર (PM), જેને પાર્ટિક્યુલેટ મેટર તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે, તે હવામાં જોવા મળતા ઘન કણો અને પ્રવાહી ટીપાઓના મિશ્રણ માટેનો શબ્દ છે.

■ તેમાં આનો સમાવેશ થાય છે:

- PM-2.5: તેનું કદ 2.5 માઈક્રોમીટરથી ઓછું છે. તે શ્વાસ સાથે સરળતાથી શરીરમાં પ્રવેશ કરે છે અને ગળામાં દુખાવો, ફેફસાંને નુકસાન, જડતાનું કારણ બને છે. આને આસપાસના ફાઈન ડસ્ટ સેમ્પલર PM-2.5 દ્વારા માપવામાં આવે છે.
- PM-10: શ્વાસન કરી શકાય તેવા પાર્ટિક્યુલેટ મેટરનું કદ 10 માઈક્રોમીટરથી ઓછું છે. તે શરીરની અંદર પહોંચીને ઘણી બીમારીઓ પણ ફેલાવે છે.
- સૂક્ષ્મ દ્રવ્યોના સ્ત્રોતો: કેટલાક સ્ત્રોતમાંથી સીધા જ ઉત્સર્જિત થાય છે, જેમ કે બાંધકામની જગ્યાઓ, પાકા રસ્તાઓ, ખેતરો, ધુમાડાના ઢગ અથવા આગ.

■ સેન્ટર ફોર સાયન્સ એન્ડ એન્વાયર્નમેન્ટ (CSE):

- CSE એ નવી દિલ્હી સ્થિત જાહેર હિત સંશોધન અને હિમાયત સંસ્થા છે.
- તે સંશોધન કરે છે અને વિકાસની તાકીદનો સંચાર કરે છે જે ટકાઉ અને સમાન છે.

મુખ્યમુદ્દા

■ પરિચય:

- આ વિશ્લેષણનો હેતુ શિયાળા દરમિયાન પ્રદૂષણની સિંક્રનસ પેટર્નને સમજવાનો છે, જ્યારે વાતાવરણીય ફેરફારો સમગ્ર પ્રદેશમાં પ્રદૂષણ તરફ દોરી જાય છે.
- વિશ્લેષણ છ રાજ્યોના 56 શહેરોમાં ફેલાયેલા 137 સતત એમ્બિયન્ટ એર ક્વોલિટી મોનિટરિંગ સ્ટેશન્સ (CAAQMS) ને આવરી લે છે.
- CAAQMS પાર્ટિક્યુલેટ મેટર સહિત સમગ્ર વર્ષ દરમિયાન વાયુ પ્રદૂષણના માપનનું રીઅલ-ટાઈમ મોનિટરિંગ પ્રદાન કરે છે.

- ઉત્તરીય પ્રદેશને પાંચ પેટા-પ્રદેશોમાં વિભાજિત કરવામાં આવ્યો છે જેમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:
- પંજાબ અને ચંદીગઢ.
- NCR (દિલ્હી અને 26 અન્ય શહેરો/નગરો કે જે NCRમાં આવે છે તેનો સમાવેશ થાય છે).
- હરિયાણા (NCRમાં પહેલાથી જ સમાવિષ્ટ શહેરો સિવાય).
- ઉત્તર પ્રદેશ (NCRમાં સમાવિષ્ટ શહેરો સિવાય).
- રાજસ્થાન (NCRમાં સમાવિષ્ટ શહેરો સિવાય).
- આ 1 જાન્યુઆરી, 2019 થી નવેમ્બર 30, 2021ના સમયગાળા માટે PM-2.5 ની સાંદ્રતામાં વાર્ષિક અને મોસમી વલણોનું મૂલ્યાંકન છે.

■ કાર્યો અને ડેટા:

- યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ એન્વાયર્નમેન્ટલ પ્રોટેક્શન એજન્સી (USEPA) ની પદ્ધતિના આધારે, મોટી માત્રામાં ડેટા પોઈન્ટ લઈને ડેટા ગેપને સંબોધવામાં આવે છે.
- પૃથ્થકરણ માટે હવામાન સંબંધી માહિતી પાલમના હવામાન કેન્દ્ર, ભારતીય હવામાન વિભાગ (IMD) પાસેથી એકત્રિત કરવામાં આવી છે.
- ફાયર કાઉન્ટ ડેટા નેશનલ એરોનોટિક્સ એન્ડ સ્પેસ એડમિનિસ્ટ્રેશન (NASA) ની ફાયર ઇન્ફોર્મેશન ફોર રિસોર્સ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ, ખાસ કરીને વિઝિબલ ઇન્ફારેડ ઇમેજિંગ રેડિયોમીટર સ્યુટ (VIIRS)માંથી લેવામાં આવ્યો હતો.
- કેન્દ્રીય પૃથ્વી વિજ્ઞાન મંત્રાલયના સિસ્ટમ ઓફ એર ક્વોલિટી એન્ડ વેધર ફોરકાસ્ટિંગ એન્ડ રિસર્ચ (SAFAR) દ્વારા દિલ્હીની હવાની ગુણવત્તામાં સ્ટબલના ધુમાડાના યોગદાનનો અંદાજ લગાવવામાં આવ્યો છે.

■ મહત્વપૂર્ણ પ્રાપ્તિઓ:

- નાના શહેરોમાં પ્રદૂષણનું સ્તર: મોટાભાગના નાના શહેરોમાં PM-2.5નું સ્તર વાર્ષિક સરેરાશ કરતા ઘણું ઓછું હોય છે, પરંતુ શિયાળાની શરૂઆતમાં, જ્યારે ધુમ્મસ સમગ્ર વિસ્તારને ઘેરી લે છે અને સ્ટબલની આગ વધુ તીવ્ર બને છે, ત્યારે નાના શહેરોમાં તેનું સ્તર દિલ્હી જેટલું જ છે.
- શિયાળાની શરૂઆતનું ધુમ્મસ સમગ્ર પ્રદેશમાં ફેલાય છે, પરંતુ દિલ્હી-NCRમાં લાંબા સમય સુધી ચાલુ રહે છે. સામાન્ય રીતે, નવેમ્બરનું ધુમ્મસ સમગ્ર ઉત્તરીય પ્રદેશમાં સુમેળમાં ફેલાય છે.
- પરંતુ આ કણો શિયાળાના બાકીના સમયગાળા દરમિયાન માત્ર દિલ્હી, NCR અને ઉત્તર પ્રદેશમાં જ રહે છે.
- શિયાળા દરમિયાન વાતાવરણમાં ફેરફાર જે શાંત સ્થિતિ તરફ દોરી જાય છે, પવનની દિશામાં ફેરફાર અને આસપાસના તાપમાનમાં મોસમી ઘટાડો સમગ્ર ઉત્તર ભારતમાં પ્રદૂષણનું કારણ બને છે.
- નવેમ્બર દરમિયાન ખેતરોમાં લાગેલી આગ અને દિવાળીના ફટકાડામાંથી નીકળતો ધુમાડો તેને ગંભીર શ્રેણીમાં મૂકે છે.

- 'ખૂબજ નબળી' અને 'ગંભીર' કેટેગરીમાં હવાની ગુણવત્તાવાળા દિવસોની સંખ્યા: દિલ્હી અને NCR શહેરો 2021માં 'સૌથી ગંભીર' દિવસોની શ્રેણીમાં આગળ છે.
- સંવેદનશીલ શહેરો કે જે પ્રદૂષણ પેદા કરે છે: સમગ્ર ઉત્તર ભારત પ્રદૂષણ માટે સંવેદનશીલ હોવા છતાં, દિલ્હી અને NCRની કુલ વાર્ષિક સરેરાશ આ પ્રદેશમાં સૌથી વધુ છે.
- આખા વર્ષ દરમિયાન પ્રદૂષણ માટે સંવેદનશીલ ઔદ્યોગિક શહેરો : આ વર્ષે વધુ વરસાદ અને લાંબા ચોમાસાના સમયગાળાને કારણે સમગ્ર પ્રદેશમાં PM-2.5ના સ્તરમાં નોંધપાત્ર ઘટાડો થયો છે.
- ચોમાસાએ આ પ્રદેશમાં એકંદરે પ્રદૂષણ ઘટાડ્યું હોવા છતાં, ચોમાસા દરમિયાન ઔદ્યોગિક શહેરોમાં પ્રદૂષણનું સ્તર અન્ય શહેરો કરતાં વધુ હતું.
- ખેતરમાં આગ લાગવાની સમસ્યા: શિયાળા દરમિયાન ફીલ્ડમાં આગ લાગવી એ સૌથી મોટી ઘટનાઓમાંની એક છે.
- આ માટે, વિશ્લેષણ બે સ્તરે કરવામાં આવ્યું હતું - ખેતરોમાં આગની સંખ્યા અને સરેરાશ ફાયર રેડિયેશન પાવર (FRP) પ્રક્રિયા હેઠળ નાસાના ઉપગ્રહો દ્વારા મેળવેલા ડેટા પર દૈનિક વલણ જાણવા માટે રોજિંદા ખેતરોમાં આગનો ડેટા એકત્રિત કરવામાં આવ્યો હતો.
- FRP એ આગના સમયે વાસ્તવમાં ઉત્સર્જિત થતી રેડિયેશન ઊર્જાનો દર છે જે મેગાવોટ (MW) માં દર્શાવવામાં આવે છે.
- બાયોમાસ બર્નિંગમાંથી ઉત્સર્જનને માપવા માટે FRP એ વધુ સારી તકનીક છે કારણ કે FRP ની તીવ્રતા બાયોમાસ બળી જવાની માત્રા દર્શાવે છે.
- આ વર્ષે, હરિયાણા, યુપી, રાજસ્થાન અને દિલ્હી પછી પંજાબમાં સૌથી વધુ આગની ઘટના નોંધાઈ છે.
- નાઈટ્રોજન ડાયોક્સાઈડ (NO₂) સ્તર: ઓક્ટોબર અને સપ્ટેમ્બરની સરખામણીમાં નવેમ્બર દરમિયાન હવામાં NO₂ ની માત્રામાં નોંધપાત્ર વધારો થાય છે.
- NO₂ ઉત્સર્જન કમ્બેશન સ્ત્રોતોમાંથી અને મહત્વપૂર્ણ રીતે વાહનોમાંથી આવે છે.
- દિવાળી દરમિયાન પ્રદૂષણમાં વધારો: ફટાકડા ફોડવા પર પ્રતિબંધ હોવા છતાં દિવાળીની રાત્રે પ્રદૂષણમાં વધારો થાય છે.

આગળ શું/લવિષ્યના પગલાં

- વિશ્લેષણમાં પંજાબ, હરિયાણા, ઉત્તર પ્રદેશ, રાજસ્થાન, દિલ્હી અને એનસીઆરના શહેરોને શિયાળા દરમિયાન વાતાવરણીય ફેરફારો અને પ્રદૂષણના ચક્રને સમજવા માટે, પ્રદૂષણની ગૂંચવણભરી કોયડાને સમજવા માટે કેન્દ્રબિંદુ તરીકે લાવવામાં આવ્યા છે.
- આ સૂચવે છે કે નીચા વાર્ષિક સરેરાશ સ્તરવાળા નાના શહેરોમાં પણ પ્રદૂષણનું સ્તર દિલ્હી કરતા ખરાબ અથવા ખરાબ છે.

- આ તમામ પ્રદૂષિત સ્ત્રોતો અને મુખ્ય વિસ્તારોને નિયંત્રિત કરવા માટે મોટા પાયે પગલાં લેવા જોઈએ.
- વોર્કિંગ અને સાઈકલિંગ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ઉત્તરીય ક્ષેત્રના ઉદ્યોગો અને પાવર પ્લાન્ટ્સમાં સ્વચ્છ ઈંધણ અને ટેકનોલોજીની સુલભતા સુનિશ્ચિત કરવા અને કચરો, રિસાયક્લિંગ અને રિસાયક્લિંગ માટે વધેલી મ્યુનિસિપલ સેવાઓ તમામ રાજ્યોમાં સંકલિત પગલાંની તાત્કાલિક જરૂરિયાત પર ભાર મૂકે છે.

ICE FACT

વાયુ પ્રદૂષણને નિયંત્રિત કરવા માટેની અન્ય પહેલો

- નેશનલ કેપિટલ રિજન (NCR) અને આસપાસના વિસ્તારોમાં એર ક્વોલિટી મેનેજમેન્ટ કમિશન
- ભારત સ્ટેજ (BS) VI ધોરણો
- હવાની ગુણવત્તાની દેખરેખ માટે ડેશબોર્ડ
- રાષ્ટ્રીય સ્વચ્છ હવા કાર્યક્રમ
- રાષ્ટ્રીય હવા ગુણવત્તા સૂચકાંક (AQI)
- હવા (પ્રદૂષણ નિવારણ અને નિયંત્રણ) અધિનિયમ, 1981
- પ્રધાનમંત્રી ઉજ્જવલા યોજના (PMUJ)

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) પ્રોજેક્ટ ટાઈગર સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
  1. વાઘ સંરક્ષણ કાર્યક્રમ 'પ્રોજેક્ટ ટાઈગર' એપ્રિલ 2020માં શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો.
  2. બંગાળના વાઘની તેના કુદરતી રહેઠાણોમાં સક્ષમ વસ્તી સુનિશ્ચિત કરવા, જૈવિક મહત્વના વિસ્તારોને સાચવવા અને વાઘને લુપ્ત થવાથી બચાવવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે તે શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો.
 ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

(A) માત્ર 1	(B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને	(D) એકપણ નહીં
- 2) બોટમ ટ્રોલિંગ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
  1. દરિયા/મહાસાગરના અંદરના ભાગમાં રહેતી માછલીઓ પકડવાની પ્રવૃત્તિઓને 'ઊંડા સમુદ્રમાં માછીમારી' અથવા 'ડીપ સી ફિશિંગ' કહેવામાં આવે છે.
  2. જ્યાં પાણીની ઊંડાઈ ઓછામાં ઓછી 30 મીટર હોય તે વિસ્તારોને 'ઊંડા સમુદ્રમાં માછીમારી' વિસ્તાર ગણવામાં આવે છે.
 ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

(A) માત્ર 1	(B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં	(D) આપેલ તમામ

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

3) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. સફેદ ગેંડાનું વૈજ્ઞાનિક નામ Ceratotherium simum છે.
2. 2020 માટેના નવીનતમ IUCN મૂલ્યાંકન મુજબ, ઉત્તરીય સફેદ ગેંડાને “વિવેચનાત્મક રીતે ભયંકર” અથવા સંભવતઃ જંગલીમાં લુપ્ત ગણવામાં આવે છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એકપણ નહીં

4) ઉત્તર ભારતમાં શિયાળામાં વાયુ પ્રદૂષણ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. 2014 PM-2.5: તેનું કદ 2.5 માઈક્રોમીટરથી ઓછું છે. તે શ્વાસ સાથે સરળતાથી શરીરમાં પ્રવેશ કરે છે.
2. CAAQMS પાર્ટિક્યુલેટ મેટર સહિત સમગ્ર વર્ષ દરમિયાન વાયુ પ્રદૂષણના માપનનું રીઅલ-ટાઈમ મોનિટરિંગ પ્રદાન કરે છે.
3. NO2 ઉત્સર્જન કમ્બેશન સ્ત્રોતોમાંથી પરંતુ મહત્વપૂર્ણ રીતે વાહનોમાંથી આવતો નથી.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

5) ટાયફૂન રાય સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. ટાયફૂન: ચાઈના સી અને પેસિફિક મહાસાગરમાં.
2. હરિકેન: એટલાન્ટિક મહાસાગરમાં કેરેબિયન સમુદ્ર અને પશ્ચિમ ભારતીય ટાપુઓમાં.
3. ટોર્નેડો: પશ્ચિમ આફ્રિકા અને દક્ષિણ યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સની ગિની ભૂમિમાં.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

જ્યાં સફળતા એજ એકમાત્ર પ્રણાલી છે...

PSI - કોન્સ્ટેબલ

Prelims + Mains ની પરીક્ષાલક્ષી તૈયારી

નવી બેચ શરૂ

06-01-2022 સાંજે 6:30 to 9:00

ICE®
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

93757-01110 રાજકોટ
93280-01110 OFFLINE

શ્રી અરવિંદો

- તાજેતરમાં, પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્ર મોદીએ શ્રી અરવિંદોની 150મી જન્મજયંતિની ઉજવણી માટે રચાયેલી 'ઉચ્ચ સ્તરીય સમિતિ'ની પ્રથમ બેઠકની અધ્યક્ષતા કરી હતી.
- બેઠકમાં, તેમણે શ્રી અરવિંદોના જીવન અને ફિલસૂફીના વિવિધ પાસાઓ પર લેખો લખવા અને આ પ્રસંગે 150 લેખો પ્રકાશિત કરવા માટે દેશભરની 150 યુનિવર્સિટીઓને સામેલ કરવાનું સૂચન કર્યું.
- શ્રી અરવિંદોનો જન્મ 15 ઓગસ્ટ, 1872ના રોજ કોલકાતા, પશ્ચિમ બંગાળમાં થયો હતો.

‘શ્રી અરવિંદો’ વિશે

- શ્રી અરવિંદો (અરવિંદ ઘોષ), જેઓ 'આધ્યાત્મિક વિકાસ દ્વારા પૃથ્વી પરના દૈવી જીવન'ની ફિલસૂફીનો પ્રચાર કરનાર એક યોગી, દ્રષ્ટા, દાર્શનિક, કવિ અને ભારતીય રાષ્ટ્રવાદી હતા.
- તેમણે તેમની યુવાનીમાં વર્ષ 1902 થી 1910 સુધી સ્વતંત્રતા સંગ્રામમાં ક્રાંતિકારી તરીકે ભાગ લીધો હતો.
- પાછળથી શ્રી અરવિંદો યોગી બન્યા અને પોંડિચેરીમાં 'આધ્યાત્મિક સાધકો'ના એક સંપ્રદાયની સ્થાપના કરી, જે 1926માં 'શ્રી અરવિંદો આશ્રમ'માં વિકસ્યો.
- તેઓ અમેરિકન ક્રાંતિ, ઈટાલીમાં બળવો અને મધ્યયુગીન ઇંગ્લેન્ડ સામે ફ્રેન્ચ બળવાથી ખૂબ પ્રભાવિત હતા.
- તેમણે કોંગ્રેસના અધિવેશનોમાં ભાગ લીધો હતો અને વર્ષ 1902માં કલકત્તામાં 'અનુશીલન સમિતિ'ની સ્થાપનામાં પણ મદદ કરી હતી.
- તેમણે અને તેમના ભાઈ ક્રાંતિકારી બારીન ઘોસે યુગાંતર પત્રિકામાં ઘણા લેખો લખ્યા, જેણે ઘણા યુવાનોને ક્રાંતિકારી કાર્ય કરવા પ્રેરણા આપી.
- તેઓ 'વંદે માતરમ' જેવા અખબારોનું સંપાદન કરનાર પત્રકાર પણ હતા.
- મે, 1908માં, અરવિંદોની 'અલીપુર ષડયંત્ર કેસ'ના સંબંધમાં ધરપકડ કરવામાં આવી હતી.
- 1914માં તેમણે 'આર્ય પત્રિકા'નું પ્રકાશન શરૂ કર્યું.
- તેમણે મોટી સંખ્યામાં રચનાઓ રચી. તેમની સૌથી પ્રખ્યાત સાહિત્યિક સિદ્ધિ 'સાવિત્રી' હતી. આ મહાકાવ્યમાં લગભગ 24000 પંક્તિઓ છે.
- તેમણે એક પ્રકારનો યોગ વિકસાવ્યો જેને 'ઈન્ડિગ્રલ યોગ' કહેવાય છે.

તેમનો રાષ્ટ્રવાદનો સિદ્ધાંત

- શ્રી અરવિંદો ઘોષને ભારતીય રાષ્ટ્રવાદના પ્રબોધક માનવામાં આવતા હતા. બંકિમચંદ્ર, તિલક અને દયાનંદ સાથે મળીને તેમણે ભારતમાં રાષ્ટ્રવાદનો સિદ્ધાંત વિકસાવ્યો.
- શ્રી અરવિંદોનો રાષ્ટ્રવાદનો સિદ્ધાંત વેદાંત ફિલસૂફી પર આધારિત હતો, જે 'માણસ અને ભગવાન'ની એકરૂપતા અને એકતાની વાત કરે છે.
- તેમણે કહ્યું કે ભારત ખરેખર 'ભારત માતા' છે જે તેના લાખો બાળકોની સંયુક્ત શક્તિ અને સત્તાનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે. ભારત માતા તેના લોકોની અનંત ઊર્જાનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે: તેણે ભારત માતાને ભગવાન તરીકે વર્ણવતા કહ્યું કે ભારતને આઝાદ કરવાનું ભગવાનનું દિવ્ય મિશન છે.
- તેમણે કહ્યું કે ગામડાઓએ તેમની સ્વાયત્તતા અને સ્વ-સરકાર જાળવી રાખવો જોઈએ, પરંતુ તે જ સમયે, "રાષ્ટ્રીય એકીકરણને પ્રોત્સાહન આપવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ" તથા 'રાષ્ટ્રીય સ્વરાજ'નો આદર્શ 'આત્મનિર્ભર, સ્વાયત્ત અને સ્વ-શાસિત, જૂના ગ્રામ સમાજ' પર આધારિત હોવો જોઈએ.

રાણી લક્ષ્મીબાઈ

- ઉત્તર પ્રદેશનું 'ઝાંસી રેલ્વે સ્ટેશન' હવે 'વીરાંગના લક્ષ્મીબાઈ રેલ્વે સ્ટેશન' તરીકે ઓળખાશે.

રેલ્વે સ્ટેશનનું નામ બદલવાની પ્રક્રિયા

- આ સ્ટેશનનું નામ બદલવાનો પ્રસ્તાવ અગાઉ ઉત્તર પ્રદેશ સરકાર દ્વારા કેન્દ્રીય ગૃહ મંત્રાલયને મોકલવામાં આવ્યો હતો.
- કેન્દ્રીય રેલ્વે મંત્રાલય, ભારતીય સર્વેક્ષણ વિભાગ અને પોસ્ટ વિભાગ તરફથી કોઈપણ જાતની આપત્તિ નથી એવું પ્રાપ્ત કર્યા પછી 'ગૃહ મંત્રાલય' દ્વારા કોઈપણ સ્ટેશન અથવા સ્થળના નામ બદલવાની સંમતિ આપવામાં આવે છે.
- ઉપરોક્ત સંસ્થાઓ પુષ્ટિ કરે છે કે તેમના રેકોર્ડમાં સૂચિત નામ જેવું જ નામ ધરાવતું અન્ય કોઈ નગર કે ગામ નથી.
- એકવાર નામમાં ફેરફાર મંજૂર થઈ જાય પછી, એક એક્ઝિક્યુટિવ ઓર્ડર જારી કરવામાં આવે છે, જેના પગલે 'રેલ મંત્રાલય' દ્વારા સ્ટેશન કોડમાં ફેરફાર કરવામાં આવે છે.

રાણી લક્ષ્મીબાઈ વિશે

- 'રાણી લક્ષ્મીબાઈ' નો જન્મ 19 નવેમ્બર, 1828 ના રોજ ઉત્તર પ્રદેશના વારાણસીમાં થયો હતો, તેમનું બાળપણનું નામ 'મણિકર્ણિકા તાંબે' હતું.
- વર્ષ 1842માં 'લક્ષ્મીબાઈ'ના લગ્ન ઝાંસીના રાજા 'ગંગાધર નેવાલકર' સાથે થયા હતા.

અંગ્રેજો અને રાણી લક્ષ્મીબાઈ વચ્ચે યુદ્ધ

- રાણી લક્ષ્મીબાઈને એક પુત્ર હતો, જેનું નામ 'દામોદરા રાવ' હતું, પરંતુ તે તેના જન્મના ચાર મહિનામાં મૃત્યુ પામ્યો. શિશુના મૃત્યુ પછી, લક્ષ્મીબાઈના પતિએ પિતરાઈ ભાઈના બાળક 'આનંદ રાવ'ને દત્તક લીધો અને મહારાજાના મૃત્યુના આગલા દિવસે તેનું નામ 'દામોદર રાવ' રાખવામાં આવ્યું.
- લોર્ડ ડેલહાઉસીએ બાળકને રાજ્યના વારસદાર તરીકે સ્વીકારવાનો ઈનકાર કર્યો હતો અને 'ડોક્ટ્રિન ઓફ લેપ્સ' અથવા 'ખાલસા નીતિ' દ્વારા રાજ્ય જપ્ત કર્યું હતું. પરંતુ, રાણીએ લોર્ડ ડેલહાઉસીના આ નિર્ણયને સ્વીકારવાની ના પાડી.
- આ કારણે બંને વચ્ચે યુદ્ધ શરૂ થયું. અંગ્રેજોએ શહેરની આસપાસ ઘેરો કર્યો, 'ઝાંસીની રાણી'એ અંગ્રેજોને બે અઠવાડિયા સુધી સખત લડત આપી.
- તેણે અંગ્રેજો સામે બહાદુરીપૂર્વક લડાઈ લડી અને બ્રિટિશ સેનાના કપ્તાન સર 'હ્યુ રોઝ' સામે પોતાનું રાજ્ય બચાવવા માટે સખત યુદ્ધ કર્યું.

- 17 જૂન, 1858 ના રોજ, યુદ્ધના મેદાનમાં લડતી વખતે, રાણી લક્ષ્મીબાઈનું અવસાન થયું.

ICE FACT

'ડોક્ટ્રિન ઓફ લેપ્સ' અથવા 'ખાલસાનીતિ'

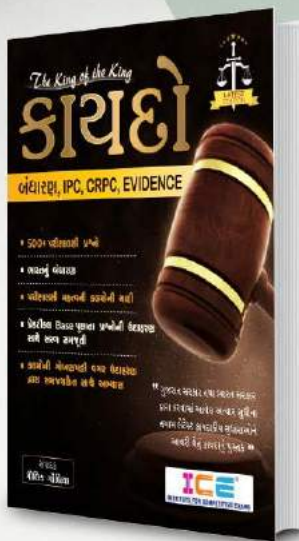
- 'ડોક્ટ્રિન ઓફ લેપ્સ' અથવા 'ખાલસાનીતિ' એ અંગ્રેજી સામ્રાજ્યમાં નાના રાજ્યો અને રજવાડાઓને વિલીનીકરણ કરવાની નીતિ હતી. જે 1848 થી 1856 દરમિયાન ભારતના ગવર્નર-જનરલ તરીકેના તેમના કાર્યકાળ દરમિયાન લોર્ડ ડેલહાઉસીએ વ્યાપકપણે અમલમાં મૂકી હતી.
- આ નીતિ મુજબ, ઈસ્ટ ઈન્ડિયા કંપનીના પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ (જાગીર તરીકે) નિયંત્રણ હેઠળના કોઈપણ રજવાડા, જ્યાં શાસકનો કોઈ કાનૂની પુરૂષ વારસદાર ન હતો, તેને કંપની સાથે જોડવામાં આવતા.
- આ મુજબ, ભારતીય શાસકના કોઈ દત્તક પુત્રને રાજ્યનો વારસદાર જાહેર કરી શકાય નહીં. આ નીતિએ ભારતીય શાસકના તેમના પસંદગીના અનુગામીની નિમણૂક કરવાના લાંબા સમયથી ચાલતા અધિકારને પડકાર્યો હતો.

GPSC 1/2, PSI/CONSTABLE, STI, Dy.SO, Dy.મામલતદાર, Sr.Clerk, ATDO, તલાટી, TET, TAT
બિનસચિવાલય ક્લાર્ક વગેરે વિવિધ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ માટે અત્યંત ઉપયોગી પુસ્તક

COMBO BOOKS

MRP 320 + 170 = ~~490~~

PRICE = 343/-

SPECIAL OFFER
30%
COMBO
OFFER

ICE®
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

‘પિલર ઓફ શેમ’

- હોંગકોંગની સૌથી જૂની યુનિવર્સિટીએ 23 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ બેઈજિંગના તિયાનમેન સ્ક્વેરમાં માર્યા ગયેલા લોકોની યાદમાં એક પ્રતિમાને નષ્ટ કરવા માટે રાતોરાત ઝુંબેશ શરૂ કરી.

‘પિલર ઓફ શેમ’ (Pillar of Shame)

- “પિલર ઓફ શેમ” એ 8-મીટર (26-ફૂટ) ઊંચા શિલ્પોની શ્રેણી છે, જે જેન્સ ગાલશિઓટ દ્વારા બનાવવામાં આવી છે.
- તે 1997 થી હોંગકોંગ યુનિવર્સિટી (HKU) કેમ્પસમાં છે. તે જ વર્ષે, ભૂતપૂર્વ બ્રિટિશ વસાહત હોંગકોંગને ચીનને પાછું સોંપવામાં આવ્યું હતું.
- આ મૂર્તિમાં 50 પીકિટ ચહેરાઓ અને યાતનાગ્રસ્ત મૃતદેહો છે. આ મૃતદેહોનો એકબીજા પર ઢગલો કરવામાં આવ્યો છે.
- 1989માં તિયાનમેન સ્ક્વેરમાં ચીની સૈનિકો દ્વારા માર્યા ગયેલા લોકશાહી પ્રદર્શનકારીઓને તે યાદ કરે છે.
- દરેક પ્રતિમા કાંસ્ય, તાંબા અથવા કોંક્રિટની છે.

પ્રતિમાનું ઉદ્ધાટન ક્યારે અને ક્યાં થયું?

- 1996 માં, રોમમાં FAO સમિટના NGO ફોરમમાં પ્રતિમાનું ઉદ્ધાટન કરવામાં આવ્યું હતું.
- ત્યારથી, હોંગકોંગ, મેક્સિકો અને બ્રાઝિલમાં ત્રણ વધુ સ્તંભ બનાવવામાં આવ્યા છે.

ICE FACT

હોંગકોંગનું રિમોલ્ડિંગ

- હાલમાં, ચીન બે વર્ષ પહેલાં લોકશાહી સામેના વિરોધ પછી હોંગકોંગને તેની સરમુખત્યારશાહી છબીમાં ફરીથી આકાર આપી રહ્યું છે. આમ, તિયાનમેનનું સ્મારક અસરકારક રીતે ગેરકાયદેસર બની ગયું છે. ઓક્ટોબર 2021માં, યુનિવર્સિટીના અધિકારીઓએ નવા કાનૂની જોખમો સામે આવતાં, પ્રતિમાને હટાવવાનો આદેશ આપ્યો હતો.
- 23 ડિસેમ્બરના રોજ, યુનિવર્સિટીના સ્ટાફે પુષ્ટિ કરી કે રાતોરાતની કાર્યવાહીમાં પ્રતિમા હટાવી લેવામાં આવી છે. ઓપરેશન પૂર્ણ કર્યા પછી તેને સ્ટોરેજમાં મૂકવામાં આવે છે.

કોણાર્ક સૂર્ય મંદિરનું સંરક્ષણ: ઓરિસ્સા

- તાજેતરમાં, ભારતીય પુરાતત્વ સર્વેક્ષણ (ASI) એ ખુલાસો કર્યો છે કે તે કોણાર્ક સૂર્ય મંદિરના આંતરિક ભાગોમાંથી રેતીને સુરક્ષિત રીતે દૂર કરવા માટે પ્રારંભિક રોડમેપ પર કામ કરી રહ્યું છે.

- સૂર્ય મંદિરનો જગમોહન (એસેમ્બલી હોલ) એક સદી પહેલાં અંગ્રેજો દ્વારા મંદિરને સ્થિર કરવા માટે રેતીથી ભરવામાં આવ્યો હતો.

મુખ્યબિંદુ

■ સંરક્ષણ પ્રક્રિયા:

- વર્ષ 1903માં, બ્રિટિશ વહીવટીતંત્રે તેરમી સદીની વર્લ્ડ હેરિટેજ સાઈટની સ્થિરતા જાળવી રાખવા માટે હોલને રેતીથી ભરી દીધો અને તેને સીલ કરી દીધો હતો.
- તેણે જગમોહનના ઉપરના ભાગમાં એક કાણું પાડ્યું હતું અને તેમાંથી રેતી અંદર રેડી હતી.
- રેતીના થર અને માળખા વચ્ચે 17 ફૂટનું અંતર હોવાના પરિણામે રેતીના રહેવાથી સંભવિત નુકસાનની ચેતવણી આપતા અભ્યાસ પછી રેતીને દૂર કરવાની જરૂરિયાત અનુભવાઈ હતી.
- રેતી દૂર કરવાની પ્રક્રિયા હાથ ધરવા માટે રૂરકીમાં સેન્ટ્રલ બિલ્ડિંગ રિસર્ચ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ (CBRI) દ્વારા ASIને મદદ કરવામાં આવી હતી, જેણે 2013 અને 2018 વચ્ચે મંદિરની માળખાકીય સ્થિરતા પર વૈજ્ઞાનિક અભ્યાસ હાથ ધર્યો હતો.

કોણાર્ક સૂર્ય મંદિર

- કોણાર્ક સૂર્ય મંદિર પૂર્વ ઓડિશામાં પવિત્ર શહેર પુરીની નજીક આવેલું છે.
- તે 13મી સદી (ઈ.સ. 1238-1264) માં રાજા નરસિંહદેવન દ્વારા બનાવવામાં આવ્યું હતું. તે ગંગ વંશની ભવ્યતા, સ્થાપત્ય, મજબૂતી અને સ્થિરતા તેમજ ઐતિહાસિક વાતાવરણનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.
- પૂર્વીય ગંગ રાજવંશને રૂઢિ ગંગ અથવા પ્રાચ્ય ગંગ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- તે મધ્યયુગીન યુગમાં એક વિશાળ ભારતીય શાહી રાજવંશ હતો જેણે 5મી સદીની શરૂઆતથી 15મી સદીની શરૂઆત સુધી કલિંગ પર શાસન કર્યું હતું.
- પૂર્વીય ગંગા વંશની રચના ત્યારે શરૂ થઈ જ્યારે ઈન્દ્રવર્મા પ્રથમે વિષ્ણુકુન્દિન રાજાને હરાવ્યા.
- મંદિર એક વિશાળ રથના આકારમાં બનાવવામાં આવ્યું છે.
- તે સૂર્ય ભગવાનને સમર્પિત છે.
- કોણાર્ક મંદિર તેની સ્થાપત્ય ભવ્યતા માટે જ નહીં પરંતુ શિલ્પના કામની ઊંડાઈ અને પ્રાવીણ્ય માટે પણ જાણીતું છે.
- તે કલિંગ વાસ્તુકલાની સિદ્ધિનું સર્વોચ્ચ બિંદુ છે જે કૃપા, સુખ અને જીવનના લયને પ્રતિબિંબિત કરે છે.
- વર્ષ 1984માં યુનેસ્કો દ્વારા તેને વર્લ્ડ હેરિટેજ સાઈટ જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું.

- કોણાર્ક સૂર્ય મંદિરની બંને બાજુએ 12 પૈડાંની બે પંક્તિઓ છે. કેટલાક માને છે કે 24 પૈડાં દિવસના 24 કલાકનું પ્રતીક છે, જ્યારે અન્ય લોકો કહે છે કે 12-12 ઘોડાઓની બે હરોળ વર્ષના 12 મહિનાનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.
- સાત ઘોડા અઠવાડિયાના સાત દિવસોનું પ્રતીક માનવામાં આવે છે.
- નાવિકોએ તેને એક સમયે 'બ્લેક પેગોડા' તરીકે ઓળખાવ્યું હતું, કારણ કે એવું માનવામાં આવતું હતું કે તે જહાજોને કિનારે આકર્ષિત કરે છે અને તેનો નાશ કરે છે.
- કોણાર્ક એ 'સૂર્ય પથ'ના પ્રસારના ઇતિહાસમાં એક અમૂલ્ય કડી છે, જે 8મી સદી દરમિયાન કાશ્મીરમાં ઉભરી હતી, જે આખરે પૂર્વ ભારતના કિનારા સુધી પહોંચી હતી.

ICE FACT

ઓડિશામાં અન્ય મહત્વપૂર્ણ સ્મારકો

- જગન્નાથ મંદિર
- તારા તારિણી મંદિર
- ઉદયગીરી અને ખંડાગિરી ગુફાઓ
- લિંગરાજ મંદિર
- કલિંગ વાસ્તુકલા
- **પરિચય:**
- ભારતીય મંદિરોને નાગર, વેસર, દ્રવિડિયન અને ગડગ શૈલીમાં વિભાજિત કરવામાં આવ્યા છે.
- જો કે ઓડિશાનું મંદિર સ્થાપત્ય તેની અનન્ય શૈલી માટે સંપૂર્ણપણે અલગ શ્રેણીનું છે જેને મંદિર સ્થાપત્યની કલિંગ શૈલી કહેવાય છે.
- આ શૈલી મોટાભાગે નાગર શૈલી હેઠળ આવે છે.
- **સ્થાપત્ય:**
- મૂળભૂત રીતે કલિંગ સ્થાપત્યમાં એક મંદિર બે ભાગો ધરાવે છે, એક મિનાર અને એક હોલ. મિનારને દેઉલા અને હોલને જગમોહન કહેવામાં આવે છે.
- દેઉલા અને જગમોહન બંનેની દિવાલો પુષ્કળ સ્થાપત્ય રચનાઓ અને આકૃતિઓ સાથે ભવ્ય રીતે કોતરેલી હોય છે.
- સૌથી વધુ પુનરાવર્તિત સ્વરૂપ ઘોડાની નાળનો આકાર છે, જે પ્રાચીન સમયથી ચૈત્ય-ગૃહની મોટી બારીઓથી શરૂ થાય છે.
- તે દેઉલ છે જે કલિંગમાં ત્રણ અલગ-અલગ પ્રકારના મંદિરો બનાવે છે.
- સ્થાપત્ય:-
- રેખા દેઉલા
- પીઠા દેઉલા
- ખાખરા દેઉલા
- પ્રથમ બે વિષ્ણુ, સૂર્ય અને શિવ મંદિરો સાથે સંકળાયેલા છે જ્યારે ત્રીજા મુખ્યત્વે ચામુંડા અને દુર્ગા મંદિરો સાથે સંકળાયેલા છે.
- રેખા દેઉલા અને ખાખરા દેઉલા પાસે ગર્ભગૃહ છે, જ્યારે પીઠા બાહ્ય નૃત્ય અને પ્રસાદ હોલનું નિર્માણ કરે છે.

સંકલ્પ સ્મારક: આંદામાન અને નિકોબાર

- તાજેતરમાં, નેતાજી સુભાષ ચંદ્ર બોઝના ભારતમાં આગમનના બરાબર 78 વર્ષ (29 ડિસેમ્બર, 2021), એક સંકલ્પ સ્મારક રાષ્ટ્રને સમર્પિત કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ સ્મારક હેતુ ઇતિહાસ આ મહત્વપૂર્ણ ઘટના સાચવવા માટે છે.

મુખ્યમુદ્દા

- **પરિચય:**
- આંદામાન અને નિકોબારમાં બનેલ આ સ્મારક ભારતીય રાષ્ટ્રીય સેનાના સૈનિકોના સંકલ્પ અને અસંખ્ય બલિદાનને શ્રદ્ધાંજલિ છે.
- તે ભારતીય સશસ્ત્ર દળોની નૈતિકતા અને ભારતીય સેનાના સંકલ્પને રેખાંકિત કરતી પ્રતિબદ્ધતા, કર્તવ્ય અને બલિદાનના મૂલ્યોનું પ્રતિક પણ છે, જે નેતાજીએ પોતે જ સ્થાપિત કર્યું છે.
- **મહત્વ:**
- તે પણ નોંધપાત્ર છે કે નેતાજી 16 જાન્યુઆરી, 1941ના રોજ કોલકાતામાંથી બ્રિટિશ દેખરેખમાંથી છટકી ગયા હતા અને પોર્ટ બ્લેર એરપોર્ટ પર લગભગ ત્રણ વર્ષ પછી 29 ડિસેમ્બર, 1943ના રોજ ભારતીય ધરતી પર પાછા ફર્યા હતા.
- 30 ડિસેમ્બર 1943 ના રોજ, તેમણે પોર્ટ બ્લેર ખાતે ભારતીય ધરતી પર પ્રથમ વખત રાષ્ટ્રીય ધ્વજ ફરકાવ્યો.
- આઝાદ હિંદ (આરજી) હુકુમત-એ-આઝાદ હિંદ તરીકે ઓળખાય છે)ની કામચલાઉ સરકારના વડા અને ભારતીય રાષ્ટ્રીય સેનાના સર્વોચ્ચ કમાન્ડર તરીકે નેતાજીની ટાપુઓની મુલાકાત તેમના વચનની પ્રતીકાત્મક પરિપૂર્ણતા દર્શાવે છે કે ભારતીય રાષ્ટ્રીય સેના ભારતની ધરતી પર ઊભી રહેશે. 1943 ના અંત સુધી.
- આ ઐતિહાસિક મુલાકાતે આંદામાન અને નિકોબાર ટાપુઓને "ભારતનું પ્રથમ મુક્ત ક્ષેત્ર" તરીકે જાહેર કર્યું.

ICE FACT

સુભાષ ચંદ્ર બોઝ

- **પરિચય:**
- સુભાષ ચંદ્ર બોઝનો જન્મ 23 જાન્યુઆરી, 1897ના રોજ ઓરિસ્સાના કટક શહેરમાં થયો હતો. તેમની માતાનું નામ પ્રભાવતી દત્ત બોઝ અને પિતાનું નામ જાનકીનાથ બોઝ હતું.
- પ્રારંભિક શાળાકીય શિક્ષણ પછી, તેઓ રેવેનશો કોલેજિયેટ સ્કૂલમાં જોડાયા. તે પછી તેમણે કોલકાતાની પ્રેસિડેન્સી કોલેજમાં પ્રવેશ લીધો પરંતુ તેમની કટ્ટર રાષ્ટ્રવાદી પ્રવૃત્તિઓને કારણે તેમને ત્યાંથી હાંકી કાઢવામાં આવ્યા. આ

- પછી તે કેમ્બ્રિજ યુનિવર્સિટીમાં એન્જિનિયરિંગનો અભ્યાસ કરવા ગયો.
- વર્ષ 1919માં, બોસ ઈન્ડિયન સિવિલ સર્વિસિસ (ICS) પરીક્ષાની તૈયારી કરવા લંડન ગયા અને ત્યાં તેમની પસંદગી કરવામાં આવી. જોકે, બોસે નાગરિક સેવા રાજીનામું આપી દીધું કારણ કે તેઓ માનતા હતા કે તેઓ બ્રિટિશ સાથે કામ કરી શક્યા નથી.
  - સુભાષ ચંદ્ર બોઝ વિવેકાનંદના ઉપદેશોથી ખૂબ પ્રભાવિત હતા અને તેમને તેમના આધ્યાત્મિક માર્ગદર્શક માનતા હતા, જ્યારે ચિત્તરંજન દાસ તેમના રાજકીય માર્ગદર્શક હતા.
  - વર્ષ 1921માં, બોઝે ચિત્તરંજન દાસની સ્વરાજ પાર્ટી દ્વારા પ્રકાશિત અખબાર 'ફોરવર્ડ'નું સંપાદન સંભાળ્યું.
  - વર્ષ 1923માં, બોઝ અખિલ ભારતીય યુવા કોંગ્રેસના પ્રમુખ તેમજ બંગાળ રાજ્ય કોંગ્રેસના સચિવ તરીકે ચૂંટાયા હતા.
  - વર્ષ 1925 માં, ક્રાંતિકારી ચળવળો સાથેના તેમના જોડાણને કારણે તેમને મંડલય જેલમાં મોકલવામાં આવ્યા હતા, જ્યાં તેમને ક્ષય રોગ થયો હતો.
  - 1930 ના દાયકાના મધ્યમાં, બોસે યુરોપનો પ્રવાસ કર્યો. તેમણે પહેલા સંશોધન કર્યું અને પછી 'ધ ઈન્ડિયન સ્ટ્રગલ' પુસ્તકનો પહેલો ભાગ લખ્યો, જેમાં તેમણે વર્ષ 1920-1934 દરમિયાન દેશની તમામ સ્વતંત્રતા ચળવળોને આવરી લીધી.
  - વર્ષ 1938 (હરિપુરા)માં ભારતીય રાષ્ટ્રીય કોંગ્રેસના પ્રમુખ તરીકે ચૂંટાયા બાદ બોઝે રાષ્ટ્રીય આયોજન પંચની રચના કરી હતી. આ નીતિ ગાંધીવિચાર સાથે સુસંગત ન હતી.
  - વર્ષ 1939 (ત્રિપુરી) માં, બોઝ ફરીથી પ્રમુખ તરીકે ચૂંટાયા પરંતુ ટૂંક સમયમાં તેમણે પદ પરથી રાજીનામું આપી દીધું અને કોંગ્રેસ 'ઓલ ઈન્ડિયા ફોરવર્ડ બ્લોક' ની અંદર એક જૂથ બનાવ્યો, જેનો ઉદ્દેશ્ય રાજકીય ડાબેરીઓને મજબૂત કરવાનો હતો.
  - 18 ઓગસ્ટ, 1945ના રોજ જાપાન શાસિત ફોર્મોસા (હવે તાઈવાન)માં વિમાન દુર્ઘટનામાં તેમનું મૃત્યુ થયું હતું.
- **ભારતીય રાષ્ટ્રીય સેના:**
- તેઓ જુલાઈ 1943માં જર્મનીથી જાપાન-નિયંત્રિત સિંગાપોર પહોંચ્યા, ત્યાંથી તેમણે તેમનું પ્રખ્યાત સૂત્ર 'દિલ્હી ચલો' બહાર પાડ્યું અને 21 ઓક્ટોબર 1943ના રોજ આઝાદ હિંદ સરકાર અને ભારતીય રાષ્ટ્રીય સેનાની રચનાની જાહેરાત કરી.
  - INA ની રચના સૌપ્રથમ મોહન સિંઘ અને જાપાની મેજર ઈવાઈચી કુજીવારાના નેતૃત્વ હેઠળ કરવામાં આવી હતી અને તેમાં મલયાન (હાલનું મલેશિયા) અભિયાનમાં સિંગાપોરમાં જાપાન દ્વારા કબજે કરાયેલ બ્રિટિશ-ભારતીય સૈન્યના ભારતીય સૈનિકોનો સમાવેશ થતો હતો. કેદીઓનો સમાવેશ થતો હતો.
  - INAમાં સિંગાપોરની જેલમાં બંધ ભારતીય કેદીઓ અને દક્ષિણ-પૂર્વ એશિયાના ભારતીય નાગરિકોનો સમાવેશ થતો હતો. તેની લશ્કરી તાકાત વધીને 50,000 થઈ ગઈ.

- INA એ વર્ષ 1944માં ઈમ્ફાલ અને બર્મા ખાતે ભારતની સરહદોની અંદર સાથી દળો સામે લડ્યા હતા.
- જો કે, રંગૂનના પતન સાથે, આઝાદ હિંદ સરકાર એક અસરકારક રાજકીય સંસ્થા બની ગઈ.
- નવેમ્બર 1945 માં, બ્રિટિશ સરકાર દ્વારા INA લોકો પર કાર્યવાહી કરવામાં આવ્યા પછી તરત જ, દેશભરમાં મોટા પાયે દેખાવો થયા.
- અસર: INA અનુભવે 1945-46 દરમિયાન બ્રિટિશ ભારતીય સૈન્યમાં અસંતોષની લહેર ઉભી કરી, જે ફેબ્રુઆરી 1946માં બોમ્બે નેવલ વિપ્લવમાં પરિણમ્યું, જેણે બ્રિટિશ સરકારને શક્ય તેટલી વહેલી તકે ભારત છોડવાની ફરજ પાડી.
- INA ની રચના: INA એ અનિવાર્યપણે એક બિન-સાંપ્રદાયિક સંગઠન હતું, કારણ કે તેના અધિકારીઓ અને રેન્કમાં મોટી મુસ્લિમ વસ્તી હતી, અને તેણે ઝાંસીની રાણીના નામ પરથી મહિલા ટુકડી પણ રજૂ કરી હતી.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) 'પિલર ઓફ શેમ' સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
  1. "પિલર ઓફ શેમ" એ 8-મીટર (26-ફૂટ) ઊંચા શિલ્પોની શ્રેણી છે, જે જેન્સ ગાલશિઓટ દ્વારા બનાવવામાં આવી છે.
  2. તે 1997 થી હોંગકોંગ યુનિવર્સિટી (HKU) કેમ્પસમાં છે.
 ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

(A) માત્ર 1	(B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં	(D) આપેલ તમામ
- 2) રાણી લક્ષ્મીબાઈ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
  1. 'રાણી લક્ષ્મીબાઈ' નો જન્મ 19 નવેમ્બર, 1828 ના રોજ ઉત્તર પ્રદેશના વારાણસીમાં થયો હતો.
  2. 'ડોક્ટ્રિન ઓફ લેપ્સ' અથવા 'ખાલસાનીતિ' એ અંગ્રેજી સામ્રાજ્યમાં નાના રાજ્યો અને રજવાડાઓને સહાય કરવાની નીતિ હતી.
  3. 17 જૂન, 1858 ના રોજ, યુદ્ધના મેદાનમાં લડતી વખતે, રાણી લક્ષ્મીબાઈનું અવસાન થયું.
 ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

(A) માત્ર 1 અને 3	(B) માત્ર 2
(C) માત્ર 1	(D) 1, 2 અને 3

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- 3) શ્રી અરવિંદો વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. શ્રી અરવિંદોનો જન્મ 15 ઓગસ્ટ, 1872ના રોજ કોલકાતા, પશ્ચિમ બંગાળમાં થયો હતો.
  2. મે, 1908માં, અરવિંદોની 'અલીપુર ષડયંત્ર કેસ'ના સંબંધમાં ધરપકડ કરવામાં આવી હતી.
  3. તેમની સૌથી પ્રખ્યાત સાહિત્યિક સિદ્ધિ 'સાવિત્રી' હતી. આ મહાકાવ્યમાં લગભગ 24000 પંક્તિઓ છે.
  4. તેમણે એક પ્રકારનો યોગ વિકસાવ્યો જેને 'ઇન્દ્રિય યોગ' કહેવાય છે.
- ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 3 અને 4 (D) આપેલ તમામ

- 4) સંકલ્પ સ્મારક સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. આંદામાન અને નિકોબારમાં બનેલ આ સ્મારક ભારતીય રાષ્ટ્રીય સેનાના સૈનિકોના સંકલ્પ અને અસંખ્ય બલિદાનને શ્રદ્ધાંજલિ છે.
  2. તે ભારતીય સશસ્ત્ર દળોની નૈતિકતા અને ભારતીય સેનાના સંકલ્પને રેખાંકિત કરતી પ્રતિબદ્ધતા, કર્તવ્ય અને બલિદાનના મૂલ્યોનું પ્રતિક પણ છે, જે નેતાજીએ પોતે જ સ્થાપિત કર્યું છે.
  3. INAમાં સિંગાપોરની જેલમાં બંધ ભારતીય કેદીઓ અને દક્ષિણ-પૂર્વ એશિયાના ભારતીય નાગરિકોનો સમાવેશ થતો હતો.
- ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

- 5) કોણાર્ક સૂર્ય મંદિર સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. વર્ષ 1903માં, બ્રિટિશ વહીવટીતંત્રે તેરમી સદીની વર્લ્ડ હેરિટેજ સાઇટની સ્થિરતા જાળવી રાખવા માટે હોલને રેતીથી ભરી દીધો અને તેને સીલ કરી દીધો હતો.
  2. ભારતીય મંદિરોને નાગર, વેસર, દ્રવિડિયન અને ગડગ શૈલીમાં વિભાજિત કરવામાં આવ્યા છે.
  3. તે 13મી સદી (ઈ.સ. 1238-1264) માં રાજા નરસિંહદેવના દ્વારા બનાવવામાં આવ્યું હતું.
- ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

UPSC, GPSC, PSI/CONSTABLE, S.T.I., Dy.SO, નાયબ મામલતદાર, બિનસચિવાલય ક્લાર્ક, તલાટી, TET, TAT વગેરે વિવિધ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ માટે અત્યંત ઉપયોગી પુસ્તક

AVAILABLE NOW

6000+ કાર્યકરો અને અધિકારીઓ માટે

સામાજિક વિજ્ઞાન

UPSC, GPSC, નાયબ મામલતદાર / સેનિયર મેજિસ્ટ્રેટ, પી-આર, બેનલક, TET, TAT, HTAT, S.T.O, S.T.I. માટે અત્યંત ઉપયોગી પુસ્તક - કાર્યકરો માટે

600+ કાર્યકરો માટે

ભારતનો ઇતિહાસ
ભારતની ભૂગોળ
વિશ્વનો ઇતિહાસ
વિશ્વની ભૂગોળ

બંધારણ
કલ સંસ્કૃતિ
પર્યાવરણ
અરંભ

દોરણ રૂ. ૧૦ (GCERT)ના નક્કા પાઠ્યપુસ્તક આધારિત

સેવાઈસ મોલિક ગોધિયા

ICE
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

8 અન્ય સંક્ષિપ્ત વર્તમાન પ્રવાહો

25 ડિસેમ્બર: સુશાસન દિવસ (Good Governance Day)

- ભારત રત્ન શ્રી અટલ બિહારી વાજપેયીનો જન્મ 25 ડિસેમ્બરે થયો હતો, તેમના જન્મદિવસને સુશાસન દિવસ તરીકે ઉજવવામાં આવે છે. આ દિવસ સૌ પ્રથમ 2014માં ઉજવવામાં આવ્યો હતો. તેઓ ભારતીય રાજકારણના સૌથી પ્રભાવશાળી નેતાઓમાંના એક ગણાય છે.

ICE FACT

અટલ બિહારી વાજપેયી:

- અટલ બિહારી વાજપેયીનો જન્મ 25 ડિસેમ્બર, 1924ના રોજ મધ્યપ્રદેશના ગ્વાલિયરમાં થયો હતો. તેમણે ગ્વાલિયરની વિક્ટોરિયા કોલેજ (હવે લક્ષ્મીબાઈ કોલેજ)માંથી ગ્રેજ્યુએશન કર્યું. આ પછી તેમણે DAV કોલેજ કાનપુરમાંથી પોલિટિકલ સાયન્સમાં M.A.ની ડિગ્રી મેળવી. શરૂઆતમાં તેઓ આર્ય સમાજ સાથે જોડાયેલા હતા. 1939 માં, તેઓ રાષ્ટ્રીય સ્વયંસેવક સંઘમાં જોડાયા અને પ્રચારક બન્યા.
- અટલ બિહારી વાજપેયીએ નાની ઉંમરમાં આઝાદીની ચળવળમાં ભાગ લેવાનું શરૂ કર્યું હતું, ભારત છોડો આંદોલનમાં અટલ બિહારી વાજપેયી અને તેમના મોટા ભાઈ પ્રેમને 23 દિવસ સુધી જેલમાં રાખવામાં આવ્યા હતા.
- 1977ની સામાન્ય ચૂંટણીમાં જનતા પાર્ટીની જીત બાદ, અટલ બિહારી વાજપેયીને મોરારજી દેસાઈની કેબિનેટમાં વિદેશ મંત્રીનું પદ આપવામાં આવ્યું હતું. વિદેશ મંત્રી તરીકે, તેમણે સંયુક્ત રાષ્ટ્ર મહાસભામાં હિન્દીમાં ભાષણ આપ્યું, તેઓ સંયુક્ત રાષ્ટ્ર મહાસભામાં હિન્દીમાં ભાષણ આપનાર પ્રથમ વ્યક્તિ હતા. 1980માં અટલ બિહારી વાજપેયી, લાલ કૃષ્ણ અડવાણી અને ભૈરો સિંહ શેખાવટે ભારતીય જનતા પાર્ટીની રચનામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવી હતી.
- અટલ બિહારી વાજપેયી ત્રણ વખત ભારતના વડાપ્રધાન બન્યા. તેઓ 1996માં પ્રથમ વખત વડાપ્રધાન બન્યા હતા, જોકે તેમનો કાર્યકાળ માત્ર 13 દિવસનો હતો. બીજી વખત તેઓ 1998 થી 1999 વચ્ચે 11 મહિના માટે વડાપ્રધાન બન્યા. તેઓ 1999 અને 2004 વચ્ચે ત્રીજી વખત વડાપ્રધાન બન્યા, જે દરમિયાન તેમણે વડાપ્રધાન તરીકેનો કાર્યકાળ પૂર્ણ કર્યો. આ સિવાય તેઓ મોરારજી દેસાઈની કેબિનેટમાં વિદેશ મંત્રી પણ હતા.

- અટલ બિહારી વાજપેયી લગભગ 4 દાયકાઓ સુધી ભારતીય સંસદના સભ્ય હતા, તેઓ 10 વાર લોકસભાના સભ્ય અને 2 વાર રાજ્યસભાના સભ્ય તરીકે ચૂંટાયા હતા. 2009 માં તેમણે સ્વાસ્થ્ય કારણોથી સક્રિય રાજનીતિમાંથી નિવૃત્તિ લીધી હતી.

25 ડિસેમ્બર: મદન મોહન માલવિયા જયંતિ

- મહાન સ્વાતંત્ર્ય સેનાની પંડિત મદન મોહન માલવિયાનો જન્મ 25 ડિસેમ્બર 1861ના રોજ થયો હતો. તેમણે સ્વતંત્રતા ચળવળમાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવી હતી, તેઓ ત્રણ વખત ભારતીય રાષ્ટ્રીય કોંગ્રેસના અધ્યક્ષ હતા. તેમને મહામના તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે. તેમણે 1916માં વારાણસીમાં બનારસ હિન્દુ યુનિવર્સિટી (BHU)ની સ્થાપના કરી હતી. તેમને 2015 માં ભારત સરકાર દ્વારા મરણોત્તર ભારત રત્ન એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.

ICE FACT

મદન મોહન માલવિયા:

- પંડિત મદન મોહન માલવિયાનો જન્મ 25 ડિસેમ્બર 1861ના રોજ અલ્હાબાદ (હાલ પ્રયાગરાજ)માં થયો હતો. તેમણે મુઈર સેન્ટ્રલ કોલેજ (હવે અલ્હાબાદ યુનિવર્સિટી)માંથી મેટ્રિક પૂર્ણ કર્યું, ત્યારબાદ કલકત્તા યુનિવર્સિટીમાંથી બી.એ.નો અભ્યાસ પૂર્ણ કર્યો.
- ડિસેમ્બર 1886માં, મદન મોહન માલવિયાએ કલકત્તામાં ભારતીય રાષ્ટ્રીય કોંગ્રેસના બીજા સત્રમાં હાજરી આપી હતી. મદન મોહન માલવિયા કોંગ્રેસમાં મધ્યમ પક્ષના નેતા હતા. તેમણે અસહકાર ચળવળમાં સક્રિયપણે ભાગ લીધો હતો. તેઓ 1909, 1918 અને 1932-33માં ભારતીય રાષ્ટ્રીય કોંગ્રેસના પ્રમુખ બન્યા હતા. મહાત્મા ગાંધીએ તેમને ‘મહામના’નું બિરુદ આપ્યું હતું. કાયદાનો અભ્યાસ કર્યા પછી, પંડિત મદન મોહન માલવિયાએ ક્રાંતિકારીઓની તરફેણમાં ઘણા કેસ લડ્યા અને તેમાં તેઓ સફળ રહ્યા.
- મદન મોહન માલવિયા પત્રકારત્વમાં ખૂબ સક્રિય હતા. 1887 માં, તેમણે “હિન્દીસ્તાન” નામના હિન્દી દૈનિક અખબાર સાથે તેમની પત્રકારત્વ કારકિર્દીની શરૂઆત કરી. 1889 માં તેઓ “ઈન્ડિયન ઓપિનિયન” ના સંપાદક બન્યા.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- 1907 માં, તેમણે પોતે હિન્દી સાપ્તાહિક સામયિક “અભ્યુદય” શરૂ કર્યું. 1910 માં તેમણે “મર્યાદા” નામનું હિન્દી અખબાર શરૂ કર્યું. 1924માં તેઓ લાલા લજપત રાયને મળ્યા, એમ.આર. જયકર અને ઘનશ્યામ દાસ બિરલાની મદદથી હિન્દુસ્તાન ટાઈમ્સમાં પદ સંભાળ્યું અને તેને બંધ થતા બચાવ્યું. તેઓ 1924 થી 1946 સુધી હિન્દુસ્તાન ટાઈમ્સના સંપાદક હતા. તેમના પ્રયાસોથી, 1936માં હિન્દુસ્તાન ટાઈમ્સની હિન્દી આવૃત્તિ “હિન્દુસ્તાન” શરૂ થઈ. પંડિત મદન મોહન માલવીયનું અવસાન 12 નવેમ્બર 1946ના રોજ અલ્હાબાદમાં થયું હતું.

32 વર્ષની સેવા બાદ INS ખુકરીને સેવામુક્ત કરવામાં આવ્યું

- 24 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ વિશાખાપટ્ટનમ ખાતે 32 વર્ષની સેવા પછી ભારતના પ્રથમ સ્વદેશી નિર્મિત મિસાઈલ કોર્વેટ INS ખુકરી (P49)ને સેવામુક્ત કરવામાં આવ્યું હતું.

મુખ્યમુદ્દા

- ડીકમિશનિંગ સમારોહ દરમિયાન, સૂર્યાસ્ત સમયે રાષ્ટ્રીય ધ્વજ, ડીકમિશનિંગ પેનેલ અને નૌકાદળના ધ્વજ ઉતારવામાં આવ્યા.
- INS ખુકરી 23 ઓગસ્ટ 1989 ના રોજ Mazagon Dock shipbuilders દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ મિસાઈલ કોર્વેટને પશ્ચિમી અને પૂર્વીય કાફલાનો ભાગ બનવાનું ગૌરવ મળ્યું.
- તેણે કુલ 6,44,897 નોટિકલ માઈલનું અંતર કાપ્યું.
- આ જહાજ ભારતીય સેનાની ગોરખા બ્રિગેડ સાથે સંબંધિત હતું.

INS ખુકરી (F149)

- INS ખુકરી એ એક ટાઈપ-14 ફ્રિગેટ હતું, જે ભારતીય નૌકાદળમાં સેવા આપતું હતું. 1971ના ભારત-પાકિસ્તાન યુદ્ધ દરમિયાન પાકિસ્તાનની ડેફેન્સ-ક્લાસ સબમરીન હેંગર દ્વારા ડિસેમ્બર 1971માં ગુજરાતના દીવના દરિયાકાંઠે આ જહાજ ડૂબી ગયું હતું. INS ખુકરી બીજા વિશ્વયુદ્ધ પછી સબમરીન દ્વારા ડૂબી ગયેલું પ્રથમ યુદ્ધ જહાજ હતું. તે ભારતીય નૌકાદળનું એકમાત્ર યુદ્ધ જહાજ છે, જે યુદ્ધમાં હારી ગયું હતું.

ICE FACT

INS ખુકરી (P49)

- INS ખુકરી (P49)નું નામ INS ખુકરી (F149) પરથી રાખવામાં આવ્યું હતું.

જાન્યુઆરીથી 15 થી 18 વર્ષની વયના બાળકોને રસી અપાશે

- 25 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ, વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ જાહેરાત કરી હતી કે 3 જાન્યુઆરીથી, 15 થી 18 વર્ષની વય જૂથના બાળકોને કોરોના સામે રસી આપવામાં આવશે.

મુખ્યમુદ્દા

- આ અવસરે વડાપ્રધાન મોદીએ જાહેરાત કરી હતી કે આરોગ્ય કર્મચારીઓને ‘બૂસ્ટર ડોઝ’ પણ આપવામાં આવશે, આ કામ 10 જાન્યુઆરીથી શરૂ થશે. આ સાથે, 60 વર્ષથી વધુ ઉંમરના જે લોકો કોઈપણ રોગથી પીડિત છે તેમને ડોક્ટરની સલાહ પર ત્રીજી રસી આપવામાં આવશે. ઓમિક્રોનના ખતરને ધ્યાનમાં રાખીને આ જાહેરાતો કરવામાં આવી છે.

ICE FACT

ભારતમાં વપરાતી રસીઓ

- COVAXIN:**
  - COVAXIN એ ભારત બાયોટેક દ્વારા ઉત્પાદિત સરકારી સહાયિત રસી છે. તેનો અસરકારકતા દર 81% છે. COVAXIN રસીના ત્રીજા તબક્કાના ટ્રાયલ્સમાં 27,000 થી વધુ સહભાગીઓએ ભાગ લીધો હતો. COVAXINના બે ડોઝમાં આપવામાં આવે છે. ડોઝ વચ્ચેનો સમય અંતરાલ ચાર અઠવાડિયા સુધીનો છે. COVAXIN મૃત COVID-19 વાયરસમાંથી તૈયાર કરવામાં આવી છે.
- COVISHIELD:**
  - કોવિશિલ્ડ રસી એસ્ટ્રાઝેનેકા દ્વારા બનાવવામાં આવે છે. સ્થાનિક રીતે, કોવિશિલ્ડનું ઉત્પાદન સીરમ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ઈન્ડિયા દ્વારા કરવામાં આવે છે. તે ચિમ્પાન્ઝીના એડેનોવાયરસ નામના સામાન્ય ઠંડા વાયરસના નબળા સંસ્કરણમાંથી બનાવવામાં આવી છે. COVID-19 વાયરસ જેવો દેખાવા માટે આ વાયરસને સુધારવામાં આવ્યો છે. તેના બે ડોઝમાં આપવામાં આવે છે.
- સ્પુટનિક વી (Sputnik V):**
  - તેમોસ્કોમાં ગેમ્લેયારિસર્થ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ એપિડેમિઓલોજી એન્ડ માઈક્રોબાયોલોજી દ્વારા વિકસાવવામાં આવી હતી.
  - આ બે ડોઝની રસી છે. જે કે, તાજેતરમાં રશિયામાં સ્પુટનિક વીની એક જ ડોઝની રસી બનાવવામાં આવી છે. તેને સ્પુટનિક લાઈટ સિંગલ ડોઝ કહેવામાં આવે છે. ભારત માત્ર ડબલ ડોઝ સ્પુટનિક Vનો ઉપયોગ કરી રહ્યું છે.
  - જ્યાં COVISHIELD એ નબળા સામાન્ય એડેનોવાયરસમાંથી બનાવવામાં આવે છે જે ચિમ્પાન્ઝીને અસર કરે છે, સ્પુટનિક-V વિવિધ માનવ એડેનોવાયરસનો ઉપયોગ કરીને બનાવવામાં આવ્યું છે.

27 ડિસેમ્બર: આંતરરાષ્ટ્રીય રોગચાળાની તૈયારીનો દિવસ

- તાજેતરમાં, યુનાઈટેડ નેશન્સ દ્વારા 27 ડિસેમ્બરના રોજ પ્રથમ આંતરરાષ્ટ્રીય રોગચાળાની તૈયારીનો દિવસ ઉજવવામાં આવે છે. તાજેતરમાં, યુનાઈટેડ નેશન્સ જનરલ એસેમ્બલીએ આ દિવસની ઉજવણી કરવાનો ઠરાવ મંજૂર કર્યો હતો. આ દિવસનો ઉદ્દેશ્ય માહિતીના આદાન-પ્રદાન, વૈજ્ઞાનિક જ્ઞાનનો પ્રસાર અને આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે શ્રેષ્ઠ પ્રથાઓનું આદાનપ્રદાન સુનિશ્ચિત કરવાનો છે. આ ભવિષ્યમાં COVID-19 જેવી પરિસ્થિતિઓને રોકવામાં મદદ કરશે.

મુખ્યમુદ્દા

- COVID-19 ની માનવ જીવન પર વિનાશક અસર પડી છે. સંવેદનશીલ લોકોના રક્ષણ માટે એક મજબૂત આરોગ્ય વ્યવસ્થા ઊભી કરવાની જરૂર છે. હાલમાં, માહિતી, જ્ઞાન અને વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિઓના આદાનપ્રદાનની જરૂર છે.

ICE FACT

વિશ્વમાં મહત્વની મહામારીઓ

- રોગચાળો મોટે ભાગે ચેપી રોગો સમાવેશ થાય છે. તે કેન્સર અને હૃદય રોગ અને અન્ય બિન-સંચારી રોગો સમાવેશ કરતું નથી. રોગચાળો રોગ છે કે સમય ટૂંકા ગાળા અંદર લોકો મોટી સંખ્યામાં ઝડપથી ફેલાય છે.
- ઈ.સ.પૂ. 1200માં, બેબીલોનીયન ઈન્ફલ્યુએન્ઝા રોગચાળાએ પર્સિયન, મેસોપોટેમીયાના, મધ્ય એશિયા અને દક્ષિણ એશિયા અસર કરી હતી.
- ઈ.સ.પૂ. 426 અને ઈ.સ.પૂ. 429 વચ્ચે પ્લેગ લિબિયા, ગ્રીસ, ઈજીપ્ત અને ઈથોપિયાના વિસ્તારોમાં અસર કરી હતી.
- ઈ.સ.પૂ. 737માં, શીતળાએ જાપાનમાં ચેપ ફેલાવ્યો હતો.
- 2019 માં, લાસા તાવ નાઈજીરીયામાં ફાટી નીકળ્યો હતો.
- એક નવા પ્રકારનો ઓરી જેને ઓરી સંક્રમિત સમોઆ કહેવાય છે. કુઆલા કોહ ઓરીએ 2019 માં મલેશિયાને અસર કરી હતી.
- 2018 માં, નિપાહ વાયરસે ભારતમાં કેરળમાં ઘણા લોકોને ચેપ લગાડ્યો છે.
- 2017 માં, જાપાનીઝ એન્સેફાલીટીસએ યુપીમાં ચેપ ફેલાવ્યો હતો.
- 2016 માં, યમનમાં કોલેરા ફાટી નીકળ્યો હતો અને આજ દિવસ સુધી તેની અસર જોવા મળે છે.
- 2015 અને 2016 ની વચ્ચે, ઝીકા વાયરસની વિશ્વના વિવિધ પ્રદેશોમાં અસર થઈ હતી.
- 2015 માં, ભારતમાં સ્વાઈન ફ્લૂ ફાટી નીકળ્યો હતો.

- 2014 માં, ભારતના ઓરિસ્સા રાજ્યમાં મુખ્યત્વે હિપેટાઈટિસ એના કારણે કમળો ફાટી નીકળ્યો હતો.
- 2013 માં, યુએસમાં ચિકુનગુનીયા ફાટી નીકળ્યો હતો.

ડેસમન્ડ ટુટુ

- નોબેલ શાંતિ પુરસ્કાર વિજેતા આર્કબિશપ ડેસમન્ડ ટુટુનું 27 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ 90 વર્ષની વયે અવસાન થયું.

મુખ્યમુદ્દા

- દક્ષિણ આફ્રિકામાં વંશીય ભેદભાવનો વિરોધ કરવા બદલ ડેસમન્ડ ટુટુને નોબેલ શાંતિ પુરસ્કાર મળ્યો.
- 1997 માં, તેમને પ્રોસ્ટેટ કેન્સર હોવાનું નિદાન થયું હતું અને તેમની સર્જરી કરવામાં આવી હતી.
- બાદમાં ટુટુને ચેપ અને અન્ય બિમારીઓની સારવાર માટે ઘણી વખત હોસ્પિટલમાં દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.
- તેઓ દક્ષિણ આફ્રિકાના પ્રથમ બ્લેક એંગ્લિકન આર્કબિશપ હતા.

ડેસમન્ડ ટુટુ કોણ હતા?

- ડેસમન્ડ ટુટુ દક્ષિણ આફ્રિકાના એંગ્લિકન બિશપ અને ધર્મશાસ્ત્રી હતા. તેઓ માનવાધિકાર કાર્યકર્તા અને રંગભેદ વિરોધી તેમના કામ માટે જાણીતા હતા. તેઓ 1985 થી 1986 સુધી જોહાનિસબર્ગના બિશપ હતા. તે પછી કેપટાઉનના આર્કબિશપ બન્યા. બંને કિસ્સાઓમાં હોદ્દો સંભાળનાર તે પ્રથમ કાળા આફ્રિકન હતા.

ICE FACT

નોબેલ પુરસ્કાર

- નોબેલ સમિતિએ તેમને 1984 માં નોબેલ શાંતિ પુરસ્કાર એનાયત કર્યો હતો કારણ કે તેઓ “દક્ષિણ આફ્રિકામાં રંગભેદની સમસ્યાને હલ કરવાના અભિયાનમાં એકીકૃત નેતા હતા”.

દિલ્હી સરકારનો કલર-કોડેડ એક્શન પ્લાન

- દિલ્હીમાં કોવિડ-19 પોઝીટીવીટી રેટ સતત વધી રહ્યો હોવાથી, ગ્રેડેડ રિસ્પોન્સ એક્શન પ્લાન અમલમાં આવે તેવી પ્રબળ સંભાવના છે. 26 ડિસેમ્બર 2021ના રોજ સકારાત્મકતા દર 0.55% હતો.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotofficial
join official telegram channel

મુખ્યમુદ્દા

- કલર-કોડેડ એક્શન પ્લાન હેઠળ, બજારો, ઓફિસો, ઉદ્યોગો અને જાહેર પરિવહનમાં નિયંત્રણોનું સ્તર કોવિડ-19 ટેસ્ટ પોઝિટિવિટી રેટ, નવા સક્રિય કેસોના આધારે નક્કી કરવામાં આવશે. કલર-કોડેડ એક્શન પ્લાન ઓગસ્ટ 2021 માં સૂચિત કરવામાં આવ્યો હતો.

ગ્રેડેડ રિસ્પોન્સ એક્શન પ્લાન

- યોજના જણાવે છે કે પ્રતિબંધો ત્રણ પરિમાણો પર આધારિત હશે-
- હકારાત્મકતા દર
- સંચિત સક્રિય કેસો
- હોસ્પિટલોમાં ઓક્સિજન બેડની વ્યવસ્થા
- યોજના હેઠળના પ્રતિબંધોને ચાર ચેતવણીઓ, યલો, એમ્બર, ઓરેન્જ અને રેડ એલર્ટ હેઠળ વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યા છે.
- પીળો એ ચેતવણીનું સૌથી નીચું સ્તર છે જ્યારે લાલ સૌથી વધુ સ્તર છે. રેડ એલર્ટ દિલ્હીને સંપૂર્ણ લોકડાઉન હેઠળ લાવશે.

યલો એલર્ટ

- જ્યારે સળંગ બે દિવસ સુધી પોઝિટિવિટી રેટ 0.5 ટકાથી વધુ હોય અથવા જ્યારે એક સપ્તાહ માટે સંચિત નવા પોઝિટિવ કેસ 1,500 કેસને સ્પર્શે અથવા જ્યારે હોસ્પિટલોમાં ઓક્સિજન બેડની સરેરાશ એક સપ્તાહમાં 500 હોય ત્યારે યલો એલર્ટ જારી કરવામાં આવશે. જાઓ યલો એલર્ટ હેઠળ જાહેર ઉદ્યાનો, બગીચાઓ, ઔદ્યોગિક સંસ્થાઓ અને બાંધકામ પ્રવૃત્તિઓ, વાળંદની દુકાનો, સલુન્સ, ઈ-કોમર્સ અને બ્યુટી પાર્લરને સંપૂર્ણપણે મંજૂરી આપવામાં આવશે, જ્યારે અન્ય પ્રવૃત્તિઓ પર કેટલાક નિયંત્રણો રહેશે.

ઓરેન્જ એલર્ટ

- જ્યારે સળંગ બે દિવસ સુધી પોઝિટિવિટી રેટ 2 ટકાથી વધુ હોય ત્યારે ઓરેન્જ એલર્ટ શરૂ થશે. આ ચેતવણી સાથે કડક નિયંત્રણો અમલમાં આવશે.

રેડ એલર્ટ

- જ્યારે સળંગ બે દિવસમાં સકારાત્મકતા દર 5 ટકાથી વધી જશે અથવા જ્યારે એક સપ્તાહમાં 16,000 નવા કેસ નોંધાશે ત્યારે રેડ એલર્ટ અમલમાં આવશે.

બહારના લોકો માટે પ્રતિબંધો

- અન્ય રાજ્યોમાંથી દિલ્હીમાં પ્રવેશતા લોકો માટે, શહેરમાં રેડ એલર્ટ હેઠળ, સંપૂર્ણ રસીકરણ પ્રમાણપત્ર અથવા નકારાત્મક RT-PCR રિપોર્ટ સબમિટ કરવાનું ફરજિયાત રહેશે જે ત્રણ દિવસથી વધુ જૂનું ન હોય.

ભારતે કોવિડની બે નવી રસીઓને મંજૂરી આપી

- ભારતે 28 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ વધુ બે કોવિડ રસી અને એક ગોળી મંજૂર કરી.

મુખ્યમુદ્દા

- કોર્બેવેક્સ (Corbevax) અને કોવોવેક્સ (Covovax), રસીઓ ડ્રગ રેગ્યુલેટર સેન્ટ્રલ ડ્રગ્સ સ્ટાન્ડર્ડ કંટ્રોલ ઓર્ગેનાઇઝેશન (Central Drugs Standard Control Organisation – CDSCO) દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવી હતી.
- એન્ટિ-વાયરલ દવા મોલનુપીરવીર (Molnupiravir)ને પણ મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. તેનો ઉપયોગ ફક્ત કટોકટીની સ્થિતિમાં જ થઈ શકે છે.

મંજૂર કોવિડ રસીની સંખ્યા

- ભારતમાં કટોકટીના ઉપયોગની અધિકૃતતા (emergency use authorisation) માટે મંજૂર કરાયેલી COVID-19 રસીની સંખ્યા વધીને 8 થઈ ગઈ છે. આ રસીઓ પહેલા, 6 રસીઓ કટોકટીના ઉપયોગની અધિકૃતતા માટે મંજૂર કરવામાં આવી હતી:
- સીરમ ઇન્સ્ટિટ્યૂટની કોવિશિલ્ડ
- ભારત બાયોટેકની કોવેક્સિન
- ઝાયડસ કેડિલાની ZyCoV-D
- સ્પુટનિક વી
- અમેરિકાની મોડર્ના
- અમેરિકાની જોન્સન એન્ડ જોન્સન

Corbevax કોવિડ રસી

- Corbevax covid-19 રસી ભારતમાં પ્રથમ સ્વદેશી રીતે વિકસિત RBD પ્રોટીન સબ-યુનિટ રસી છે. તેનું ઉત્પાદન હૈદરાબાદ સ્થિત ફર્મ બાયોલોજિકલ-ઈ દ્વારા કરવામાં આવ્યું છે.

Covovax કોવિડ રસી

- કોવોવેક્સ એક નેનોપાર્ટિકલ વેક્સીન છે, જેનું નિર્માણ પુણે સ્થિત સીરમ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ઇન્ડિયા દ્વારા કરવામાં આવશે.

મોલનુપીરવીર કોવિડ દવા

- મોલનુપીરવીર એ એન્ટિવાયરલ દવા છે. કટોકટીની સ્થિતિમાં પ્રતિબંધિત ઉપયોગ માટે ભારતમાં 13 કંપનીઓ દ્વારા તેનું ઉત્પાદન કરવામાં આવશે. તેનો ઉપયોગ પુખ્ત COVID-19 દર્દીઓની સારવાર માટે કરવામાં આવશે.

વિરલ દેસાઈએ 'ગ્લોબલ એન્વાયરમેન્ટ એન્ડ ક્લાઈમેટ એક્શન સિટીઝન એવોર્ડ' જીત્યો

- 23 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ દુબઈમાં ગ્લોબલ એન્વાયરમેન્ટ એન્ડ ક્લાઈમેટ એક્શન સિટીઝન એવોર્ડ એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.

મુખ્યમુદ્દા

- પ્રતિષ્ઠિત ગ્લોબલ એન્વાયરમેન્ટ એન્ડ ક્લાઈમેટ એક્શન સિટીઝન એવોર્ડ સુરતના પ્રખ્યાત ઉદ્યોગપતિ વિરલ દેસાઈને એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.
- વિરલ દેસાઈ પર્યાવરણ પ્રત્યેના પ્રેમને કારણે ગ્રીનમેન તરીકે પ્રખ્યાત છે.
- યુનાઈટેડ કિંગડમ, USA, ફ્રાન્સ, ન્યુઝીલેન્ડ અને મલેશિયા નામના 11 દેશોની 28 પ્રતિષ્ઠિત હસ્તીઓને પ્રતિષ્ઠિત પુરસ્કારોથી નવાજવામાં આવ્યા હતા.
- વિરલ દેસાઈ એકમાત્ર ભારતીય હતા જેમને ક્લાઈમેટ એક્શન માટે સન્માનિત કરવામાં આવ્યા હતા.
- અન્ય પુરસ્કાર વિજેતાઓમાં શામેલ છે:
  - પ્રેરક વક્તા પદ્મશ્રી ગૌર ગોપાલદાસ
  - પોલો ખેલાડી અશ્વિની કુમાર શર્મા
  - અક્ષય પાત્ર ફાઉન્ડેશનના પ્રમુખ પદ્મશ્રી મધુ પંડિત દાસ
  - ઉસ્તાદ પદ્મ ભૂષણ પંડિત વિશ્વ મોહન ભટ્ટ
  - પદ્મશ્રી રામકિશોર છિપા
  - નિર્ભયાની માતા આશા દેવી
  - ઈન્વેસ્ટર બેન્કર સાકેત મિશ્રા અને અન્ય

વૈશ્વિક પર્યાવરણીય નાગરિક પુરસ્કાર

- તે "હાર્વર્ડ મેડિકલ સ્કૂલ સેન્ટર ફોર હેલ્થ એન્ડ ગ્લોબલ એન્વાયરમેન્ટ" દ્વારા સ્થાપિત પર્યાવરણીય પુરસ્કાર છે. વૈશ્વિક પર્યાવરણને પુનઃસ્થાપિત કરવા અને તેનું રક્ષણ કરવા માટે કામ કરતી વ્યક્તિને વાર્ષિક ધોરણે એનાયત કરવામાં આવે છે.

ICE FACT

આરોગ્ય અને વૈશ્વિક પર્યાવરણ કેન્દ્ર

- તે Harvard T.H. Chan School of Public Health ખાતે સ્થિત છે. આ કેન્દ્ર લોકોને આપણું સ્વાસ્થ્ય પર્યાવરણના સ્વાસ્થ્ય પર આધારિત છે તે સમજવામાં મદદ કરવાના મિશન સાથે કામ કરે છે. તેની સ્થાપના 1996 માં વૈશ્વિક પર્યાવરણીય પરિવર્તનને કારણે માનવ સ્વાસ્થ્યના પરિણામોની સમજને પ્રોત્સાહન આપવા માટે કરવામાં આવી હતી.

2021 માટે નેશનલ બ્રીડ કન્ઝર્વેશન એવોર્ડ એનાયત

- તાજેતરમાં 2021 માટે નેશનલ બ્રીડ કન્ઝર્વેશન એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો હતો.

મુખ્યમુદ્દા

- આ પુરસ્કાર "ઓલ-ઈન્ડિયા કો-ઓર્ડિનેટેડ રિસર્ચ પ્રોજેક્ટ (AICRP)" દ્વારા મરઘાં સંવર્ધન પર પ્રાપ્ત થયો છે, જે કેરળ યુનિવર્સિટી ઓફ વેટરનરી એન્ડ એનિમલ સાયન્સ (KVASU) હેઠળ એનાયત કરવામાં આવે છે.
- તેને તેલિયેરી જાતિ પર સંરક્ષણ અને સંશોધન પ્રવૃત્તિઓ માટે ICAR - નેશનલ બ્યુરો ઓફ એનિમલ જિનેટિક રિસોર્સિસ (NBAGR) તરફથી પ્રતિષ્ઠિત પુરસ્કાર મળ્યો હતો.
- કેરળ રાજ્યમાં તેલિયેરી જાતિ એ એકમાત્ર નોંધાયેલ સ્વદેશી ચિકન જાતિ છે.
- આ એવોર્ડમાં 10,000 રૂપિયાની ઈનામી રકમ અને પ્રશસ્તિપત્ર આપવામાં આવે છે.
- તાજેતરમાં ICAR-NBAGR દ્વારા આયોજિત ખેડૂત દિવસ સમારોહમાં આ એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો હતો.

રાષ્ટ્રીય જાતિ સંરક્ષણ પુરસ્કાર

- નેશનલ બ્રીડ કન્ઝર્વેશન એવોર્ડની સ્થાપના ICAR-NBAGR દ્વારા કરવામાં આવી હતી. તે કેન્દ્રો અથવા પ્રોજેક્ટ્સ માટે સ્થાપિત કરવામાં આવી હતી જે સ્થાનિક મરઘાં અને પશુધનની નોંધાયેલ ભારતીય જાતિઓના સંરક્ષણ અને સુધારણામાં ફાળો આપે છે.

તેલિયેરી જાતિનું સંરક્ષણ

- AICRP એ 2014 માં તેલિયેરી જાતિના સંરક્ષણની શરૂઆત કરી હતી. આ જાતિએ વૈજ્ઞાનિક પસંદગી અને વ્યવસ્થાપન દ્વારા પાંચ મહિનામાં ઈંડા આપવાનું શરૂ કર્યું. સંશોધનના પરિણામે, વાર્ષિક ઈંડા ઉત્પાદન વધીને 160-170 ઈંડા થઈ ગયું.
- AICRP એ તેલિયેરી જાતિની આનુવંશિક લાક્ષણિકતા પણ શરૂ કરી. તે જાતિની ઓળખ કરવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે.

ICE FACT

તેલિયેરી ચિકન જાતિ

- ચિકનની તેલિયેરી જાતિનું નામ કેરળના એક સ્થળ પરથી રાખવામાં આવ્યું છે, જેને કનુર જિલ્લામાં તેલિયેરી તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

- આ જાતિ મુખ્યત્વે કોઝિકોડ જિલ્લામાં જોવા મળે છે, જ્યારે કેટલીક કનુર અને મલપુરમ જિલ્લાના નજીકના વિસ્તારોમાં ઉપલબ્ધ છે. તેઓ મુખ્યત્વે માંસ માટે ઉછેરવામાં આવે છે. તેનો ઉપયોગ અસ્થમા અને કૃમિના ઉપદ્રવની સારવાર માટે આયુર્વેદિક દવાઓની તૈયારીમાં પણ થાય છે.

તેલંગાણાએ 100% વસ્તીને COVIDનો પ્રથમ ડોઝ આપવાનું લક્ષ્ય હાંસલ કર્યું

- તેલંગાણાએ લાયક વસ્તીના 100% લોકોને કોવિડનો પ્રથમ ડોઝ આપવાનું લક્ષ્ય હાંસલ કર્યું છે. હિમાચલ પ્રદેશ દેશનું પ્રથમ રાજ્ય હતું જેણે રાજ્યની લાયક વસ્તીના 100% લોકોને COVID ના પ્રથમ ડોઝનું લગાવવાની સિદ્ધિ હાંસલ કરી હતી.

મુખ્યમુદ્દા

- આશા વર્કર અને ANMથી લઈને ડોક્ટરો સુધીના તમામ આરોગ્ય કર્મચારીઓના પ્રયાસોને કારણે આ સિદ્ધિ પ્રાપ્ત થઈ છે.
- તેલંગાણાએ પ્રથમ ડોઝ સાથે 2.77 કરોડ નાગરિકોને રસી અપાવી છે.
- રાજ્ય પ્રથમ ડોઝમાં રાષ્ટ્રીય સરેરાશ કરતા 9% અને બીજા ડોઝમાં રાષ્ટ્રીય સરેરાશ કરતા 3% આગળ છે.

બાળકો માટે રસીકરણ

- 15-18 વર્ષની વયના બાળકો માટે રસીકરણ 3 જાન્યુઆરી, 2022 થી શરૂ થશે. તે રાજ્યમાં ક્યુઅલ મોડમાં કરવામાં આવશે. મ્યુનિસિપલ વિસ્તારોમાં રહેતા બાળકો CoWIN દ્વારા ઓનલાઈન રસીકરણ માટે નોંધણી કરાવી શકે છે. તેઓ તેમની અનુકૂળતાના આધારે કોઈપણ રસીકરણ કેન્દ્રમાં સ્લોટ પસંદ કરી શકે છે. અન્ય પ્રદેશોમાં સરકારી રસી કેન્દ્રો પર વોક-ઇન રસીકરણની મંજૂરી આપવામાં આવશે. રાજ્યએ લગભગ 22.78 લાખ પાત્ર બાળકોની ઓળખ કરી છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ 25 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ આરોગ્ય અને ફ્રન્ટલાઈન કામદારો માટે COVID-19 રસીના ત્રીજા 'સાવચેતી ડોઝ' અથવા બૂસ્ટર ડોઝ લોન્ચ કરવાની જાહેરાત કરી હતી. 60 વર્ષથી વધુ ઉંમરના લોકો પણ બૂસ્ટર ડોઝ મેળવવા માટે પાત્ર હશે. આ રસીકરણ 10 જાન્યુઆરી, 2022 થી શરૂ થશે.

સાહિત્ય અકાદમી પુરસ્કાર 2021ના વિજેતાઓની યાદી

- 30 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ, સાહિત્ય અકાદમીએ વિવિધ ભાષાઓમાં 2021 માટે તેના પ્રતિષ્ઠિત "સાહિત્ય અકાદમી પુરસ્કાર, યુવા પુરસ્કાર તેમજ બાળ સાહિત્ય પુરસ્કાર"ની જાહેરાત કરી.

સાહિત્ય અકાદમી પુરસ્કાર 2021

- સાહિત્ય અકાદમી પુરસ્કાર 2021 20 ભારતીય ભાષાઓમાં આપવામાં આવ્યો હતો.
- નમિતા ગોખલેને અંગ્રેજીમાં તેમની નવલકથા 'થિંગ્સ ટુ લીવ બિહાઈન્ડ' માટે આપવામાં આવ્યો હતો.
- અન્ય વિજેતાઓમાં શામેલ છે:
- અનુરાધા શર્મા પૂજારી (આસામી)
- બ્રત્યા બાસુ (બંગાળી)
- દયા પ્રકાશ સિંહા (હિન્દી)
- વલી મોહમ્મદ આસીર કશતવારી (કાશ્મીરી)
- ખાલિદ હુસૈન (પંજાબી)
- વિન્દેશ્વરી પ્રસાદ મિશ્રા "વિનય" (સંસ્કૃત)
- ગુજરાતી, મણિપુરી, મૈથિલી અને ઉર્દુ ભાષાઓના વિજેતાઓની જાહેરાત પછીથી કરવામાં આવશે.

સાહિત્ય અકાદમી યુવા પુરસ્કાર 2021

- સાહિત્ય અકાદમી યુવા પુરસ્કાર 2021 22 ભારતીય ભાષાઓમાં આપવામાં આવ્યો હતો.
- મેઘા મઝુમદારે આ પુરસ્કાર તેમની પ્રથમ પુસ્તક 'અ બર્નિંગ' માટે જીત્યો હતો, જે 2020માં પ્રકાશિત થઈ હતી. આ પુસ્તક ભારતમાં જીવન સંઘર્ષ વિશે છે.
- મેઘા મઝુમદારનો જન્મ ભારતમાં થયો હતો, પરંતુ હવે તે ન્યૂયોર્કમાં રહે છે અને કેટપલ્ટ સ્ટોરીમાં એડિટર-ઇન-ચીફ તરીકે કામ કરે છે.
- આ પુરસ્કારના અન્ય વિજેતાઓમાં શામેલ છે:
- અભિજીત બોરા (આસામી)
- ગૌરવ ચક્રવર્તી (બંગાળી)
- દ્રષ્ટિ સોની (ગુજરાતી)
- હિમાંશુ વાજપેયી (હિન્દી)
- મહેશ દહલ (નેપાળી)
- શ્વેતપદ્મ શતપથી (સંસ્કૃત)

બાળ સાહિત્ય પુરસ્કાર 2021

- બાળ સાહિત્ય પુરસ્કાર 2021 22 ભારતીય ભાષાઓમાં આપવામાં આવ્યો હતો.

- અનિતા વચ્છરજાનીએ અંગ્રેજી ભાષામાં એવોર્ડ જીત્યો હતો. તેણીના બાળકોના પુસ્તક 'અમૃતા શેર-ગિલ: રિબેલ વિથ અ પેઈન્ટબ્રશ' માટે તેણીનું સન્માન કરવામાં આવ્યું હતું.
- અન્ય વિજેતાઓમાં શામેલ છે:
- મૃણાલ ચંદ્ર કલિતા (આસામી)
- સુનિર્મલ ચક્રવર્તી (બંગાળી)
- દેવેન્દ્ર મેવારી (હિન્દી)
- મજુદ મઝાઝી (કાશ્મીરી)

ICE FACT

સાહિત્ય અકાદમી પુરસ્કાર

- તે ભારતમાં સાહિત્યિક સન્માન છે, જેને સાહિત્ય અકાદમી દ્વારા દર વર્ષે આપવામાં આવે છે. આ પુરસ્કાર ભારતીય બંધારણની આઠમી અનુસૂચિમાં સૂચિબદ્ધ 24 મુખ્ય ભારતીય ભાષાઓ અને 22 ભાષાઓમાં પ્રકાશિત સાહિત્યિક ગુણવત્તાના સૌથી ઉત્કૃષ્ટ પુસ્તકોના લેખકોને આપવામાં આવે છે. આ એવોર્ડની સ્થાપના 1954માં કરવામાં આવી હતી.

વિશ્વની સૌથી લાંબી મેટ્રો લાઈન શાંઘાઈમાં શરૂ થઈ

- વિશ્વની સૌથી લાંબી મેટ્રો લાઈન 31 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ ચીનના શાંઘાઈ પ્રાંતમાં ખોલવામાં આવી હતી.

મુખ્યમુદ્દા

- આ ઉદ્દઘાટન સાથે, શાંઘાઈએ વિશ્વભરમાં સૌથી મોટા મેટ્રો નેટવર્ક સાથે શહેર તરીકે તેનો ક્રમ જાળવી રાખ્યો છે.
- શહેરે બે નવી મેટ્રો લાઈન ખોલી - લાઈન 14 અને લાઈન 18નો પ્રથમ તબક્કો.
- આ સાથે શાંઘાઈમાં મેટ્રો નેટવર્કની કુલ લંબાઈ 831 કિમી થઈ ગઈ છે. તે વિશ્વનું સૌથી લાંબુ નેટવર્ક બન્યું છે.
- બે નવી લાઈનો શરૂ થવાથી શાંઘાઈમાં સંપૂર્ણ સ્વચાલિત મેટ્રો લાઈનોની કુલ સંખ્યા વધીને પાંચ થઈ ગઈ છે, જેની કાર્યકારી લંબાઈ 167 કિમી છે.
- હવે શાંઘાઈમાં 20 સબવે લાઈન અને 508 સ્ટેશન છે.

ICE FACT

શાંઘાઈ

- શાંઘાઈ એ ચીનની ચાર પ્રત્યક્ષ-સંચાલિત નગરપાલિકાઓમાંની એક છે. તે યાંગ્ટઝી નદીના દક્ષિણ નદીના કિનારે આવેલું છે. હુઆંગપુ નદી પણ તેમાંથી વહે છે. આ શહેર ચીનમાં સૌથી વધુ વસ્તી ધરાવતું શહેરી વિસ્તાર તેમજ

વિશ્વમાં સૌથી વધુ વસ્તી ધરાવતું શહેર છે. પૂર્વ એશિયામાં તે એકમાત્ર શહેર છે કે જેની GDP તેની સંબંધિત રાજધાની કરતા વધારે છે. આ શહેર નાણા, સંશોધન, વ્યવસાય અને અર્થશાસ્ત્ર, બાંધકામ, શિક્ષણ, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી, પ્રવાસન, સંસ્કૃતિ અને પરિવહન માટેનું વૈશ્વિક કેન્દ્ર છે. શાંઘાઈ બંદર વિશ્વનું સૌથી વ્યસ્ત કન્ટેનર બંદર છે.

નવી ડેવલપમેન્ટ બેંકનું મુખ્ય મથક

- શાંઘાઈ ન્યુ ડેવલપમેન્ટ બેંકનું મુખ્ય મથક છે. શાંઘાઈ દર વર્ષે અંદાજે 70 વિદેશી પ્રતિનિધિઓ તેમજ શાંઘાઈ ફેશન વીક, ચાઈનાજોય અને ચાઈનીઝ ગ્રાન્ડ પ્રિક્સ સહિત અનેક રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય ઈવેન્ટ્સનું આયોજન કરે છે.

પં. મદન મોહન માલવિય

- ભારતના વડાપ્રધાને પંડિત મદન મોહન માલવિયને તેમની જન્મજયંતિ પર શ્રદ્ધાંજલિ અર્પણ કરી.

મુખ્યમુદ્દા

- જન્મ: પંડિત મદન મોહન માલવિયાનો જન્મ 25 ડિસેમ્બર, 1861ના રોજ અલ્હાબાદ (હાલ પ્રયાગરાજ), ઉત્તર પ્રદેશમાં થયો હતો.
- **સંક્ષિપ્ત પરિચય:**
- તેઓ એક મહાન શિક્ષણવિદ, ઉત્તમ વક્તા અને પ્રખ્યાત રાષ્ટ્રીય નેતા હતા.
- તેમણે સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામની ચળવળો, ઉદ્યોગોને પ્રોત્સાહન, દેશના આર્થિક અને સામાજિક વિકાસમાં યોગદાન, શિક્ષણ, ધર્મ, સમાજ સેવા, હિન્દી ભાષાના વિકાસ અને રાષ્ટ્રીય મહત્વને લગતી અન્ય ઘણી પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લીધો હતો.
- મહાત્મા ગાંધીએ તેમને 'મહમના'નું બિરુદ આપ્યું હતું અને ભારતના બીજા રાષ્ટ્રપતિ ડૉ. એસ. રાધાકૃષ્ણન એ તેમને 'કર્મયોગી'નો દરજ્જો આપ્યો હતો.
- **સ્વતંત્રતા સંગ્રામમાં ભૂમિકા:**
- ગોપાલ કૃષ્ણ ગોખલે અને બાલ ગંગાધર તિલક બંનેના અનુયાયી હોવાને કારણે, તેઓ સ્વતંત્રતા સંગ્રામમાં અનુક્રમે ઉદાર અને રાષ્ટ્રવાદી અને મધ્યમ અને ઉગ્રવાદી બંનેની વિચારધારાના નેતા માનવામાં આવતા હતા.
- વર્ષ 1930 માં જ્યારે મહાત્મા ગાંધીએ મીઠાં સત્યાગ્રહ અને સવિનય કાનૂન ભંગ શરૂ કર્યું, ત્યારે તેમણે તેમાં સક્રિય ભાગ લીધો હતો અને તેમની ધરપકડ પણ કરવામાં આવી હતી.
- **કોંગ્રેસમાં ભૂમિકા:**
- તેઓ વર્ષ 1909, વર્ષ 1918, વર્ષ 1932 અને વર્ષ 1933 માં ચાર વખત કોંગ્રેસ સમિતિના પ્રમુખ તરીકે ચૂંટાયા હતા.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotofficial
join official telegram channel

➤ વર્ષ 1933 માં, ચૂંટાયેલા પ્રમુખ મદન મોહન માલવીયની ધરપકડ પછી, નેલી સેનગુપ્ત કોંગ્રેસના અધ્યક્ષ તરીકે ચૂંટાયા.

■ યોગદાન:

- માલવિય જીને 'ગિરમિટિયા મજૂર' પ્રથાનો અંત લાવવામાં તેમની ભૂમિકા માટે યાદ કરવામાં આવે છે.
- 'ગિરમિટિયા મજૂર' પ્રથા એ બોન્ડેડ લેબર સિસ્ટમનો એક પ્રકાર છે, જે ગુલામીની નાબૂદી પછી વર્ષ 1833માં સ્થાપિત કરવામાં આવી હતી.
- વેસ્ટ ઈન્ડિઝ, આફ્રિકા અને દક્ષિણ-પૂર્વ એશિયામાં બ્રિટિશ વસાહતોમાં ખાંડ, કપાસ અને ચાના વાવેતર અને રેલ્વે બાંધકામ પ્રોજેક્ટ્સમાં કામ કરવા માટે 'ગિરમિટિયા મજૂર'ની ભરતી કરવામાં આવી હતી.
- હરિદ્વારના ભીમગોડામાં ગંગાના પ્રવાહને અસર કરતી બ્રિટિશ સરકારની નીતિઓના કારણે માલવીયજીએ વર્ષ 1905માં ગંગા મહાસભાની સ્થાપના કરી હતી.
- તેઓ એક સફળ સમાજ સુધારક અને નીતિ નિર્માતા હતા જેમણે 11 વર્ષ (1909-1920) સુધી 'ઈમ્પિરિયલ લેજિસ્લેટિવ કાઉન્સિલ'ના સભ્ય તરીકે સેવા આપી હતી.
- તેમણે 'સત્યમેવ જયતે' શબ્દને લોકપ્રિય બનાવ્યો. જો કે આ વાક્ય મૂળ 'મુંડકોપનિષદ'માંથી લેવામાં આવ્યું છે. હવે આ શબ્દ ભારતનું રાષ્ટ્રીય સૂત્ર છે.
- માલવિયાના પ્રયાસોને કારણે જ બ્રિટિશ-ભારતીય અદાલતોમાં દેવનાગરી (હિન્દીની લિપિ) દાખલ થઈ હતી.
- તેમણે હિંદુ-મુસ્લિમ એકતા જાળવવા માટે મહત્વપૂર્ણ કાર્ય પણ કર્યું. તેઓ સાંપ્રદાયિક સૌહાર્દ સાથે સંબંધિત વિષયો પર ભાષણ આપવા માટે જાણીતા હતા.
- જ્ઞાતિ ભેદભાવ અને બ્રાહ્મણવાદી પિતૃસત્તા પર તેમના વિચારો વ્યક્ત કરવા બદલ તેમને બ્રાહ્મણ સમુદાયમાંથી બહાર કરી દેવામાં આવ્યા હતા.
- તેમણે વર્ષ 1915માં હિન્દુ મહાસભાની સ્થાપનામાં પણ મહત્વની ભૂમિકા ભજવી હતી.
- માલવિયાજીએ વર્ષ 1916માં બનારસ હિંદુ યુનિવર્સિટી (BHU)ની સ્થાપના કરી હતી.

■ પત્રકાર:

- પત્રકાર તરીકે, તેમણે વર્ષ 1907 માં હિન્દી સાપ્તાહિક 'અભ્યુદય' શરૂ કર્યું, જે વર્ષ 1915 માં દૈનિક બન્યું, ઉપરાંત તેમણે વર્ષ 1910 માં 'મર્યાદા' નામનું હિન્દી માસિક સામયિક પણ શરૂ કર્યું.
- તેમણે વર્ષ 1909માં અંગ્રેજી દૈનિક અખબાર 'લીડર' પણ શરૂ કર્યું.
- માલવિયજી હિન્દી સાપ્તાહિક 'હિન્દુસ્તાન' અને 'ઈન્ડિયન યુનિયન'ના સંપાદક પણ રહ્યા હતા.
- તેઓ ઘણા વર્ષો સુધી 'હિન્દુસ્તાન ટાઈમ્સ'ના બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સના અધ્યક્ષ પણ રહ્યા હતા.
- મૃત્યુ: 12 નવેમ્બર, 1946 ના રોજ 84 વર્ષની વયે તેમનું

અવસાન થયું.

ICE FACT

પુરસ્કારો અને સન્માનો:

- 2014 માં, તેમને મરણોત્તર દેશના સર્વોચ્ચ નાગરિક સન્માન, ભારત રત્નથી નવાજવામાં આવ્યા હતા.
- વર્ષ 2016 માં, ભારતીય રેલ્વેએ માલવિયાજીના માનમાં વારાણસી-નવી દિલ્હી 'મહામના એક્સપ્રેસ' શરૂ કરી.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) વિશ્વની સૌથી લાંબી મેટ્રો લાઈન કયા શહેરમાં છે ?
(A) દિલ્હી (B) શાંઘાઈ
(C) ન્યુયોર્ક (D) લંડન
- 2) સાહિત્ય અકાદમી પુરસ્કાર 2021 વિજેતા સંદર્ભે નીચેના જોડકાં ધ્યાનમાં લો:
1. નમિતા ગોખલે : તેણીના બાળકોના પુસ્તક 'અમૃતા શેર-ગિલ: રિબેલ વિથ અ પેઈન્ટબ્રશ' માટે
2. અનિતા વચ્છરજાની : તેમની નવલકથા 'થિંગ્સ ટુ લીવ બિહાઈન્ડ' માટે
ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એકપણ નહીં
- 3) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. તેલંગાણાએ લાયક વસ્તીના 100% લોકોને કોવિડનો પ્રથમ ડોઝ આપવાનું લક્ષ્ય હાંસલ કર્યું છે.
2. તેલંગાણા દેશનું પ્રથમ રાજ્ય હતું જેણે રાજ્યની લાયક વસ્તીના 100% લોકોને COVID ના પ્રથમ ડોઝનું લગાવવાની સિદ્ધિ હાંસલ કરી હતી.
ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?
(A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) 1 અને 2 બંને (D) એકપણ નહીં
- 4) નેશનલ બ્રીડ કન્ઝર્વેશન એવોર્ડ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:
1. આ પુરસ્કાર "ઓલ-ઈન્ડિયા કો-ઓર્ડિનેટેડ રિસર્ચ પ્રોજેક્ટ (AICRP)" દ્વારા મરઘાં સંવર્ધન પર પ્રાપ્ત થયો છે.
2. નેશનલ બ્રીડ કન્ઝર્વેશન એવોર્ડની સ્થાપના ICAR-NBAGR દ્વારા કરવામાં આવી હતી.
3. AICRP એ 2014 માં તેલિયેરી જાતિના સંરક્ષણની શરૂઆત કરી હતી.
ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) નથી?
(A) માત્ર 1 અને 2 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 3 (D) એકપણ નહીં

5) ગ્લોબલ એન્વાયરમેન્ટ એન્ડ ક્લાઈમેટ એક્શન સિટીઝન એવોર્ડ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. એન્ટિ-વાયરલ દવા મોલનુપીરવીર(Molnupiravir)ને પણ મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. તેનો ઉપયોગ ફક્ત કટોકટીની સ્થિતિમાં જ થઈ શકે છે.
2. કોવોવેક્સ એક નેનોપાર્ટિકલ વેક્સીન છે, જેનું નિર્માણ પુણે સ્થિત સીરમ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ઈન્ડિયા દ્વારા કરવામાં આવશે.
3. Corbevax covid-19 રસી ભારતમાં પ્રથમ સ્વદેશી રીતે વિકસિત RBD પ્રોટીન સબ-યુનિટ રસી છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 2 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) આપેલ તમામ (D) એકપણ નહીં

6) દિલ્હી સરકારના કલર-કોડેડ એક્શન પ્લાન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. દિલ્હીમાં કોવિડ-19 પોઝીટીવીટી રેટ સતત વધી રહ્યો હોવાથી, ગ્રેડેડ રિસ્પોન્સ એક્શન પ્લાન અમલમાં આવે તેવી પ્રબળ સંભાવના છે.
2. જ્યારે સળંગ બે દિવસમાં સકારાત્મકતા દર 5 ટકાથી વધી જશે અથવા જ્યારે એક સપ્તાહમાં 16,000 નવા કેસ નોંધાશે ત્યારે રેડ એલર્ટ ટ્રિગર થશે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં (D) આપેલ તમામ

7) 'ડેસમન્ડ ટ્રુટુ' વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. ડેસમન્ડ ટ્રુટુ દક્ષિણ આફ્રિકાના ઍંગ્લિકન બિશપ અને ધર્મશાસ્ત્રી હતા.
2. દક્ષિણ આફ્રિકામાં વંશીય ભેદભાવનો વિરોધ કરવા બદલ ડેસમન્ડ ટ્રુટુને નોબેલ શાંતિ પુરસ્કાર મળ્યો.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં (D) આપેલ તમામ

8) સ્યુટનિક વી (Sputnik V) રસી સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. તે સીરમ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ઈન્ડિયા દ્વારા વિકસાવવામાં આવી હતી.
2. COVISHIELD એ નબળા સામાન્ય એડેનોવાયરસમાંથી બનાવવામાં આવે છે જે ચિમ્પાન્ઝીને અસર કરે છે, સ્યુટનિક-V વિવિધ ભૂંડના એડેનોવાયરસનો ઉપયોગ કરીને બનાવવામાં આવ્યું છે.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 (B) માત્ર 2
(C) એકપણ નહીં (D) આપેલ તમામ

9) બીજા વિશ્વયુદ્ધ પછી સબમરીન દ્વારા ડૂબી ગયેલું પ્રથમ યુદ્ધ જહાજ નીચેના પૈકી કયું હતું?

- (A) INS વિક્રાંત (B) INS વિક્રમાદિત્ય
(C) INS ખુકરી (D) INS ગોરખા

10) મદન મોહન માલવિયા જયંતિ ક્યારે ઉજવવામાં આવે છે?

- (A) 24 ડિસેમ્બર
(B) 25 ડિસેમ્બર
(C) 26 ડિસેમ્બર
(D) 29 ડિસેમ્બર

11) સુશાસન દિવસ ક્યારે ઉજવવામાં આવે છે?

- (A) 24 ડિસેમ્બર (B) 25 ડિસેમ્બર
(C) 26 ડિસેમ્બર (D) 29 ડિસેમ્બર

12) પં. મદન મોહન માલવિયા સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો:

1. 2014 માં, તેમને મરણોત્તર દેશના સર્વોચ્ચ નાગરિક સન્માન, ભારત રત્નથી નવાજવામાં આવ્યા હતા.
2. વર્ષ 2016 માં, ભારતીય રેલ્વેએ માલવિયાજીના માનમાં વારાણસી-નવી દિલ્હી 'મહામના એક્સપ્રેસ' શરૂ કરી.
3. તેઓ ઘણા વર્ષો સુધી 'નવભારત ટાઈમ્સ'ના બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સના અધ્યક્ષ પણ રહ્યા હતા.

ઉપરોક્ત પૈકી કયું(કયા) વિધાન સાચું(સાચા) છે?

- (A) માત્ર 1 અને 3 (B) માત્ર 2 અને 3
(C) માત્ર 1 અને 2 (D) 1, 2 અને 3

PSI-ASI-કોન્સ્ટેબલ

મેરીટમાં સ્થાન મેળવવા માટેનું એકમાત્ર વનલાઇન પુસ્તક

9,000 થી વધુ પ્રશ્ન-જવાબ

- અભ્યાસક્રમ મુજબ કમિક પ્રશ્ન-જવાબ
- 6 મહિનાના કરંટ અફેર્સ સાથે
- આગામી પોલીસ ભરતીની પરીક્ષાઓના એડવાન્સ લેવલના પ્રશ્નો

www.iceonline.in